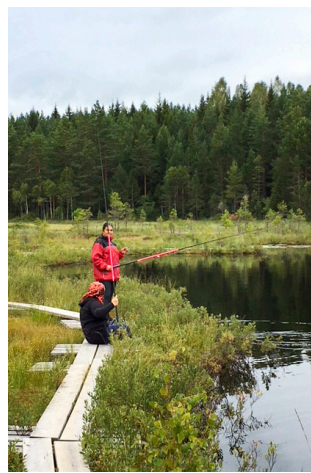

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Årsredovisning 2019

för Länsstyrelsen i Västmanlands län

Årsredovisning 2019

Länsstyrelsen i Västmanlands län

Diarienummer: 111-5312-19

Kontaktperson: Åsa Sars

Foto: Länsstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelsen – en samlade kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Innehållsförteckning

Landshövdingen har ordet	1
Organisation och organisationsstyrning 2019	7
Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag	10
Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet	15
Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsspecifika uppgifter	64
Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter	65
Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljöarbete	81
Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap	84
Övrig verksamhet	94
Finansdepartementet	99
Justitiedepartementet	106
Kulturdepartementet	110
Miljö- och energidepartementet	116
Näringsdepartementet	124
Socialdepartementet	141
Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev	143
Annat beslut från regeringen	147
Året i siffror	148
Övriga återrapporteringskrav	159
Information av väsentlig betydelse	163
Resultaträkning (tkr)	164
Balansräkning	165
Anslagsredovisning	167
Tilläggsupplysningar och noter	168
Sammanställning över väsentliga uppgifter	191
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019	193

Landshövdingen har ordet

Vi lever och verkar i ett framgångsrikt län som i många avseenden ligger i framkant. I Västmanland med tyngdpunkt i residensstaden Västerås finns runt 10 procent av alla sysselsatta inom energibranschen. Detta plus flera framgångsrika företag inom energi och automation gör Västerås till Sveriges energihuvudstad. Batteriproducenten Northvolt är snart klar med etableringen av sitt laboratorium i Västerås, vilket är avsett att bli företagets globala forsknings- och utvecklingscenter. I början av hösten fick jag förmånen att vara med och inviga ABB:s nya högeffektlabb för låg-spänningsprodukter i Västerås. Investeringen på 100 miljoner kronor är en av de största infrastruktur-investeringarna för ABB Sverige under de senaste åren. Investeringar av detta slag är efterlängtrade, uppskattade och bidrar till länets utveckling samt tillväxt.

I slutet av året arrangerade jag i samverkan med ABB, Westinghouse, Bombardier, Mälardalens högskola, Västerås stad och Region Västmanland ett seminarium på residenset om behovet av mer kapacitet på elnätet i Västmanland. Som huvudtalare deltog företrädare för Svenska Kraftnät och Mälarenergi. Syftet med seminariet var att identifiera behov och möjligheter att säkerställa elnätets kapacitet för Västmanlands framtida utveckling och tillväxt. Glädjande nog kunde vi konstatera att Svenska kraftnät har stora långsiktiga förstärkningsplaner för länet. Även Mälarenergi gav en positiv bild när det gäller tillgänglighet på nätkapaciteten i länet. Vi kunde tillsammans konstatera att ett elnät med tillräcklig kapacitet är av avgörande betydelse för möjligheterna till nya företagsetableringar och tillväxt i Västmanland.

I april hade turen för Kronprinsessans landskapsvandring kommit till Västmanland. Vandringen skedde i naturreservatet Hälleskogsbrännan som bildats efter den stora skogsbranden 2014. Ett område som nu har fått livet tillbaka. Under vandringen berättade flera experter och närboende om skogsbranden, naturen och fornlämningar i området. Kronprinsessans naturvandringar i landet var ett fint initiativ för att lyfta värdet av friluftsliv och rörelse runt om i Sverige.

I november hade jag i egenskap av ordförande för Västmanlands Miljö- och klimatråd också förmånen att för andra året i rad dela ut Västmanlands miljö- och klimatpris. 2019 gick priset till företaget FlexiClean för deras arbete med att förbättra vattenmiljöer genom utvecklingen av ett filter som fångar upp tungmetaller, oljeföroreningar och PFAS. Företaget har också hittat en lösning på mikroplaster som sprids från konstgödsel. Genom att på det här sättet förbättra våra vattenmiljöer har FlexiClean bidragit till att Västmanlands län har tagit ett steg vidare mot Miljö- och klimatrådets vision om att Västmanland ska vara en miljö- och klimatförebild år 2030.

I slutet av november hade jag i egenskap av ordförande för Västmanlands Jämställdhetsråd även glädjen att för andra året i rad dela ut rådets jämställdhetspris. Till mottagare av årets pris utsågs Barkarö Sportklubbs projekt Flickinitiativet som syftar till att utbilda och

underlätta för unga tjejer att ta ännu större plats och ledarskap inom fotbollen. Syftet med jämställdhetspriset är att lyfta fram och synliggöra förebilder som genom sin verksamhet bidrar till ett mer jämställt samhälle.

Klimatet

Under året fattades beslut om länets nya klimatstrategi, framtagen i bred samverkan inom Västmanlands Miljö- och klimatråd med sikte på år 2045. Strategin bygger på Agenda 2030, Parisavtalet, det svenska miljömålssystemet och det klimatpolitiska ramverket. Strategin är uppdelad i två delar: begränsad klimatpåverkan och energiomställning respektive klimatanpassning.

Länsstyrelsen har under året också färdigställt en regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel. Den är framtagen i bred samverkan tillsammans med andra aktörer och syftar till att ge kunskap om nuläge och vägledning kring hur etablering av publik infrastruktur för förnybara drivmedel bör ske i Västmanlands län.

Det är glädjande att fastighetsägaren Hemfosa på begäran av Länsstyrelsen installerat solceller på länsstyrelsebyggnaden. Dessutom har flera laddstolpar blivit installerade för att ladda elbilar. Syftet är att minska klimatpåverkan och bidra till en ökad elproduktion med förnybar energi.

Naturvård

Intresset för naturvårds- och friluftslivsfrågor är stort i länet. Något som märks genom att många av länets skyddade områden är mycket välbesökta. Länsstyrelsen har också kunnat konstatera att Länsstyrelsens naturvårdsarbete ofta varit både uppmärksammat och uppskattat i media. I Hälleskogsbrännans naturreservat, som bildades efter den stora skogsbranden 2014, har Länsstyrelsen nu färdigställt en besöksanläggning med bland annat ett utsiktstorn inne i området. Drygt 44 000 personer har under 2019 vandrat upp till utsiktstornet.

Att skydda skogar med höga biologiska värden är en prioriterad uppgift för Länsstyrelsen. Under 2019 skyddades drygt 400 hektar skogsmark fördelade på sex nytillkomna och nybildade naturreservat samt genom ett naturvårdsavtal.

Länets strandskyddskampanj inleddes våren 2016 och avslutades under året. Syftet har varit att öka kunskapen om vad det svenska strandskyddet innebär. Varje sommarhalvår har fokus legat på två eller tre kommuner där fastighetsägare fått information och uppföljande besök om hur strandskyddet efterlevs.

Västmanland samordnar projektet LIFE TAIGA, där totalt 14 länsstyrelser deltar. Projektet som nu är i sin slutfas syftar till att öka arealen naturvårdsbränd skog i Sverige. Det är en mycket viktig skötselåtgärd för att bevara många av de hotade arter som växer fram och trivs i brända skogar. Projektet har gett ett mycket bra resultat och visat på konkret naturvårdsnytta som lett till positiva effekter på biologisk mångfald.

Under året har granbarkborreangreppen uppmärksammats runt om i Sverige. Även i Västmanlands län finns stora angrepp som drabbar både mindre markägare och större skogsbolag. Länsstyrelsen har under året jobbat med att inventera granbarkborreangrepp i de skyddade områden som har stora granbestånd. Inventeringarna har gett en bra grund inför 2020 års planering av åtgärder för att bekämpa utbrotten.

Under året har Länsstyrelsen fastställt handlingsplanen för Grön infrastruktur. Handlingsplanen, som tagits fram i bred förankring, kommer att bli ett viktigt verktyg och pekar på hur länets aktörer genom samverkan kan vara med och bidra till att Sverige når de uppsatta nationella miljömålen. Genom arbetet med grön infrastruktur kommer vi inte bara att stärka den biologiska mångfalden, utan även stärka ekosystemtjänster, vilket mänskligheten är beroende av.

Vatten

Under året fick jag även nöjet att inviga två faunapassager i länet som har byggts inom ramen för EU-projektet LIFE IP Rich Waters. Den ena byggd förbi det gamla Turbinhuset i Svartån i centrala Västerås. Den andra byggd vid Östtuna i Hedströmmen. Området runt Hedströmmen har höga naturvärden och här lever flera hotade arter som asp och flodpärlmusslan. Tack vare de nya passagerna kommer ekosystemet att bli mer levande med fler fiskar, fåglar, insekter och andra djur som lever i och vid vatten. Redan första dagen sågs den utrotningshotade ålen passera vid den nya vandringsvägen i Östtuna.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen och Västmanlands museum har sedan hösten 2016 samverkat med olika kulturarvsaktörer i länet för att ta fram en gemensam kulturarvsstrategi. Den övergripande målsättningen är att värna om, bevara och utveckla det gemensamma kulturarvet. Syftet är att identifiera ett antal värdefulla områden för arbetet och hur man med gemensamma krafter kan nå bättre resultat. Strategin skickades ut på en bred remiss före sommaren.

Landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen leder arbetet med att implementera länets livsmedelsstrategi i samverkan med LRF Mälardalen och Region Västmanland. I arbetet ingår bland annat att bygga nätverk, uppmuntra och initiera samverkan, koordinera insatser, omvärldsbevaka och genomföra kartläggningar och ta fram det underlag som behövs för att förverkliga arbetet. Stor vikt läggs på att involvera fler aktörer i länet. Länsstyrelsens arbete med livsmedelsstrategin har under året skapat förutsättningar för flera projekt. Ett exempel är Miljö- och klimatrådets projekt #Svinnbra som varit fokuserat på matsvinnet inom privat och offentlig sektor i länet.

Arbetet med jordbrukarstöden i Landsbygdsprogrammet 2014–2020 präglas fortfarande av avsaknaden av ett färdigt handläggningssystem hos Jordbruksverket. Det leder till en större andel manuellt arbete. Genom erfarna handläggare har nästan alla jordbrukare fått utbetalning för 2019 års ansökan om stöd före årsskiftet. Länsstyrelsen har även fattat beslut för flera ärendegrupper för åren 2015–2018 som tidigare inte kunnat hanteras i handläggningssystemet.

Bostadssituationen

Av kommunernas svar i bostadsmarknadsenkäten 2019 framgår att situationen i stort sett är densamma som den har varit under de senaste fem åren. Det vill säga att nio av tio kommuner i Västmanlands län har fortsatt underskott på bostäder. Samtliga kommuner har underskott på bostäder när det gäller centralorten. De nyproducerade bostäderna har höga priser respektive hyresnivåer som hushåll med låga inkomster ofta inte har råd med. Den främsta utmaningen är därför inte byggvolymen i sig utan att hitta lösningar för de som inte har råd eller möjlighet att köpa eller hyra en nyproducerad bostad. En frågeställning som kommunerna inte ensamma kan hantera utan behöver lösa i samverkan med samtliga aktörer på bostadsmarknaden.

Krisberedskap och civilt försvar

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt arbetet med ny kris- och krigsorganisation. Länsstyrelsens arbete med krisberedskap i länet har under året främst skett genom Västmanlands samverkan för krisberedskap, U-Sam. Under 2019 ändrade Västmanlands Regionala krishanteringsråd strukturen inom U-Sam och lyfte bland annat in länets kommunchefer i dess styrgrupp tillika beredningsgrupp till det Regionala krishanteringsrådet, vilket har gett bra genomslag för krisberedskaps- och totalförsvarsfrågor hos länets aktörer. Inom Mellersta militärregionen har planeringsarbetet under 2019 gått framåt och blivit mer konkret när det gäller samhällets stöd till Försvarmakten.

Länsstyrelsen har planerat och genomfört den årliga krisberedskapsveckan. Genomslaget i media var bra och det märks att krisberedskap får alltmer uppmärksamhet. Länsstyrelsen har även under året genomfört den första delövningen kopplat till Totalförsvarsövning 2020 tillsammans med flertalet av länets kommuner med mycket gott resultat.

Social hållbarhet

Barnperspektivet är alltid starkt närvarande i Länsstyrelsens verksamhet. Myndigheten har under året fortsatt att utveckla och förtydliga det handlingsutrymme som tjänstepersoner borde ha för att stärka barns rättigheter inom en rad olika områden. Länsstyrelsen i Västmanland har sedan ett antal år och inom ramen för myndighetens djurskyddsärenden haft särskilt fokus på att uppmärksamma barn enligt den så kallade Västmanlandsmodellen. Modellen handlar om att upptäcka om det förekommer utsatta barn i familjer där det bedöms att djur farit illa, vilket medför behov av föräldrastödjande insatser från socialtjänsten. Länsstyrelsen har under 2019 vidareutvecklat och prövat rutinerna för orosanmälningar enligt socialtjänstlagen. Metoden har väckt intresse hos flera andra länsstyrelser och organ. Länsstyrelsen har informerat om metoden vid bland annat en länsstyrelsegemensam utbildning för djurskyddshandläggare samt några riksdagsledamöter.

Utrikesfödda kvinnor som står långt från arbetsmarknaden har sämre förutsättningar för att integreras i samhället och att komma i arbete och studier. Europeiska Socialfonden (ESF) beviljade under 2019 Länsstyrelsen och fem av länets kommuner 22,6 miljoner kronor till projektet Kvinna in i Sverige. Projektet ska utveckla metoder för att stärka kvinnors möjligheter till studier och sysselsättning. Målet är att fler utrikesfödda kvinnor ska komma i arbete, men även att öka jämställdheten och att minska diskrimineringen på arbetsmarknaden.

Länsstyrelsen har i samverkan med Örebro universitet och länsstyrelserna i Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Värmlands och Örebro län genomfört två grundutbildningar i strukturerat brottsförebyggande arbete. Målgruppen för utbildningsinsatserna var kommunpolis, kommunala brottsförebyggande samordnare och andra nyckelaktörer i det brottsförebyggande arbetet. Länsstyrelsen har i dialog med Polisen utvecklat ett samverkansforum mot organiserad brottslighet, så kallat Multibrott. Länsstyrelsen har samordningsansvaret och målsättningen är att utveckla ett kunskapsbaserat arbetssätt och stödja myndighetssamverkan mellan Polisen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket, Kronofogden, Ekobrottsmyndigheten och Länsstyrelsen. Fagersta kommun ingår som pilotkommun i Länsstyrelsen Dalarnas nationella uppdrag i arbetet med sociala risker. I samverkansgruppen som antog namnet EST (Effektiv samordning för trygghet) ingår företrädare från polisen och olika kommunala verksamheter. Gruppen tar fram lokala lägesbilder som lämnas till Brottsförebyggande rådet och till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen tog 2017 i samverkan med Västmanlands Jämställdhetsråd fram en strategi för jämställdhetsintegrering. I myndighetens interna arbete har förbättringar gjorts under 2019 för att ännu tydligare koppla den interna jämställdhetsintegreringen till de ordinarie kärnprocesserna. Jämställdhetsperspektivet har under året tydliggjorts i processen för verksamhetsplanering, i uppföljningssystemet LISA samt vid ledningens tertiärluppföljningar av myndighetens verksamhet. Beslut har tagits om att varje avdelning, med stöd av Länsstyrelsens sakkunniga, ska ta fram egna handlingsplaner för §5-perspektiven enligt länsstyrelseinstruktionen.

Medarbetare

År 2019 var ett "Medarbetarår". Under 2019 har medarbetarskap varit i fokus för de interna utvecklingsinsatserna. Medarbetarskapet har handlat om delaktighet, prioriteringar och ansvarstagande för Länsstyrelsens verksamhet i sin helhet. Det har även handlat om förhållningssätt och aktivt deltagande i att driva Länsstyrelsens verksamhet framåt till nytta för invånare och verksamheter i länet. Länsstyrelsen har genomfört särskilda aktiviteter utifrån medarbetarpolicyn, med värdeorden professionell, handlingskraftig och föredömlig. Särskilda satsningar har genomförts för att stärka medarbetarskapet bland annat i form av grupputvecklingsinsatser. Samtliga chefer och fackliga företrädare har genom Partsrådet fått gemensam utbildning i Fånga tidiga tecken inom programmet Hållbart arbetsliv. Dessutom har föreläsning genomförts med tema om bemötande och faktorer för ökad arbetsglädje. Ledningsgruppsmötena och de årliga chefskonferenserna har under året fokuserat på en del aktiviteter med målet att förstärka Länsstyrelsen som en välmående arbetsplats.

Finansieringssituationen

Finansieringsmodellen för länsstyrelsen är mycket komplex. Komplexiteten förstärktes dessutom ännu mer i samband med budgetprocessen för 2019 med minskade anslag till flera myndigheter som följd. Det blev en extra stor utmaning att planera en budget i balans då det fanns osäkerhet vad gällde regeringens inriktning för myndigheten där till exempel medlen inom naturvård och miljöskydd minskade. Länsstyrelsen gjorde ett gediget arbete för att nå en budget i balans och samtidigt leva upp till de krav och mål som åligger myndigheter.

Då myndighetens verksamhet finansieras på olika sätt ställer det höga krav på planering och prioritering, ända ner på individnivå. För varje resurs görs en budget med finansiering från en eller flera finansieringskällor. Detta gör att det ekonomiska utfallet är mycket känsligt för alla typer av förändringar, såsom sjukfrånvaro, föräldraledighet, vakanser som inte genast återbesätts eller förändringar i tilldelning av externa medel. Då medel från de olika finansiärerna är förknippade med olika typer av villkor för hur de får användas minskar möjligheten ytterligare att parera vid förändringar. Ett annat problem är att villkor för vissa externa bidrag inte medger uttag av overheadkostnader, vilket urholkar förvaltningsanslaget med kostnader för exempelvis arbetsplatser, material och tillgång till stödresurser. Beslut om tilldelning av medel som kommer sent under pågående verksamhetsår försvårar både planering och möjligheten att upparbeta medel under året. Kortsiktigheten i medelstilldelning gör att myndigheten tvingas till många korta anställningar i stället för visstidsanställningar. Allt detta bidrar till att det är svårt att skapa ekonomiska marginaler i verksamheten och det innebär också att en viss försiktighet vid ekonomiska beslut krävs.

Myndigheten har genom åren haft fokus på frågan med ett stort ekonomiskt ansvarstagande och försiktighet, vilket har lett till ett anslagssparande på knappt 1 200 000 kronor på förvaltningsanslaget. Orsaken är bland annat osäkerhet i hur en del kostnadsposter skulle kunna hanteras, till exempelvis kostnader i samband med valet. Osäkerhet på grund av bland annat kortsiktigheten i medelstilldelning som funnits under året har inneburit att varje återbesättning eller ny anställning prövats noga, då det skulle innebära en långsiktig ekonomisk förpliktelse för myndigheten.

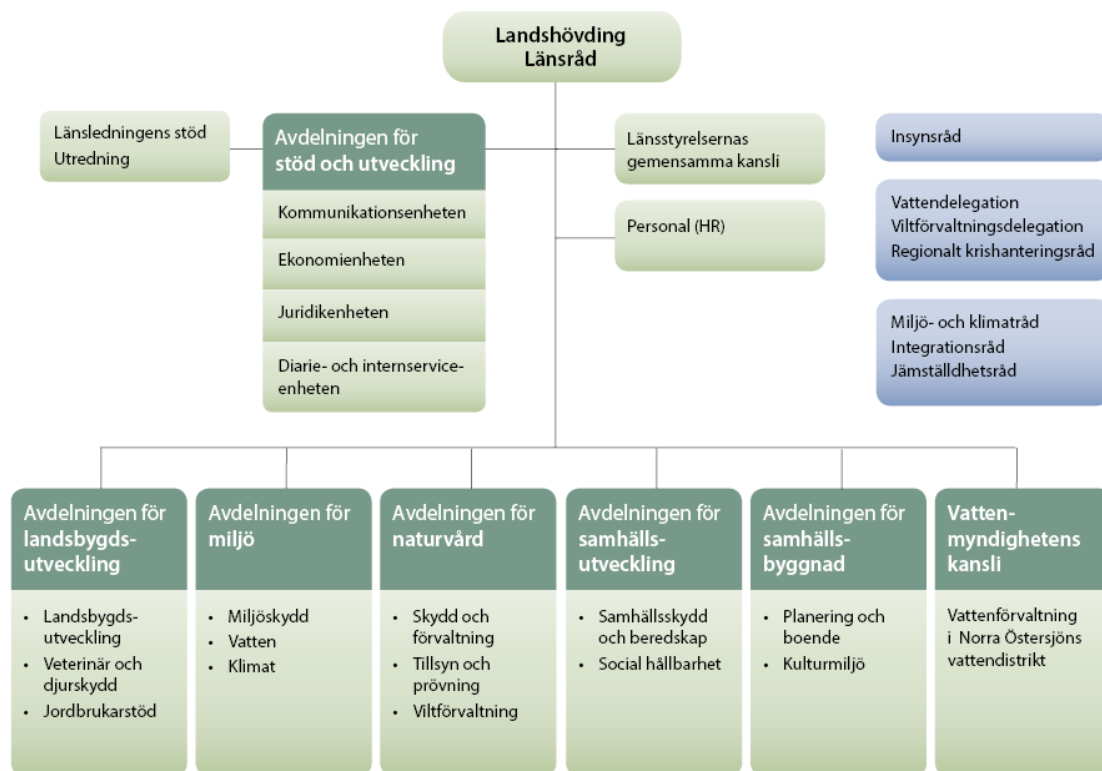
De små ekonomiska marginalerna i myndigheten innebär en pressad situation för kontinuiteten inom myndighetens verksamhet och kompetensförsörjning. Något som myndigheten under året haft stort fokus på.

Länsstyrelsen har haft både stora möjligheter, men också många utmaningar under 2019. Länsstyrelsen har dock tack vare sina kompetenta chefer och medarbetare i samverkan med de berörda aktörerna i länet tagit vara på möjligheterna och hanterat utmaningarna på ett bra sätt och därmed klarat av sina uppdrag och de uppsatta målen-med gott resultat. Jag vill därför passa på att framföra ett stort tack till alla chefer, medarbetare och samverkansparter för goda insatser under 2019.

Mino Akhtarzand
Landshövding i Västmanlands län

Organisation och organisationsstyrning 2019

Länsstyrelsens organisation per 31 december 2019

Organisation

Länsstyrelsen var under 2019 organiserad i sju avdelningar. Vid Länsstyrelsen fanns också ett insynsråd och två delegationer. Till organisationen hörde också fyra råd: Regionalt krishanteringsråd, miljö- och klimatråd, integrationsråd samt jämställdhetsråd, samtliga med landshövdingen som ordförande. Länsstyrelsen är också värdlän för länsstyrelsens gemensamma kansli. Länsstyrelsens ledning har under 2019 bestått av landshövding Minoo Akhtarzand samt länsråd Ulrica Gradin.

Ledningsgrupp

I ledningsgruppen ingick under året landshövding (ordförande), länsråd, avdelningschefer, personalchef samt chefen för kommunikationsenheten.

Organisationsstyrning

Länsstyrelsens vision

Vi samverkar för att utveckla ett hållbart Västmanland för nuvarande och kommande generationer.

Övergripande mål

Länsstyrelsen ska:

- Ha goda relationer med uppdragsgivare, samverkansparter och invånare.
- Vara lösningsorienterad och samtidigt garantera en rättssäker myndighetsutövning.
- Ha effektiv verksamhet med ekonomi i balans.
- Ha ett öppet arbetsklimat med engagerad och kompetent personal.
- Vara drivande för en hållbar utveckling i länet.

Länsstyrelsen har beslutat om en vision och verksamhetsidé som tillsammans bildar utgångspunkt för att utveckla myndighetens styrning, planering och verksamhetsuppföljning.

Med utgångspunkt i vision och övergripande mål tas ett målkort fram för myndigheten. Målkortet innefattar gemensamma mål inom de fyra perspektiven: kund och omvärld, verksamhet, medarbetare och ekonomi. Nyckeltal har identifierats för de gemensamma målen. Respektive avdelning arbetar utifrån målkortet och formulerar avdelningsmål som bidrar till de gemensamma målen samt bedömer vilken nivå som avdelningen kan nå för respektive nyckeltal. Individuella målkort formuleras tillsammans med medarbetarna där respektive medarbetares bidrag till avdelningsmål och gemensamma mål tydliggörs.

Under arbetet fördelas och delegeras ansvaret för respektive regleringsbrevsuppdrag till aktuell avdelningschef. I de fall flera avdelningar arbetar med ett regleringsbrevsuppdrag utses ansvarig avdelning som samordnar arbete och rapportering.

Hela arbetet genomförs inom ramen för verksamhetsplaneringsarbetet och resulterar i en dokumenterad överenskommelse mellan landshövdingen och respektive avdelningschef om årets mål och nyckeltal. Avdelningschefen delegeras en budget för genomförandet.

Under året sker uppföljning av verksamhet och ekonomi tertiälvís, både skriftligt och i muntliga dialoger med landshövding och länsråd. Regleringsbrevsuppdragen följs särskilt. I den ekonomiska uppföljningen ingår att lämna prognos för helårsresultat.

Även tvärperspektiven integreras i styrningen på detta sätt då alla avdelningar har målsättningar och aktiviteter för de tvärperspektiv som är relevanta för respektive verksamhet.

Myndigheten arbetar aktivt med att synliggöra och integrera arbetet med Agenda 2030-målen i verksamheten. Även dessa inkluderas och följs upp i processerna för verksamhetsplanering och uppföljning. Då alla avdelningars arbete bidrar till Agenda 2030-målen koordineras detta arbete särskilt. Det finns en beredningsgrupp med representation från alla avdelningar och ledningsgruppen är styrgrupp för det samlade arbetet.

Detta sätt att styra organisationen mot gemensamt uppsatta mål bedöms fungera väl och ge gott underlag för rapportering till uppdragsgivare, både vad gäller verksamhet och ekonomi. Det ger också underlag för prioritering och omprioritering, vilket är viktigt då nya eller tillkommande uppdrag ska hanteras

Länsstyrelseinstruktion 2 §: Vårt uppdrag

Länsstyrelsen ska

1. Verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.
2. utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.
3. främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.
4. Inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet, och
5. ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Verka för genomslag av nationella mål i ett regionalt sammanhang

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att de nationella målen och de globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030 ska få genomslag i länet. En grundläggande prioritering är uppdrag som finns i Länsstyrelsens instruktion och regleringsbrev samt uppdrag som beskrivs i lagar och förordningar. Läget i länet i relation till nationella mål bildar utgångspunkt för inriktning och avvägning mellan olika intresseområden. Många aspekter är inarbetade i det dagliga arbetet och beaktas i all kärnverksamhet. Inom Länsstyrelsen finns flera tvärspektoriella arbetsgrupper inom bland annat Agenda 2030, fysisk planering, infrastrukturplanering samt energi- och klimatfrågor. Syftet med dessa grupperingar är att tillsammans med olika aktörer i länet kunna anlägga ett helhetsperspektiv på särskilt prioriterade frågor.

Länsstyrelsen prioriterar insatser och aktiviteter för en gynnsam utveckling av länet samt arbetar med att skydda och bevara sådant som är av värde och nytta för medborgare och natur. Under året har det bland annat resulterat i:

- Beslut har fattats om en klimatstrategi. Syftet är att Länsstyrelsen med strategin som grund och med ett långsiktigt perspektiv ska främja, samordna och leda det regionala arbetet inom samtliga relevanta sakområden avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan. (Se vidare redovisning av länsstyrelseinstruktionens 3 §, avsnitt 6 Energi och klimat.)
- Beslut har fattats om en handlingsplan för grön infrastruktur. Syftet med planen är att den ska utgöra ett underlag för hur man enskilt eller genom samverkan kan bevara och förstärka den gröna infrastrukturen i länet. Handlingsplanen ska ligga till grund för planering och prioritering av insatser från olika aktörer som leder till att säkra ekosystemtjänster. Handlingsplanen kan användas som ett ramverk för arbetet med den biologiska mångfalden. Grön infrastruktur är en förutsättning för att nå flera globala mål inom Agenda 2030 och flera av miljö kvalitetsmålen. (Se vidare redovisning av 3 § länsstyrelseinstruktionen, avsnitt 9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd.)

- Under året har även ett utkast till en strategi som beskriver hur Västmanland arbetar med det nationella skogsprogrammet tagits fram. Strategin innehåller framförallt övergripande mål för Västmanlands arbete och arbetsätt för framtida länsövervakning inom skogsprogrammet. (Se vidare redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.10.)
- Länsstyrelsen har fattat beslut om sex nya naturreservat och arealen formellt skyddad skog har ökat med drygt 440 hektar.
- Ett förslag på kulturarvsstrategi har tagits fram och remissbehandlats. Målet är att i bred samverkan med regionala aktörer identifiera ett antal värdefulla fokusområden för kulturarvsarbetet i länet och hur ett strategiskt arbete kan leda till resultat inom dessa. Syftet är att kulturarvet i Västmanland ska vara inkluderande, tillgängligt och angeläget för de som bor och verkar i länet samt för besökare (Se vidare redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.5.)
- Det av Europeiska Socialfonden (ESF) beviljade projektet Kvinna in i Sverige startade 15 januari 2019. Målgruppen för projektet utgörs av utrikes födda kvinnor vilka står långt från arbetsmarknad eller studier. Syftet med projektet är att kvinnorna ska etableras i samhället och närma sig sysselsättning, studier eller arbete. Projektet Kvinna in i Sverige kommer att involvera 200 deltagare i Fagersta, Köpings, Norbergs, Sala, och Skinnskattebergs kommuner. (Se vidare redovisning av 3 § länsstyrelseinstruktionen, avsnitt 14 Integration.)
- Under året har Länsstyrelsen genomfört dialoger med Polismyndigheter med fokus på utveckling av samverkansforum mot organiserad brottslighet, även kallat Multibrott. Länsstyrelsen har samordningsansvaret för nätverket och målsättningen är att utveckla och att stärka ett kunskapsbaserat arbetsätt och stödja myndighetssamverkan. De myndigheter som deltar i Multibrott är Polismyndigheten, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket, Kronofogden, Ekobrottsmyndigheten och Länsstyrelsen. (Se vidare redovisning av 3 § länsstyrelseinstruktionen, avsnitt 12 Folkhälsa.)

Arbetet finns i huvudsak beskrivet under respektive sakområde, men nedan redovisas några exempel där det tvärssektoriella arbetsättet är nödvändigt för att samordna och många gånger göra svåra avvägningar utifrån perspektiv och samhällsintressen.

Främja samverkan

Utvecklingen i länet är beroende av ett bra samarbete mellan Länsstyrelsen och aktörer i länet samt omvärlden. Länsstyrelsen har en bred samverkan med kommunerna, Region Västmanland, andra statliga myndigheter, näringslivet och olika typer av organisationer.

Länsstyrelsen verkar för att samordna olika samhällsintressen genom ett antal samverkansråd för att möjliggöra utveckling i länet. I syfte att få helhetsperspektiv och ett sektorsövergripande arbete har landshövdingen bildat tre samverkansråd i länet. Ett *miljö- och klimatråd*, ett *integrationsråd* och ett *jämställdhetsråd*. Rådens ledamöter fattar strategiska inriktningsbeslut i länsövergripande frågor så att respektive politikområde får genomslagskraft på länsnivå. Ledamöterna representerar kommunerna, Region Västmanland, statliga myndigheter, näringsliv, fackförbund och civilsamhälle.

Utöver de dessa tre råd har Länsstyrelsen sammankallat kommunstyrelseordförandena i länets kommuner, ordföranden i regionstyrelsen samt länets riksdagsledamöter till möten två gånger per år. Partnerskapet har sedan starten kallats för SUV som står för *Samordning för utveckling av Västmanlands län* och leds av landshövdingen. Länsstyrelsen sammankallar också *samverkansrådet för statliga myndigheter*. Syftet med rådet är att bidra till en tydligare och effektivare statlig förvaltning i länet. Ett resultat av denna statliga samverkan är till exempel att det finns ett nätverk för kompetensförsörjning.

Vattendelegationen för Norra Östersjöns vattendistrikt har haft fyra möten under året. I samband med ett av mötena gjorde vattendelegationen ett studiebesök på Brunnby gård utanför Västerås och tittade på försöksverksamheten där. Dessutom anordnade Bottenhavets vattendistrikt ett nationellt möte i september, där samtliga vattendelegationer deltog. Huvudfokus på sammanträdena har varit:

- Beslut om miljö kvalitetsnormer för kraftigt modifierade vatten på grund av vattenkraft.
- Ny arbetsordning för vattendelegationen.
- Samråd om viktiga vattenfrågor i Norra Östersjöns vattendistrikt.

Viltförvaltningsdelegationen har haft fyra möten under året. Huvudfokus på sammanträdena har varit att:

- Färdigställa underlag till ny förvaltningsplan för stora rovdjur i Västmanlands län.
- Arbeta med att ta fram nya övergripande riktlinjer för älg- och kronhjortsförvaltning, vilka kommer att färdigställas under 2020.
- Utbildningsinsatser för ledamöter, bland annat föreläsningar om arters ekologi, mellanartskonkurrens, viltskador, klimatets påverkan på viltpopulationer och viltsjukdomar.

Det regionala *krishanteringsrådet*, består av de högsta beslutsfattarna eller tjänstemännen i U-Sam och leds av landshövdingen. Rådet har haft två möten under året. Se vidare redovisning av arbetet enligt länsstyrelseinstruktionens 7 §, rubriken Krisberedskap.

Ansvara för tillsyn

Länsstyrelsen har tillsynsuppgifter inom de flesta sakområden i enlighet med ett stort antal lagar och förordningar. Tillsynen omfattar bland annat miljöbalkstillsyn, djurskydd, krisberedskap och kommunernas arbete mot alkohol, narkotika, doping, tobak och spelberoende samt överförmyndarverksamhet. De två mest omfattande regelverken är djurskyddslagstiftningen och miljöbalken. Tillsynen sker bland annat i form av handläggning, kontroller och informationsinsatser. Länsstyrelsen genomför även tillsynsvägledning till länets kommuner.

För att nå en tillsyn med ökad träffsäkerhet och effektivitet arbetar Länsstyrelsen på olika sätt för att samordna tillsynsarbetet internt inom myndigheten. Länsstyrelsen verkar också för ökad samverkan med såväl övriga länsstyrelser som med andra myndigheter och aktörer på regional nivå. Nedan ges exempel på samordnings- och samverkansinsatser som har genomförts under 2019:

- **Tillsynsvägledning inom naturvård.** Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att stödja länets kommuner inom strandskydd genom utbildningar och samverkansträffar. Utbildningsdagar har hållits hos två kommuner med deltagande från kommunernas alla verksamheter som kan komma i kontakt med strandskydd. Länsstyrelsen fortsätter att uppmuntra de kommuner som ännu inte har fått en utbildningsinsats att boka in detta. Under 2019 har Länsstyrelsen avslutat en fyraårig operativ tillsynsutbildning för länets strandskyddshandläggare. Utbildningen har varit mycket uppskattad och har resulterat i att kommunerna nu bedriver tillsyn inom strandskydd. Länsstyrelsen har fått önskemålet från kommunerna att genomföra en ny fyraårig utbildningsomgång. Länsstyrelsens tillsynsutbildning uppmärksammades i media, vilket också medfört en ökad medvetenhet om strandskyddet bland länets boende. Insatserna har sammantaget gett en ökad medvetenhet om strandskyddsbestämmelserna och ökar samverkan mellan kommunernas olika funktioner som planering, teknisk förvaltning och prövning och tillsyn samt mellan länets olika kommuner.
- **Tillsynsvägledning inom hälsoskydd:** Länsstyrelsen har under 2019 drivit ett tillsynsvägledningsprojekt om handläggning av bostadsklagomål tillsammans med fem miljökontor i länet. Syftet med projektet har varit att ta fram skriftlig vägledning för att underlätta för miljökontoren att på ett effektivt sätt utreda bostadsklagomål.
- **Samverkan mellan miljö- och Sevesotillsyn:** Länsstyrelsen anordnar årligen en samverkansträff mellan räddningstjänster och miljökontor inom länet i syfte att lyfta frågor som rör tillsynen enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.
- **Tillsynsvägledning inom samhällsplanering:** Länsstyrelsen har under året besökt byggnadsnämnderna vid alla kommuner i länet för att informera om tillsynsvägledningsarbetet. Vid träffarna informerades om Länsstyrelsens och byggnadsnämndens roller inom tillsynsvägledning bygg, investeringsstöd och regleringsbrevsuppdrag. Besöken har varit uppskattade och bidrar till närmare dialog och förståelse för varandras roller och uppgifter inom tillsyn bygg. Flera kommuner har efter besöken efterfrågat tätare återkommande besök från Länsstyrelsen i detta sammanhang. Anledningen till att

alla byggnadsnämnder besöktes under året beror på att nämnderna fått nya sammansättningar efter valet 2018 och Länsstyrelsen såg därmed behovet av att introducera sig för de nya sammansättningarna. Enligt tillsynsvägledningsplanen ska minst tre byggnadsnämnder besökas per år.

Redovisning av utförda tillsynsuppgifter finns under respektive sakområde där tillsynen bedrivs samt i den redovisning till berörd myndighet som görs enligt Länsstyrelsens regleringsbrev.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen verkar aktivt för att nationella mål ska få genomslag i länet och bedömer att måloppfyllelsen i hög grad är uppfylld. Bedömningen grundas på myndighetens prestationer inom samverkan, sektorövergripande arbete samt tillsynsverksamhet.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 3 §: Vår verksamhet

Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om

1. de allmänna valen,
2. livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar,
3. regional tillväxt,
4. infrastrukturplanering,
5. hållbar samhällsplanering och boende,
6. energi och klimat,
7. kulturmiljö,
8. skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap,
9. naturvård, samt miljö- och hälsoskydd,
10. lantbruk och landsbygd,
11. fiske,
12. folkhälsa,
13. jämställdhet, och
14. integration.

1. De allmänna valen

Under 2019 har Länsstyrelsen arbetat med uppgifterna som är kopplade till Europaparlamentsvalet som genomfördes 26 maj. Arbetet har drivits som ett projekt och huvuduppgiften har handlat om att förbereda och genomföra den slutliga rösträkningen. Valet genomfördes till största delen med Länsstyrelsens egen personal som tillfälligt omfördelades till rösträkning. Arbetet fungerade väl och rösträkningen var klar i god tid.

Säkerhetsfrågorna har fått större betydelse jämfört med tidigare val, vilket har lett till en rad konkreta åtgärder. Den slutliga rösträkningen skedde i Länsstyrelsens ordinarie lokaler, då det bedömts som den bästa lösningen ur säkerhetssynpunkt. Proaktiva kommunikationsinsatser gjordes för att förebygga spridandet av felaktig information som skulle kunna skada förtroendet för valsystemet.

Då Länsstyrelsen inte fick full tackning för kostnader kopplade till valet från Valmyndigheten har del av kostnaderna belastat förvaltningsanslaget.

Resultatmått och resultatanalys – De allmänna valen

De allmänna valen (verksamhet 201*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	0,4	0,2
Årsarbetskrafter kvinnor	0,7	1,3	0,1
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	1 078	2 693	299
Antal ärenden, inkomna och upprättade	89	121	76
Antal beslutade ärenden	91	123	71
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/beslutade)	102 %	103 %	92 %

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitlet Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Under 2018 genomfördes val till riksdag, kommun och landsting/region, vilket är en betydligt större organisation och arbetsinsats än Europaparlamentsvalet. Detta förklarar skillnaden i årsarbetskrafter.

Samlad bedömning av resultat

Beslutstakten är hög och uppfyller målen för verksamheten, vilket bidrar till en effektiv och säker hantering av de allmänna valen. Resultatet bedöms därför vara utmärkt.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

2. Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll

En handläggare från Länsstyrelsen har deltagit som länsstyrelsernas representant i projektet "Nationell kontrollplanering av foder och livsmedel inom primärproduktionen" som drivits gemensamt med Livsmedelsverket och Jordbruksverket. För att komma tillrätta med den kritik Sverige fått från EU för att det inte funnits ett system som säkerställer att de kontroller som utförs inom primärproduktionsområdet är riskbaserade har projektgruppen tagit fram en modell som innebär att kontrolluttag blir riskbaserat. Modellen anger även hur många kontroller inom respektive bransch som ska utföras i landet under en treårsperiod och hur de ska fördelas mellan länsstyrelserna. Verksamhetsområde livsmedelskontroll redovisas i sin helhet under regleringsbrevsuppdrag 1.18 i avsnitt Livsmedelskontrollen.

Djurskydd

Djurskyddet i länet bedöms fungera väl då myndigheten har hög andel obefogade anmälningar och andelen konstaterade brister vid planerade kontroller är väldigt låg. Verksamhetsområdet djurskydd redovisas under regleringsbrevsuppdrag 1.18 under avsnittet djurskydd.

Tillsynslagen

Den 1 juni 2018 övertog länsstyrelserna Polismyndighetens huvudsakliga arbetsuppgifter gällande djur, såsom handläggning av ärenden enligt lagen (SFS 2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, "tillsynslagen", verkställande av omhändertaganden enligt nämnd lag samt enligt djurskyddslagen (SFS 1988:534). Samverkan mellan länsstyrelser och polisen har skett avseende bland annat personal, utbildning, ekonomiska frågor, upphandlingar och så vidare. För Länsstyrelsens del har det inneburit en ökning av antalet anmälningar och uppföljningar med 144 ärenden.

Allmänna veterinära frågor

Delar av verksamhetsområdet redovisas under regleringsbrevsuppdrag 1.18 under avsnittet Animaliska biprodukter och avsnittet Djurhälsa och smittskydd, veterinärmedicinska preparat och restsubstanser.

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsen följer fortlöpande sjukdomsläget i länet främst genom att följa rapportering från Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket.

Under 2019 har Länsstyrelsen påbörjat arbetet med att uppdatera epizootiplanen. Utifrån regeringsuppdraget gällande att förebygga och förbereda hantering av epizootisjukdomen afrikansk svinpest har Länsstyrelsen arbetat både internt och externt med information och specifika frågeställningar för olika verksamheter. Under hösten har länsveterinär etablerat kontakt med Polen för utbyte av erfarenheter av hur Polen hanterat utbrott av afrikansk svinpest och en studieresa till Polen planeras till början av 2020. Deltagare blir representanter för länsstyrelserna, Statens veterinärmedicinska anstalt, Jordbruksverket, Livsmedelsverket, praktiserande svinhälsoveterinärer och jägarförbunden.

Zoonoser

Under 2019 har ett sextiotial fall av salmonella på katt rapporterats i länet, vilket är färre än 2018 då det fanns ett nittiotial fall.

En liten ökning noterades gällande förekomst av Campylobacter hos slaktkyckling under andra halvåret 2019 jämfört med tidigare år.

Länsveterinär informerade i media gällande harpest, tularemi, då ett antal fall på hare rapporterades in under sensommaren samtidigt som det rapporterades om ett ökat antal fall på människa i regionen.

Smittsam bisjukdom

Några fall av amerikansk yngelröta på bin rapporterades in under året och kontakt togs med bitillsynsman angående hantering av utbrotten.

Resultatmått och resultatanalys – Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (verksamhet 28*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,0	0,4	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	5,7	6,7	7,6
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	8 925	9 296	9 439
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 214	1 178	1 266
Antal beslutade ärenden	1 236	1 137	1 274
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	12	0	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/ beslutade)	102 %	97 %	101 %
Andel genomförda planerade kontroller djurskydd	98 %	134 %	211 %
Andel genomförda planerade kontroller livsmedel	100 %	56 %	120 %
Andel genomförda planerade kontroller läkemedel på gård	80 %	50 %	63 %

Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Personalomsättningen var hög inom verksamhetsområdet djurskydd under 2019. Detta ledde till en minskning med 0,4 årsarbetskrafter jämfört med 2018. Orsaken till minskningen var sjukskrivning, tjänstledighet och avslutad anställning. Trots detta nåddes i stort målet gällande antalet planerade kontroller inom djurskyddsområdet då 98 procent utfördes. Antalet ärenden äldre än två år har ökat då Länsstyrelsen vid egen revision upptäckt att några ärenden registrerats som beslutade i Platina, trots att handläggningen inte var avslutad. Upptäckten medförde att ärenden åter öppnades och prioriterades för skyndsamt handläggning.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att ett gott resultat uppnåtts inom områdena livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor. Arbetet bidrar till produktion av säkra livsmedel, att en god djurhälsa och ett gott djurskydd upprätthålls samt att läkemedel används och hanteras säkert och återhållsamt.

De mål och aktiviteter i kontrollplanen som är kopplade till ”ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar” har i stort sett uppfyllts.

Myndigheten bedömer att ett gott resultat har uppnåtts vid utförandet av de nya djurrelaterade arbetsuppgifterna efter övertagandet av dessa från Polismyndigheten. En del gränsdragningsproblem med Polismyndigheten kvarstår och att fullt ut bemanna de nya arbetsuppgifterna med bibehållet eller ökat fokus på djurskyddsarbetet.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

3. Regional tillväxt

Det regionala utvecklingsprogrammet ”Mångfaldsdriven tillväxt” för Västmanlands län 2014–2020 (RUP) och dess underliggande insatsområden är den fastställda strategin för arbetet med långsiktig hållbar tillväxt, innovationskraft och näringslivsutveckling i länet.

Länsstyrelsens bidrag till den hållbara regional utvecklingen är betydligt bredare än det regionala tillväxtarbetet. Många delar i det uppdrag som länsstyrelserna har bidrar till både hållbar utveckling och tillväxt i länet. Några exempel är att vägleda kommunerna i deras planarbete som ska bidra till utveckling av kommunerna. Naturresevatnen som bildas bidrar till fler besökare och gynnar naturturism och insatser som genomförs inom landsbygdsprogrammet. Inom området bidrar de kvarvarande regionala tillväxtmedlen till främjande av lokala projekt för turismutveckling, vilket ökar besöksnäringen. Länsstyrelsen arbetar med ett långsiktigt perspektiv för att främja, samordna och leda det regionala arbetet inom samtliga relevanta sakområden avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan. Inom detta område har de regionala tillväxtmedlen använts till projekt som främjar denna utveckling. Länsstyrelsen fortsätter arbetet att ta fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. Länsstyrelsen samordnar och leder det regionala arbetet med friluftslivspolitik.

Livsmedelsstrategin

Länsstyrelsen leder arbetet med att implementera länets livsmedelsstrategi i samverkan med LRF Mälardalen och Region Västmanland. I arbetet ingår bland annat att bygga nätverk, uppmuntra och initiera samverkan, koordinera insatser, omvärldsbevaka och genomföra kartläggningar och ta fram det underlag som behövs för att förverkliga arbetet. Stor vikt läggs på att involvera fler aktörer i länet och att inspirera till insatser och projekt, bland annat genom att upplysa om behov och tillgängliga resurser. Arbetet verkar för en ökad samverkan både inom och utanför länets gränser. Länsstyrelsens arbete med livsmedelsstrategin har under året skapat förutsättningar för flera projekt. Ett exempel är projektet #Svinnbra som varit fokuserat på matsvinnet inom privat och offentlig sektor i länet. Se vidare regleringsbrevsuppdrag 1.13.

Bredband

Länets tillgång till bredband varierar mellan landsbygd och tätort. Tillgången till bredband i tätort uppgår till 86 procent medan endast 30 procent av hushållen utanför tätort och småort har tillgång till bredband. Få aktörer är intresserade av att anlägga bredband i områden där antalet anslutningar är lågt, på grund av för låg lönsamhet.

Resultatmått och resultatanalys – Regional tillväxt

Regional tillväxt (verksamhet 30*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,2	0,3	0,2
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	663	539	2 400
Antal ärenden, inkomna och upprättade	12	11	6
Antal beslutade ärenden	15	9	5
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	6 177	6 317	7 376

Kommentarer till tabellen

Variationerna över tid är små och de förändringar som sker är kopplade till enskilda händelser eller ärenden under året.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning av resultatet inom området regional tillväxt är gott. Bedömningen grundas på en god kvalitet på beviljade och genomförda regionala utvecklingsprojekt. Insatser som genomförts i samverkan för att driva och utveckla befintliga regionala strategier, exempelvis länets livsmedelsstrategi förväntas också ge goda resultat i länet. Beviljade stöd inom landsbygdsprogrammet och genomförandet av handlingsplanen inom livsmedelsstrategin förväntas bidra till fler arbetstillfällen och en ökad turism i Västmanlands län.

Den regionala samverkan som finns i länet har en positiv inverkan på länets tillväxt utifrån ett hållbarhetsperspektiv och på förutsättningarna för att kunna bo och verka i Västmanlands län.

Resultatbedömning: Otilfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

4. Infrastrukturplanering

Länsstyrelsens roll är sedan årsskiftet 2016/2017 att ansvara för den fysiska planeringen av infrastrukturärenden. Länsstyrelsen har löpande yttrat sig och tagit ställning till inkomna ärenden om den fysiska planeringen i infrastrukturärenden. Tvärsektoriell samverkan kring ärendena sker bland annat genom plansamråden samt i en intern grupp till denna med representanter från avdelningarna för samhällsbyggnad, miljö och naturvård. Se vidare under avsnitt 5 Hållbar samhällsplanering och boende i nästa avsnitt.

Resultatmätt och resultatanalys – Infrastrukturplanering

Infrastrukturplanering (verksamhet 34*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,1	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,5	0,5	0,4
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	636	664	597
Antal ärenden, inkomna och upprättade	19	16	33
Antal beslutade ärenden	17	16	38
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 331	621	333

Kommentarer till tabellen

Sedan Länsstyrelsen fått förändrade uppgifter inom området infrastruktur har varken antalet ärenden eller personalkostnaderna förändrats nämnvärt. Arbetsinsatsen i förhållande till antalet ärenden bedöms som tillräcklig inom ärendekategorin.

Kanalisationsstödet (broadbandsutbyggnad) betalades ut sista gången 2019, varvid de kvarvarande projekten betalades fullt ut till en summa av cirka 1,3 miljoner kronor.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att arbetet i infrastrukturärenden har genomförts med hög kvalitet och rättssäkerhet, där planupprättare i flera fall uppmärksammat Länsstyrelsen på att det varit ett gott samarbete under och efter processen kring infrastrukturärenden. Länsstyrelsen har under 2019 koncentrerat arbetet med infrastrukturplanering till den löpande verksamheten. Under våren har vissa yttranden inom infrastrukturplanering lämnats in senare än ursprungligt begärt datum. Huvudanledningen till detta har varit en ansträngd personalsituation under perioden.

Länsstyrelsen har noterat att det för vissa projekt funnits krav på korta handläggningstider för framtagande av väg- och järnvägsplaner, något som om det fortsätter, kan komma att påverka rättssäkerheten i prövningen kring denna typ av projekt.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

5. Hållbar samhällsplanering och boende

Länsstyrelsens samlade bedömning av sakområdet hållbar samhällsplanering är att uppställda mål nås. Antalet detaljplaneärenden har sjunkit något det senaste året, men är fortsatt på en hög nivå. Länsstyrelsens uppsatta handläggningstider har i de allra flesta fall kunnat hållas och myndigheten har bidragit med samlad bedömning utifrån statens intressen. Resultatet är väl underbyggda planer där allmänna intressen är sammanvägda. Det innebär att myndigheten bidrar till att verka för att behovet av bostäder tillgodoses utifrån samtliga hållbarhetsaspekter. Arbetet bidrar också till måluppfyllelsen avseende de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030. Framför allt berörs mål 11 Hållbara städer och samhällen. Stödhanteringen till bostadsstöd visar också ett gott resultat. Även i detta avseende bidrar myndighetens rådgivning, information och handläggning av bostadsstödsärendena till att behovet av bostäder tillgodoses i länet. Länsstyrelsen har i arbetet kring bostadsförsörjning under året uppnått ett gott resultat med att nå ut till aktörer samt i media med aktiviteter från årets verksamhetsplan. Under året har Länsstyrelsen vidare medverkat på flertalet nätverksträffar inom de olika verksamhetsområden som finns under Hållbar samhällsplanering och boende.

Länsstyrelsen bedömer att arbetet i infrastrukturärenden har genomförts med hög kvalitet och rättssäkerhet, där planupprättare i flera fall uppmärksammat Länsstyrelsen på att det varit ett gott samarbete under och efter processen kring infrastrukturärenden. Länsstyrelsen har inom sakområdet hållbar samhällsplanering och boende under 2019 särskilt arbetat utifrån målen:

- Verka för att behovet av bostäder tillgodoses genom avvägning av statens intressen.
- Länsstyrelsen är en självklar samverkanspart i länet vad gäller hållbar samhällsutveckling.
- Att Länsstyrelsen har en effektiv och rättssäker handläggning med korrekta bedömningar inom rimlig tid.
- Att Länsstyrelsen stöd är kända och efterfrågade och bidrar till största möjliga nytta inom respektive område för länets invånare.

Kontakter och samråd om fysiska planer

Länsstyrelsen har löpande yttrat sig, gjort avvägningar och tagit ställning till hur kommunala översikts- och detaljplaner, koncessionsärenden och infrastrukturplaner förhållit sig till Länsstyrelsens bevakningsområden och prövningsgrunder utifrån plan- och bygglagen. Länsstyrelsen ger också kommunerna vägledning utifrån de allmänna och enskilda intressena som finns i 2 kapitlet plan- och bygglagen (PBL) under planprocessens gång genom bland annat yttranden och dialogmöten.

Länsstyrelsen har i uppdrag att tillhandahålla regionala planeringsunderlag som kan användas i den kommunala planeringen med översiktsplaner, detaljplaner, områdesbestämmelser och riktlinjer för bland annat bostadsförsörjning. Under 2019 har den nationella samlingsplattformen för planeringsunderlag, Planeringskatalogen, övergått från projekt till förvaltning. Länsstyrelsen i Västmanlands län ingår i den nationella redaktionen för planeringskatalogen.

Länsstyrelsen i Västmanland har veckovisa möten som kallas plansamråd, där handläggare och sakområdesexperter träffas sektorsövergripande för att lyfta aktuella planer och frågeställningar. Till plansamråden bjuds också kommuner in eller har möjlighet att delta på eget initiativ. Region Västmanland, Trafikverket och Lantmäterimyndigheten får löpande inbjudningar till plansamråden. Länsstyrelsens roll att samordna statens intressen innebär att andra statliga verk och myndigheter har inkluderats som remissinstans vid behov för fysisk planering. När kommunerna initierar samråd om, eller granskning av en översiktsplan eller fördjupad översiktsplan, bjuder Länsstyrelsen alltid in berörda statliga myndigheter till samordning av statens synpunkter. Under 2019 har det genomförts en översyn av hanteringen av det veckovisa plansamrådet. Arbetet har resulterat i ett utkast till ny rutinbeskrivning om bland annat hur syftet med plansamrådet ska uppnås och ett tydliggörande av mandat. Rutinen kommer fastställas och implementeras under 2020.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen har under året besökt byggnadsnämnderna vid alla kommuner i länet för att informera om tillsynsvägledningsarbetet. Vid träffarna informerades om Länsstyrelsens och byggnadsnämndens roller inom tillsynsvägledning bygg, investeringsstöd och regleringsbrevsuppdrag. Besöken har varit uppskattade från kommunernas håll och bidrar till närmare dialog och förståelse för varandras roller och uppgifter inom tillsynen inom byggområdet. Flera kommuner har efter besöken efterfrågat tätare återkommande besök från Länsstyrelsen i detta sammanhang. Anledningen till att alla byggnadsnämnder besöktes under året beror på att nämnderna fått nya sammansättningar efter valet 2018 och Länsstyrelsen såg därmed behovet av att introducera sig för de nya sammansättningarna. Enligt tillsynsvägledningsplanen ska minst tre byggnadsnämnder besökas per år.

Plan- och byggträff

Under 2019 genomfördes en planträff, där nio av länets tio kommuner deltog. Vid årets träff informerades bland annat om grön infrastruktur, saneringsbidrag för förorenad mark och pågående projekt inom klimatsmart samhällsplanering. Huvudfokus på träffen var digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen där Lantmäteriet, Boverket och Örebro kommun presenterade pågående arbeten och projekt. Den planerade byggträffen prioriterades bort med anledning av kommunbesöken inom tillsynsvägledningsarbetet.

Överklagade lov och förhandsbesked

Ärendehantering ska genomföras på ett rättssäkert och effektivt sätt. Länsstyrelsen har under året arbetat med handläggning av överklagade bygglov och enligt upprättade rutiner. Målen för handläggningstiderna har uppfyllts.

Prövning av detaljplaner enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har under året inte överprövat några kommunala beslut att anta en detaljplan enligt 11 kap. 10 § PBL. Länsstyrelsen har genom tidig dialog och vägledning bidragit till rättssäkra planprocesser, där målsättningen är att avvägningsfrågor ska avgöras tidigt i processen. Metodiken som använts kring de tidiga dialogerna bygger i grunden på det arbetssätt som togs fram mellan Länsstyrelserna och SKR, ”Tidig dialog ökar bostadsbyggandet”. Metodiken bygger på att identifiera och få en samsyn på kritiska frågor i

respektive ärende tidigt i processen och att frågorna blir en förutsättning i planarbetet framgent.

GIS

Under 2019 har arbetet med GIS-samordning lagt stort fokus på uppbyggnad och lansering av ett nytt internt webbGIS i länsstyrelsernas nya kartportal. WebbGIS är ett handläggarstöd med bred tillämpning och det kan kompletteras med anpassade sökprofiler för olika ärendegrupper. Flera utbildningsinsatser ingick i lanseringen. Andra viktiga aktiviteter inom GIS-området har varit en kompetensinventering, frågor kopplade till samhällsskydd och beredskap samt den årliga granskningen av våra geodata i förvaltning, för att säkerställa god kvalitet.

Planeringskatalogen och planeringsunderlag

Under året har fokus varit kvalitetssäkring och etablering av Planeringskatalogen (www.planeringskatalogen.se) som en del i Länsstyrelsens arbetsrutiner kopplat till samhällsbyggnadsprocessen. Arbetet med planeringsunderlag har under en längre tid varit eftersatt. Planeringskatalogen, som är ett resultat av länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag 49 från 2011, som syftar till att effektivisera länsstyrelsens uppgift att samordna statens planeringsunderlag i samhällsbyggnadsprocessen. Genom utveckling av Planeringskatalogen som system för sammanställning och tillhandahållande av statliga myndigheters planeringsunderlag har frågan lyfts upp på agendan. Systemet kräver ett aktivt och kontinuerligt arbete med planeringsunderlagen. Planeringskatalogen ger länsstyrelserna möjlighet att överblicka, värdera, kvalitetssäkra och ajourhålla planeringsunderlagen så att berörda parter i ett tidigt skede har en gemensam och kvalitativ kunskapsgrund att utgå ifrån vilket ökar förutsebarheten i samhällsbyggnadsprocessen. Det minskar risken för att processen hakar upp sig och fördröjs på grund av osäkerhet och/eller felaktiga ingångsvärden. I november hade Länsstyrelsens regionala redaktion sin första årliga översyn av det regionala innehållet i Planeringskatalogen. Översynen är en kvalitetssäkringsåtgärd som innebär att all information om planeringsunderlagen skannas och uppdateras, vilket är en uppgift som var svår att genomföra på ett samlat sätt tidigare då systemet inte fanns.

Regional analys av bostadsmarknaden

Boverkets årliga enkät, Bostadsmarknadsenkäten, besvarades av alla kommuner i länet. Enkäten bildar underlag för Länsstyrelsens årliga bostadsmarknadsanalys. Analysen är en del i Länsstyrelsens arbete med att lämna råd, information och underlag till kommunernas planering om bostadsförsörjning. Analysen har en viktig funktion för att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Länsstyrelsen är därför noga med att lyfta faktorer som medför bristande jämlikhet i analyserna och även i dialoger med Boverket.

Årets analys visade att det råder fortsatt brist på bostäder i större delen av länet, det gäller både i centralorten och i kommunernas övriga delar. Särskilt belystes utmaningen att få fram bostäder för alla, särskilt de som är nya på bostadsmarknaden, exempelvis ungdomar och nyanlända, men även hushåll med svagare ekonomiska förutsättningar. (Se även redovisning av länsstyrelseinstruktionens 5 §, avsnitt 6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås och rubriken Samhällsplanering.)

Av årets analys framgick att befolkningen fortsatt ökar, men i något långsammare takt än föregående år. Antalet färdigställda bostäder har ökat kraftigt. 2018 är det år då flest bostäder färdigställts i länet sedan 1991. Bostadsmarknadsanalysen redovisades, enligt uppdraget i regleringsbrevet, till Boverket i juni 2019.

Antalet kommuner med aktuella riktlinjer för bostadsförsörjning som uppfyller kraven i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar har ökat från sju till nio sedan föregående år har. Länsstyrelsen har deltagit i samråd under arbetet med kommunernas riktlinjer under året.

Bostadsseminarium

I april 2019 anordnade Länsstyrelsen ett bostadsseminarium med temat ”Hur möter vi grupper med svårigheter på bostadsmarknaden?”. Seminariet riktade sig till de som arbetar med bostadsfrågor inom kommun, region eller bostadsföretag. Cirka 35 personer från de olika målgrupperna närvarade vid seminariet. Effekten blev att personer som arbetar med bostadsförsörjningen ur olika perspektiv och från olika delar av länet fick möjlighet till kontakt och dialog. Seminariet ökade också kunskapen om hur kommunerna kan använda riktlinjerna för bostadsförsörjningen och ägardirektiven för allmännyttan som ett verktyg i arbetet med bostadsförsörjningen för grupper med en svag ställning på bostadsmarknaden. Ytterligare en effekt var ökad kunskap om Stadsmissionens arbete för att förebygga hemlöshet och om projektet Bostad först som en väg ur hemlöshet.

Statliga stöd för ökat bostadsbyggande och energiproduktion

Länsstyrelsen har under 2019 handlagt stöd för solcellsanläggningar, lagring av egenproducerad el, radon och nyproduktion av äldre- och hyresbostäder. Ändringar i förordningar kring vissa stöd har föranlett behov av vissa förändringar i arbetssätt.

Under 2019 har Länsstyrelsen beviljat stöd som beräknas generera omkring 135 nya hyresbostäder. Vid behov har fastighetsägare bjudits in för information och diskussion om stöden. Under året har antalet inkomna ärenden avseende solenergi ökat från 2018 års nivå om 325 till 550 under 2019. Antalet ansökningar har ökat i en snabbare takt än vad medel fördelats till länen, trots att medlen utökats under året. Behovet av medel i slutet av 2019 är cirka 25 miljoner kronor utöver de medel som tilldelats Länsstyrelsen. Den oregelbundna tilldelningen och kraftiga ökningen av medel för utbetalning har gjort att verksamheten varit svårplanerad samt att andra verksamhetsområden fått prioriteras ned emellanåt under 2019.

Projekt

Länsstyrelsens projekt Solenergi i samhällsplaneringen har avslutats under 2019. Målet med projektet har varit att ge länets kommuner mer kunskap och kompetens om hur de kan stimulera en ökad användning av förnyelsebar energi i form av solenergi genom samhällsplanering enligt PBL. Syftet med projektet har varit att bidra med ökad kompetens inom samhällsplaneringen för att med attraktiva och innovativa lösningar kunna skapa ett mer hållbart samhälle. Även om projektet är inriktat på Västmanlands kommuner deltog även kommuner från andra län. I projektet deltog Hallstahammar, Arboga, Surahammar, Kungsör, Västerås, Sala, Örebro, Strängnäs, Håbo, Heby och Katrineholms kommuner. Projektet har resulterat i en checklista som kan användas i samband med fysisk planering om hur PBL kan nyttjas för att optimera förutsättningar för solenergi. Under året

arrangerades seminarier med bland andra kommunala politiker, planerare och arkitekter i syfte att öka användningen av solenergilösningar i samband med planering av exempelvis bostäder.

Länsstyrelsen driver under 2019–2020 två avdelningsövergripande projekt inom klimatsmart samhällsplanering. Det ena projektet handlar om klimatsmart samhällsplanering med sociala mervärden i syfte att skapa mer transporteffektiva planer genom att lyfta mervärden som folkhälsa, jämställdhet, trygghet och integration. Projektet genomförs i samarbete med länsstyrelserna i Gävleborg, Dalarna och Uppsala län samt nio kommuner spridda över länen. Det andra projektet handlar om klimatsmart fysisk planering, ”Från slösa till spara” och syftar till att öka integreringen av klimat- och energiaspekter i den fysiska planeringen.

Resultatmätt och resultatanalys – Hållbar samhällsplanering och boende

Hållbar samhällsplanering och boende (verksamhet 40* och 41*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	3,5	3,5	2,0
Årsarbetskrafter kvinnor	3,6	3,4	4,6
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	10 343	8 228	8 045
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 164	1 059	685
Antal beslutade ärenden	972	1 093	558
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	14	12
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/ beslutade)	96 %	102 %	97 %
Antal beviljade solcellsstöd/ärenden	329	490	58
Handläggningstid (medel dagar) VÅS 40321 Överklagande av lov, förhandsbesked	66	54	53

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafter och antal ärenden har ökat marginellt sedan föregående år. Ökning av antalet ärenden (cirka 10 procent) förklaras av det radonbidrag som införts samt ett fortsatt högt söktryck på investeringsstöd för solcellsanläggningar. Beslutstakten har sjunkit något, vilket förklaras av omfördelning av resurser mellan verksamheterna 40* och 41* samt hur fördelning av medel från Energimyndigheten gjorts för att möjliggöra beslut i solcellsärenden. Andelen resurser inom 40* kommer fortsatt vara ansträngd i förhållande till antalet inkomna ärenden och tilldelade medel från Energimyndigheten kommer fortsatt påverka beslutstakten i 41*. Detta innebär att det är rimligt att anta att beslutstakten kommande år fortsatt hamnar under 100 procent. Antalet beviljade solcellsstöd har ökat markant sedan 2017, vilket bidrar till en positiv utveckling inom detta område i länet. Handläggningstiden för VÅS 40321 har ökat något, men uppnår med god marginal målen för verksamheten.

Verksamhetskostnaderna har ökat med cirka 20 procent sedan föregående år utan att årsarbetskrafterna ökat i liknande omfattning. Detta förklaras av utbetalning av länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel. Utbetalningarna redovisas på den VÅS-kod som det mottagande projektet avser.

Samlad bedömning av resultat

Arbete inom hållbar samhällsplanering och boende har under 2019 på ett tillfredställande sätt bidragit till Länsstyrelsens uppsatta mål inom området. Resultatet bedöms därför gott. Arbetet kring avvägningar mellan intressen i den fysiska planeringen har kontinuerligt utvecklats för att skapa såväl intern som extern förståelse kring ställningstaganden och rådgivning. Inom ärendena kring investeringsstöd har det varit ett fortsatt stort inflöde av ärenden som ställer stora krav på en effektiv och rättssäker hantering som säkerställts genom att aktivt arbeta med framtagande och uppföljning av rutiner. Länsstyrelsen har vidare haft gott genomslag vid de tillfällen där externa aktörer bjudits in till seminarier med stor spridning på deltagare samt uppskattande kommentarer till följd av träffarna. På grund av fortsatt hög ärendemängd och brist på resurser emellanåt har också prioriteringsarbetet varit i fokus med ett gott utfall utifrån bedömda konsekvenser.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

6. Energi och klimat

Länsstyrelsens bedömning är att uppdrag inom energi och klimat fullföljts väl. Detta har skett genom att utföra de preciserade uppgifter som ålagts Länsstyrelsen. I hög utsträckning har uppdragen fullföljts genom egeninitierade aktiviteter, varav flera med stöd av medel som erhållits utöver den finansiering som tillhandahålls genom dispositionsrätt. För utförlig redovisning av insatser inom energi och klimat, se vidare rapportering enligt Regleringsbrev till Länsstyrelsen i Dalarna. Uppdragen har omfattat följande:

- Plan för ökad andel förnybara drivmedel och eldrift i länets transportsektor.
- Arbete med Klimatklivet.
- Integrera klimataspekter i Länsstyrelsens sakområden, inklusive Region Västmanlands arbete med infrastruktur och regional tillväxt.
- Framtagande av klimatstrategi för länet.
- Öka andelen förnybar energi.

Länsstyrelsens arbete med energiomställning rapporteras även i särskild ordning till Länsstyrelsen i Dalarna.

Under 2019 har det specifika energi- och klimatarbetet, som tidigare år, bedrivits enligt indelningar och prioriteringar i länets klimatstrategi. Under 2019 har, i enlighet med uppdrag i Länsstyrelsens regleringsbrev, en ny klimatstrategi tagits fram. Utöver de uppdrag som följer direkt av regleringsbrev har Länsstyrelsen genomfört flera egeninitierade aktiviteter med stöd av externa medel som myndigheten på eget initiativ har erhållit. Nedan följer en kortfattad sammanställning av dessa projekt.

- **Incitament för energieffektivisering**, projektet syftar till att lyfta in energifrågor i miljötillsynen i små och medelstora företag. Projektet leds av Länsstyrelsen i Västmanlands län och i projektet medverkar också Länsstyrelsen i Örebro län. Projektet avslutades vid årsskiftet. Dialog fortgår med Energimyndigheten om möjligheten till ett fortsättningsprojekt.
- **Fossilfria transporter i Östra Mellansverige**, ett projekt som omfattar 17 kommuner i tre län. Syftet är att stödja kommunerna i omställning till fossilfria transporter i den egna verksamheten, men också att effektivisera transportarbetet. Projektet avslutades med en slutkonferens i slutet av året.
- **Sol i planering**, som syftar till att ge kompetenshöjning och skapa intresse för att redan i planeringsprocessen skapa förutsättningar för solel. Projektet omfattar tio kommuner i fyra län. I Västmanlands län medverkar kommunerna: Hallstahammar, Surahammar, Sala, Arboga, Kungsör och Västerås. Projektet avslutades i maj 2019.

- **Klimatsmart fysisk planering**, med syfte att utarbeta metoder och förutsättningar för fysisk planering att bli så klimatsmart som möjlig. Bland annat kommer en klimatemissionsdatabas byggas upp för beräkning av klimatpåverkande utsläpp vid planering.
- **Klimatsmart planering med sociala mervärden**, projektet syftar till att utarbeta sätt att integrera klimatsmart planering med sociala aspekter av planering, så som trygghet och jämställdhet. Totalt medverkar nio kommuner i fyra län.
- **Framtidens Solel 2.0**, är en fortsättning på Framtidens Solel 1.0 med syfte att få små och medelstora företag att installera solel.
- **Godstransporter och klimat**, som genomförs i nära samverkan med åkeribranschen och syftar till att minska branschens klimatpåverkan och öka konkurrenskraften.
- **Vindkraftsprojekt**, som syftar till dialog med berörda parter, bildande av nätverk och med detta som bas framtagande av en regional vindkraftsstrategi.
- **Förbundet Agenda 2030**, Länsstyrelsen är aktiv medlem, bland annat genom representation i styrelsen, i den regionala organisationen Förbundet Agenda 2030, som samlar länets kommuner, Region Västmanland, företag och ideella organisationer: totalt 80 medlemmar. I förbundets regi ges en tidning ut på temat hållbarhet fyra gånger per år till länets samtliga hushåll. Under 2019 har bland annat ungdomens hållbarhetsting arrangerats, som vänder sig till eleverna i årskurs 2 i länets gymnasieskolor.
- **Västmanlands Miljö- och klimatråd**, har varit avgörande för förankring och initiering av en rad aktiviteter. En del av klimatarbetet kanaliseras genom att driva arbetsgrupper med tillhörande projekt inom ramen för rådet. Arbetet med länets klimatstrategi har löpande förankrats i och slutligen fastställts av Miljö- och klimatrådet.

Resultatmått och resultatanalys – Energi och klimat

Energi och klimat (verksamhet 42*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	2,0	2,5	1,4
Årsarbetskrafter kvinnor	5,7	3,4	2,1
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	11 216	8 894	5 017
Antal ärenden, inkomna och upprättade	59	121	58
Antal beslutade ärenden	39	119	37
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 061	1 467	975
Antal inkomna ansökningar Klimatklivet (VÅS 427 Klimatinvesteringar)	31	100	42

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Andelen årsarbetskrafter inom energi och klimat var totalt sett högre 2019 än föregående verksamhetsår. Denna ökning har upprepats under ett flertal år. Detta är en följd av att Länsstyrelsen anställt personal för att genomföra regeringens satsning inom klimatområdet, men också för att fullfölja de projekt för vilka Länsstyrelsen beviljats externa medel. Att söka externa medel inom energi- och klimatområdet är en medveten satsning inom Länsstyrelsen. Detta stärker och växlar även upp arbetet inom länets gemensamma miljö- och klimatråd. Ökningen i verksamhetskostnader följer av den utökade personalstyrkan, men också de övriga kostnader som de pågående projekten medför i form av konsultkostnader, lokalhyra, tryck, resor med mera.

Ärendemängden inom arbetet med energi och klimat följer tydligt antalet inkomna ansökningar inom Klimatklivet de senaste åren. Under verksamhetsåret 2019 tilldelades Länsstyrelsen medel för Klimatklivet först i vårändringsbudgeten, vilket tydligt påverkade antalet inkomna ansökningar för året.

Länsstyrelsen är huvudman för projektet Fossilfria och effektiva transporter i Östra Mellansverige. Hela beloppet under bidragsutbetalningar härrör till det projektet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens bedömning är att uppdrag inom området energi och klimat fullföljts mycket väl. Resultatet bedöms därför vara utmärkt. Detta har skett genom att utföra de preciserade uppgifter som ålagts Länsstyrelsen. I hög utsträckning har uppdragen fullföljts genom egeninitierade aktiviteter, varav flera med stöd av medel som sökts och erhållits utöver den finansiering som tillhandahålls genom dispositionsrätt.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

7. Kulturmiljö

Länsstyrelsens samlade bedömning av resultatet för årets kulturmiljöarbete är att insatserna på ett tillfredställande sätt bidrar till måluppfyllelse av såväl Länsstyrelsens mål som de nationella målen för kulturmiljöarbetet.

De nationella kulturmiljömålen bildar en naturlig utgångspunkt för kulturmiljöarbetet i länet. Många aspekter av de nationella målen är inarbetade i det dagliga arbetet och beaktas i handläggning, projekt och övriga insatser. Ett exempel utgör det välutvecklade tvärsaktoriella samarbetet inom Länsstyrelsen. Andra insatser av större betydelse är Länsstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i framtagandet av aktuella kunskapsunderlag och att genomföra översyn av länets kulturmiljöer av riksintresse. Dessa insatser redovisas närmare under regleringsbrevsuppdraget 1.5 *Kulturmiljöarbetet och kulturmiljömålen*. Utifrån de nationella kulturmiljömålen bidrar kulturmiljöarbetet även till att uppnå de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030. Här är den regionala kulturarvsstrategi som är under framtagande ett gott exempel.

Kulturmiljövårdsanslaget

Länsstyrelsen i Västmanland har för år 2019 förfogat över 9,6 miljoner kronor från kulturmiljövårdsanslaget.

Bidragsmedlen har använts till att vårda, informera om och förbättra tillgängligheten till länets kulturhistoriska miljöer. Åtgärderna bidrar till att kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Länsstyrelsen arbetar aktivt med att belysa en mångfald av kulturmiljöer och för att skapa ökad förståelse och delaktighet i kulturmiljöarbetet för att därigenom öka möjligheten till att bevara, använda och utveckla det västmanländska kulturarvet. Länsstyrelsen försöker i möjligaste mån samordna insatserna med andra utgiftsområden i syfte att växla upp bidragsmedlen och nå största möjliga kulturmiljönytta. Det innebär att insatser som på olika sätt främjar tillgängliggörandet av kulturarvet prioriteras bland ansökningarna till kulturmiljövårdsanslaget.

Den största delen av de tilldelade bidragsmedlen har, liksom tidigare, fördelats till vård av bebyggelse. Inom denna insats har Länsstyrelsen de största anspråken på bidragsmedel. Trenden med att en allt större del av bidragsmedlen fördelas till ett fåtal kostsamma restaureringsprojekt avseende byggnadsminnen håller i sig. Bland årets bidragsobjekt finns till exempel byggnadsminnena Bultlokalen, Hallstahammar, Thorshammars bruk, Norberg, Karmansbo bruk, Skinnskatteberg och gamla apotekshuset i Köping.

Även under 2019 har Länsstyrelsen erhållit särskilda medel från Riksantikvarieämbetet för att möta det omfattande och akuta renoveringsbehovet av ett antal slussportar och trösklar längs Strömsholm kanal. Länsstyrelsen och kanalbolaget för en kontinuerlig dialog kring prioriteringar inför byggnadsvårdsinsatser, då kanalen har ett omfattande vård- och underhållsbehov. Genom att prioritera kanalen i det årliga särskilda äskandet till Riksantikvarieämbetet bidrar Länsstyrelsen till bevarande och utvecklande av ett av länets värdefulla besöksmål.

Genom kulturmiljövårdsanslaget har Länsstyrelsen också bidragit till projektet BRUK 2.0, en vidareutveckling av den tidigare Bergslags-satsningen. Med erfarenheter från Bergslags-satsningens arbetsmodell ska projektet utveckla ett urval kulturmiljöer i länet kopplade till

Bergslagens kulturarv med tillhörande naturområden. Syftet är att skapa attraktiva livsmiljöer, starka näringslivskluster och besöksmål av hög kvalitet. För Västmanlands del handlar det om att med utgångspunkt i byggnadsminnet och besöksmålet Strömsholms kanal skapa attraktivt strandnära boende i kanalens sluss- och brovaktarbostäder samtidigt som det ökar förutsättningarna för en långsiktig förvaltning av kanalens omfattande byggnadsbestånd.

Informationsinsatser om kulturmiljöer i länet

Länsstyrelsen genomför varje år flera aktiviteter för att lyfta resultatet av kulturmiljöarbetet i länet. Ett gott exempel är den temadag som varje år anordnas i samarbete med Västmanlands läns museum om nyvunnen kunskap genom årets arkeologiska undersökningar. Temadagen som vänder sig till allmänheten ger en möjlighet att få höra arkeologerna själva berätta om de nya resultaten från undersökningar och forskning som rör Västmanland. Årets föreläsningar handlade bland annat om skeletten från Dominikan-konventet, kraniet i Svartån och boplatser på Västra Skälby. Årets arrangemang var mycket uppskattat och lockade cirka 100 besökare.

För fjärde året i rad har Länsstyrelsen och familjen Brate arrangerat Bråforsdagarna i kulturreseptatet Bråfors bergsmansby i Norbergs kommun. Cirka 1000 besökare fick möjligheten att upplevde den unika kulturmiljön och delta i olika aktiviteter. Temat för året var Skog och träd. På den gamla hyttbacken kunde besökarna ta del av skogens historia, uppleva doften av tjärtillverkning och se hur knuttimring går till. Flera guidade turer hölls som berättade om bergsmansfamiljens liv, arbetet med hyttan och visningar av väggmålningarna. Bråforsdagarna är en av aktiviteterna som påbörjar Ekomuseum Bergslagens aktivitetsvecka #järnrutten. Under Bråforsdagarna anordnar även Länsstyrelsens naturvårdsavdelning kurser. Årets kurser handlade om att slå med lie, restaurera jordkällare och att knuttimra.

Landshövdingen bjuder varje år in ägare och förvaltare av länets byggnadsminnen till ett möte på Västerås slott. Byggnadsminnesdagen är ett led i Länsstyrelsens arbete med att tillsammans med byggnadsminnesägarna förbättra förutsättningarna för en långsiktig förvaltning och ökad tillgänglighet till byggnadsminnena. Temat för årets byggnadsminnesdag var vård och underhåll. Under eftermiddagen bjöds på föreläsning av Göran Gudmundsson, grundare av Gysinge centrum för byggnadsvård och med mångårig erfarenhet av renoverings- och restaureringsprojekt. Länsstyrelsens handläggare informerade också om aktuella frågor och möjligheterna att söka bidrag till förvaltningen av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. De återkommande byggnadsminnesdagarna är ett omtyckt arrangemang och bidrar också till en närmare dialog med ägare och förvaltare av byggnadsminnena i de dagliga förvaltningsfrågorna.

Exempel på årets ärendehandläggning

Den största ärendemängden rörande kulturmiljö är kopplad till länets många fornlämningar. Ett av de mer omfattande arkeologiärendena under 2019 gäller infrastruktur och Trafikverkets planer på att bredda E18 på sträckan Köping-Västjädra. Länsstyrelsen har ett nära samarbete med Trafikverket om de arkeologiska undersökningar som krävs. Under år 2019 har ett anbudsförfarande genomförts för en arkeologisk utredning etapp 2. Sökschakt har grävts som visar att ett antal platser kräver ytterligare arkeologisk undersökning. För övrigt föranleds de arkeologiska undersökningarna oftast av planerat bostadsbyggande, främst i

Västerås, men även i Köping, Arboga, Kungsör och Sala kommuner. Arkeologiska undersökningar har även utförts inför nybyggnation av industrier, en vindpark, gång- och cykelvägar och ledningsdragning där utbyggnaden av bredband utanför tätorterna dominerar. De arkeologiska undersökningarna har gett ny kunskap om länets historia.

I länet finns sammanlagt 51 byggnadsminnen. Länsstyrelsen har löpande under året prövat ärenden gällande ändring av byggnadsminnen. Det kan handla om allt från förfrågningar gällande flytt av elskåp, skyltning och ändrad kulör till större byggnationer. Under året har Länsstyrelsen bland annat hanterat en omfattande tillståndsansökan från Kokpunkten AB som önskar uppföra ett 15 våningar högt bostadshus inom byggnadsminnesområdet för det före detta ångkraftverket i Västerås, numera actionbad och Steam Hotel. Denna fråga är ännu inte avgjord.

Länsstyrelsen har arbetat löpande under året med tillståndsprövning av de kyrkliga kulturminnena samt följt upp och samverkat med kyrkans aktörer i redan pågående projekt. Länsstyrelsen samverkar regelbundet med stiftet och den regionala samrådsgruppen i frågor som rör den kyrkoantikvariska ersättningen samt frågor som rör den långsiktiga förvaltningen av kyrkorna.

Resultatmått och resultatanalys – Kulturmiljö

Ärendemängden som rör kulturmiljöer har minskat något jämfört med förra året. Det gäller främst antalet fornlämningsärenden där den största minskningen återfinns bland ärenden som gäller begäran om samråd vid skogsbruksåtgärder. Minskningen bedöms bero på de nya rutiner för skogsbruksårenden som Skogsstyrelsen införde från och med 1 september 2019. Det innebär att ansökningarna inte längre samordnas av Skogsstyrelsen. Det är numera skogsägarens eget ansvar söka samråd med Länsstyrelsen om fornlämningar kommer att beröras av planerade skogsbruksåtgärder.

Länsstyrelsen har fortsatt hanterat en stor mängd andra samrådsärenden där fornlämningar berörs av olika typer av ingrepp till följd av förändringar i landskapet, med hänvisning till ett fortsatt relativt högt exploateringsstryck, främst i Västerås men även i andra kommuner. Ärendena omfattar förfrågningar gällande byggande i tätorterna och avstyckningar på landsbygden, byggnation av väg, bredbandsutbyggnad, skärpta kommunala krav på avloppsanläggningar, markförläggning av luftledning, metallsökare med mera.

Kulturmiljö (verksamhet 43*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,4	0,3	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	7,6	7,1	7,4
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	12 588	12 641	11 841
Antal ärenden, inkomna och upprättade	921	993	841
Antal beslutade ärenden	904	974	844
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	7	4	8
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	6 644	360	130
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/beslutade)	98 %	98 %	100 %
Handläggningstid (medel dagar) VÅS43111 Ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning	52	84	49
Handläggningstid (medel dagar) VÅS 4313 Begäran om samråd vid skogsåtgärder	99	36	26
Handläggningstid (medel dagar) VÅS4331 Kyrkliga kulturminnen – ansökan om tillstånd	38	13	56

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafterna har visserligen ökat med en halv tjänst jämfört med förra året, men det har dock fortfarande saknats personella resurser på kulturmiljöfunktionen. Detta beror i huvudsak på personalomsättning och fördröjning av ersättningsrekryteringar. Under delar av året har även ytterligare resurser saknats på grund av uppdrag inom andra avdelningar. En tidsbegränsad förstärkning skedde under hösten 2019. Därutöver har Länsstyrelsens personal från kulturmiljöområdet deltagit i det tvärssektoriella arbetet på Länsstyrelsen. Det handlar främst om insatser inom områden som Hållbar planering och boende (40*), Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52*) och Vattenverksamhet (53*).

Ökningen gällande utbetalningen av bidrag beror på att länsstyrelserna i och med införandet av det nya bidragssystemet ASK, själva ansvarar för utbetalningen av hela den tilldelade bidragsramen. Av den bidragsram om 9 618 tkr som Länsstyrelsen förfogat över under året har 6 644 tkr betalats ut till externa mottagare. På grund av störningar i systemet gick en av utbetalningarna inte iväg till mottagaren förrän efter årsskiftet 2019/2020. Den egentliga summan för utbetalning av bidrag till externa mottagare gällande år 2019 är därför 6 699 tkr.

Antal ärenden

Det totala antalet ärenden inom kulturmiljöområdet har minskat något jämfört med tidigare år. Det största minskningen återfinns bland fornlämningsärendena som har minskat med drygt 100, från 755 till 653 inkomna ärenden. Minskningen rör främst begäran om samråd vid skogsbruksåtgärder. Antalet ärenden inom denna ärendegrupp har minskat från 265 till 198 ärenden. Minskningen bedöms bero på de nya rutiner för skogsbruksärenden som Skogsstyrelsen införde från och med 1 september 2019. Antalet ärenden rörande kyrkliga kulturminnen har ökat under år 2019, medan ärenden gällande bidrag till byggnadsvård samt byggnadsminnen i stort är oförändrat i förhållande till år 2018.

Handläggningstider

Beslutstakten för kulturmiljöärendena ligger i paritet med föregående år. När det gäller fornlämningsärenden som rör ansökan om ingrepp i fornlämning (VÄS 43111) har handläggningstiderna för denna ärendegrupp förbättrats jämfört med tidigare år. Denna ärendegrupp har prioriterats till förmån för andra ärendegrupper inom VÄS-kod 431, då det handlar om att möjliggöra för samhällsbyggnadsprocessen. Eftersom Länsstyrelsen under delar av året haft en halv arkeologitjänst mindre jämfört med tidigare år, har ärendegruppen gällande avverkningsärenden (4313) nedprioriterats till förmån för just ansökningar om ingrepp i fornlämning. Funktionen har även haft personalomsättning inom gruppen byggnadsantikvarier. Detta har medfört en fördröjd handläggningstid av ärendena rörande kyrkliga kulturminnen (4331).

När det gäller målformuleringen för ärenden inom gruppen 43111, ansökan om ingrepp i fornlämning, vill Länsstyrelsen återigen framhålla att den är vagt formulerad och det är osäkert vad som följs upp. Inom gruppen finns många uppdragsarkeologiska ärenden, som är långvariga processer.

Fem av ärendena äldre än två år utgörs av ansökningar om byggnadsminnesförklaring. Dessa ärenden är ofta komplicerade och kräver lång handläggningstid för att bland annat kunna utreda de kulturhistoriska värden en anläggning har samt för att ta fram förslag till skyddsbestämmelser som alla berörda kan enas kring. De ärenden som återstår har nedprioriterats till förmån för andra och kulturmiljövårdande insatser, varför det slutliga avgörandet i dessa ärenden fördröjts. Länsstyrelsen arbetar sedan en tid tillbaka aktivt med att avsluta äldre ärenden gällande byggnadsminnesförklaringar. På grund av förändringar i personalstyrkan har Länsstyrelsen inte haft möjlighet att avsluta alla ärenden enligt planen för år 2019. De övriga två äldre ärendena gäller till exempel framtagande av kulturmiljöprogram för Norbergs kommun. Arbetet pågår och ärendet ska avslutas under år 2020. Det andra ärendet gäller återställning av markåtgärder. Dessa ska vara utförda under år 2020, då ärendet kommer att avslutas.

Samlad bedömning av resultat

Den samlade bedömningen av resultatet är gott. Årets kulturmiljöarbete har på ett tillfredställande sätt bidragit till måluppfyllelsen av såväl Länsstyrelsens mål som de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Kulturmiljöaspekterna efterfrågas allt mer i samhällsbyggnadsprocessen, det gäller alla former av ärenden rörande markanvändning däribland infrastruktur, ett ökat antal miljöåtgärder (som till exempel restaurering av vattendrag, prövning av vattenverksamhet och sanering av förorenad mark). Den fortsatta stora ärendemängden ställer höga krav på en effektiv och rättssäker hantering med ensade processer och rutiner. Här har digitaliseringen en viktig roll. Under året har handläggarsstödet ASK för bidragshantering implementerats på samtliga länsstyrelser. Länsstyrelsen ser på sikt fördelar med det nya handläggarsstödet, som dock inledningsvis har krävt extra tid och resurser.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

8. Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt arbetet med stärka kommunernas och länets förmåga inom civilt försvar och förmågan att hantera en samhällsstörning. En mer utförlig beskrivning av Länsstyrelsens arbete under 2019 finns under Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap samt Uppdrag 3.4 Beredskapsplanering för civilt försvar.

Skydd mot olyckor

Under 2019 har Länsstyrelsen i Västmanland arbetat med att bygga upp sin förmåga kopplat till skydd mot olyckor. Länsstyrelsen har under året besökt länets samtliga räddningstjänster där ambitionsnivå, fortsatt arbete och tillsyn diskuterats. Vidare har Länsstyrelsen granskat flera av räddningstjänsternas reviderade handlingsprogram och kommit med samrådsyttranden. Länsstyrelsen har påbörjat den årliga uppföljningen enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor i kommunerna. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Länsstyrelsen har under året haft en tillsyn inplanerad som har fått skjutas fram på grund av omorganisering i det aktuella räddningstjänstförbundet. Tillsynen planeras istället att genomföras så snart förbundets omorganisering är färdigställd år 2020.

Arbetet med räddningstjänst vid höjd beredskap har diskuterats vid ett gemensamt utbildningstillfälle under totalförsvarsdagen och kommer vara ett av U-Sams fokusområden under år 2020.

Krisberedskap

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt att utveckla arbetet med att stärka kommunernas och länets samlade förmåga till krisberedskap samt återuppbyggnaden av totalförsvaret. Länsstyrelsen har genomfört flera insatser för att stärka förmågan att hantera en samhällsstörning, bland annat genom larm- och startövningar och erfarenhetshantering efter inträffade händelser som exempelvis regionalt omfattande telefonistörningar. Vidare har Länsstyrelsen sammanställt och tagit fram ett underlag för gemensamma riskbilder i länet. Dessa har använts i kommunernas eget arbete med risk- och sårbarhetsanalyser. Effekten av detta är en mer likartad bedömning av riskers art, hot och potentiella omfattning. En annan åtgärd som Länsstyrelsen har påbörjat för att stärka den egna förmågan att agera i kris är revidering av myndighetens krishanteringsplan samt krisberedskapsorganisationen. Arbetet har likriktats med andra viktiga samverkansaktörers krisberedskapsorganisationer och krishanteringsplaner för att skapa förståelse och möjliggöra en fördjupad samverkan i händelse av en samhällsstörning.

Civilt försvar

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt utveckla det civil-militära samarbetet. Flertalet övningar och utbildningar har utformats av Länsstyrelsen för att omhänderta civilt försvar och samverkan mellan parter i händelse av höjd beredskap. Exempelvis har en totalförsvarsdag och en fältövning rörande gråzonsproblematik genomförts under året.

Under 2019 har krigsplacerad personal fått sina befattningar i krigsorganisationen och en utbildning i säkerhetsskydd har genomförts. Delar av organisationen har fått utbildning i stabsmetodik. En kunskapshöjning och fördjupning inom relevant totalförsvarsjuridik har skett inom ramen för Totalförsvarsövning 2020 (TFÖ 2020), vilket också har givit effekt inom egen krisorganisation. Effekten har sammantaget blivit att Länsstyrelsen Västmanland har ökat förmågan till samverkan med Försvarsmakten samt förmågan till ledning och samordning inom det egna länet.

Uppstarten av Totalförsvarsövning 2020 har gjort att prioriteringarna skiftat ytterligare, från övningar på temat fredstida kriser, till övningar där gråzon och höjd beredskap råder. Förutom egna insatser i utbildning och övning har Länsstyrelsen deltagit vid andra aktörers aktiviteter för att höja den egna förmågan. Två exempel på detta är Rikshemvärnschefens insatsövning och övning Havsörn.

Länsstyrelserna i Dalarna, Gotland, Stockholm, Södermanland, Uppsala och Västmanlands län samt Mellersta militärregionen (MRM) har under år 2019 fortsatt med arbetet enligt målen i den högre regionala grundsynen för MRM. Länsstyrelsen har deltagit i samplanering med MRM och de andra länsstyrelserna inom MRM:s geografiska område. Arbetet har skapat stärkta arbetsformer mellan länsstyrelsenivån och MRM med effekten att samplanering inom ett antal områden har beslutats. Konkret planering för stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap har påbörjats och fortsätter under 2020.

Länsstyrelsen har under året stöttat kommunerna i deras arbete att krigsplacera sin personal och organisering av deras krigsorganisationer. Detta har skett exempelvis genom utbildningsinsatser, utskick av sammanställningar och rådgivning.

Resultatmått och resultatanalys – Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Länsstyrelsen har genom anslaget 2:4 Krisberedskap kunnat finansiera Totalförsvarsövning 2020 och det sammanhållande fyraåriga projektet. Myndigheten har kunnat anställa flera personer på projektanställningar och verksamheten har utökats jämfört med tidigare år.

Länsstyrelsen kan se att förståelsen kring myndighetens uppdrag, ansvar och roller har ökat bland aktörerna i länet, särskilt bland de aktörer som ingår i U-Sam. Det finns fortfarande stor utvecklingspotential gentemot privat verksamhet, näringslivet, civilsamhället och frivilligorganisationer.

Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap (verksamhet 45*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	6,1	3,6	1,0
Årsarbetskrafter kvinnor	4,4	3,5	4,1
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	15 849	13 870	8 272
Antal ärenden, inkomna och upprättade	161	129	120
Antal beslutade ärenden	142	121	118
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	2	1
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	150	0	1 002
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/beslutade)	88 %	100 %	102 %

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Finansieringen av verksamheten vid samhällsskydd och beredskap utgörs av förvaltningsanslag och finansiering från statens budget, utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap post 2:4 Krisberedskap, i form av sökta projektmedel från MSB för genomförande av Totalförsvarsövning (TFÖ) 2020 och ett sammanhållande projekt löpandes från 2019 till 2022. Projektfinansieringen sträcker sig över olika tidsperioder och är styrd genom olika villkor, vilket försvårar planering, uppföljning och långsiktig kontinuitet i verksamheten. Genom tillfällig projektfinansiering har rekrytering möjliggjorts, som resulterat i att mer verksamhet kunnat bedrivits under 2019 i förhållande till 2018 och 2017. Det förklarar ökningen av antalet ärenden under 2019 jämfört med tidigare år. Exempelvis har fler kunskapshöjande åtgärder genomförts genom projektfinansieringen och fler har därmed tagit del av dessa än tidigare år. I och med att nya målgrupper nåtts under året, exempelvis genom TFÖ 2020, blir också jämförelsen mot tidigare år svårare att göra.

Samlad bedömning av resultat

Arbetet som bedrivits utifrån Länsstyrelsens geografiska områdesansvar har gett ett gott resultat samt utvecklat och ökat länets förmåga att hantera en samhällsstörning.

Uppgifterna som Länsstyrelsen har åtagit sig att genomföra har påbörjats eller avslutats med goda resultat. Årets utbildnings- och övningsverksamhet inom flera områden har också visat på en utökad förmåga, förståelse och kunskap kring frågorna och förbättrat möjligheten att hantera en samhällsstörning eller höjd beredskap. Genom genomförda utbildningar och övningar har länets samlade krisberedskaps- och totalförsvarsförmåga höjts och därmed bedöms resultatet som gott.

Länsstyrelsen ser stor utvecklingspotential gällande utökad och förbättrad samverkan med näringsliv och privat verksamhet. Samverkansformerna mellan statliga och icke-statliga aktörer behöver utvecklas för att vid exempelvis en samhällsstörning snabbt kunna samordna behov och resurser.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

9. Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Länsstyrelsens miljö- och naturvårdsarbete enligt länsstyrelseinstruktionen sammanfaller till stor del med de regleringsbrevsuppdrag som myndigheten har. Dessa redovisas dels under avsnitt 1.8 och 1.10, dels i särskilda redovisningar till både Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. I återrapporteringen till de centrala verken finns detaljerad redovisning av medel och verksamhet.

Länsstyrelsen vill särskilt nämna följande:

Skydd av land- och sötvattensområden

Det årliga utfallet, i form av antal bildade naturreservat och skyddade arealer, är till stor del styrd av den årliga resurstilldelningen som Länsstyrelsen får till förfogande för att betala ut ersättningar till markägare. Skydd av värdefulla skogliga värdekärnor är ett prioriterat uppdrag och Västmanland bedöms nå etappmålet för formellt skydd av skog till 2020. Under året har 444 ha skog skyddats genom sex beslut om naturreservat. Vidare har Länsstyrelsen tecknat ett naturvårdsavtal.

Förvaltning av skyddade områden och åtgärdsprogram för hotade arter

Länsstyrelsen utför naturvårdsarbete genom att förvalta skyddade områden och genom arbete med de särskilda handlingsplaner som finns för ett antal starkt hotade arter (åtgärdsprogram för hotade arter). Störst resurser läggs på att bevara hävdade marker genom slåtter och bete. Länet har flera områden kring Mälaren och Hjälmararen där mycket höga biologiska värden finns knutna till gamla lövträd och här sker viktiga naturvårdsarbeten bland annat inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter.

Skyddade områden som resurs för friluftslivet och landsbygdsutveckling

Länsstyrelsens målsättning är att göra de skyddade områdena ännu mer attraktiva för friluftsliv och rekreation. Skyddade områden är också en tillgång för den växande naturturismen i länet, som idag har ett 50-tal aktörer som är verksamma inom naturturism. Att göra naturen tillgänglig för alla har därför präglat Länsstyrelsens friluftslivssatsning under de senaste åren. Under 2019 har Länsstyrelsen följt upp besöksantalet i ett av länets mest välbesökta naturreservat, Hälleskogsbrännan. Under året har drygt 40 000 personer varit vid besöksanläggningen. En stor del av det skötselanslag som Länsstyrelsen erhåller genom statligt bidrag kanaliseras till lokala entreprenörer som på olika sätt sköter och vårdar skyddade områden. På så vis bidrar de skyddade områdena till fler jobb på landsbygden.

LIFE Taiga¹

Projektet Life Taiga, omfattar 14 län och leds av Länsstyrelsen i Västmanlands län. Under 2019 har projektet som helhet naturvårdsbränt drygt 230 hektar. Totalt under projektets tid har cirka 1700 ha brunnit genom kontrollerade naturvårdsbränningar, vilket får anses vara en mycket avsevärd prestation som bara för 10 år sedan skulle ha setts som i det närmaste omöjlig att genomföra. Life Taiga har lyft begreppet naturvårdsbränning och tydligt visat hur stor effekt det går att få fram genom praktisk och tydligt konkret naturvård om man kraftsamlar och samverkar i ett stort antal län.

---

¹ Se vidare <http://www.lifetaiga.se/>.

Handlingsplan för grön infrastruktur

Länsstyrelsen har under 2019 fastställt en handlingsplan för grön infrastruktur. Handlingsplanen är ett gediget kunskapsunderlag, där länets värde-trakter för olika naturtyper har identifierats. Handlingsplanen bedöms bli ett värdefullt underlag för det framtida naturvårdsarbetet i länet. Det framtida arbetet leder förhoppningsvis till nya och utökade samarbeten med länets olika aktörer. Framtida insatser bedöms öka takten av bevarandet av biologisk mångfald, ge mer stärkta ekosystem och leda till ökad samverkan om komplexa naturvårdsfrågor i syfte att uppfylla internationella, nationella samt regionala mål.

Grundvattensituation och vattentillgång

Under våren och inledningen av sommaren 2019 visade mätningar på att grundvattensituationen var ansträngd och att det fanns risk för vattenbrist. Länsstyrelsen har systematiskt arbetat med att kartlägga och analysera vattensituationen och bedöma förmågan att hantera vattenbrist. Länsstyrelsen fick ett stort genomslag på de extra medel som tilldelades för åtgärder i länet i syfte att säkra dricksvattenförsörjningen. Under beredskapsveckan som arrangerades innan sommaren genomförde Länsstyrelsen även ett uppskattat seminarium "Redo för sommaren 2019?" på temat vattentillgång och framtidens klimat.

GRIP on LIFE²

Länsstyrelsen har en aktiv roll inom projektet GRIP on LIFE som arbetar med att förbättra miljön och förutsättningarna för djur och växter som lever i vattendrag och våtmarker i skogslandskapet. Samtidigt kan användningen av naturresurser fortsätta utan att påverka viktiga vattenmiljöer negativt. Genom ny kunskap och nya metoder hjälper projektet till att säkra framtiden för landets bäckar, älvar, sjösystem och våtmarker. Länsstyrelsen i Västmanland är en av sju länsstyrelser som deltar i projektet som pågår under perioden 2018–2023 och som leds av Skogsstyrelsen. Fokusområde i Västmanland är övre delarna av Hedströmmens avrinningsområde. Samverkan med aktörer med stor effekt på vattenmiljöerna är central.

---

² Se vidare <http://www.griponlife.se/>.

Resultatmätt och resultatanalys – Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd (verksamhet 5*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	25,8	27,6	26,5
Årsarbetskrafter kvinnor	32,6	31,8	30,6
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	89 528	94 151	89 915
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 705	1 742	1 911
Antal beslutade ärenden	1 665	1 758	1 819
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	35	43	41
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	18 420	47 139	45 192
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/beslutade)	98 %	103 %	97 %
Nedlagd tid för miljötillsyn i förhållande till behövd tid enligt behovsutredningen VÄS 5*	69 %	85 %	77 %

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer, se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafter och verksamhetskostnader

Tabellen visar att antalet årsarbetskrafter var något lägre 2019 än 2018. Detta är bland annat en följd av att medel för miljötillsyn dragits tillbaka inför verksamhetsåret 2019.

Verksamhetskostnaderna är också lägre än föregående år, vilket också är en direkt konsekvens av minskade medel både i form av sakanslag och förvaltningsanslag.

Ärenden

Antalet inkomna och upprättade ärenden 2019 har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2018. Dock har Länsstyrelsen beslutat i färre ärenden vilket även framgår av beslutstakten. Detta är en följd av minskade medel både i form av sakanslag och förvaltningsanslag. Trots detta har en satsning genomförts för att minska ärendebalansen för ärenden äldre än två år.

Bidragsutbetalningar

Länsstyrelsen ansvarar för administration av utbetalningar av olika typer av bidrag. Bidragen berör kalkning, lokala natur- och vattenvårdsprojekt, viltskador och förebyggande åtgärder, miljöövervakning, utredningar och åtgärder i förorenade områden samt åtgärder för hotade arter i vatten. Under 2019 minskade bidragsutbetalningen betydligt på grund av att ingen bidragsutbetalning genomfördes inom det EU finansierade projektet LIFE Taiga. Detta är helt enligt projektets plan.

Miljötillsyn

Variationerna i nedlagd tid mellan 2017 och 2019 är en direkt spegling av tillgängliga resurser för miljötillsyn. Ökningen 2018 visar effekten av den satsning som infördes på förvaltningsanslaget inom området. Minskningen 2019 är en effekt av neddragna resurser inom förvaltningsanslaget för miljötillsyn.

Samlad bedömning av resultat

En effekt av minskade resurser inom både sakanslag och förvaltningsanslag är färre genomförda aktiviteter under 2019 i förhållande till föregående år. Framst gäller det åtgärder kopplade till miljötillsyn och Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur.

Samtidigt har Länsstyrelsen genomfört de uppdrag som myndigheten har inom naturvård och miljö- och hälsoskyddsområdet. Den samlade bedömningen är därför att arbetet inom naturvård samt miljö- och hälsoskydd, utifrån givna ekonomiska ramar, har utförts med ett utmärkt resultat.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

10. Lantbruk och landsbygd

Jordbrukarstöd

Arbetet med jordbrukarstöden i Landsbygdsprogrammet 2014–2020 präglas fortfarande av avsaknaden av ett färdigt handläggningssystem. Detta leder till en större andel manuellt arbete, vilket innebär större risk för fel och att arbetet tar längre tid.

Länsstyrelsen i Västmanland fick inför 2019 en utökad kontrollfrekvens, vilket innebar fler fältkontroller. Det blev också en hårdare styrning om när under året kontrollerna skulle ske. Dessa faktorer tillsammans med allt mer instabila handdatorer i fält gjorde att arbetet med fältkontrollerna tog mycket tid och resurser. Alla kontroller måste dessutom vara gjorda i fält innan utbetalning får ske. Genom erfarna handläggare, kontrollanter och ett gott samarbete i arbetsgruppen har likväl nästan alla jordbrukare fått utbetalning för 2019 års ansökan om stöd före årsskiftet. Länsstyrelsen har även fattat beslut för flera ärendegrupper för åren 2015–2018 som tidigare inte kunnat hanteras i handläggningssystemet.

Landsbygdsutvecklingsstöd

Länets handlingsplan har följts under landsbygdsprogrammet 2014–2020. Vid slutet av 2019 har 83 procent, 199 miljoner kronor, av länets totala budget för landsbygdsutveckling tilldelats. Från landsbygdsprogrammets början år 2014 har 47 procent av de beviljade medlen betalats ut.

Bredbandsstöd svarar för nästan 46 procent av länets totala budget för landsbygdsutveckling. 2019 tilldelades Länsstyrelsen ytterligare 5 miljoner kronor för stöd till bredbandsutbyggnad i landsbygdsprogrammet. Tillgången till bredband i länet beskrivs under resultatredovisningen av länsstyrelseinstruktionens 3 §, avsnitt 3 Regional tillväxt.

De medel i Landsbygdsprogrammet som funnits för åtgärder för lantbrukarnas vattenvårdsåtgärder är förbrukade. För att säkerställa en god ekologisk status i vattenförekomsterna i länets jordbrukslandskap krävs ytterligare åtgärder enligt Vattenmyndighetens analys.

Projekt inom kompetensutveckling, information och demonstration och rådgivning

Länsstyrelsen driver 16 projekt inom landsbygdsprogrammet för kompetensutveckling, information, demonstration och rådgivning. Syftet är att genom riktad upphandling, och i viss mån egen verksamhet, främja miljömål och landsbygdsutveckling. Projekten drivs inom områdena Ett rikt odlingslandskap, Ekologisk produktion, Greppa näringen och Nya Jobb. Projekten har lett till ökad kunskap om betydelsen av biologisk mångfald, skötsel av betesmarker och slätterängar, minskad utlakning av näringsämnen, mer ekologisk produktion och inspirerat till ökat landsbygdsföretagande. Landsbygdsföretagsutvecklingen sker inom projektet Smakrik och blomstrande besöksnäring med insatser inom nätverksbyggande, aktiviteter för ökad lönsamhet och marknadsföring.

Länsstyrelsen har under året startat projektet Bevara och utveckla ängs- och betesmarker, inom landsbygdsprogrammet. Målet är att stimulera nätverk mellan markägare och djurhållare. Effekterna av samverkan, demonstration och kunskapsspridning förväntas bli ökade arealer hävdad ängs- och betesmark i länet.

Behörighet för att använda växtskyddsmedel

Under 2019 anordnade Länsstyrelsen flera utbildningar för användare av kemiska växtskyddsmedel i klass 1L och 2L. Länsstyrelsen har tagit ansvar för att det norr om Skåne finns både grundkurs och vidareutbildning för de som vill använda växtskyddsmedel i växthus. Kurserna ökar användarnas kunskap, bland annat om växtskyddsmedlens egenskaper och deras inverkan på miljön samt om bra spridningsteknik. Att använda växtskyddsmedlen på bästa sätt bidrar till miljömålet En giftfri miljö.

Resultatmätt och resultatanalys – Lantbruk och landsbygd

Lantbruk och landsbygd (verksamhet 60*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	4,4	3,3	2,6
Årsarbetskrafter kvinnor	11,3	10,8	11,3
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	20 945	19 423	21 322
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	5 393	4 423	4 449
Antal beslutade ärenden ¹⁾	7 431	4 043	7 714
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	944	968	402
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Miljöersättningar och ekologiskt stöd (tkr)	64 706	53 706	42 781
Kompensationsstöd (tkr)	14 272	14 381	14 840
Landsbyggsstöd (företagsstöd, projektstöd, och miljöinvesteringar (tkr)	38 847	19 167	31 626
Direktstöd (gård, grön, unga och nöt tkr)	236 877	226 911	220 720

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer, se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsens arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slätterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skydds-zoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från Länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd (direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd) och landsbyggsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS. Redovisade data för år 2017 och år 2018 hämtas från årsredovisningen.

Kommentarer till tabellen

Införandet av en ny jordbrukspolitik har dragit ut på tiden och medfört kostnadsökningar för den del av verksamhetskostnaderna inom lantbruk och landsbygd som utgörs av administrationen av Landsbygdsprogrammet och direktstöden. Den ökade komplexiteten i stöd-systemet och behovet av hårda prioriteringar i Jordbruksverkets utveckling av IT-systemen har inneburit en ökad resursåtgång i Länsstyrelsens handläggnings- och kontrollarbete inom både jordbruksstöd och landsbyggsstöd.

I Västmanlands län lämnades 1 516 SAM-ansökningar in (Samordnad ansökan för jordbrukarstöd). En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om flera olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar fler beslut.

Inför 2019 kvarstod delar av handläggningen från 2015, 2016, 2017 och 2018 års jordbrukarstödsansökningar, vilket inneburit ökade kostnader. Under 2019 har

Länsstyrelsen i Västmanlands län fattat cirka 9 500 stödbeslut i Jordbruksverkets IT -system Jorden och cirka 90 stödbeslut i Jordbruksverkets äldre system Ararat. Alla dessa ärenden och beslut ingår inte i tabellen ovan. Den statistik som för närvarande går att få fram är inte fullständig. Den omfattar information om gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga jordbrukare, nötkreatursstöd, betesstöd, stöd för ekologisk produktion, vallstöd, stöd för minskat näringsläckage, skyddszoner samt kompensationsstöd.

Den höga utgående ärendebalansen med avseende på jordbrukarstöden är till stor del orsakad av att Jordbruksverkets IT-system fortfarande inte är helt färdigbyggda. Det går till exempel i dagsläget inte att göra samtliga slututbetalningar för betesstödet eller skydds-zoner. I de fall en ansökan inte ska leda till utbetalning går det inte att avskryva ärendet eller att avvisa ansökan. För miljöersättningar och stöd för ekologisk produktion går det inte heller att avslå ansökan. En stor andel av kvarvarande ärenden är också återkrav som ännu inte kan hanteras.

I tabellen ovan har antalet ej beslutade ärenden äldre än två år inte minskat nämnvärt mot föregående år, från 968 till 944. De redovisade siffrorna för 2019 innehåller fler stödformer inom jordbrukarstöden än tidigare år. Antalet kvarvarande ärenden som inte beslutats har minskat mot föregående år, även om det inte syns i tabellen.

Trots att vissa moment har effektiviserats jämfört med tidigare år saknar vissa delar fortfarande fungerande IT-stöd och de manuella, tidskrävande inslagen är omfattande. Delar av 2015, 2016, 2017 och 2018 års handläggning har färdigställts under året. Arbetet som återstår för tidigare år kommer till stor del att kunna slutföras under 2020 under förutsättning att kommande driftsättningar av Jordbruksverkets IT-system sker enligt plan. De olika handläggningsmoment som kvarstår från tidigare år ökar komplexiteten och därmed även risken för fel och det krävs ett omfattande merarbete för att bibehålla god struktur och ordning i handläggningen.

Summan av utbetalningarna av landsbygdsstöd var år 2019 ungefär dubbelt så hög som under 2018. Den största bidragande orsaken var att ett stort våtmarksprojekt slututbetalades under året. Större projektstödsutbetalningar och fler utbetalningar av investeringsstöd bidrog också till ökningen under 2019.

Samlad bedömning av resultat

Verksamheten inom lantbruk och landsbygd bidrar till att uppfylla flertalet av målen i Agenda 2030. Bedömningen är att resultatet av arbetet med stöden inom landsbygdsprogrammet bidrar till lantbrukets fortlevnad och landsbygdens utveckling.

Vad gäller jordbrukarstöd har en liten arbetsgrupp med erfarna handläggare och kontrollanter presterat ett utmärkt resultat i länet. Arbetet med jordbrukarstöden bidrar till lantbrukets fortsatta livskraft i länet. Genom ett gott samarbete och en helhetssyn på ansökningarna har länets jordbrukare fått sina utbetalningar i tid.

Verksamheten inom landsbygdsstöden har uppnått ett gott resultat. Långsiktig konkurrenskraft och klimatanpassning har varit ledord för utvecklingen av länets jordbruk. Konkret har det tagit sig uttryck i att investeringsstöd lämnats till investeringar i spannmålsanläggningar inklusive biobränslepannor för att minska oljeberoende och främja länets spannmålsodling. Spannmålen har vidareförädlats lokalt i kött- och äggproduktion. Stöd har även lämnats till om-, ny-, och tillbyggnad av stallar för svin och nötkreatur. De genomförda aktiviteterna inom rådgivning, information och utbildning har stärkt kompetensen hos länets landsbygdsföretagare.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

11. Fiske

Länsstyrelsen arbetar för att främja ett hållbart fiske och en fiskevård som främjar landsbygdsutvecklingen socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt. Genom samverkan med angränsande län bedöms att fisket genomförs långsiktig hållbart i Mälaren och Hjälmaren där yrkesfiske bedrivs. Mycket utvecklingsarbetet återstår för länets övriga vatten. Länsstyrelsen arbetar för en ökad kunskap bland ägarna till fisket genom telefonrådgivning och samverkan/deltagande i vattenärenden. Länsstyrelsen stöttar även restaureringsarbetet av dessa vatten så de kan nå sin fulla ekologiska potential.

Resultatmätt och resultatanalys – Fiske

Länsstyrelsens utbetalade bidrag har gått till fiskevård med finansiering från Havs- och vattenmiljöanslaget. Huvuddelen av dessa medel har nyttjats till fisketillsyn i Mälaren och Hjälmaren och till fiskevårdsprojekt som bedrivits i samverkan med Sveriges Lantbruksuniversitet. Åtgärder genomförs liksom tidigare år för att gynna vandringsfisk i länets vattendrag i nära samverkan med berörda intressenter, som till exempel sportfiskarna. Länsstyrelsen har även under 2019 bedrivit och stöttat en omfattande fältverksamhet med bland annat nät- och elfisken i ett stort antal sjöar och vattendrag. Resultaten av de omfattande provfiskena kommer att sammanställas till en rapport som redovisas i Sveriges Lantbruksuniversitetets elfiskedatabas.

Under 2019 har Länsstyrelsen uppdragit åt en extern konsult att efter utredning lämna förslag på vatten för insatser för bevarande och utveckling av flodkraften inom länet. Syftet har varit att identifiera, beskriva och om möjligt prioritera ett antal vattenområden/sjöar inom Västmanland som kan vara lämpliga att satsa på inom ramen för bevarandet av den svenska flodkraften. Ett viktigt kriterium är att vattnen ligger isolerade eller högt upp i systemen för att försvåra för den pestspredande signalkraften att invandra på egen fot. Utredningen resulterade i att 27 sjöar listades som möjliga flodkraftobjekt.

En verksamhetsplan för fiskefrågor i Mälaren 2020 och dokumentet ”Regional samverkan kring fiskefrågor i Mälaren 2020–2022” har tagits fram i samverkan med länsstyrelserna i Stockholm, Uppsala och Södermanland. Målet är att fiskefrågorna ska handläggas samordnat och effektivt.

Under året har också fiskförvaltningsplaner för Mälaren och Hjälmaren tagits fram i samverkan med berörda län.

Fiske (verksamhet 62*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,9	0,9	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	0,4	0,3	0,5
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	2 305	2 462	1 809
Antal ärenden, inkomna och upprättade	249	208	209
Antal beslutade ärenden	240	197	211
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	305	548	370
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/ beslutade)	96 %	94 %	100 %
Handläggningstid (medel dagar) VÅS 6235 Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	35	21	19

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer, se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Variationerna över tid är små och de förändringar som sker är kopplade till enskilda händelser eller ärenden under året.

Beslutstakt varierar lite mellan åren beroende på typ av ärenden som kommer in till myndigheten. Antalet ärenden har ökat under 2019 jämfört med tidigare år, vilket bland annat kan hänföras till ärendetypen ”Förordnande för fisketillsyningsmän”. Föreskrifter för fisketillsyningsmän^[1] har uppdaterats, vilket har medfört ett ökat antal ärenden. Handläggningstiden har varit längre än vanligt under 2019, vilket beror på sjukskrivning.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att alla väsentliga mål har uppnåtts med gott resultat och på utsatt tid. Ordinarie ärendehantering med exempelvis tillstånd till fiskutsättning, förordnande av fisketillsynsmän, remisser, fiske med fasta redskap samt bidrag har under skett i en jämn takt under året.

Planeringsunderlaget för samarbete mellan länen förväntas leda till en mer effektiv och samordnad handläggning.

Länsstyrelsen bedömer att det finns behov av ökade personalresurser för att kunna utveckla fiskefrågorna i länet. Med nuvarande personalresurser kan bara nuvarande nivå upprätthållas.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

[1] Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2018:1) om fisketillsynsförordnanden.

12. Folkhälsa

Brottsförebyggande arbete

Länsstyrelsens brottsförebyggande arbete utgår från Förordning (2016:1258) om regional samordning inom det brottsförebyggande området samt de regionala behoven. Detta arbete har resulterat i ett antal insatser som bidrar till en effektiv utveckling av kunskaps- och problembaserat arbete lokalt och regionalt.

Utbildningsinsatser

Länsstyrelsen har i samverkan med Örebro universitet och länsstyrelserna i Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Värmlands och Örebro län genomfört två grundutbildningar i strukturerat brottsförebyggande arbete. Målgruppen för utbildningsinsatserna var kommunpolis, kommunala brottsförebyggande samordnare och andra nyckelaktörer i det brottsförebyggande arbetet. Sammantaget har 53 deltagare från Västmanland genomgått utbildningen. I utvärderingen har deltagarna angett att utbildningen var mycket användbar och utgör en bra grund för framtida arbete. Deltagarna ansåg att vissa delar var extra viktiga, exempelvis kostnader för brott. Många ansåg att dessa delar även bör framhållas för kommunpolitiker för att skapa en ökad förståelse för vikten av brottsförebyggande arbete. Deltagarna ansåg även att Länsstyrelsen bör fortsätta att erbjuda utbildningsinsatser likt den ovannämnda, och även erbjuda fördjupade utbildningar, skraddarsydda utbildningar till olika grupper, exempelvis politiker och chefspolis, samt stödja med uppstart och organisering av samverkan i kommunen. Ett konkret resultat från genomförda utbildningar är utveckling av samverkansforum på lokalnivå samt ett utvecklat arbete med lägesbilder.

LänsBrå

Inom det brottsförebyggande arbetet ansvarar Länsstyrelsen för samordning av LänsBrå, som är ett regionalt nätverk för samverkan mellan representanter från länets samtliga kommuner och Polismyndigheten. LänsBrå träffas vid fyra tillfällen under året och har under 2019 haft fokus på utveckling av det lokala brottsförebyggande arbetet genom erfarenhetsutbyte och gemensamma utbildningar i exempelvis orsaksanalys och barnrätt. Under ett utvärderingsmöte har nätverket framfört att utbildningsinsatserna varit extra uppskattade, då det finns ett stort behov av att fortsätta förvalta och utveckla det arbete som påbörjats.

En mindre arbetsgrupp med representanter för Arboga kommun, allmännyttan och Länsstyrelsen startades inom ramen för LänsBrå under 2019. Arbetsgruppen har haft i uppdrag att titta på utvecklingen av situationell brottsprevention. Gruppen har identifierat att det finns behov av kunskapshöjande insatser inom området och planerar därför att genomföra en kunskapsdag i början av 2020. Insatsen genomförs i samarbete med bostadsbolaget Mimer i Västerås.

Under 2018 påbörjades ett samarbete med Västerås stad i syfte att utveckla stadens brottsförebyggande arbete kring evenemanget Cityfestivalen i Västerås. Detta samarbete har fortsatt under 2019 och en arbetsgrupp har formats under namnet *Trygga evenemang*. Arbetsgruppen har som mål att skapa trygga, säkra och trevliga evenemang genom en förstärkt samverkan, ökad delaktighet och engagemang hos aktörer i samband med

festivalerna och större evenemang i Västerås. Samarbetet har resulterat i en heldagskonferens som samlade 50 deltagare från Västerås med omnejd. Syftet med konferensen var att utveckla samverkan, genom att inspireras av goda exempel på samverkan från andra län och lyfta den utvärdering av samverkan kring festivaler som har genomförts av polisregion Storgöteborg.

Med utgångspunkt i den gemensamma budskapsplattformen *Allas fest, din trygghet* har en kortfilm tagits fram av elever på mediaprogrammet på Carlforsska gymnasiet. Filmen fick bra spridning under cityfestivalen och var ett sätt att fortsätta uppmärksamma den nya samtyckeslagstiftningen och sprida Västerås stads trygghetsnummer. Syftet med trygghetsnumret är att besökarna ska lätt kunna komma i kontakt om de känner sig otrygga, ser skadegörelse eller bedömer att det finns risk för olycka. Under festivalen genomfördes även ett antal aktiviteter i Vasaparken som är ett område mellan resecentrum och cityfestivalen. Aktiviteterna genomfördes av civilsamhället i samarbete med Länsstyrelsen och Västerås stad. Arbetsgruppen har haft ett utvärderingsmöte och bedömer att de gemensamma satsningarna bidragit till en mycket lugn och trevlig festival. Från staden och deras samverkansparter efterfrågas en fortsatt samverkan med Länsstyrelsen och det finns önskemål om att ingå i den nationella satsningen Dare to Care tillsammans med Polismyndigheten och Svensk live. Länsstyrelsen har samtyckt om att lämna in ansökan för detta ändamål.

Nätverksträff om situationell brottsprevention

Länsstyrelserna Dalarnas, Gävleborgs, Södermanlands, Uppsala, Värmlands, Västmanlands och Örebro län bjöd under hösten 2019 in till nätverksträff för mellanstora städer i respektive län på temat situationell brottsprevention. Målgruppen för nätverksträffen var kommunpolis, brottsförebyggande samordnare, samhällsplanerare och politiker med ansvar för brottsförebyggande arbete i kommunen. Sammanlagt deltog 68 personer på konferensen. Utvärderingen visar att konferensen var mycket uppskattad. Deltagarna lyfte att det var en väl avvägd blandning av teori, diskussioner och föreläsningar som speglade en mångfald av olika frågor och perspektiv. Av svaren framgår att man kommer att ha nytta av innehållet från konferensen i det ordinarie arbetet eller i politiska uppdrag.

Multibrott

Länsstyrelsen har under året genomfört dialoger med Polismyndigheter med fokus på utveckling av samverkansforum mot organiserad brottslighet, även kallat Multibrott. Länsstyrelsen har samordningsansvaret för nätverket och målsättningen är att utveckla och stärka ett kunskapsbaserat arbetssätt och stödja myndighetssamverkan. De myndigheter som deltar i Multibrott är Polismyndigheten, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket, Kronofogden, Ekobrottsmyndigheten och Länsstyrelsen.

Nationell samverkan

Länsstyrelsen i Västmanland verkar för att utveckla samordningen av det brottsförebyggande arbetet på nationell nivå genom att leda och samordna länsstyrelsernas gemensamma arbetsgrupp för interna processer. Arbetet har resulterat i att arbetsgruppen har fått samordningsansvar för Länsstyrelsernas monter på Brottsförebyggande rådets årliga konferens Råd för framtiden. Arbetsgruppen kommer även att se över utvecklingen av ett mentorsprogram för nya brottsförebyggande samordnare på Länsstyrelsen.

Utveckla arbetsformer för arbetet med sociala risker

2018 beslutade kommunledningen i Fagersta kommun att kommunen ska ingå som pilotkommun i Länsstyrelsen Dalarnas nationella uppdrag i arbetet med sociala risker. I slutet på 2018 tillsattes en samordnare för arbetet och en samverkansgrupp initierades. Samverkansgruppen antog namnet EST (Effektiv samordning för trygghet) och idag ingår kommunpolisen och representanter för olika kommunala verksamheter i gruppen. EST-gruppen träffas två gånger i månaden med fokus på att ta fram lokala lägesbilder. Sammanställda lägesrapporter lämnas till det lokala Brottsförebyggande rådet och till Länsstyrelsen i Västmanland. Rapporterna ligger till grund för beslut som rådet fattar i syfte att öka tryggheten i kommunen. Länsstyrelsen fungerar som stöd för samordnaren i respektive kommun och bistår med kompetenshöjande insatser och stöd i analysarbetet.

Fagersta kommun har tagit flera steg framåt i det brottsförebyggande arbetet, exempelvis med ett nytt brottsförebyggande program som går i linje med det nationella brottsförebyggande programmet och vilar på ett kunskapsbaserat arbetssätt. Även arbetet med medborgarlöften³ har utvecklats. De löften som tas fram idag är tidsatta, konkreta och utvärderingsbara. Kommunen har utvecklat ett digitalstöd med trygghetskarta som innebär att kommuninvånarna nu kan identifiera otrygga platser. Det ger kommunen en bra bild av vad som behöver åtgärdas för att förebygga otrygghet i Fagersta. En utveckling har även skett inom informationsområdet där kommunen tillsammans med Polisen informerar via kommunens hemsida om brottslighet liksom de trygghetskapande åtgärder som genomförs.

Fagerstas arbete har fått stor uppmärksamhet medialt och EST-gruppen har presenterat arbetet både lokalt och regionalt. Arbetet har även fått spridning till andra kommuner i länet där Sala kommun har påbörjat lägesbildsarbetet enligt samma metod. Det nationella uppdraget kommer att avslutas i februari och åiterrapporteras till regeringen. Kommunledningen i Fagersta har dock slagit fast att arbetssättet ska implementeras i ordinarie verksamhet.

---

³ Medborgarlöften är en del av Polismyndighetens styrmodell och ett sätt för polisen att komma närmare medborgaren. Arbetsmetoden bygger främst på momenten medarbetardialog, medborgardialog och kommunikation av medborgarlöften.

Våldsbejakande extremism

Länsstyrelsen i Västmanland har tillsammans med Länsstyrelsen i Dalarna och i samråd med övriga länsstyrelser och Centrum mot våldsbejakande extremism (CVE) arbetat fram ett förslag på samordning mot våldsbejakande extremism på regional nivå. Underlaget har lämnats till Regeringskansliet med förslag att länsstyrelserna får i uppdrag att samordna arbetet och stödja den lokala nivån samt att vara en länk till CVE och det nationella arbetet.

CVE har i samarbete med Länsstyrelsen anordnat en fortbildningsdag med fokus på våldsbejakande extremism innehållande fördjupad kunskap om de tre extremismmiljöerna (den autonoma miljön, vit makt-miljön och den våldsbejakande islamistiska miljön) samt rådande lagstiftning. Över 90 deltagare från Västmanland med omnejd deltog på utbildningsdagen. Vissa delar i utbildningen var extra uppskattade, såsom föreläsningen om genus och extremism samt lagstiftning.

Resultatmätt och resultatanalys – Folkhälsa

Folkhälsa (verksamhet 70*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	2,1	3,3	2,7
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	3 659	4 757	3 926
Antal ärenden, inkomna och upprättade	25	40	39
Antal beslutade ärenden	10	20	33
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	115
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/ beslutade)	40 %	95 %	100 %
Antal individer som nåtts av kunskapshöjande åtgärder	1 850	¹⁾	¹⁾

¹⁾ Uppgifter för 2017-2018 ej tillgängliga

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer, se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafter är helt finansierade av externa anslag inom brottsförebyggande, föräldraskapsstöd, funktionshinderpolitik samt ANDTS samordning och tillsyn ANDT. Under 2019 har myndigheten även förändrat resurserna för generellt stöd i Länsstyrelsens interna arbete kring folkhälsa.

Ärendemängden har sjunkit jämfört med föregående år, till stor del beroende på ändrad hantering, främst av kommunala tillsynsbeslut. Därmed har även beslutstakten förändrats. 1 850 individer har under året nåtts av kunskapshöjande insatser så som utbildningar och nätverksträffar. Inom folkhälsa har ett stort antal kampanjer genomförts, effekten av dessa är dock svåra att mäta.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att resultatet är gott. Den genomförda insatsen inom ramen för brottsförebyggandeuppdraget går i linje med uppdraget inom förordningen och bidrar till utveckling av ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete i länet. Uppdraget Regional samordning av brottsförebyggande arbete stödjer utvecklingen av ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete i länet. Genomförda kunskaps- och kompetenshöjande insatser har bland annat resulterat i ett mer strukturerat och effektivt brottsförebyggande arbete på lokal nivå. Vidare har Länsstyrelsen fokuserat på att bygga upp och förstärka en fungerande samverkansstruktur på regional nivå för att skapa goda förutsättningar och möjligheter till gemensamma satsningar och erfarenhetsutbyten. Under året har myndigheten även bidragit med extra stöd till Fagersta kommun som är pilotkommun i det nationella regeringsuppdraget som leds av Länsstyrelsen i Dalarnas län i syfte att utveckla metoder och arbetssätt i arbetet med sociala risker. Det har resulterat i ett mycket välfungerande arbete i Fagersta. Kommunen utgör ett gott och inspirerande exempel för länets övriga kommuner avseende brottsförebyggande arbete.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

13. Jämställdhet

Jämställdhetsrådet - en viktig aktör i arbetet med att driva länets jämställdhetsarbete framåt

Länsstyrelsens samverkansråd för jämställdhet bildades av landshövdingen i februari 2017. Rådet samlar länets högsta beslutsfattare såsom kommunalråd, myndighetschefer, regionråd, verkställande direktörer i länets stora företag och ordföranden i civilsamhällsorganisationer. Rådet leds av landshövdingen och rådets ledamöter fattar inriktningsbeslut som bidrar till att jämställdhetspolitiken får genomslag i länet. Beredningsgruppen till jämställdhetsrådet leds av Länsstyrelsen och består av representanter från Arbetsförmedlingen, Kriminalvården, länets kommuner, Länsbildningsförbundet och Region Västmanland.

För spridning av resultat har Länsstyrelsens jämställdhetsråd en egen hemsida⁴ och ett nyhetsbrev som kommer ut fyra gånger per år.

Jämställdhetsrådet har haft fyra sammanträden under 2019. Utöver detta bjöds ledamöterna in till residenset av landshövdingen på internationella kvinnodagen den 8 mars.

- Under årets första möte var temat jämställd representation och jämställt näringsliv. Chefer från länets största arbetsgivare; ABB, Bombardier, Westinghouse, Västerås Science Park och Mälardalens högskola, delade med sig av lärande exempel.
- På årets andra möte var temat jämställd utbildning och frågor kring sexuella kränkningar i skolan och unga flickors psykiska ohälsa behandlades.
- Vid tredje mötet var temat mäns våld mot kvinnor och frågor om att motverka pornografi och förebygga kränkningar på arbetsplatser stod på agendan.
- På årets sista möte var temat jämställd makt och inflytande, och fokus låg på ledarskapets betydelse för att lyckas implementera jämställdhet i såväl offentliga som privata organisationer.

Sammantaget har jämställdhetsrådets arbete lett till att länets högsta ledare fått kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte, blivit ambassadörer och drivit jämställdhetsfrågor i sina egna organisationer. Rådet stimulerar också länets jämställdhetsarbete genom att årligen dela ut ett jämställdhetspris. Årets vinnare blev Barkarö Sportklubb som satsat på fotboll för tjejer, tjejers ledarskap samt att på att integrera utrikesfödda flickor.

Länsstyrelsens medverkan i jämställdhetsaktiviteter under året

Länsstyrelsen har under 2019 genomfört två samarrangemangsveckor, dels en vecka kring internationella kvinnodagen, dels ”En vecka fri från våld” som startar på internationella dagen mot mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen har arrangerat, samordnat och koordinerat aktiviteter över hela länet tillsammans med andra myndigheter i länet och civilsamhället. Det har lett till en stor ökning av aktiviteter.

---

⁴ <http://ettjamstalltvastmanland.nu/>

Ett annat lyckat samverkansprojekt 2019 gick under namnet Jämställd idrott. Projektet genomfördes tillsammans med SISU Idrottsutbildarna och Västerås stad och resulterade i en stor kampanj som syftade till att uppmuntra idrottsföreningar till ökad jämställdhet samt kommuner att fördela idrottsbidrag mer jämställt.

Under 2019 har Länsstyrelsen genomfört ett tjugotal olika kunskapshöjande aktiviteter i länet, vilka har varit mycket uppskattade. Föreläsningar har genomförts för socialtjänsterna i Köpings och Västerås kommuner, på skolor, arbetsmarknadsenheten i Västerås, kommunfullmäktige i Fagersta kommun samt kommunala partnerskapsprogram mellan Botswana, Kina och Västerås.

Länsstyrelsen har medverkat i montrar på Forum Jämställdhet i Luleå med 1000 deltagare och Bokmässan i Göteborg med 18 000 besökare. Bokmässan hade tema jämställdhet i år och Länsstyrelsen erbjöd jämställd rådgivning till deltagarna.

Länsstyrelsen har en rådgivande roll i flera strategiska utvecklingsprojekt inom jämställdhet. Myndigheten ingår i styrgrupperna för projektet Tillsammans för psykisk hälsa, som drivs av Studieförbundet Vuxenskolan, och organisationen Vi är Sverige som utbildar nyanlända män i jämställdhet.

Arbetet med Agenda 2030 har fördjupats genom att ta ett större helhetsgrepp kring hållbarhetsmålen. Istället för att arbeta med ett mål i taget har jämställdhetsperspektivet integrerats i flera andra verksamhetsgrenar, vilket framgår under beskrivningen av länsstyrelsens arbete med länsstyrelseinstruktionens 3 och 5 §§.

Resultatmått och resultatanalys – Jämställdhet

Regeringens strategi med jämställdhetsintegrering innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i respektive organisations egna styrprocesser. Det är inte en fråga som Länsstyrelsen själva råder över, men viljan att anamma strategin jämställdhetsintegrering har ökat avsevärt med hjälp av jämställdhetsrådets arbete.

Ett konkret exempel på detta är en strategiutbildning som rådet beslutat om för att bygga kunskap och kapacitet. Utbildningen är en växelverkan mellan jämställdhetskunskap och kvalitetssäkring. Den är en beställning från rådet och syftar till att jämställdhetsintegrera alla stora organisationer i länet. Fyrtio chefer och verksamhetsutvecklare från myndigheter, kommuner, regionen, civilsamhälle och företagsfrämjare har under året genomgått fyra utbildningsdagar och påbörjat kvalitetsprocesser för att jämställdhetsintegrera sina respektive verksamheter. Deltagarna har fått kunskaper i hur jämställdhets- och rättighetsperspektiv kan integreras i ordinarie styrning. En halvtidsutvärdering genomfördes under året som visar på hög grad av nöjdhet och flera exempel på att utbildningen resulterat i verksamhetsförbättringar.

Jämställdhet (verksamhet 80*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,0	1,2	0,4
Årsarbetskrafter kvinnor	3,7	2,4	2,7
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	7 762	7 255	6 068
Antal ärenden, inkomna och upprättade	39	21	22
Antal beslutade ärenden	25	21	16
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	1 061
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/ beslutade)	64 %	110 %	95 %
Antal individer som nåtts av kunskapshöjande åtgärder	1 770	¹⁾	¹⁾

¹⁾ Uppgifter för 2017-2018 är ej tillgängliga

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer, se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafterna för jämställdhet ökade under 2019 som en följd av flera nya regeringsuppdrag inom mäns våld mot kvinnor. En tjänst utgör projektet Djur och våld.

Ärendena består till största delen av flera ekonomiska beslut så som dispositionsrätter. Vidare har Länsstyrelsen under året gjort flera upphandlingar av exempelvis föreläsare och utvärderingar, vilket påverkar ärendemängden. Ytterligare skäl är att Länsstyrelsens orosanmälningar för utsatta barn och vuxna diarieförs under denna VÄS-kod.

Under året har Länsstyrelsen nått 1 770 individer med kunskapshöjande insatser, främst inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag att ge metod- och kompetensstöd till socialtjänst om mäns våld mot kvinnor, men även inom jämställdhet. Länsstyrelsen har särskilt under 2019 satsat på att öka kunskapen om de sex jämställdhetspolitiska delmålen. Länets aktörer har efterfrågat kompetenshöjande insatser inom jämställdhet för att få metoder att förändra arbetssätt och rutiner. Under året har särskilt fokus legat på insatser dels inom socialtjänst, dels hos andra viktiga aktörer om ekonomisk jämställdhet i syfte att öka kvinnors självförsörjning.

Samlad bedömning av resultat

Resultatet av Länsstyrelsens systematiska jämställdhetsarbete har gett ett utmärkt resultat. De jämställdhetspolitiska delmålen är sammanflätade med varandra och kräver ett samordnat förebyggande och uthålligt arbete. Ett framgångsrikt arbete med jämställdhetsintegrering inom delmål 1–5, det vill säga jämnare fördelning av makt mellan kvinnor och män, jämnare ekonomi, ett jämställt utbildningssystem, jämställd hälsa och fler män som tar ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet, leder till minskat våld mot kvinnor. Länsstyrelsen har under året i ännu större utsträckning lyckats arbeta mer samordnat och förebyggande och skapat ett mer samlat grepp över hela politikområdet.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

14. Integration

Under 2019 minskade inflödet av nyanlända, asylsökande och ensamkommande barn. Insatser inom integrationsuppdraget fokuserat på dessa förutsättningar och på att stödja länets kommuner och civilsamhället för ett hållbart mottagande. Mot bakgrund av detta har myndigheten fortsatt översynen av samverkansformerna. Arbetet har fortskridit genom ett flertal dialoger med länets kommuner, statliga myndigheter och civilsamhället, vilket har resulterat i en ny samverkansstruktur.

Utveckling av länets integrationsråd och regionala forum för samverkan

Länets integrationsråd leds av landshövdingen och utgör ett viktigt forum för samverkan på strategisk nivå om nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn. I rådet ingår kommunstyrelsernas ordföranden, regionråd, chefer för flera myndigheter, näringslivsrepresentanter och företrädare för civilsamhället.

2019 framkom ett behov av att utveckla länets integrationsarbete med anledning av det minskande mottagandet av asylsökande. Länsstyrelsen har arbetat med att tillmötesgå detta på flera sätt. En ny samverkansstruktur har skapats under året för integrationsrådet som går i linje med de regionala och lokala behoven. Rådets beredningsgrupp har fått en ny sammansättning med representanter från Region Västmanland, civilsamhället och Länsstyrelsen som ansvarar för samordning av gruppen. Beredningsgruppen har arbetat aktivt med att uppmärksamma behov i länet genom kontinuerligt samråd med befintliga nätverk som arbetar med integrationsfrågor. Behov och åtgärdsförslag har därefter lyfts till integrationsrådet, vilket medfört att rådet har kunnat fatta en rad viktiga beslut. Ett exempel är beslutet att genomföra undersökningen Invandrarindex som är en kartläggning bland nyanlända deltagare på SFI och Språkintröduktion. Kartläggningen syftar till att ta reda på hur målgruppen upplever Sverige och integration i samhället. Resultatet av undersökningen kommer att presenteras för Integrationsrådet i mars 2020 och ska ligga till grund till den fortsatta utvecklingen av integrationsarbetet i Västmanlands län.

På operativ nivå samordnar Länsstyrelsen ett flertal nätverk utifrån integrationsuppdragen och ingår i ett antal styrgrupper för integrationsprojekt i länet. Nätverken och projekten tar hjälp av Integrationsrådet när det finns behov att diskutera frågor av större karaktär. Exempelvis uppmärksammades i projektet Kvinna in i Sverige att försörjningsstödet i majoriteten av kommunerna endast betalas ut till mannen i familjen, vilket bland annat påverkar kvinnans möjligheter till självständighet. Frågan har lyfts till integrationsrådet där alla kommuner uppmärksammats på detta och samtidigt har underlag för att kunna förändra denna struktur spridits till respektive kommun i länet.

Den regionala samverkan i länet har stärkts genom länsövergripande projekt som exempelvis Kvinna in i Sverige, Bostadskoordinator, Multigrationsnätverket med flera (projektet förklaras inom detta avsnitt nedan). Nya länsövergripande projekt har tillkommit och ytterligare projekt planeras. Arbetet är ett resultat av den goda och utvecklade samverkan och samordning som sker inom ramen för Integrationsrådets arbete. En logotyp har tagits fram som symbol för integrationsrådet i syfte att stärka och synliggöra rådets roll. Den kommer till exempel att användas vid gemensamma projekt. Ett nyhetsblad med sammanfattande information från rådsmötena skickas ut efter varje rådsmöte. Syftet med

nyhetsbladet är att informera berörda organisationer om frågor och beslut som rådet har hanterat eller beslutat om.

Rådet har beslutat att den ”Regionala överenskommelsen om nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn 2016–2020” (RÖK) från och med 2020 ska omarbetas till en integrationsstrategi. Integrationsrådet har arbetat fram och beslutat om en ny vision som lyder *Tillsammans möjliggör vi ett jämlikt samhälle för alla i Västmanland*. Dessutom har rådet diskuterat och beslutat om övergripande mål och målområden för länets integrationsstrategi.

Länsstyrelsen har fortsatt utvecklat samverkan internt mellan flera sakområden som har bäring på integration och inkludering av nyanlända i länet. Nära samverkan har skett med ansvariga för uppdrag inom det brottsförebyggande arbetet, jämställdhet, våld i nära relation och föräldraskapssamordning.

Resultatmätt och resultatanalys – Integration

Mot bakgrund av genomlysningen av befintliga samverkansforum och behov av att anpassa och effektivisera arbetet har ett nytt nätverk bildats med länets integrationsstrateger, företrädare för Region Västmanland, Länsbildningsförbundet och Länsstyrelsen. Nätverket är organiserat under integrationsrådet och beredningsgruppen och utgör en viktig länk mellan strategisk och operativ nivå. Syftet med nätverket är att identifiera möjligheter, utmaningar och gemensamma frågor kring integration med konkret samverkan och samhandling som målsättning.

Genom nätverket har möjligheter skapats för kommunerna att diskutera de rådande förutsättningarna med exempelvis kommunal service, bostadsförsörjning och etablering av nyanlända. En särskilt viktig fråga som har lyfts i nätverket är arbetet kring samhällsorientering. Länsstyrelsen har genomfört kommundialog med nio av tio kommuner i länet om uppdraget. Därefter har en arbetsgrupp bildats som ska ta fram förslag på åtgärder för att stärka och utveckla samhällsorienteringen i länet. Arbetsgruppen ska presentera förslagen för integrationsrådet i samband med mötet i mars 2020.

Länsstyrelsen har genomfört ett seminarium med ansvariga för plan- och bostadsfrågor vid länets kommuner på temat ”Hur möter vi grupper med svårigheter på bostadsmarknaden?” I seminariet deltog de som arbetar med bostadsfrågor inom kommun, region eller bostadsföretag. Effekten blev att många aktörer i länet fick kännedom om länsprojektet Bostadskoordinator och vilka utmaningar nyanlända möter när det gäller att få tillgång till bostäder. Mer information om projektet Bostadskoordinator finns under rubriken *Övrig verksamhet* i detta kapitel. Seminariet ökade kunskapen om hur kommunerna kan använda riktlinjerna för bostadsförsörjningen och ägardirektiven för allmännyttan som ett verktyg i arbetet med bostadsförsörjningen för grupper med en svag ställning på bostadsmarknaden.

Länsstyrelsen har vidare bjudit in kommunerna till ett seminarium där Migrationsverket informerat om statliga ersättningar för mottagande av nyanlända och asylsökande. I seminariet deltog representanter från sju av länets tio kommuner. Syftet med seminariet var att diskutera och tydliggöra förutsättningarna för återsökning av statliga ersättningar för flyktingmottagande. Bedömningen är att syftet har uppnåtts.

Tidiga Insatser för Asylsökande – TIA

Länsstyrelsen beviljar medel till civilsamhället och kommunala aktörer för att asylsökande och nyanlända ska kunna ta del av den svenska arbetsmarknaden och på sikt bli självförsörjande. Länsstyrelsen har också ett regionalt samordningsansvar att stödja aktörer och aktiviteter riktade till målgruppen.

Multigrationsnätverket

Under 2019 har Länsstyrelsen initierat ett nätverk, kallat *Multigrationsnätverk*, för länets kommuner och civilsamhället i syfte att bredda samarbete och att skapa en lokal förankring. I nätverket ingår de kommuner, föreningar och trossamfund som erhåller utvecklingsmedel från Länsstyrelsen (TIA medel, § 37 och § 37a medel). Därutöver ingår även Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, kommunala tjänstemän med uppdrag inom integration samt studieförbunden i länet. Multigrationsnätverket har under året haft nätverksmöten vid två tillfällen och även anordnat en heldagskonferens där aktuella integrationsfrågor från regionala aktörer har tagits upp. En effekt av samverkansmötena är att samtliga aktörer har fått en bättre samsyn om målgruppens behov och utvecklingsområden och ökad inblick i pågående insatser i länet.

Närhetsprincipen

Under 2019 har Länsstyrelsen fortsatt att utveckla arbetet med närhetsprincipen, vilket innebär att insatserna för asylsökande ska pågå nära den ort där personerna har sin hemvist. Då reseersättningar från Migrationsverket i större grad än tidigare varit begränsade har detta arbete prioriterats under året. Tack vare en god dialog med Migrationsverket samt studieförbund har aktiviteter vid behov kunnat flyttas mellan orter. Detta har möjliggjorts genom att bevilja TIA-medel till två paraplyorganisationer; en inom idrott samt en inom studieförbunden i länet. Organisationerna har bidragit med en större spridning av insatser.

Generell kunskap

Länsstyrelsen har även skapat en större tilltro och större engagemang för aktiviteter genom att tillsammans med Migrationsverket informera och utveckla samarbeten med näringsliv, studieförbund och etniska föreningar kring *generell kunskap*. Generell kunskap riktar sig till individer som riskerar att få negativt beslut i asylprocessen och därmed behöver kunskaper eller aktiviteter som inte enbart är inriktade mot svenska språket, utan även är gångbara vid eventuell återflytt till hemlandet. Det har resulterat i att Länsstyrelsen har beviljat projektmedel för verksamhet riktad mot arbetsmarknad samt näringsliv. Ett av dessa projekt är projektet Bofast, som innebär att asylsökande erbjuds en grundutbildning i fastighetsskötsel. Utbildningen ger målgruppen kunskap som är värdefull oavsett om ansökan om uppehållstillstånd beviljas eller inte.

Utvecklingsmedel § 37- och § 37 a-medel⁵ för att skapa beredskap och underlätta etableringen av nyanlända

Inom ramen för tilldelning av utvecklingsmedel § 37 och 37 a har Länsstyrelsen särskilt beaktat projekt som bedöms ha goda möjligheter att ge en bestående effekt när det gäller att underlätta etableringen av nyanlända. Det omfattar insatser som kan ge goda möjligheter för implementering eller som bidrar med viktig kunskap och information av betydelse för det

---

⁵ Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

fortsatta integrationsarbetet i länet. Under hösten 2019 beviljades utvecklingsmedel till de två projekten, Framtidens Fagersta respektive Invandrarindex.

Framtidens Fagersta och Invandrarindex

Framtidens Fagersta är ett pilotprojekt som syftar till att samla civilsamhället, näringslivet och myndigheter för att skapa en gemensam plattform för att främja integration och jämlikhet. Invandrarindex, syftar till att via en enkätmetod analysera hur deltagare inom SFI och elever på motsvarande språkintruktionsprogram uppfattar sina förutsättningar och sin vardag i Sverige. Undersökningen genomfördes 2019 och en sammanställning av resultatet presenteras i början av 2020.

Information till ensamkommande ungdomar

I samverkan med Länsstyrelsen och det pågående 37 a § projektet Fritidsgården Unkan i Norberg samt det tidigare §37a projektet Mötesplatsen för ensamkommande i Västerås, anordnades under krisberedskapsveckan två informationstillfällen för ensamkommande ungdomar. Informationen handlade om vilka förberedelser som behöver göras för att skapa god beredskap inför en kris. Vid träffen i Norberg var även den frivilliga försvarsorganisationen Bilkåren i Fagersta engagerad.

Samhällsorientering (SO)

Mot bakgrund av kommande förändringar i kommunernas uppdrag kring samhällsorientering har Länsstyrelsen genomfört dialoger med ansvariga för samhällsorientering i nio av länets tio kommuner. Syftet med dialogerna har varit att fördjupa kunskapen om vilka utvecklingsområden som finns och vilket stöd som kommunerna behöver för att utveckla samhällsorientering. Under kommunbesöken diskuterades även informationsverige.se utifrån användandet i kommunerna och spridning till relevanta aktörer. Kommunbesöken har resulterat i att Länsstyrelsen kommer arrangera insatser till kommunerna då de har behov av att få ökad kunskap om de nya förutsättningarna och kraven inom ramen för kommunernas SO-uppdrag.

Antalet ensamkommande barn och unga har minskat ytterligare 2019. En viktig del i Länsstyrelsens arbete har varit att hålla kontinuerlig kontakt med länets kommuner för att säkerställa att mottagandet av de ensamkommande barnen som bor i Västmanland fungerar väl. Som ett led i arbetet med översyn av samverkansform har nätverken för ensamkommande barn anpassats utifrån rådande behov. Tidigare nätverk har ersatts av ett samverkansnätverk där representanter från Polisen, Migrationsverket, Region Västmanland, socialtjänst, skola samt civilsamhället deltar. Nätverket har initierat behov av revidering av länets handlingsplan för ensamkommande barn som försvinner. Revideringen kommer att genomföras i samverkan med aktörerna under 2020.

Länsstyrelsen har även i år anordnat en utbildning i motiverande samtal för de aktörer som möter ensamkommande barn och unga i sitt arbete. Syftet var att ge verktyg för att öka hopp, självförtroende och uthållighet hos de ensamkommande. Den kunskap som förmedlades förväntas bidra till att förbättra den psykiska hälsan hos ensamkommande. Utbildningen var mycket uppskattad av deltagarna som uttryckte att kunskapen och verktygen som erhöles var användbara i det dagliga arbetet.

I samverkan med länsstyrelserna i Gävleborgs och Uppsala län genomfördes en utbildningsdag angående jämställt mottagande av nyanlända flickor. Syftet med dagen var

att höja kunskapen gällande hur arbetet med jämställdhet, normer och värderingsfrågor som en integrerad del i mottagandet kan utvecklas. Målgruppen var chefer och strateger inom socialtjänst och skola i de tre länen. Dagen var välbesökt och uppskattades av deltagarna bland annat för de diskussionstillfällen som fanns under dagen och det erfarenhetsutbyte möjliggjordes.

Västerås stad är en av de kommuner i landet som deltar i projektet Barnets bästa vid återvändandet. Länsstyrelsen följer projektet och verkar för att sprida metoden till övriga kommuner i länet.

Övrig verksamhet

Kvinna in i Sverige

Det av Europeiska Socialfonden (ESF) beviljade projektet Kvinna in i Sverige startade den 1 januari 2019 och leds av Länsstyrelsen. Målgruppen för projektet är utrikes födda kvinnor som står långt från arbetsmarknad eller studier. Projektet involverar 200 deltagare i Fagersta, Köpings, Norbergs, Sala, och Skinnskattebergs kommuner. Projektets mål med projektet är att kvinnorna ska etableras i samhället och introduceras till sysselsättning, studier eller arbete. Första delen av projektet utgjordes av en analysfas som fokuserade på att kartlägga förutsättningar för genomförande av insatsen och på att skapa en hållbar organisation. Resultatmål är ”Deltagande kvinnors hälsa är förbättrad” och ”Deltagande kvinnor har stärkt sin egenmakt”. De två effektmålen är ”Deltagande kvinnor är i arbete eller studier” och ”Deltagande kvinnor är etablerade i samhället”. Allt sammanfattas i en ”effektkedja/förändringsteori” för projektet. Projektet har sedan den 15 maj 2019 övergått i genomförandefas.

I samtliga kommuner har grupper med kvinnor kommit igång med aktiviteter. Bland aktiviteterna kan nämnas hälsoaktiviteter, kurs i privatekonomi, kreativ skapande samt språkövning. Samtliga kommuner uppger att kvinnornas språk har förbättrats.

Bostadskoordinator

Länets integrationsråd konstaterade att bostadsmarknadsläget för nyanlända är särskilt utsatt på grund av den tilltagande bostadsbristen. Att uppmana privatpersoner att hyra ut bedömdes vara ett sätt att underlätta för nyanlända att erhålla en bostad. Detta föranledde en regional projektansökan med finansiering genom 37 § i förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar, i syfte att skapa bättre beredskap och mottagningskapacitet i länet genom alternativa bostadslösningar. Länsstyrelsen beviljade medel till projektet efter att en ansökan lämnats från Sala kommun. Projektet startade våren 2019 och pågår under ett år.

Insatsen ska stödja ansvariga tjänstemän i kommunen med kunskap och information om hyreslagen⁶ och möjliggöra för dessa att ge svar på vanliga frågor som kan inkomma från potentiella hyresvärdar eller hyresgäster. Grunden till marknadsföringsmaterial har även tagits fram. En del i marknadsföringen innebär att projektet kommer att benämnas ”Bli en HusHjälte” för att uppmuntra till socialt ansvarstagande hos allmänheten.

Arbetet i projektet har skett i samråd och samverkan med en projektgrupp bestående av representanter från länets kommuner, allmännyttor och hyresgästföreningen. Projektet har

---

⁶ 12 kap jordabalken (1970:994).

en förebyggande ansats och strävar efter att finna metoder som varaktigt kan finnas kvar i kommunerna och användas när behovet av bostäder ökar.

Integration (verksamhet 85*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	1,9	1,9	1,1
Årsarbetskrafter kvinnor	2,3	1,6	2,2
Verksamhetskostnad inklusive OH (tkr) totalt	5 365	4 481	4 585
Antal ärenden, inkomna och upprättade	55	57	50
Antal beslutade ärenden	49	40	47
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 596	-15	178
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/ beslutade)	89 %	89 %	88 %
Antal individer som nåtts av kunskapshöjande åtgärder	1 011	¹⁾	¹⁾

¹⁾ Uppgifter för 2017 och 2018 ej tillgängliga.

*Kommentar kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer, se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafterna har ökat något under året till följd av ökad tid för arbetsledning. Inom integration finns även det ESF-finansierade projektet Kvinna in i Sverige, vilket även påverkar ökningen av årsarbetskrafterna samt verksamhetskostnader. Antalet ärenden och beslutstakt ligger i paritet med föregående år och det finns inte några äldre ärenden över två år att hantera.

Under året har Länsstyrelsen nått 1 011 individer med utbildningar och kunskapshöjande insatser. Länsstyrelsen har särskilt fokuserat på insatserna för att öka kunskapen om mottagande av ensamkommande barn och unga samt insatserna till aktörerna som möter asylsökande. Insatserna bedöms bidra till bättre mottagande och integration av nyanlända och asylsökande i länet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att resultatet inom verksamhetsområdet är gott då insatserna inom integrationsområdet bidragit till en bättre beredskap och mottagningskapacitet i hela länet. Länsstyrelsens översyn av samverkanforumen går i linje med de behov som framhållits av länets kommuner. I översynen har även myndigheten verkat för att skapa förutsättningar för långsiktighet i mottagandet. Under året har ett flertal insatser initierats och påbörjats som bedöms bidra till utvecklingen av ett välfungerande mottagande och god etablering i Västmanlands län.

Vidare bedömer myndigheten att insatsen Kvinna in i Sverige är av nationellt intresse då målgruppen, utrikesfödda som har svårigheter att etableras på arbetsmarknaden, förekommer även i övriga landet. Inom ramen för projektet kommer Länsstyrelsen tillsammans med deltagande kommuner att stödja och bidra till metodutveckling i arbetet med målgruppen. Resultatet kommer att spridas för att kunna tillämpas av andra kommuner eller län i arbetet med målgruppen.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 4 §: Läns specifika uppgifter

Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken,

Länsstyrelsen i Västmanlands län omfattas av punkt 1. Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken.

Länsstyrelsen bevakar löpande att dödsbarns ägande av fastigheter, taxerade som lantbruksenhet, avvecklas inom fyra år från dödsfallet. Ärenden identifieras med hjälp av bouppteckningshandlingar från Skatteverket och fastighetsregister. Länsstyrelsen har under året mottagit 35 bouppteckningar från Skatteverket där den avlidne var ägare till fastigheter taxerade som lantbruksenhet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndighetens tillsynsarbete har haft gott resultat. Bedömningen grundas på myndighetens genomförda ärendehantering.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 5 §: Sektorsövergripande uppgifter

Länsstyrelsen ska vidare

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor,
2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund, om det inte finns särskilda skäl mot detta,
3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och då ta särskild hänsyn till barns bästa,
4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning,
5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering,
6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak,
7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag,
8. samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat, och
9. i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1. Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet

I enlighet med regleringsbrevet 2017 tog Länsstyrelsen fram en strategi för jämställdhetsintegrering såväl externt som internt. I Länsstyrelsens interna arbete har förbättringar gjorts under året för att ännu tydligare koppla den interna jämställdhetsintegreringen till ordinarie kärnprocesser. Jämställdhetsperspektivet ska finnas med i verksamhetsplaneringen, i budgetarbetet (exempelvis när myndigheten fördelar ut bidrag) i genomförandet och i uppföljningsarbetet. Perspektivet har tydliggjorts i processen för verksamhetsplanering, i uppföljningssystemet LISA samt vid tertialuppföljningarna. Ovanstående verksamhetsförbättringar har utarbetats i samverkan mellan särskilt sakkunnig i jämställdhet, ekonomichef och verksamhetsutvecklare. Länsledningen har därefter fattat beslut om förbättrad styrning. Vidare har länsledningen beslutat att respektive avdelning ska ta fram egna handlingsplaner för §5-perspektiven och att sakkunniga ska coacha avdelningscheferna i detta arbete.

En övergripande prioritering för 2019 har varit arbetsmiljö och ett särskilt fokus har legat på att få ner de stressrelaterade sjuktal som särskilt drabbar kvinnor. Samtliga chefer har fått utbildning, temperaturmätningar/kartläggningar har genomförts, analyser har gjorts och åtgärder har vidtagits.

Samlad bedömning av resultat

Myndigheten har under 2019 lagt ökat fokus på att integrera jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Sakkunnig i jämställdhet har fått allt fler förfrågningar om coaching och utbildning internt, vilket var ett resultatmål. Detta arbete har i sin tur lett till att allt fler avdelningschefer och funktionsledare fördjupat sina analyser och gjort fler riktade insatser mot utsatta grupper. Svaren på hur detta har skett återfinns i redovisningarna för respektive verksamhetsområde såsom brottsförebyggande arbete, hedersrelaterat våld, totalförsvarsövning (TFÖ), risk och sårbarhetsanalyser, föräldraskapsstöd, miljö, landsbygdsstöd och integration.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

2. Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik baserat på kön

Vid årsskiftet 2018/2019 levererades den statistikbok med könsuppdelad statistik som Länsstyrelsen tar fram i samverkan med Statistiska centralbyrån, (SCB). Denna lägesbild över måluppfyllelsen av de jämställdhetspolitiska målen är en viktig utgångspunkt för många anställda. Analysen av statistiken visar att utvecklingen ibland går i en mer jämställd riktning, men förändringstakten är långsam. Inom andra områden går utvecklingen bakåt. I linje med regeringens mål att få fler män engagerade i jämställdhetsfrågor har Länsstyrelsen under 2019 haft målsättningen att öka andelen män som deltar på Länsstyrelsens egna öppna utbildningar inom social hållbarhet. Procentandelen män är oacceptabelt låg överlag, cirka 10–15 procent, men blir lägre i fallande ordning inom följande områden: brottsförebyggande, integration, ANDTS⁷, mänskliga rättigheter, folkhälsa, jämställdhet, hedersrelaterat våld och förtryck samt mäns våld mot kvinnor.

Det återkommande dilemma med att få könsuppdelad statistik integrerad i diariesystemet Platina har fortsatt under året. Dataskyddslagarna och fokus på dataskyddsförordningen (GDPR) utmanar processen.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens arbete under verksamhetsåret visar att det går att öka andelen män som deltar i frågor som handlar om social hållbarhet, men det krävs anpassningar i såväl innehåll som form. Föreläsningar som fokuserar på maskulinitetsnormer och mäns ”egna vinning” tenderar att locka, medan exempelvis våld i nära relationer har ett avsevärt lägre deltagande. Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsen samlar in könsuppdelad statistik där analyserna visar att det är relevant. Det finns dock fortfarande utvecklingsområden.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

---

⁷ ANDTS står för alkohol, narkotika, doping, tobak och spel.

3. Analysera konsekvenserna för barn och ta särskild hänsyn till barns bästa

Som nämnts ovan under redovisning av länsstyrelseinstruktionens 5 § 1 p ovan, Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet, inkluderar det även barnperspektivet. Länsstyrelsen arbetar utifrån regeringens devis kring intersektionalitet ”Alltid kön, men aldrig enbart kön”. När Länsstyrelsen kvalitetssäkrar sin verksamhet analyseras alla tvärperspektiven. Under 2019 har barnperspektivet fått ett särskilt fokus med tanke på det nya regeringsuppdraget att anpassa verksamheten inför att Barnkonventionen skulle bli lag från den 1 januari 2020. Länsstyrelsen har inom ramen för detta uppdrag börjat att analysera vilket handlingsutrymme tjänstepersoner kan tänkas få för att stärka barns rättigheter inom en rad områden. Hedersförtryck, skyddade boenden, djurskydd, mottagande av ensamkommande barn, krisberedskap, porrfria miljöer, stadsplanering och tillgång till natur-/idrottsytor är några av de områden som diskuterats internt.

Länsstyrelsen ska vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa. Detta ska beaktas i allt arbete, men är av stor vikt i de uppdrag som är riktade specifikt mot barn, exempelvis uppdraget mottagande av ensamkommande barn och ensamkommande barn som försvinner. Länsstyrelsen har fortsatt att utveckla arbetet med att göra barnkonsekvensanalyser inom olika sakområden. Länsstyrelsens ledningsgrupp har rutiner och checklistor som följs vid viktiga beslut för att alltid göra konsekvensanalyser ur flera perspektiv, inte minst barnperspektivet. Inom många verksamhetsområden där olika perspektiv viktats mot varandra har Länsstyrelsens röst för barnens bästa ofta lyfts fram. Det kan gälla vid hedersrelaterade brott, skyddade boenden, föräldrastödsfrågor, boenden för ensamkommande barn och övergripande trafikplanering etc. Information om den nya barnrättslagstiftningen har skett vid interna chefskonferenser på Länsstyrelsen samt i de externa nätverken för jämställdhet och brottsförebyggande.

Länsstyrelsen har även två utbildade barnpiloter. Att vara barnpilot innebär att ta särskild position för barn som kan vara utsatta samt att ge råd och stöd till kollegor. Utbildning av barnpiloter ges av Västerås kommun.

Västmanlandsmetoden

Under året har metodutveckling för att upptäcka utsatta barn inom ramen för Länsstyrelsens djurskyddsärenden fortsatt. Det omfattar att det i familjer där det finns djur som bedöms fara illa även kan finnas utsatta barn och därför ett behov av föräldrastödjande insatser från socialtjänsten. Länsstyrelsen har rutiner för orosanmälningar enligt socialtjänstlagen och under året har de prövats och utvecklats. Totalt har Länsstyrelsen gjort orosanmälningar för nio barn under 2019. Länsstyrelsen kan även se att metoden och insatserna har ökat medvetenheten om dessa frågor bland flera arbetsgrupper och aktörer utöver den faktiska effekten som orosanmälningarna skapar. Metoderna har väckt intresse hos flera andra länsstyrelser, men även hos andra aktörer, där metoden refereras till som ”Västmanlandsmetoden”. Informationsspridning om metoden har genomförts under året, bland annat genom en utbildning för djurskyddshanläggare där alla länsstyrelser i landet var inbjudna att delta. Arbetet har finansierats med utvecklingsmedel från Socialstyrelsen.

Länsstyrelsernas uppdrag inom samhällsplanering, folkhälsa, ANDTS, föräldraskapsstöd, mottagning av flyktingar och ensamkommande flyktingbarn samt jämställdhet är några sakområden där barnperspektiv ständigt är närvarande. Exempelvis ställer Länsstyrelsen krav på att aktörer som ansöker om utvecklingsmedel inom integration har utgått från barnens behov samt analyserat konsekvenserna för barn som följer med insatsen. Länsstyrelsen ingår i styrgruppen i Rädda Barnens ESF-projekt Min Framtid och bidrar med stöd och råd.

Särskilda insatser för att stärka barns rättigheter

Länsstyrelsen arrangerar årligen en barnrättskonferens. Årets tema var inkludering, hälsa och lärande. Runt 200 personer från skola, fritid, socialtjänst, rättsväsende samt hälso- och sjukvård deltog. Utvärderingen visade att konferensen var väldigt uppskattad samt att det finns ett behov av ett årligt arrangemang för att sätta fokus på barnrättsfrågorna.

Inom samhällsskydd och beredskap och inom ramen för krisberedskapsveckan anordnades två utbildningstillfällen för ensamkommande ungdomar. Tillfället tog upp hur man bäst förbereder sig inför en kris. Det ena hölls på fritidsgården Unkan i Norberg i samarbete med Norbergs kommun och Bilkåren i Fagersta. Det andra tillfället genomfördes i Västerås vid mötesplatsen för ensamkommande i samarbete med Västerås stads säkerhetsenhet. Under krisberedskapsveckan hade Länsstyrelsen även ett tält vid slottet i Västerås med aktiviteter för att skapa och öka intresset hos barn i frågor om krisberedskap.

Övriga insatser under året:

- Flera informationskampanjer har genomförts för att belysa ungdomars utnyttjande av alkohol och tobak.
- Konferens i samverkan med Barnombudsmannen, Region Västmanland och Västerås stad med tema Barnkonventionen 30 år - från FN till svensk lag.
- Årlig konferens om skolor och förskolors anmälningsskyldighet i samverkan med Barnahus Västmanland.
- Flera kampanjer mot hedersvåld, barn- och tvångsäktenskap.
- Fotbollscup på temat hedersrelaterat våld och förtryck.
- Aktiviteter om pornografins skadeverkningar på barn och unga.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer arbetet med att analysera konsekvenserna för barn och ta särskild hänsyn till barns bästa som utmärkt. Arbetet har utförts och har i all väsentlighet fått önskade resultat. Det finns inarbetade rutiner och aktiviteter som bidrar till att barns bästa alltid analyseras. I synnerhet Västmanlandsmetoden där myndigheten är ledande i landet gällande att uppmärksamma utsatta barn inom ramen för djurskyddsärenden. Det som Länsstyrelsen kan bli än bättre på är att samla in barns egna åsikter, exempelvis via invånardialoger med barn och unga.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

4. Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Krisberedskap och funktionsnedsättning

Utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken, att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för människor med funktionsnedsättning, har Länsstyrelsen under året jobbat med att ta fram ett utbildningsmaterial som syftar till att personer med funktionsnedsättning ska få samma möjligheter att tillgodogöra sig kunskap om civil beredskap som personer utan funktionsnedsättning. Länsstyrelsen har samarbetat med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Lottakåren, konsultföretaget Peak Utveckling samt kommunerna Arboga, Kungsör, Köping och Västerås. Utbildningsmaterialet var ett grundmaterial som, med några justeringar, ska kunna anpassas till flera olika målgrupper inom funktionshinderområdet. En pilotutbildning har genomförts för att prova hur materialet fungerar. Målgruppen för utbildningen var människor med fysiska funktionsnedsättningar och 15 personer samt deras assistenter deltog. Materialet är framtaget så att målgrupperna kan få med sig verktyg och kunskap samt att deras assistenter och anhöriga ska lära sig mer om vad man behöver tänka på både teoretiskt och praktiskt inför, under och efter en eventuell samhällsstörning/kris. Utbildningen fick mycket goda utvärderingsresultat och även feedback kring hur det går att förbättra. Det medförde att materialet har utvecklats.

En ytterligare pilotutbildning om krisberedskap genomfördes under december för att prova materialet för målgruppen med neurologiska funktionsnedsättningar. Utbildningen genomfördes i samarbete med Funktionsrätt Västmanland som är en organisation för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning. Insatsen har, utöver att den gett goda resultat och kunskap till målgruppen, även skapat ett större intresse för frågan dels inom målgruppen, dels för de medverkande myndigheterna i insatsen samt för andra kommuner, länsstyrelser, civilsamhällsorganisationer samt Norge. Målet är att kunna ansöka om medel för ett långsiktigt samarbete och ett mer systematiskt arbete med målgruppen kopplat till krisberedskap under år 2020.

Tillgänglighetsanpassning

Länsstyrelsen har under året utfört ett antal mindre justeringar för att tillgänglighetsanpassa myndighetens lokaler. Utöver detta har en kartläggning genomförts och fler möjliga åtgärder har listats utifrån Förordning (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken. Arbetet fortgår under 2020 och fler åtgärder kommer genomföras.

Fokus delaktighet

Länsstyrelsen har besvarat Myndigheten för delaktighets (MFD) enkät ”Fokus delaktighet”. I samband med att enkätundersökningen genomfördes fanns anledning till diskussioner i Länsstyrelsens ledningsgrupp kopplat till svaren samt förslag till förbättringspotentialer som finns inom Länsstyrelsens verksamhet och lokaler. Dessa förslag ger en bra grund för arbetet inför kommande år med att förbättra och tillgänglighetsanpassa Länsstyrelsens verksamhet och lokaler.

Demokratisk delaktighet

Inför EU-valet 26 maj 2019 genomförde Länsstyrelsen en utbildning för länets kommunala valhandläggare. I denna utbildning inkluderades information om demokratisk delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt statistik som visar ett lägre valdeltagande för personer med funktionsnedsättning. I utbildningen inkluderades även de vanligaste upplevda bristerna vid valen, möjliga insatser för ökad tillgänglighet samt stödverktyg för tillgängliga val- och röstningslokaler.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning i arbetet med att verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att arbetet har utförts väl och att önskade resultat har nåtts. Det har under de senaste åren blivit allt mer självklart att inkludera funktionshinderperspektivet i arbetet på Länsstyrelsen både internt och externt, vilket leder till att Länsstyrelsen, genom sin breda verksamhet, bidrar till mer jämlika livsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

5. Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet

Frågor som berör MR-politiken har lyfts inom Länsstyrelsens jämställdhetsråd och integrationsråd. Det handlar exempelvis om frågor som vikten av invånardialoger, att ta gemensamma krafter mot främlingsfientlighet samt att motverka hot och hat.

Länsstyrelsen har fortsatt att implementera det rättighetsbaserade arbetssättet i sina interna processer. Detta intersektionella arbete beskrivs i texten ovan avseende länsstyrelseinstruktionens 5 §.

Med utgångspunkt i den lägesbild som länsstyrelsernas nationella samordnare tagit fram och som påvisar brister i utsatta gruppers möjlighet till inflytande samt den ökade polariseringen som sker i samhället, tas prioriteringar och insatser fram. Kartläggningen lyfter en ökning av hot, diskriminering, hedersbrott, prostitution, människohandel, brist på billiga bostäder, ökad barnfattigdom, långa köer till psykiatri med mera. Dessa kartläggningar och lägesbilder utgör alltmer en utgångspunkt i Länsstyrelsens prioriteringar. MR-kartläggningarna påvisar trender i samhället som länsstyrelseanställda inom brottsförebyggande, samhällsskydd och beredskap, folkhälsa, jämställdhet och integration tagit hänsyn till i verksamhetsplanering och arbetssätt. Ett exempel på konkret resultat och effekt är att Länsstyrelsen först kartlagt nyanlända HBTQ-personers utsatthet och därefter vidtagit åtgärder i form av ökad intern samverkan. Länsstyrelsen beviljar medel till RFSL som i sin tur ger stöd till utsatta HBTQ-personer.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har uppnått ett gott resultat med tanke på att det rättighetsbaserade arbetssättet har fått fäste inom de politikområden som har störst effekt. Resultatet av samverkan i ovan nämnda exempel ledde till att Polisen ökade sin närvaro, kommunen ordnade trygghetsvandringar och idrottsrörelser erbjöd aktiviteter för de utsatta.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås

Alla medarbetare har ett ansvar att integrera folkhälsoperspektivet i kärnprocesser såsom planering, budget, aktiviteter och uppföljning. För att underlätta detta arbete har Länsstyrelsen ett perspektivkort där Länsstyrelsen erbjuder internt stöd och coachning via kontaktpersoner med särskild kunskap i frågan. Alla nyanställda får i sin obligatoriska introduktionsutbildning en grundlig genomgång av alla tvärperspektiven enligt 5 § i länsstyrelseinstruktionen.

Regional tillväxt

En befolkning vid god hälsa leder till att fler kan delta i aktiviteter som gynnar hela samhället som till exempel utbildning, produktion och arbete inom skola, vård och omsorg samt civilsamhällets verksamheter. Eftersom åtgärder som främjar folkhälsan har avgörande betydelse för hela samhällsutvecklingen är den också central för den ekonomiska och sociala utvecklingen. Länsstyrelsen har vid flera arrangemang lyft länets befolkningsundersökningar och informerat om risk- och skyddsfaktorer för att bidra till ökad kunskap om nuläge samt som stöd i rätt riktning av planerade insatser av länets aktörer, så att dessa kan bidra till bästa möjliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa.

Länsstyrelsen bjöd under hösten 2019 in till ett seminarium, Folkhälsoforskare på Västerås slott, där folkhälsoforskare från länet fick möta stat, kommun och övriga aktörer. Syftet var att öka kunskapen om folkhälsa, lyfta aktuell forskning, skapa dialog samt nya relationer och samarbeten i länet. Forskning som presenterades var inom området funktionshinderspolitik, föräldraskapsstöd, ANDTS och mäns våld mot kvinnor. Utvärderingen visade att seminariet var intressant och uppskattat samt att det finns ett behov och intresse av att ta del av samlad forskning inom området. Länsstyrelsen anser att det är angeläget att ta vara på länets forskning, att den kommer till nytta och bidrar i den regionala utvecklingen.

Samhällsplanering

Bostadsmarknadsanalysen har en viktig funktion i arbetet för att skapa samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Länsstyrelsen är därför noga med att lyfta faktorer som riskerar att leda till bristande jämlikhet i dessa analyser och även i dialoger med Boverket. (Se vidare stycket 3 §, 5 p Regional analys av bostadsmarknaden under avsnittet Hållbar samhällsplanering och boende).

Länsstyrelsen driver också ett projekt kring klimatsmart samhällsplanering med sociala mervärden som pågår 2018–2020, se vidare avsnittet 3 § 5 p Hållbar samhällsplanering och boende under rubriken Projekt.

Vidare har processer och struktur arbetats fram kring samordning av sociala hållbarhetsperspektiv inom ramen för Länsstyrelsens arbete med fysisk planering, och då särskilt inom plansamrådsrepresentation.

Krishantering

Länsstyrelsen har genom uppdraget inom funktionshinderspolitik, under 2019 haft ett samarbete med Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), Västerås stad,

Lottakåren och konsultföretaget Peak Utveckling. Syftet med samarbetet var att ta fram ett utbildningsmaterial för personer med fysiska funktionsnedsättningar samt att genomföra en pilotutbildning för målgruppen med det framtagna materialet. Se vidare under stycket 5 §, 4 p Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Under 2019 har Länsstyrelsen i Västmanland bistått Fagersta kommun med stöd, analys samt vägledning i arbetet med Effektiv samverkan för trygghet (EST). EST är en del i ett pilotprojekt inom Länsstyrelsen i Dalarnas nationella uppdrag om att utveckla arbetsformer för att motverka sociala risker med fokus mot rasism och våldsbejakande extremism. Ett resultat av Länsstyrelsens insats och kommunens arbete är att förebyggande integrations- och folkhälsoarbete har förbättrats och resulterat i mer riktade och effektiva insatser. Arbetsmodellen har även spridits till andra kommuner.

Arbetet i Fagersta, som efter februari 2020 kommer att vara en del av ordinarie verksamhet, har stark koppling till de nationella folkhälsomålen. Mycket av det som identifierats och som upptäcks genom lägesbildsmallen och i EST-gruppen kan kopplas till olika sociala problem som finns i samhället, exempelvis bristande levnadsvillkor kopplat till arbetslöshet, psykisk ohälsa, våld i nära relationer, utanförskap, segregation, bristande skolgång och missbruk. Detta är problem som i sin tur kan leda till sociala risker, som i sig kan föra med sig social oro i samhället genom till exempel bilbränder, upplopp, våldsbejakande extremism eller ett ökat hot mot demokratins värde och tilliten till de statliga institutionerna. EST-gruppens möjlighet att snabbt identifiera händelser och trender i kommunen gör att de snabbare kan ta fram mer specifika åtgärder. Styrkan i arbetet är den tvärssektoriella samverkan mellan flera kommunala verksamheter, allmännyttan och polis.

Alkohol och tobak

I samverkan mellan Länsstyrelsens arbete med ANDTS och mäns våld mot kvinnor har Länsstyrelsen genomfört utbildningen ”Att fråga om våld med stöd av FREDAs bedömningsmetoder” för personal verksamma inom missbruks- och beroendevård. Utbildningen är en start på arbetet att bättre uppmärksamma missbrukande kvinnors utsatthet för våld och att kunna erbjuda det skydd och stöd som dessa kvinnor behöver. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar att upptäcka och utreda förekomst av våldsutsatthet och sexuella övergrepp hos kvinnor i missbruk och beroende. Det är en komplex uppgift och till stöd har Socialstyrelsen utvecklat FREDAs Bedömningsmetoder.⁸ På utbildningen, som blev mycket uppskattad, deltog 18 personer från länet. Kunskaperna från utbildningen kommer till användning i det dagliga arbetet med våldsutsatta missbrukande kvinnor.

För åttonde året i rad anordnade Länsstyrelsen en utbildningsdag om barn som växer upp i riskmiljö, om anmälningsplikt och om vad man kan och bör göra som vuxen. Under utbildningsdagen ”Vi kan alla göra skillnad”, handlade ett av passen om barns egna berättelser om hur skola och förskola kan upptäcka och ge stöd till barn som är utsatta för våld och missbruk i sin familj. Utbildningsdagen var välbesökt med över 200 deltagare från länets kommuner. Målgruppen är personal från förskola och skola och Länsstyrelsen når via denna utbildningsdag många verksamma personer ute i länet som kan påverka det tidiga

---

⁸ FREDAs bedömningsmetoder togs fram av Socialstyrelsen 2014. FREDAs består av en manual och tre bedömningsmetoder. De används i exempelvis socialtjänstens arbete för att identifiera våld och bedöma behovet av stöd och skydd i samband med våldsutsatthet.

livets villkor och bidra till goda och jämlika uppväxtvillkor. Utbildningsdagen är alltid fullbokad och bidrar till att sätta fokus på barn som lever i riskmiljö, deras familjer och jämlika uppväxtvillkor.

Vecka 47 infaller den årliga och nationella uppmärksamhetsveckan, tobaksfria veckan. Länsstyrelsen genomförde under denna vecka en kampanj i sociala medier för att nå ut med budskap om tobakens skadeverkningar till länets invånare. En text publicerades på Länsstyrelsens webbplats, som sedan togs upp som ett inlägg i en sändning med SVT Nyheter Västmanland. På Facebook publicerades fyra inlägg inför och under vecka 47. Dessa nådde sammanlagt cirka 9 300 personer.

Övrigt

Länsstyrelsen deltar i branschrådet för Folkhälsovetenskapliga programmet på Mälardalens högskola (MDH). Branschrådet är ett forum för ömsesidigt utbyte mellan MDH och arbetslivet utanför högskolan med syfte att utveckla och förbättra utbildningarna. Branschrådet sammanträder två gånger per år och utgörs av representanter från både privat näringsliv och offentlig sektor. Denna samverkan mellan Länsstyrelsen och högskolan möjliggör för Länsstyrelsen att ta emot praktikanter från det folkhälsovetenskapliga programmet. Under 2019 har en student utfört sin praktik under fem veckor vid Länsstyrelsen.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning av arbetet med att verka för att det nationella folkhälsomålet uppnås bedöms som gott. Det finns rutiner och strukturer för att folkhälsopolitiken ska få genomslag i det arbete som Länsstyrelsen genomför inom alla verksamhetsområden. Folkhälsovetenskapen har lyfts under året och kunskap har spridits där olika områden har knutits an till folkhälsa. På så vis har Länsstyrelsen bidragit till ökad kunskap och förståelse för folkhälsans betydelse för att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i befolkningen.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

7. I sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Länsstyrelsen bedriver generellt ett ständigt utvecklingsarbete för att förenkla både för företag och allmänhet. Ett arbete pågår med att införa ökad tillgänglighet via e-tjänster och digitala ansökningsförfarande för stöd. Myndigheten genomför uppföljning av tillgänglighet via telefon genom mätningar av besvarade respektive missade samtal från den gemensamma växeln i Kronoberg.

Information om verksamheten och nyheter presenteras i flera kanaler. Ett tydligt fokus finns att använda klarspråk, så att det ska vara enkelt att förstå informationen.

Ytterligare en viktig aspekt för företag och allmänhet är att ärendehantering sker effektivt och i enlighet med fastställda målsättningar för handläggningstid.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen följer upp tillgängligheten via telefon. Resultat för årets andra tertialuppföljning visade att 86 procent av det totala antalet inkommande samtal besvarades. Målsättningen var 90 procent.

Under året har ingen brukarundersökning genomförts, vilket gör det svårt att bedöma hur företag upplever Länsstyrelsens arbete med att förenkla för företag.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

8. Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsens arbete med klimatanpassning följer den för länet gällande klimatstrategin, som för Västmanlands del omfattar både energiomställning och anpassning till ett förändrat klimat. Detta är en disposition som gjorts av såväl praktiska som pedagogiska skäl och intrycket är att det tilltalat målgruppen för strategin. Tidigare energi- och klimatstrategi har även utgjort en del av det regionala utvecklingsprogrammet. Det har varit ett sätt att sammankoppla den regionalekonomiska utvecklingen med de syften och mål som klimatpolitiken ger uttryck för. Detta är en särskilt stor utmaning och ett område där målkonflikter uppträder.

Under 2019 har en ny integrerad klimatstrategi tagits fram, se vidare redovisning av länsstyrelseinstruktionens 3 §, avsnitt 6 Energi och klimat.

Region Västmanland arbetar med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) och Länsstyrelsen är därför mån om en god samverkan mellan de båda organisationerna. Samverkan sker inom ramen för framtagandet av RUS, men även specifikt inom klimatområdet. En viktig uppgift inom denna samverkan är klargörande av roller och ansvar. Länsstyrelsens arbete med klimatanpassning har även integrerats med uppdraget om de globala målen enligt Agenda 2030 (se redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.2 nedan). Av klimatstrategin framgår detta tydligt, men även genom att Agenda 2030 genomsyrar den handlingsplan för Länsstyrelsens klimatanpassning som tagits fram inom ramen för uppdrag enligt Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete. Arbetet enligt förordningen rapporteras enligt anvisningarna till SMHI. I flera fall är gränsdragningen mellan arbete enligt förordningen och arbetet enligt Länsstyrelseinstruktionen om klimatanpassning svår att dra. Nedan följer en sammanställning av de huvudsakliga aktiviteterna inom klimatanpassningsområdet.

Länsstyrelsens arbete enligt Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete har huvudsakligen omfattat följande:

- Genomlysning av Länsstyrelsens egen verksamhet och behov av klimatanpassning av denna.
- Framtagande av handlingsplan för klimatanpassning av den egna verksamheten.
- Djupintervjuer med samtliga kommuner i länet angående läge och behov avseende klimatanpassning.

Kommuner

Kommunerna är centrala parter i anpassningen till ett förändrat klimat. Länsstyrelsen driver en studiecirkel i klimatanpassning för kommunerna där de klimatanpassningsansvariga vid länets samtliga kommuner har deltagit. Detta har bidragit till att upprätthålla det av Länsstyrelsen initierade nätverket för de kommunala tjänstemännen i länet som ansvarar för klimatanpassning. Länsstyrelsen håller samman nätverket. Studiecirkeln har bland annat omfattat expertseminarier som anpassats efter kommunernas önskemål exempelvis säkrad

dricksvattenkvalitet enligt Livsmedelsverkets KASKAD-modell och IPCC:s rapport från hösten 2018 samt klimatförhandlingarna i Katowice.

Syftet med nätverket är att samtliga länets kommuner ska ha tagit ett samlat grepp om klimatanpassning genom att bland annat ta fram ett strategiskt dokument. Ännu har inte alla länets kommuner ett samlat dokument om klimatanpassning, men de återstående kommunerna arbetar med att ta fram ett sådant. De kommuner som återstår har diskuterat betydelsen av politiskt mandat och betydelsen av att tydliggöra fördelarna för dem som fattar beslut i frågan.

Det kan konstateras att samtliga kommuner i sin fysiska planering lyfter in klimatanpassning, om än i varierande omfattning och kvalitet. Det handlar främst om naturolycksrisker, där man använder det underlag och den vägledning som Länsstyrelsen tillhandahåller för ändamålet. Även kommunernas beredskapsplanering har påverkats av Länsstyrelsens insatser, så att kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser omfattar klimatanpassning. För det ändamålet har de kommunala faktablad som Länsstyrelsen tillhandahåller varit särskilt uppskattade. I faktabladen beskrivs naturolycksriskerna och den förväntade klimatutvecklingen i kommunen. Klimatanpassning har även varit ett inslag vid flera av de regionala träffar som arrangeras för kommunernas tjänstemän.

Under arbetet med den nya klimatstrategin har Länsstyrelsen träffat samtliga kommunledning för att samla in synpunkter på innehåll, men även för att i största allmänhet få klarhet i läget för kommunens klimatarbete och för att hörsamma eventuella frågor till Länsstyrelsen. Sammantaget kan sägas att den politiska viljan och den institutionella kapacitet som följer därav är av central betydelse. Enskilda eldsjälur bland tjänstemän räcker inte. Det är en utmaning, särskilt för de mindre kommunerna, att utbytestakten bland tjänstemännen inom en del verksamhetsområden är stor. Från Länsstyrelsen efterfrågas främst vägledning och gemensamma initiativ. Det regionala miljö- och klimatråd som initierats av landshövdingen möts därför av stor uppskattning.

Länsstyrelsens bedömning är att de insatser som görs för kommunerna ger resultat, men trots det inte räcker för eftersträvd effekt, det vill säga att samtliga kommuner ska ha tagit ett samlat grepp om klimatanpassning. Delvis är detta en följd av bristande styrmedel. De förändringar i plan- och bygglagen avseende klimatanpassning som tillkommit är därför av stort värde.

Underlag

Översvämningskartering av Norbergsån avslutades 2018, men under 2019 har aktiviteter genomförts i samverkan med Norbergs och Fagersta kommuner riktade mot tjänstemän och politiker.

Under 2019 har även en liknande översvämningskartering genomförts av Sagån. Även denna har avslutats med gemensamma aktiviteter med Sala, Västerås och Enköpings kommuner. Kartläggningen genomfördes i samverkan med Länsstyrelsen i Uppsala län. I detta sammanhang är det intressant att notera skillnaden mellan ett centralt och lokalt perspektiv. Varken Norbergsån eller Sagån finns med i prioriteringen inom översvämningsdirektivet, men för berörda kommuner är kartläggningen av höga flöden av stor vikt i dessa vattendrag.

Länsstyrelsen fäster stor vikt vid att allt klimatrelaterat underlag som tas fram presenteras i webbGIS. Det är av stort värde att geografisk information för klimatanpassning kan presenteras under former som säkerställer att alla som berörs kan använda detta verktyg. Exempel på användare som har nytta av geografisk information för klimatanpassning är kommunala tjänstemän och politiker, försäkringsbolag, men även skolor och utbildningsväsende. Materialets lättillgänglighet bidrar även till ökad medvetenhet om klimatfrågor. Det är flera kommuner som inte själva arbetar med GIS-program.

Geodata för klimatanpassning

Under året har Länsstyrelsen medverkat i Lantmäteriets projekt Geodata för klimatanpassning och bland annat genomfört en workshop för kommuner där de fått lära sig att använda geodata för sitt klimatanpassningsarbete. Temat var kartläggning av värme och utgjorde en slutttest av den vägledning för kartläggning av värmebölja som Folkhälsomyndigheten tagit fram. Även detta är en viktig utgångspunkt för vad som kan göras med hjälp av gratis tillgänglig geodata.

Ekosystemtjänster och klimatanpassning

Länsstyrelsen är huvudman för projektet LIFE IP Rich Waters. Delprojektet C3, Arbogaån och Bällstaån, är inriktat på klimatanpassning (flödeshantering genom landskapsplanering, konsekvenser av översvämning av förorenings-skadade områden, hur ekosystemtjänster påverkas vid höga flöden samt socioekonomiska hinder och möjligheter som föreligger). C3 genomförs av Länsstyrelsen i Västmanland tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet och Länsstyrelserna i Stockholm och Västra Götaland. Detta har väckt intresse hos Svartåns vattenråd. Ett projekt med landskapsperspektiv för administration av flöde och närsaltbelastning i ett förändrat klimat togs därför fram av Svartåns vattenråd och genomförs i samverkan med Länsstyrelsen i Västmanland. Syftet med projektet är att finna en väg fram i åtgärdsarbetet i samverkan mellan lantbruks- och naturvårdsintressen i samverkan.

Under 2019 har en omfattande rapport tagits fram om hur riskbedömningen av förorenings-skadade områden kan utvidgas till att inkludera förändrat klimat förknippat med förändrade översvämningrisker. En rapport har också tagits fram om hur landskapet kan användas för att hålla kvar vatten, om hur kan man räkna på landskapets vattenhållande kapacitet och vilka landskapselement som är av intresse.

Samverkan mellan länsstyrelser

Länsstyrelserna i Sverige har en omfattande samverkan inom arbetet med klimatanpassning. Inom ramen för denna samverkan drivs projekt, anordnas kompetenshöjande insatser och gemensamma underlag och vägledningar tas fram. Utöver detta har länsstyrelserna i Mälardalen en tätare samverkan kring klimatanpassning.

Datakub för klimatanpassning

Ett område som har uppmärksammats inom samverkan mellan länsstyrelserna i Mälardalen är behovet av, men framförallt möjligheterna med, satellitdata. Med hjälp av satellitdata kan man exempelvis göra analyser av vilka områden som är särskilt känsliga för översvämningar av ytvatten och nederbörd. Med anledning av detta har ett projekt genomförts med syfte att ta fram en översikt över tillgängliga satellitdata inom EU:s satellitprogram Copernicus, kartlägga länsstyrelsernas behov för klimatanpassning och utreda vilka former som är lämpliga. En intressant metod är datakub som ger möjlighet att använda mycket

stora datamängder, olika dataserier och ge tidsupplösning. En datakub är en tidsserie med bilder som är geometriskt registrerade till att ligga precis på varandra så att de lättare kan användas för vidare analys. Projektet har genomförts i samverkan med Rymdstyrelsen och RISE kopplat till det längre projektet Rymddatalabb⁹. Projektet gav vid handen att denna samverkan ska fortsätta och att satellitdata med lämpligt gränssnitt är av stort intresse för länsstyrelserna, men att ett stort utvecklingsbehov kvarstår.

Samverkan/Integrering

Länsstyrelsen driver ett flertal projekt på energiområdet och lämpliga delar har klimat- anpassnings integrerats. Framförallt gäller detta projekten Vindkraftstrategi för Västmanland respektive Klimatsmart planering. Länsstyrelsen har även medverkat i styrgruppen för projektet Klimatförändringarnas inverkan på energisystemet, som drivs av Energiforsk. Detta har tillfört insikter om hur klimatanpassning kan integreras i arbetet med ett robust energisystem. Länsstyrelsen har inför sommaren 2019 för andra gången genomfört ett seminarium på temat klimatrelaterade risker aktuella inför sommaren riktat mot bland annat lantbrukare och kommunala tjänstemän inom beredskap och planering. Detta har varit uppskattat och kommer att etableras som ett återkommande arrangemang.

Samlad bedömning av resultat

Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsen med sina insatser under året bidragit till att vidareutveckla användningen av geodata. Länsstyrelsen har dessutom arrangerat flera projekt och aktiviteter som vänt sig till kommunerna såsom bland annat hantering av översvämning och värmeböljor. Slutsatsen är att Länsstyrelsen fullföljt uppdraget på ett utmärkt sätt både genom användningen av riktade medel samt på eget initiativ genom sökta medel.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

---

⁹ Projekt finansierat av Vinnova. Diarienummer 2019-02243, löptid juni 2019-augusti 2021.

9. I sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt sitt arbete enligt länsstyrelseinstruktionen i utifrån tidigare föreslagna insatser. Exempelvis har ett bostadsseminarium anordnats i april 2019, se vidare under 3 §, 5 p om Hållbar samhällsplanering och boende (bostadsförsörjning). En del i arbetet med att verka för att behovet av bostäder tillgodoses är att genom media nå ut med resultatet av Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys, träffa kommuner i tidiga skeden för att diskutera vad som är på gång samt allmänna förutsättningar inför nyexploateringar. Även rådgivning kring hur befintligt bostadsbestånd kan anpassas bättre utifrån behov som finns på bostadsmarknaden.

Inom Länsstyrelsens interna forum för sektorsövergripande frågor inom fysisk- och samhällsplanering har arbetet fortsatt under 2019 utifrån den analys som gjordes föregående år kring utvecklingsmöjligheter och hur frågor kring avvägningar mellan allmänna intressen kan belysas tydligare.

Inom integrationsrådet pågår fortsatt sektorsövergripande och regionalt samarbete kring bosättning inom ramen för den regionala överenskommelsen (RÖK) om samarbete kring nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn i Västmanlands län 2016–2020. Inom samarbetet har en tjänst som bostadskoordinator tillsatts som arbetar länsövergripande, se vidare redovisning avseende länsstyrelseinstruktionen 3 §, avsnitt 14 Integration.

Samlad bedömning av resultat

Årets arbete kring den sektorsövergripande uppgiften att i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses har genomförts på ett tillfredställande sätt. Under året har de uppdrag och ärenden Länsstyrelsen arbetat med utförts enligt gängse rutiner. Utöver detta har vissa samverkansbehov uppmärksammats som införts i rutinerna för att säkerställa en bred förankring inom hela Länsstyrelsens verksamhet.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 6 §: Miljöarbete

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

Samordning av det regionala mål- och uppföljningsarbetet

Samordningen av det övergripande regionala miljömålsarbetet har under 2019 till stor del handlat om aktiviteter som genomförs inom ramen för Västmanlands miljö- och klimatråd. Samordning sker även specifikt kring de olika miljö kvalitetsmålen. Under 2019 har arbetet utvecklats bland annat inom Västmanlands luftvårdsförbund (miljö kvalitetsmålet *Frisk luft*), Förbundet Agenda 2030 (samtliga miljö kvalitetsmål) och arbetet med Västmanlands skogsprogram (miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*).

Länsstyrelsen har dessutom en intern organisation kring miljömålen som berör alla avdelningar. Här samordnas det regionala mål- och uppföljningsarbetet, både övergripande och för respektive miljö kvalitetsmål i enlighet med länsstyrelseinstruktionen. Varje miljö kvalitetsmål har en ansvarig person som samverkar med olika aktörer i länet, antingen i direkt dialog eller genom nätverk. Inom Länsstyrelsen finns även en tydlig koppling mellan miljömålsarbetet och Länsstyrelsens arbete med miljöledning och Agenda 2030.

Miljö- och klimatrådet

För att få till en bättre och mer effektiv regional samordning av frågor kopplade till bland annat miljömålen leder Länsstyrelsen ett miljö- och klimatråd. Rådet är sammansatt av företrädare för länets myndigheter, näringsliv, branschorganisationer och akademi. Det utgör en samordnande och pådrivande kraft i samhället och driver frågor som direkt kopplar till miljömålen. Rådet leds av landshövdingen och visionen är att Västmanlands län ska vara en miljö- och klimatförebild år 2030. Rådets organisation engagerade under 2019 cirka 160 personer från länets olika aktörer. Under 2019 har fyra rådsmöten hållits samt många möten i beredningsgruppen, fokusgrupper och inom projekt. Dessa möten upplevs generellt som positiva av deltagarna.

Rådet har en viktig roll i att informera och engagera aktörer i länet om frågor som berör miljömålen. För att stärka detta har webbplatsen www.miljoochklimatradet.se som skapades

under 2018, vidareutvecklats under 2019. Här finns en mer detaljerad beskrivning av hela miljö- och klimatrådets verksamhet och projekt.

Rådet delade för andra året i rad ut Västmanlands miljö- och klimatpris under 2019. Företaget FlexiClean belönades för sitt arbete med vattenrening. Vinnaren och flera andra nominerade aktörer uppmärksammades i media.

Arbete med åtgärdsprogramarbete

Länsstyrelsens samordning av åtgärder för miljömålen grundar sig på insatsområden som är beslutade i olika planer och program. Kärnan utgörs av miljö- och klimatrådets projekt samt åtgärder utpekade i andra styrande dokument där externa aktörer utgör en viktig del. Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistriktets åtgärdsprogram utgör en annan del. Sedan 2019 ingår även åtgärder och prioriteringar som beslutats i länets klimatstrategi och handlingsplanen för grön infrastruktur.

Den regionala miljömålsuppföljningen kommer även fortsättningsvis att vara en mycket viktig del av arbetet på regional nivå. Genom den årliga uppföljningen får Länsstyrelsen en bild av inom vilka områden åtgärdsarbetet behöver intensifieras.

Huvuddelen av de aktiviteter som genomförts under 2019 och som direkt berör generationsmålet eller miljö kvalitetsmålen beskrivs i andra avsnitt i årsredovisningen, exempelvis kulturmiljöarbetet (se kapitlet Kulturmiljö), arbetet med att begränsa klimatpåverkan (se kapitlet Energi och klimat), arbetet med Agenda 2030 (se redovisningen av regleringsbrevsuppdrag 1.2 om Agenda 2030) samt miljö- och klimatrådet (se ovan).

Utöver detta har insatser för generationsmålet redovisats i andra sammanhang. Detta gäller bland annat framtagandet av en handlingsplan för grön infrastruktur, länets klimatstrategi, friluftslivsuppdraget samt arbetet med Miljösamverkan Sverige (www.miljosamverkansverige.se).

Under 2019 har Miljö- och klimatrådet drivit 16 projekt som ska leda till att miljö- och klimattillståndet i länet förbättras med avseende på miljömålen. Av de 16 projekten avslutades följande fyra under året:

1. Ett forum har etablerats för samverkan där i första hand företrädare för livsmedels-handeln ingår, men även myndigheter med ansvar inom livsmedelsbranschen. Projektet avslutades 2019 genom ett mycket uppskattat matsvinnseminarium på Västerås slott.
2. En receptsamling för anläggningar för biologisk mångfald tagits fram under 2019. Den innehåller beskrivningar av hur man med enkla medel och på ett billigt sätt kan skapa anläggningar som har stor betydelse för hotade arter. Ett flertal anläggningar har skapats under projektets gång. Projektet har fått mycket uppmärksamhet i media.
3. I projektet Solcellsanläggningar har lämpliga tak för installation av solcellssystem identifierats och flera anläggningar har byggts under året. Ett nytt projekt förväntas beslutas under 2020 för att fortsätta detta arbete.
4. Västmanlands klimatstrategi (Se redovisning av länsstyrelseinstruktionens 3 § avsnitt 6 Energi och klimat respektive redovisning av länsstyrelseinstruktionens 5 § avsnitt 8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat.)

Stöd till kommunerna i miljömålsarbetet

Stödet till kommunerna med miljömålsarbetet sker i första hand genom etablerade nätverk inom olika sakområden. Stöd kring miljömål ges till kommunerna på många sätt, exempelvis genom kommunekologträffar, på tillsynsträffar, genom klimatanpassningsträffar, genom luftvårdsförbundet, inom fysisk planering, genom partnerskapet för landsbygdsutveckling och i samband med miljö- och klimatrådets möten. Utöver detta sker även ämnesspecifika träffar med enskilda kommuner. Stödet syftar till att öka kunskapen hos kommunerna och främja samverkan mellan kommunerna och Länsstyrelsen, något som är uppskattat, särskilt i små kommuner med mindre resurser.

Miljömålets genomslag i samhällsplanering och tillväxtarbete

Miljökvalitetsmålen utgör en integrerad del av Länsstyrelsens verksamhet och en särskild arbetsgrupp med representanter från Länsstyrelsens olika verksamheter diskuterar regelbundet övergripande frågor av betydelse för att uppfylla miljömålen. Under 2019 har dessutom ett särskilt fokus legat på samhällsplanering och tillväxtarbete kopplat till följande verksamheter:

1. Miljökvalitetsmålet *Levande skogars* roll i samhället har tydligt uppmärksammats genom arbetet med att ta fram ett regionalt skogsprogram. I det arbetet lyfts särskilt behovet av en långsiktig skogsplanering i ett förändrat klimat. Två seminarier kring detta har hållits. Utöver det lyfts hållbarheten i relation till kunskap, arbetsmarknad och förädlade skogsprodukter.
2. Miljökvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv* har lyfts inom samhällsplanering, både genom föreslagna insatsområden i den handlingsplan för grön infrastruktur i Västmanlands län som beslutats under året och i ett kommunprojekt för att integrera den gröna infrastrukturen i samhällsplaneringen (se redovisning av länsstyrelseinstruktionens 3 §, avsnitt 9 under rubriken grön infrastruktur). Dessutom har en strandskyddskampanj genomförts under året.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har under året tydligt stärkt sin roll kring aktiviteter som bidrar till att uppnå generationsmålet samt flera av miljökvalitetsmålen, bland annat genom ett förstärkt Agenda 2030-arbete, projekt inom Västmanlands miljö- och klimatråd samt nya aktiviteter inom miljöledningsarbetet. Brist på ekonomiska resurser påverkar dock möjligheten att nå samtliga miljökvalitetsmål. Länsstyrelsens samlade bedömning är att endast miljökvalitetsmålen *Frisk luft* och *Grundvatten av god kvalitet* är nära att nås till år 2020. Övriga miljökvalitetsmål bedöms vara svårare att nå.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 7 §: Samhällsskydd och beredskap

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet.

Genom sin verksamhet ska länsstyrelsen minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Länsstyrelsens geografiska områdesansvar

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet för Västmanlands län och har inom ramen för detta ansvar att utveckla länets samlade förmåga att hantera samhällsstörningar. Detta görs främst ett samarbete inom U-Sam som syftar till ökad förmåga genom god krisberedskap samt planering och förberedelse för höjd beredskap. Under år 2019 har Länsstyrelsen samordnat och aktivt deltagit i det länsgemensamma arbetet. Länsstyrelsens ansvar som högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet innebär även att det interna arbetet har fått stort fokus i syfte att höja egen förmåga i höjd beredskap.

I U-Sam ingår samtliga länets kommuner, Försvarmakten, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Mälardalens brand- och räddningsförbund, Polismyndigheten, Region Västmanland, SOS Alarm Sverige AB, Sveriges Radio Västmanland, Södra Dalarnas räddningstjänstförbund och Västra Mälardalens kommunalförbund. U-Sam leds av det regionala kris- hanteringsrådet. Ordförande i rådet är landshövdingen och rådsmedlemmarna är högsta beslutande person från respektive aktör.

En strukturell förändring inom U-Sam har genomförts under året. Kommuncheferna från samtliga kommuner ingår numer i styrgruppen/beredningsgruppen. Därmed förkortas beslutsvägarna väsentligt och den operativt ansvariga nivån hos respektive aktör får nu en egen yta för samverkan.

Under året har U-Sam, genom arbete i arbetsgrupper, bland annat tagit fram en gemensam utbildnings- och övningsplan och en gemensam sambandsplan för samverkan i Rakel. Vidare har Länsstyrelsen med stöd av aktörerna i U-Sam med utgångspunkt från den högre regionala grundsynen för Militärregion Mitt (MRM) arbetat fram en grundsyn för Västmanlands län. Resultatet är att aktörerna i U-Sam nu har en grund för prioriteringar och ansvar under höjd beredskap. Grundsynen är även ett stöd till kommuner och andra aktörer i deras arbete med förberedelser för höjd beredskap.

Länsstyrelsens organisation för tjänsteman i beredskap (TiB) har genomfört alla aktiviteter enligt verksamhetsplanen för året och därigenom stärkt sin kunskap om bland annat Länsstyrelsens ansvar och uppdrag inom smittskydd, övertagande av räddningstjänst samt ledningsförmåga av regional inriktnings- och samordningsfunktion (ISF). Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap (TiB) har larmats vid 24 inträffade händelser av SOS Alarm Sverige AB eller av annan inriktnings- och samordningskontakt. Larmen har exempelvis rört bränder och större trafikolyckor. Endast tre samhällsstörningar av större karaktär har

föranlett gemensam hantering i länet. Två händelser gällde längre telefoniavbrott. Den tredje händelsen gällde brist på sjukvårdsmaterial hos Region Västmanland, vilket bland annat orsakade inställda operationer. TiB har även mottagit 50 samtal angående sjuka, skadade eller dödade djur. Flertalet samtal handlade om skabbräv, fåglar och småvilt. Utifrån tidigare års erfarenheter av samhällsstörningar i länet har numera Länsstyrelsen ett mer proaktivt förhållningssätt.

Robustare samhälle

Ett av Länsstyrelsens mål är att skapa förutsättningar för robustare samhällen. Länsstyrelsen har under året fortsatt arbetet med att minska sårbarheten i samhället samt infört att risk- och beredskapshänsyn beaktas i samhällsplaneringen. Detta har dels skett genom det arbete som bedrivs enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO), dels internt. Länsstyrelsens funktion Samhällsskydd och beredskap har under året kontinuerligt varit delaktig i exempelvis detaljplaneringsprocessen för att bevaka olycks-, krisberedskaps- och säkerhetsskyddsperspektiv.

Länsstyrelsen har tillsammans med kommunerna påbörjat den nya planeringsomgången för Styrel, som kommer genomföras mellan 2019–2021. Prioriteringar av samhällsviktiga elanvändare kommer göras. Vid ett första uppstartsmöte har en tydligare planering genomförts för arbetet i sin helhet och för länets kommuner.

Krisberedskap

Samverkan kring krisberedskap i Västmanland sker främst inom U-Sam. År 2016 skrevs en ny överenskommelse under (den s.k. U-Sam överenskommelsen), gällande samverkan kring krisberedskap och höjd beredskap av länets högsta beslutsfattare. Under 2019 har ett gott arbete bedrivits i de arbetsgrupper och nätverk som lyder under regionala rådet och styrgruppen. Den årligen återkommande krisberedskapsveckan är viktig för att nå allmänheten. Under ”Kulturnatten”, som genomförs i Västerås stads regi, hade Länsstyrelsen ett tält vid Västerås slott för att skapa ett ökat intresse bland barn och unga om krisberedskap. Både barn och vuxna ställde frågor kring hemberedskap, vilket resulterade i givande diskussioner. Hela aktiviteten visar på vikten och möjligheten för myndigheten att nå ut på ett bra sätt genom att delta i evenemang riktade till allmänheten.

Figur. Organisationen av U-Sam - krisberedskap i Västmanlands län

Regionala krishanteringsrådet

Regionala krishanteringsrådet är U-Sams högsta beslutande organ som består av länets högsta politiska och tjänstemannanivå. Regionala rådets uppgift, att inrikta och styra U-Sams arbete, har resulterat i tre fokusområden som ska bevakas och utvecklas för år 2020. Dessa är:

- Säkerhetsskydd
- Räddningstjänst under höjd beredskap
- En prioritering av övningar före teoretisk utbildning

Regionala rådet har under 2019 träffats vid två tillfällen och beslutat att förlänga den sedan tidigare ingångna överenskommelsen.

Arbetsgrupper

Inom U-Sam finns ett antal arbetsgrupper som arbetar på styrgruppens uppdrag:

- **Arbetsgruppen Samordning** har fungerat som referensgrupp i Länsstyrelsens arbete med att ta fram en regional grundsyn för Västmanland.

- **Arbetsgruppen Utbildning och övning** har planerat och genomfört länsgemensamma utbildningar och övningar i enlighet med gällande utbildnings- och övningsplan för parterna i U-Sam. Arbetsgruppen har även framarbetat en ny utbildnings- och övningsplan för U-Sams parter avseende åren 2020–2021.

Utbildnings- och övningsverksamheten har utvärderats och deltagarna i utbildningarna och övningarna har genomgående gett högt eller mycket högt betyg på innehåll och upplägg. De föreläsare och övningsledare som engagerats har haft god ämneskompetens och pedagogisk förmåga. Utvärderingsresultaten visar utveckling av flera betydande förmågor inom krisberedskap och civilt försvar. Några exempel är förbättrad lednings- och samverkansförmåga, ökad samband- och kommunikationsförmåga och ökade specifika kunskaper, exempelvis inom totalförsvarsjuridik och säkerhetsskydd. Utbildnings- och övningsverksamheten har bidragit till ökad kunskap både i teorin och praktiken hos såväl organisationerna som de enskilda individerna inom U-Sam. Förberedelserna inför deltagandet i Totalförsvarsövningen 2020 har utgjort en betydande del av utbildnings- och övningsverksamheten under året. Aldrig tidigare har så många förtroendevalda deltagit i U-Sams gemensamma utbildningar och övningar. En effekt av utbildningarna och övningarna är att tjänstemän och förtroendevalda har förstärkt sitt samarbete och fördjupat kunskaperna om varandras organisationer. I förlängningen leder detta till att länets aktörer tillsammans bättre och snabbare kan hantera en samhällsstörning.

Ett tiotal utbildningar i lednings- och stabsmetodik har genomförts på uppdrag av Länsstyrelsen. Utöver detta har arbetsgruppen arrangerat en utbildning för ledamöter i kommunernas och regionens krisledningsnämnder om det svenska krisberedskaps-systemet och krisledningsnämndens ansvar och roller, U-Sams årliga totalförsvarsdag och en grundutbildning i kommunikationssystemen WIS och Rakel. Även två utbildningar i krisstöd har genomförts. Utbildningen Signalskydd för kommuner, med införandet av Signe, har påbörjats under 2019 och kommer slutföras 2020.

Två larm- och startövningar (regional inriktnings- och samordningsfunktion) utifrån fiktiva scenarion har genomförts. Dessa har resulterat i att rutiner för sammankallning säkerställt, arbetsformer för samordning och inriktning har stärkts och upptäckta brister i larmkedjan har åtgärdats.

En tvådagars fältövning med fokus på gråzonsproblematik har genomförts under vecka 20. Effekten av denna övning blev bland annat att deltagande aktörer insåg vikten av en gemensam lägesbild vid höjd beredskap. Övningen utvecklade kunskap och förståelse om aktörernas respektive uppgifter, mandat, juridik och roller till vardags, vid samhällsstörning och vid höjd beredskap.

Några av U-Sams parter samt Trafikverket deltog under rikshemvärnschefens insatsövning som genomfördes i Västerås under vecka 38. Då övades bland annat samverkan med Försvarsmakten. Vidare övades regional samverkansfunktion (ISF) under höjd beredskap genom ett fysiskt möte för första gången inom U-Sam. Effekten av övningen blev, förutom en ökad förståelse och kunskap inom Länsstyrelsen, att ett flertal kommuner och Region Västmanland fick ökad förståelse för Länsstyrelsens samordnande och ledande roll vid höjd beredskap. Detta kommer att vara en viktig

förutsättning under TFÖ 2020, då bland annat samordning och ledning är i fokus. Under övningen deltog två observatörer från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som identifierade ett flertal riksgemensamma utvecklingsområden kopplade till stabsarbete, samverkan, samordning och inriktning.

Under november 2019 har sju kommuner i länet övat den egna organisationen under ledning av Länsstyrelsen inom ramen för TFÖ 2020. Utvärderingsprocessen pågår under december och resultatet kommer att återkopplas till kommunerna för att sedan sammanställas och förmedlas till nationella övningsledningen under januari 2020. Jämställdhet- och barnperspektiv är viktigt inslag i TFÖ och genomsyrar övningens alla delar. Länsstyrelsen i Västmanland har i rollerna och spelledare och utvärderare för länets alla kommuner under TFÖ 2020 jobbat aktivt med att införa perspektiven i övningen, men även i ordinarie verksamhet.

Under 2019 har mindre övningar genomförts tillsammans med olika frivilliga försvarsorganisationer. Bland annat genomfördes ett flygburet meddelandedsläpp i Västerås i samarbete med Frivilliga flygkåren. Denna övning var ett första steg till flera och större övningar med samma ändamål. Ytterligare en övning genomfördes vecka 38 där flera aktörer (Frivilliga flygkåren, Frivilliga motorcykelkåren, Länsstyrelsen i Stockholms län, Region Västmanland, Skinnskattebergs kommun och Västerås stad) var delaktiga. Effekten av samarbetet är att olika aktörer i länet ökat sin förmåga att kommunicera med varandra och med allmänheten under störda förhållanden. Länsstyrelsen har även varit aktiv i de nationella diskussionerna samt träffar vad gäller att öka samarbetet med de frivilliga försvarsorganisationerna.

- **Arbetsgruppen Samband** har inte haft några sammankomster under året. U-Sams aktörer har under året fått uppdraget att bemanna arbetsgruppen vilket påbörjats under året. Arbetsgruppen har ett uppdrag att ta fram en heltäckande sambandsplan för länet. Genom nyrekrytering till Länsstyrelsen under 2019 är avsikten att utveckla gruppens verksamhet under 2020.
- **Arbetsgruppen Rakel** har under året tagit fram en sambandsplan för länets aktörer avseende samverkan i Rakel, vilken har beslutats av styrgruppen och regionala rådet. Sambandsplanen styr vilka grupper som länets aktörer ska samverka med under vardag respektive samhällsstörningar. Arbetsgruppen har under året arbetat med att inventera Rakel-täckningen i länet och rapporterat inventeringen till MSB.
- **Arbetsgruppen Krisstöd** har under 2019 haft två huvudsakliga uppgifter, att revidera krisstödshandboken för länet och genomföra två utbildningar för nya krisstödspersoner och krisstödens ledning. Utbildningsdagen har genomförts i samverkan med *Arbetsgruppen Utbildning och övning*.

Arbetsgruppens arbete har inneburit en utvecklad kunskap inom krisstöd för länets samtliga kommuner och Region Västmanlands psykiatriska och psykosociala omhändertagandegrupper (POSOM). Ytterligare en effekt är att krisstödsnätverket fått en ökad förståelse för uppdrag, uppgift och hantering vid en samhällsstörning.

- **Arbetsgruppen Kriskommunikation** har under året främst genomfört planering av träffar för länets kriskommunikationsnätverk samt den kriskommunikationsövning som hölls i samband med rikshemvärnschefens insatsövning vecka 38. Arbetsgruppen har fått löpande information om TFÖ 2020 och de kommunikationsinsatser som har planerats för övningen från nationellt håll. Gruppen har även diskuterat hur de som har deltagit vid de lokala övningstillfällena under 2019 upplevde övningen, med särskilt fokus på kommunikationsperspektivet. Arbetsgruppen har också påbörjat arbetet med att ta fram och förbereda samordnade kommunikationsunderlag för olika händelser. Hittills har gruppen tagit fram samordnade budskap för händelserna värmebölja och snöfall/ishalka. Arbete har påbörjats med att ta fram budskap för elavbrott.

Arbetet i arbetsgruppen ger god effekt på kvaliteten i kriskommunikationsnätverkets övningar och nätverksträffar. Det ökar också möjligheten för länets aktörer att arbeta proaktivt och förbereda sin kriskommunikation inför kommande samhällsstörningar. Arbetet ger även en god sammanhållning mellan deltagande aktörer och en god kännedom om varandras organisationer, vilket i sin tur bidrar till ett bättre och effektivare samarbete vid samhällsstörningar.

Nätverk

Inom U-Sam finns ett antal nätverk för erfarenhetsutbyte, kunskapshöjande åtgärder, utökade kontaktnät och ökad personkännedom.

- **Räddningstjänstnätverket** har träffats genom att räddningstjänstcheferna för de olika räddningstjänsterna som är verksamma i länet har träffats vid tre tillfällen under 2019. Syftet med dessa möten är att lyfta frågor som är länsgemensamma inom krisberedskap, räddningstjänst och höjd beredskap. En av effekterna har under 2019 varit att behovet av fokus på räddningstjänst under höjd beredskap har identifierats. Det styrande Regionala rådet inom samverkansforumet U-Sam beslutade därför att ett av fokusområdena för kommunerna i Västmanland under år 2020 ska vara just räddningstjänst under höjd beredskap.
- **CBRNE¹⁰-nätverket** har inte haft några sammankomster under året. Behovet av nätverket är sedan tidigare identifierat men Länsstyrelsen och länet saknar för närvarande kompetens och resurser för att driva frågan.
- **Sambandsnätverket** har inte haft några sammankomster under året. Genom nyrekrytering till Länsstyrelsen under 2019 är avsikten att initialt utveckla verksamheten inom *Arbetsgruppen Samband* under 2020.
- **Frivillignätverket** har träffats två gånger under 2019 för att ta fram en arbetsplan och inventera aktörer som ska ingå i nätverket. Arbetet inom nätverket kommer fortsätta under 2020, exempelvis genom deltagande i olika övningar och utbildningar inom U-Sam.

---

¹⁰CBRNE är en förkortning av Chemical, Biological, Radiological, Nuclear and Explosives.

- **Älvsamordningsgruppen** har genom en gemensam workshopdag och en telefonkonferens fått en möjlighet att diskutera 2018 års torka och 2019 års sommar och höst samt förberedelser inför vintern. Effekten av gruppens möten är en bättre förberedelse för såväl låga som höga vattennivåer i länet samt en utökad förståelse för de olika aktörernas behov och åtgärder vid olika typer av händelser.
- **Västmanlands kriskommunikationsnätverk** har bjudit in deltagare till ett flertal aktiviteter under året. Det har också tillkommit nya aktörer i nätverket, vilket ökar länets gemensamma förmåga till samordnad kriskommunikation.

En introduktionsträff för nya medlemmar i nätverket genomfördes för första gången. Träffen har gett fler personer i länet grundläggande kunskaper om det svenska krisberedskapssystemet, U-Sam, nätverkets rutiner och riktlinjer. Ju fler som har den kunskapen, desto mer robust blir länet ur ett kriskommunikationsperspektiv.

Nätverket har genomfört en tematräff kring ”Utmaningar för framtidens kriskommunikation”. Framtidens kriser kommer att ställa nya krav på kommunikationsarbetet. Träffen gav deltagarna idéer kring hur organisationer kan förbereda sig för kommunikation med exempelvis nya målgrupper och i alternativa kanaler under störda förhållanden. Effekten av träffen och det genomförda arbetet bedöms vara en mer robust kriskommunikation.

Informationsträffar för nätverkets deltagare kring TFÖ har genomförts vid två tillfällen för att informera om övningen. Effekten bedöms vara ökad kännedom om övningens syfte, mål och genomförande, samt allmänt kring totalförsvaret.

Kriskommunikationsnätverket har haft en övning under 2019, kopplad till rikshemvärnschefens insatsövning vecka 38, där scenariot utspelades under höjd beredskap. Övningen handlade mycket om kommunikation i alternativa kanaler under störda förhållanden och till viss del om informationspåverkan. Effekten av övningen är att flera aktörer i länet har reflekterat kring och påbörjat sin planering för kommunikation i alternativa kanaler.

Krisberedskapsveckan drevs under 2019 i två spår, dels internt för Länsstyrelsens personal, dels externt till media och allmänhet. Genomslaget i media var bra och det märks att ”Krisberedskapsveckan” har blivit ett bekant begrepp.

Länsstyrelsen genomförde bland annat följande aktiviteter under veckan:

- Träff för Västmanlands kriskommunikationsnätverk under temat ”Utmaningar för framtidens kriskommunikation”.
- Redo för sommaren 2019? Länsstyrelsen arrangerade ett seminarium på temat framtidens klimat kopplat till klimatanpassning och krisberedskap med syftet att länets aktörer skulle vara bättre förberedda för exempelvis framtida torka, skogsbränder eller grundvattenbrist.

- Länsstyrelsen deltog på en informationsträff om krisberedskap med ensamkommande barn och ungdomar i Norberg och på en informationsträff om krisberedskap på "Mötesplatsen för Ensamkommande" i Västerås. Effekten av träffarna är att vi nådde nya målgrupper med information om krisberedskap och hemberedskap.

Säkerhetsskyddsnätverket har under 2019 träffats och genomfört utbildningar i nya säkerhetsskyddslagen, säkerhetsskyddsanalys, säkerhetsprövning inklusive samtalsteknik, incidentrapportering och informationssäkerhet. Länsstyrelsen har tagit fram en generell hotbild för riket utifrån öppna publikationer från Säkerhetspolisen, Militära Underrättelse- och Säkerhetstjänsten samt Försvarets Radioanstalt som har distribuerats inom säkerhetsskyddsnätverket. Säkerhetsskyddsnätverket har under Länsstyrelsens arrangemang tillsammans med Polismyndigheten genomfört studiebesök vid Polismyndighetens regionala ledningscentral och regionala taktiska centrum i Uppsala. Länsstyrelsen har tillsammans med Säkerhetspolisen, Försvarmakten, Polismyndigheten och Länsstyrelserna Gävleborg och Uppsala tagit fram en mall och rutin för incidentrapportering i länet och polisregion Mitt. Sammantaget har arbetet bidragit till en ökad förståelse för rådande hotbild, förbättrade möjligheter till att utveckla regionens lägesbild och hotbild samt stärkta åtgärder för att möta rådande hotbild hos de enskilda aktörerna.

Länsstyrelsen har under året arbetat med tvärperspektiv. Länsstyrelsen har tagit fram ett utbildningsmaterial för målgruppen funktionsnedsatta utifrån från det nationella målet för funktionshinderspolitiken, att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för människor med funktionsnedsättning och utifrån Länsstyrelsens uppdrag under §5 i länsstyrelseinstruktionen. Detta har gjorts i samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Lottakåren, konsultföretaget Peakutveckling, Arboga, Kungsörs, Köpings och Västerås kommuner. En pilotutbildning genomfördes i september för att prova materialet. Målgruppen för utbildningen var människor med fysiska funktionsnedsättningar. Materialet är framtaget så att målgrupperna får med sig verktyg och livsviktig kunskap för assistenter och anhöriga om vad personerna behöver beakta både teoretiskt och praktiskt inför, under och efter en samhällsstörning. Utbildningen fick mycket goda utvärderingsresultat, vilket medfört att materialet utvecklats och en ny pilotutbildning genomförts under december för målgruppen med neurologiska funktionsnedsättningar. Denna utbildning genomfördes i samarbete med Funktionsrätt Västmanland och Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, ungdomar och vuxna. Insatsen har gett goda resultat och livsviktig kunskap till målgruppen. Den har skapat ett större intresse för frågan både inom målgruppen och för de medverkande och ansvariga myndigheterna i insatsen samt för andra kommuner, länsstyrelser, civilsamhället och grannländer.

Under 2019 har Länsstyrelsen bistått Fagersta kommun i deras arbete med Effektiv Samverkan för Trygghet (EST) för att motverka sociala risker med fokus på rasism och våldsbejakande extremism. Erfarenheterna från EST-gruppens lägesbildsarbete är även till gagn för krisberedskapens lägesbildsarbete. Styrkan i det tvärspektoriella arbetet mellan flera kommunala verksamheter, allmännyttan och polis kommer till nytta i både krisberedskap och det brottsförebyggande arbetet. Se vidare redovisning av arbetet inom avsnittet länsstyrelseinstruktionen 5 §, avsnitt 6 Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås.

Civilt försvar

Även arbetet med civilt försvar har i stor utsträckning skett inom U-Sam. Kommunerna har under året arbetat med krigsplacering av egen personal och utveckling av egen krigsorganisation med stöd från Länsstyrelsen. Arbetet med planläggning inför höjd beredskap har påbörjats och har exempelvis övats i samband med rikshemvärnschefens insatsövning vecka 38. Länets aktörer har genom flera olika insatser i U-Sam höjt sin kunskap kring rådande hotbild och utifrån det påbörjat arbetet med att stärka eget säkerhetsskydd.

Samarbetet mellan Länsstyrelsen och Försvarsmakten har under året utvecklats och konkretiserats i en positiv riktning. Arbetet med totalförsvarsfrågor sker dels i den inom militärregion Mitt (MRM) gemensamma arbetsgruppen totalförsvar där samtliga i MRM ingående länsstyrelser deltar, dels mellan Försvarsmakten och Länsstyrelsen inom ramen för U-Sam. Under året har samarbeten skett inom övningsplanering, övningsgenomförande, gemensamma utbildningsinsatser och skarp totalförsvarsplanering. MRM har stöttat och deltagit i flertalet av de distribuerade seminarieövningarna som genomförts hos länets kommuner inom ramen för TFÖ 2020. Detta har varit mycket uppskattat och bidragit till ökad kunskap hos kommunerna om Försvarsmaktens uppdrag, ansvar och mandat under höjd beredskap

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet och högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet. I syfte att stärka förmågan att hantera sina uppgifter under höjd beredskap har Länsstyrelsen sedan tidigare krigsplacerat egen personal och under 2019 beslutat om ny krisberedskapsorganisation. Den nya krisberedskapsorganisationen har under rikshemvärnschefens insatsövning övats i att göra prioriteringar gällande stöd till Försvarsmakten. Personal ingående i krisberedskapsorganisationen har i flera omgångar utbildats i stabsmetodik. Det är samma stabsmetodik som stora delar av länet utbildats i och numera tillämpar vid övningar och samhällsstörningar vilket ger samsyn och stärkt samverkan. Det stärker också länets krisberedskap avsevärt och i förlängningen även totalförsvaret.

Planering och förberedelser inför TFÖ 2020 har pågått under hela året. Länsstyrelsen har deltagit i det nationella planeringsarbetet genom skrivarestugor och planeringskonferenser. Länsstyrelsens projektorganisation har även genomfört regionala planeringskonferenser med kommunernas kontaktpersoner för TFÖ 2020.

Den första delövningen, Regional samverkan, inleddes den 4 november och under 2019 har sju kommuner i länet övat den egna organisationen under ledning av Länsstyrelsen.

Utvärderingsprocessen pågår under december och resultatet kommer att återkopplas till kommunerna som genomfört övningen för att sedan sammanställas och förmedlas till nationella övningsledningen under januari 2020.

Program för kontinuitet och resiliens (PKR)

Länsstyrelsen i Västmanlands län medverkar i ett länsstyrelsegemensamt treårigt utvecklingsprogram (PKR). Programmet leds av Länsstyrelsen i Uppsala län och syftet är att under perioden 2018–2020 utveckla länsstyrelsernas förmågor avseende krisberedskap och totalförsvaret. Programmets förväntade förmågeökningar har 2017 av länsstyrelsekollektivet beskrivits i fem effektmål. Dessa omfattar informationssäkerhet, kontinuitetsplanering, upprättande och spridning av lägesbilder, delning av information med hög säkerhetsklass samt förmåga till regional ledning från en alternativ ledningsplats. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är en viktig samverkanspart i länsstyrelsernas utvecklingsarbete inom PKR.

Länsstyrelsegemensam ansats för att öka totalförsvärförmågan

Programmets förändringsstrategi är att utveckla gemensamma lösningar som införs av länsstyrelsernas linjeorganisationer. Förmågeökningarna utgörs av utvecklade arbetssätt och uppgradering av tillhörande säkerhetstekniska lösningar. PKR har till och med 2019 också bidragit till anpassningar av den länsstyrelsegemensamma organisationen samt tydliggjort ansvarsförhållanden i densamma. Förmågeökningarna är nödvändiga för att varje länsstyrelse ska klara av uppgiften att bygga upp det civila försvaret och kunna fullgöra sin uppgift som högsta regionala totalförsvärsmyndighet.

Samtliga länsstyrelser bidrar till utvecklingen

Utvecklingsarbetet utförs i form av både små och stora insatser som initieras från PKRs programledning på Länsstyrelsen i Uppsala län. Samtliga länsstyrelser deltar i olika grad i programmets arbete. Länsstyrelsen i Västmanlands län har deltagit i samtliga insatser i varierande omfattning i egenskap av en enskild länsstyrelse. Det innefattar Tekniska investeringar i kontinuitet och resiliens (TINV), Säkra kommunikationer i länen (SKOM) och Gemensamt systematiskt informationssäkerhetsarbete. Länsstyrelsen i Västmanland har även personal som i hög grad bidrar i arbetet med att utveckla det systematiska informationssäkerhetsarbetet. Länsstyrelsen ingår också i styrgruppen för programmet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att det arbete som bedrivits utifrån Länsstyrelsens geografiska områdesansvar har gett ett gott resultat samt utvecklat och ökat länets förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap. Länsstyrelsen stödjer utvecklingen hos länets aktörer genom utbildningar, övningar och rådgivning. Genomförda kunskaps- och kompetenshöjande insatser i form av övningar, utbildningar och rådgivningar har bland annat resulterat i ett mer strukturerat och effektivt arbetssätt inom U-Sam för att hantera vardagen och samhällsstörningar.

Den verksamhet som Länsstyrelsen bedrivit under 2019 har bidragit till att minska sårbarheten i samhället. Länsstyrelsen har genom utförd verksamhet bevakat att risk- och beredskapshänsyn tagits i samhällsplaneringen. Vidare har Länsstyrelsen fokuserat på att bygga upp och förstärka en fungerande samverkansstruktur (U-Sam) på regional och lokal nivå för att skapa goda förutsättningar och möjligheter till gemensam hantering av fredstida kriser, vilket även främjar civilt försvar.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Övrig verksamhet

Enligt 1 kap. 4 § i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska årsredovisningen avse all den verksamhet som myndigheten ansvarar för varför resterande verksamhetsområden, som inte anges i länsstyrelseinstruktionen, redovisas här.

Övrig förvaltning

Länsstyrelsen i Västmanland arbetar endast med ett fåtal ärendetyper inom övrig förvaltning, exempelvis ärenden enligt ordningslagen och delgivning. Verksamheten fungerar väl och det finns ingen väsentlig information att rapportera.

Resultatmått och resultatanalys – Övrig förvaltning

Övrig förvaltning (verksamhet 20*-21* exkl. 201*) ¹	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,7	1,2	1,5
Årsarbetskrafter kvinnor	1,7	1,8	0,7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	8 702	9 625	7 719
Antal ärenden, inkomna och upprättade	585	532	557
Antal beslutade ärenden	596	514	574
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	2
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	398	357	298

¹) Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21). Detta gör att uppgifterna för år 2017 inte stämmer överens med vad som redovisades under Övrig förvaltning i årsredovisningarna för år 2017.

Kommentarer till tabellen

Siffrorna för antal årsarbetskrafter 2018 innefattar ärenden kopplade till kameraövervakning som Länsstyrelsen inte längre handlägger. Detta förklarar nedgången i antalet årsarbetskrafter.

Samlad bedömning av resultat

Handläggningen av förvaltningsärenden fungerar väl och handläggningstiderna är goda.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Trafikföreskrifter

Med anledning av införandet av den nya förvaltningslagen har Länsstyrelsen enats om en ny rättslig hantering av trafikföreskrifter. Länsstyrelserna har tillsammans kommit fram till att vare sig enskilda individer eller myndigheter kan ansöka om att få frågan om behov av trafikföreskrifter prövad. Det är myndigheten som självständigt har att besluta om det finns anledning att inleda ett ärende. Detta kommer leda till en mer effektiv och rättssäker hantering av ärendegruppen. Länsstyrelserna har samverkat med andra myndigheter i frågan och kan konstatera att det finns anledning att uppmärksamma regeringen på behov av förtydligande om möjligheten att överklaga sådana normbeslut som utgörs av trafikföreskrifter.

Resultatmätt och resultatanalys – Trafikföreskrifter

Trafikföreskrifter (verksamhet 25*)	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,2	0,3	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,6	0,8	1,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 194	1 284	1 121
Antal ärenden, inkomna och upprättade	120	113	101
Antal beslutade ärenden	141	105	101
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/ beslutade)	118 %	93 %	102 %

*Kommentarer kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Volymen trafikärenden har minskat något mellan 2018 och 2019 och även årsarbetskraft.

Samlad bedömning av resultat

Handläggningen av trafikärenden fungerar mycket väl. Handläggningstiderna är goda och beslutstakten är hög.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Nationella minoriteter

Länsstyrelsen har redovisat arbetet med Nationella minoriteter i särskild ordning till de nationella samordnarna Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholm. För att undvika dubbelrapportering följer enbart en kort sammanfattning nedan.

Länsstyrelsen har under året fortsatt att hålla samman nätverket för kommunernas och regionens förvaltningsområden. Sex kommuner och Region Västmanland är finska förvaltningsområden vilket innebär att sju av länets totalt 11 organisationer ingår i samverkan. Genom samverkan och samhandling i länet sker ett lärande och ett erfarenhet-sutbyte. Tillsammans stöttar organisationerna varandra och ordnar arrangemang. Under 2019 har kommunerna arbetat mycket med att implementera den nya minoritetslagstiftningen genom att ta fram nya handlingsplaner. Länsstyrelsen har stöttat flera kommuner i detta arbete.

Resultatmått och resultatanalys – Nationella minoriteter

Med tanke på den skärpta minoritetslagstiftningen och de finska förvaltningskommunernas behov av att ta fram nya handlingsplaner har årets arbete präglats av att ge stöd till kommunerna. Länsstyrelsen har också fokuserat på att motverka den ökade främlingsfientlighet som framförallt drabbar romer och judar. Detta beskrivs i nästa avsnitt med rubriken "Mänskliga rättigheter". Länsstyrelsen har fått uppskattning från minoritetsgrupper för de invånardialoger som genomförts.

Nationella minoriteter (verksamhet 81*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,07	0,04	0,01
Årsarbetskrafter kvinnor	0,0	0,0	0,0
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	96	74	20
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2	3	3
Antal beslutade ärenden	1	4	2
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Antal individer som nåtts av kunskapshöjande åtgärder	65	²⁾	²⁾

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÄS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÄS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast nationella minoriteter (VÄS 81*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

²⁾ Uppgifter för 2017–2018 är ej tillgängliga.

*Kommentarer kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Det har skett en viss ökning av årsarbetskraften, men skillnaden är marginell. Länsstyrelsen utnyttjar sina resurser inom minoritetspolitiken effektivt genom att samordna och koordinera länets aktörer. Ärendena utgörs av återrapporteringen till de nationella samordnarna Länsstyrelsen i Stockholm respektive Sametinget.

Under året har Länsstyrelsen nått 65 individer med kunskapshöjande aktiviteter framförallt under utbildningsdagen till minne av förintelsens offer. Romska och judiska föreningar deltog, vilket gav en plattform för invånardialog för utsatta grupper samt ny forskning presenterades.

Samlad bedömning av resultat

Med tanke på de begränsade resurserna så bedömer Länsstyrelsen att arbetet ger utmärkt resultat genom effektiv resursanvändning. Länsstyrelsen samordnar Region Västmanland samt de förvaltningskommuner som finns i länet och ger stöd utifrån behov.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen är sammankallande och samordnar länets HBTQ-nätverk. Det består av Region Västmanland, flera kommuner, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Svenska Kyrkan och en rad civilsamhällesorganisationer så som RFSL, RFSL Ungdom, Transammans, Västerås Pride, Sala Pride, Fagersta Pride och Hallstahammar Pride. Nätverket är ett forum för erfarenhetsutbyte och samarrangemang men också ett forum för frågor kring olika gruppers utsatthet.

Landshövdingen medverkade på RFSL:s nationella årsstämma som i år hölls i Västerås. RFSL lyfte den samverkansstruktur som länet åstadkommit och dess positiva resultat.

Länsstyrelsen deltog i Västerås Pride med monter och i paraden.

Länsstyrelsen samordnar ett MR-nätverk i länet som varje år arrangerar två evenemang kopplade till arbetet med mänskliga rättigheter. Det ena är ”Minnesveckan för förintelsens offer” och det andra uppmärksammar Raoul Wallenbergdagen. Detta är delvis en arena för delaktighet för civilsamhällets organisationer, men även en plattform för information och kunskap om gruppers utsatthet och diskriminering.

Under ledning av landshövdingen arrangerade Länsstyrelsen ett event på residenset på minnesdagen för förintelsens offer. Istället för att enbart minnas ville Länsstyrelsen även uppmärksamma den främlingsfientlighet som drabbar judar, romer och invandrare här och nu. Bland talarna återfanns representanter för riksdagen, Forum för levande historia, Centrum mot våldsbejakande extremism och Svenska kyrkan. Seminariet var mycket uppskattat.

Västmanland är sannolikt det län i Sverige som har flest nyanlända HBTQ-personer per capita. Orsaken är att länet haft Sveriges enda HBTQ-certifierade asylboende. RFSL har sökt och beviljats TIA-medel från Länsstyrelsen för att stötta den utsatta gruppen. Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt att stötta gruppen i syfte att undanröja hinder och förbättra myndighetssamverkan. Genom samhandling har Polisen ökat sin närvaro i bostadsområdet där HBTQ-gruppen är placerad och idrottsrörelsen har ordnat aktiviteter.

Resultatmått och resultatanalys – Mänskliga rättigheter

Länsstyrelsens arbete har fått stor effekt trots begränsade resurser. Samhandlingsmodellen som Länsstyrelsen utvecklat gör att andra aktörer hittar varandra och samverkar runt grupper som är särskilt utsatta. Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsen gjort ett gott arbete. Ett kvitto på detta är uppskattning från bland annat minoritetsgrupper i civilsamhället, minoritetssamordnarna i kommunerna, RFSL Västmanland och RFSL Newcomers.

Mänskliga rättigheter (verksamhet 82*) ¹⁾	2019	2018	2017
Årsarbetskrafter män	0,1	0,2	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,7	0,7	0,5
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 255	1 324	788
Antal ärenden, inkomna och upprättade	10	9	2
Antal beslutade ärenden	12	5	0
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 702	2 722	2 722
Beslutstakt – ärendeflöde (antal inkomna/ beslutade)	120 %	²⁾	³⁾
Antal individer som nåtts av kunskapshöjande åtgärder	855	⁴⁾	⁴⁾

¹⁾ I årsredovisningen för år 2017 redovisades volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÅS 82*) tillsammans med volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÅS 81*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast mänskliga rättigheter (VÅS 82*), varför uppgifterna för år 2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningen för år 2017.

²⁾ Antal beslutade ärenden = 7, Beslutstakt = 70 %

³⁾ Antal beslutade ärenden = 1, Beslutstakt = 50 %

⁴⁾ Uppgifter för 2017–2018 är ej tillgängliga.

*Kommentarer kring Länsstyrelsens arbete med resultatindikatorer se kapitel Tilläggsupplysningar och noter.

Kommentarer till tabellen

Med tanke på att Länsstyrelsen fått en utökning av MR-uppdraget och dessutom ett barnrättsuppdrag borde årsarbetskrafterna ha ökat, men de har tvärtom minskat något i omfattning på grund av nödvändiga omprioriteringar i verksamheten på Länsstyrelsen. Länsstyrelsen tar med sig oförbrukade verksamhetsmedel till 2020 och räknar med ökade verksamhetskostnader under kommande verksamhetsår. Upprättade och beslutade ärenden berör uppdrag och redovisningar till de nationella samordnarna (Länsstyrelsen i Jönköping), nya uppdrag som även påverkar ökningen och beslutstakten. Totalt har 855 individer nåtts av kunskapshöjande insatser. Metod- och kompetenshöjande insatser är en viktig del inom flera av områdets uppdrag. Exempelvis har Länsstyrelsen under året satsat på att ge länet personliga ombud ökad kompetens inom social hållbarhet för att kunna möta förändrad målgrupp. Flera invånardialoger har även genomförts inom ramen för uppdraget.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har gjort ett gott arbete som resulterat i att myndigheten nått ut till några av de mest utsatta grupperna i samhället. Det finns fortfarande behov av att stärka arbetet kring mänskliga rättigheter inom myndigheten, men även inom länet i stort.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Finansdepartementet

Nedan följer redovisning av åiterrapporteringskrav och eventuella uppdrag från Finansdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska åiterrapporteras i årsredovisningen.

Åiterrapporteringskrav 1.1 Arbetsmiljön i staten

1.1 Arbetsmiljön i staten ska vara god. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i syfte att minska sjukfrånvaron i myndigheterna.

Hälsa och arbetsmiljö

Länsstyrelsen fortsätter att arbeta aktivt med förebyggande insatser inom arbetsmiljö och hälsa som till exempel tidig rehabilitering, kontinuerlig ergonomisk rådgivning samt systematisk uppföljning av sjukfrånvaro. En särskild medarbetardag har genomförts med tema stresshantering med flera praktiska och konkreta tips. Sjukfrånvaron har ökat mot tidigare år. Detta beror delvis på att flera medarbetare drabbats av sjukdomar och olyckor som inte varit arbetsrelaterade. Länsstyrelsen bedriver ett aktivt rehabiliteringsarbete där sjukfrånvaron följs upp med rehabiliteringsplaner på individnivå. Länsstyrelsen har god kontakt med företagshälsovården i det förebyggande arbetet. I juni genomfördes, genom Partsrådet, ett seminarium för alla chefer, funktionsledare, fackliga parter och HR med temat Fånga tidiga tecken. Syftet med seminariet var att öka kännedomen om hur tidiga tecken på ohälsa kan identifieras och hanteras. Seminariet har utgjort en bra grund för det fortsatta arbetet med förebyggande insatser inom arbetsmiljö och hälsa.

Flera friskvårds- och hälsofrämjande aktiviteter har genomförts under året. Exempel på aktiviteter som ordnats är mindfulness, yoga och tabata. Dessutom har Länsstyrelsen ordnat flera prova-på-aktiviteter för att ytterligare stimulera friskvårdande aktiviteter. Medarbetare uppmuntras att värna om sin hälsa och erbjuder en friskvårdstimme per vecka på ordinarie arbetstid. Länsstyrelsen ger också ett ekonomiskt bidrag för olika friskvårdsaktiviteter.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har fortsatt stort fokus på hälsa och arbetsmiljöfrågor. Detta beror till stor del på den ökade långtidssjukfrånvaron som i sin tur haft sin grund i fysiska sjukdomar och olyckor som inträffade under året. När det gäller korttidssjukfrånvaron ligger den på en fortsatt låg nivå som tidigare år. En rad aktiviteter har genomförts som rört det förebyggande arbetet. 2019 var ett medarbetarår med stort fokus på medarbetarfrågor, som även kommer att fortsätta under 2020. Förhoppningen är att långtidssjukfrånvaron ska minska.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.2 Agenda 2030

1.2 För att regeringen ska kunna redovisa hur Sverige genomför Agenda 2030 behöver information inhämtas från berörda myndigheter. Länsstyrelserna ska därför redovisa i vilken utsträckning som deras verksamhet har bidragit till att uppnå målen i Agenda 2030. Redovisningen ska lämnas i årsredovisningen. Därutöver ska en särskild redovisning lämnas till Statskontoret senast den 14 januari 2020.

Länsstyrelsegemensamt utvecklingsarbete

Länsstyrelserna har tagit ett samlat grepp om att implementera och verka för att nå de globala målen. Sedan hösten 2017 finns ett länsstyrelsegemensamt arbete kring Agenda 2030. Under 2018 utvecklades och förtydligades arbetet och under 2019 togs en tydlig verksamhetsplan fram.

Inom ramen för det gemensamma arbetet finns en styrgrupp, en referensgrupp där länsstyrelsernas chefsnätverk är representerade samt ett arbetsutskott som utför mycket av det operativa arbetet. Länsstyrelsen i Västmanlands processledare för Agenda 2030 ingår sedan hösten 2019 i det länsstyrelsegemensamma arbetsutskottet för Agenda 2030.

Förutom dessa grupper finns utsedda kontaktpersoner på alla 21 länsstyrelser. Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att underlätta för länsstyrelserna att klara sitt regeringsuppdrag avseende Agenda 2030 och fylla rollen som regional huvudaktör i arbetet med de globala målen.

Under 2019 har en rad aktiviteter anordnats utifrån den handlingsplan som lades fast inför året. Aktiviteterna har bland annat handlat om kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte, omvärldsbevakning och externa dialoger. Konkreta exempel på gemensamma aktiviteter är:

- En inspirationsdag genomfördes under hösten. Målgruppen var främst länsstyrelsernas kontaktpersoner för Agenda 2030 och chefer som ingår i den länsstyrelsegemensamma referensgruppen för Agenda 2030.
- Tematiska Skypeföreläsningar utifrån fokusområdena i regeringens handlingsplan för Agenda 2030. Syftet har varit att stärka kompetensen inom länsstyrelserna.
- Kommunikationsinsatser såsom framtagande av ett nyhetsbrev om Agenda 2030 till länsstyrelsernas kontaktpersoner inom Agenda 2030 samt en samarbetsyta för alla länsstyrelser inom ramen för det gemensamma Agenda 2030-arbetet.
- Samverkan och dialog med andra aktörer såsom FN-förbundet, Statskontoret, SCB och RKA¹¹. Länsstyrelserna finns även representerade i GD-forum, där svenska myndigheter samverkar för att uppnå de globala målen, och dess operativa arbetsgrupp.

Effekter av det gemensamma arbetet har varit fördjupad kunskap om de globala målen koppling till länsstyrelsernas verksamhet, spridning av goda exempel och metoder länsstyrelserna emellan och en bättre omvärldsbevakning.

---

¹¹ Rådet för kommunala analyser, <http://www.rka.nu/>

Den nationella samordningen har även bidragit till att länsstyrelserna på ett samlat sätt kunnat möta och föra dialog med olika aktörer, liksom till ökat samspel mellan de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Länsstyrelsen i Västmanlands arbete med Agenda 2030

Länsstyrelsens arbete med Agenda 2030 har pågått sedan mitten av 2017 och följs sedan dess upp av en styrgrupp som består av Länsstyrelsens ledningsgrupp med landshövdingen som ordförande. Arbetet med Agenda 2030 drivs i en särskilt utsedd beredningsgrupp för Agenda 2030 med expertkompetens för miljö, klimat, kulturmiljö, samhällsbyggnad, landsbygdsutveckling, jämställdhet, mänskliga rättigheter samt folkhälsa. Genom beredningsgruppen koordineras och samordnas Länsstyrelsens Agenda 2030-arbete med insatser för att integrera sektorsövergripande perspektiv i Länsstyrelsens verksamhetsplanering, styrning och uppföljning.

Det övergripande målet är att bidra till en hållbar utveckling i hela världen genom att vara pådrivande, sätta upp mål och följa upp arbetet med genomförandet av Agenda 2030. Målet är att samordna och öka både det tvärsektoriellet arbetet internt inom Länsstyrelsen och externt inom länet.

Länsstyrelsen initierar och driver genom sina tre råd, miljö- och klimatrådet, integrationsrådet samt jämställdhetsrådet, aktiviteter och delprojekt i bred samverkan med andra aktörer i länet enligt de globala målen och Agenda 2030. Miljö- och klimatrådet bildades 2016 för att samverka kring miljöfrågor i länet och för att skapa engagemang kring länets miljöfrågor på alla nivåer i samhället. Medlemmar i rådet är företag och organisation som genom sin verksamhet har stor betydelse för länets miljöutveckling. Visionen är att Västmanland ska vara en miljö- och klimatförebild år 2030. Se vidare redovisning av länsstyrelseinstruktionens 6 § Miljöarbete.

Länets jämställdhetsråd har under året fortsatt den processinriktade utbildningen i systematiskt jämställdhets- och jämlikhetsarbete för ledande personer inom kommuner och myndigheter som arbetar med verksamhetsutveckling. Syftet med utbildningen är att öka länets generella kompetens i jämställdhet och jämlikhet och förmågan att göra analyser. Under utbildningen är Agenda 2030 ett centralt tema. För en mer utförlig beskrivning se vidare redovisning av länsstyrelseinstruktionens 3 § avsnitt 13 Jämställdhet. För redovisning av integrationsrådet hänvisas till redovisningen av länsstyrelseinstruktionens 3 § avsnitt 14 Integration.

Länsstyrelsen har valt att fokusera på att integrera de globala målen inom Länsstyrelsens kommunikation, miljöledningsarbetet, miljömålen, klimatstrategin, livsmedelsstrategin, kulturmiljöstrategin och i arbetet för social hållbarhet. Länsstyrelsens beredningsgrupp för Agenda 2030 har också bidragit med underlag till remissvar till Region Västmanlands förslag på ny regional utvecklingsstrategi (RUS) för länet.

- För miljömålen hänvisas till redovisning av länsstyrelseinstruktionens 6 § Miljöarbete.
- Miljöledningsarbetet präglas tydligt av Agenda 2030 och redovisas i särskild ordning till Naturvårdsverket.

- Under året har beslut fattats om ny klimatstrategi för länet. (Se vidare redovisning av länsstyrelseinstruktionens 5 §, avsnitt 8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat.)
- Agenda 2030 genomsyrar också den handlingsplan för Länsstyrelsens klimatanpassning som tagits fram inom ramen för uppdrag enligt Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete. Handlingsplanen redovisas i särskild ordning till SMHI.
- Länsstyrelsens arbete med livsmedelsstrategin har under året skapat förutsättningar för flera projekt. Ett exempel är projektet #Svinnbra som varit fokuserat på matsvinnet inom privat och offentlig sektor i länet. Se vidare redovisning av regleringsbrevs-uppdrag 1.17.
- Förslaget till kulturarvsstrategi har skickats ut på remiss. Till den föreslagna strategin finns en handlingsplan som beskriver konkreta och tidsatta aktiviteter inom tre målområden. Se redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.5.
- Länsstyrelsen har under året tagit beslut om att omarbete Länsstyrelsens budskapsplattform och koppla denna till Agenda 2030. Ett arbete har också genomförts under året för att vidareutveckla informationen om Länsstyrelsens arbetet med Agenda 2030 på den externa webbplatsen. Arbetet med budskapsplattformen och den externa webben kommer att färdigställas under 2020.

Länsstyrelsen har under året avgett remissyttrande avseende Agenda 2030-delegationens slutbetänkande *Agenda 2030 och Sverige Världens utmaning – världens möjlighet*, (SOU 2019:13).

Länsstyrelsen har under hösten 2019 upphandlat en nulägesbeskrivning av Agenda 2030 för Västmanlands län. Analysen ska visa hur länet förhåller sig till de globala målen utifrån ett urval av tillgängliga indikatorer. Syftet med nulägesanalysen är att ge en grund för uppföljningen av de globala målen i länet. Till syftet hör också att ange inriktning för fortsatta åtgärder för länets hållbara utveckling i samverkan med Region Västmanland, länets kommuner och andra aktörer i länet. Huvudsaklig källa är Kolada¹², men statistik hämtas även från bland annat länsstyrelserna, SCB och Folkhälsomyndigheten. Arbetet med nulägesanalysen påbörjades i november och ska slutredovisas i januari.

Länsstyrelsen har deltagit i en av de temadagar som anordnats inom ramen för Svenska FN-förbundets och SKR:s gemensamma projekt *Glokala Sverige*¹³ som syftar till att öka kunskapen om Agenda 2030 i regioner och kommuner. Länsstyrelsen hade bjudits in av Hallstahammars kommun och ett femtiotal personer deltog i temadagen. Kommunen har beslutat att alla politiska mål som antas ska ha en koppling till Agenda 2030. En effekt av Länsstyrelsens deltagande vid temadagen är att kontakterna med kommunen har fördjupats och att samarbetet med kommunen stärkts inför kommande insatser inom Agenda 2030.

Länsstyrelsen har också deltagit i en hearing om Agenda 2030 som anordnades av FN-förbundet i Västerås i samverkan med Förbundet Agenda 2030 i Västerås. I panelen deltog också företrädare för Region Västmanland och Västerås stad. Syftet med arrangemanget var

---

¹² Se vidare <https://www.kolada.se/index.php?p=index/about>

¹³ Se vidare <https://fn.se/aktuellt/glokala-sverige/>

att lyfta fram vad Länsstyrelsen, Region Västmanland samt Västerås stad gör för att uppfylla de globala målen enligt Agenda 2030. Arrangemanget var mycket välbesökt och uppskattat och ett bra initiativ för att informera allmänheten om Agenda 2030.

Länsstyrelsen är medlem i och ingår i styrelsen för den regionala organisationen Förbundet Agenda 2030, som samlar länets kommuner, Region Västmanland, företag och ideella organisationer, totalt 80 medlemmar. I förbundets regi ges en tidning ut på temat hållbarhet fyra gånger per år till länets samtliga hushåll. Under 2019 har bland annat ungdomens hållbarhetsting arrangerats, som vänder sig till eleverna i årskurs 2 i länets gymnasieskolor.

Under 2019 har Länsstyrelsen vidareutvecklat verksamhetsuppföljningen som sker i LISA varje tertiäl med att koppla uppföljningen av Länsstyrelsens olika verksamhetsområden till de globala målen.

Agenda 2030 är ett prioriterat område i verksamhetsplanen för 2020. Samtliga avdelningar har behandlat de globala målen under de gemensamma planeringsdagar som avsatts för verksamhetsplaneringen för 2020. Länsstyrelsens miljöavdelning genomförde exempelvis ett fördjupat arbete vid sin planeringsdag då man särskilt fokuserade på delmålens koppling till verksamheten. Medarbetarna hade efterfrågat en sådan genomgång och aktiviteten var mycket uppskattad.

I slutet av året delade landshövdingen ut sitt julbrev till varje anställd. Med brevet följde ett informationsblad om Länsstyrelsens vision och om Agenda 2030 samt en brosch som symboliserar de globala målen. Detta förväntas bidra till att ytterligare stärka kunskapen om de globala målen och förstärka arbetet med att tydligt integrera Agenda 2030 i Länsstyrelsens verksamhet.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har under året stärkt sin roll kring Agenda 2030-arbete, genom medverkan inom det nationella arbetet för att vidareutveckla och stärka länsstyrelsernas arbete med Agenda 2030. De globala målen har gjort avtryck i flera av Länsstyrelsens strategier, exempelvis klimatstrategin, livsmedelsstrategin och förslaget kulturarvsstrategi. Agenda 2030 är också ett tydligt inslag inom miljömålsarbetet. Den breda samverkan som Länsstyrelsen byggt upp inom råden för miljö- och klimat, jämställdhet och integration bidrar till att få genomslag för många insatser i linje med de globala målen. Den nulägesbeskrivning om Agenda 2030 som är under framtagande för Västmanlands län kommer att bidra med underlag till inom vilka områden som länet har de stora utmaningarna och behov av fortsatta insatser för att bidra till att uppnå målen i Agenda 2030.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.3 Digitaliseringsarbetet

1.3 Länsstyrelsernas samverkan kring digitaliseringsarbetet ska, i den utsträckning som det är ändamålsenligt, bidra till enhetliga och samordnade processer. Samverkan ska ta sin utgångspunkt i regeringens mål för digitalisering av den offentliga förvaltningen: en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten, och i den för länsstyrelserna gemensamma digitala strategin.

Länsövergripande program för nationell digital samordning

Länsstyrelserna har tillsammans arbetat vidare med digitalisering i ett antal olika utvecklingsinitiativ. Samverkan tar avstamp i den gemensamma digitala strategin. Under hösten har ett länsövergripande program för nationell digital samordning startats. Syftet är att få till en samlad styrning av nationella utvecklingsprojekt för att skapa en nödvändig förflyttning i enlighet med den digitala strategin.

Under året har följande projekt avslutats där alla bidrar till ökad kvalitet och enhetlig hantering hos länsstyrelserna:

- Nikita (nytt handläggarstöd för tillsyn och prövning för miljöfarlig verksamhet).
- Lönegaranti (nytt handläggarstöd inklusive e-tjänster).
- Svenska fiskekartan (underlättar bland annat för Länsstyrelsernas myndighetsutövning, ärendehantering och möjlighet att hålla ett uppdaterat register över fiskevårdsområdesföreningar inom länet).

Programmet för nationell digital samordning omfattar en rad pågående projekt där följande kan nämnas:

- **Pilotprojektet robotiserad processautomation**
Införande av en plattform för robotisering med två pilottester från verksamheten.
- **Kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i plan- och byggprocessen**
Projektet ska genomföra utbildningsinsatser för kommuner och länsstyrelsernas ledningsgrupper för att höja kompetensen kring digitaliseringens möjligheter. Arbetet genomförs i samverkan med och på uppdrag av Lantmäteriet.
- **Projektet Vattenarkiv**
Projektet syftar till att digitalisera länsstyrelsernas vattenarkiv.
- **Pilotprojekt Öppen data**
Projektet ska öka länsstyrelsernas förmåga att tillgängliggöra data.
- **Pilotprojektet Digitaliserad samverkan med kommunerna**
Projektet syftar till en effektivare planprocess inom samhällsplaneringsområdet. Tillsammans med kommunerna ska en digital tjänst utvecklas för samspelet mellan kommuner och Länsstyrelsen.

Under året har länsstyrelsernas gemensamma IT-avdelning genomfört en kartläggning inom området innovation och inlett ett samarbete med Göteborgs universitet. Arbetet ledde till en rad insikter och förslag på förändringar för att skapa bättre förutsättningar för innovation på länsstyrelserna. Dessa erfarenheter tas med i det fortsatta arbetet i det nationella programmet som kommer att fortgå under hela 2020.

Digitalisering inom Länsstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelsen i Västmanland har arbetat med att öka digitaliseringen genom att utnyttja möjligheter i delar av ärendehanteringsprocessen, exempelvis genom digitala internremisser och digitala beslut och en digital ärendehandledning har tagits fram. Processerna för verksamhetsplanering och uppföljning är till stora delar digitaliserad. Under året har myndigheten arbetat för att minska pappersposten som inkommer till myndigheten genom att uppmuntra brukare och samarbetspartner att kommunicera digitalt med myndigheten och utnyttja de e-tjänster som erbjuds.

Under året har myndigheten vidareutvecklat arbetet med beställningar och e-fakturor så att fler och fler beställningar sker digitalt.

Länsstyrelsernas webbplats utvecklas kontinuerligt för att möta intressenters och brukares behov av information. Även Vattenmyndigheternas webbplats har nylanserats under året. Myndigheten bedömer att det möjliggör för brukare och intressenter att digitalt få tillgång till mycket av den information som efterfrågas.

Länsstyrelsen arbetar aktivt med intranätet för information om arbetssätt och rutiner till medarbetarna.

Resultatbedömning

Den verksamhet som planerats inom området, utifrån regleringsbrevsuppdrag och den länsstyrelsegemensamma digitala strategin har genomförts såsom beskrivits ovan. Sammantaget är bedömningen att ett gott resultat uppnåtts, även om arbetets karaktär gör att det samtidigt finns ett kontinuerligt behov av fortsatt utveckling. Detta gäller exempelvis det fortsatta arbetet med att ta fram ett länsövergripande program för nationell digital samordning.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Justitiedepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från Justitiedepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras i årsredovisningen.

Uppdrag 3.4 Beredskapsplanering för civilt försvar

3.4. Länsstyrelserna ska redovisa vidtagna åtgärder för att stödja kommunerna med att påbörja beredskapsplaneringen för civilt försvar. Återrapporteringen ska utgöra en del av den redovisning som länsstyrelserna ska göra i enlighet med regeringens beslut den 10 december 2015 om planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK). En kopia av återrapporteringen ska skickas till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Stöd till kommunerna

Länsstyrelsen har under året främst bedrivit arbetet med att stödja länets kommuner med att påbörja beredskapsplaneringen för civilt försvar genom samarbetet i U-Sam. Ett antal övningar har genomförts i syfte att stödja kommunernas arbete med civilt försvar och krisberedskap.

Regelbundna träffar med länets beredskapssamordnare har skett genom utbildningar, övningar, arbetsgruppsmöten, nätverksträffar och kommunbesök samt dagliga och veckovisa telefonsamtal och mail. Varje vecka genomförs exempelvis U-Sam samverkanskonferens där länets aktörer rapporterar sin omvärldsbevakning. En gång i månaden sker samverkanskonferensen över Rakel. Detta är krisberedskapsåtgärder i vardagen som stöttar och stärker kommunerna i händelse av höjd beredskap.

Länets kommuner har en ojämn förmåga till krisberedskap och civilt försvar. Det finns enskilda styrkor och förmågor inom respektive kommun som inom ramen för U-Sam och genom erfarenhetsspridning möjliggör att dessa kommer hela länet till gagn, vilket är en stor styrka med samarbetet i länet.

Kommunerna uppfattar Länsstyrelsen som en drivande och stödjande part i förmågeutvecklingen. Länsstyrelsen erbjuder kommunerna ett brett utbildnings- och övningsutbud och viktigast av allt en arena för erfarenhetsutbyte och verksamhetsutveckling.

De utbildningar och övningar som bedrivits inom ramen för U-Sam, exempelvis stabsmetodikutbildningar och fältövning med gråzonstema, syftar till att stärka kommunernas arbete med det geografiska områdesansvaret vid samhällsstörning och höjd beredskap. Effekter av utbildningarna och övningarna är förbättrad lednings- och samverkansförmåga, samband- och kommunikationsförmåga och ökade specifika kunskaper exempelvis inom totalförsvarsjuridik och säkerhetsskydd. Utbildnings- och övningsverksamheten har bidragit till ökad kunskap både i teorin och praktiken hos såväl organisationerna som de enskilda individerna inom U-Sam.

Arbetet med den nya projektplanen (Det sammanhållna projektet) som finansieras med anslag 2:4 Krisberedskap och sträcker sig 2019–2022 har genomförts enligt plan. Arbetet med projektet syftar till att stärka krisberedskapsförmågan i länet och stötta kommunerna,

Region Västmanland, men även övriga lokala och regionala aktörer i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Länsstyrelsen har under året genom ”Det sammanhållna projektet” fått mer resurser, vilket bidragit till att Länsstyrelsen kunnat utveckla arbetet på ett positivt sätt. Fler personer har anställts och mer verksamhet har bedrivits. Utan anslag 2:4 Krisberedskap hade inte årets verksamhet varit möjlig i den omfattning som bedrivits.

Starten av TFÖ 2020 med den distribuerade övningen till merparten av länets kommuner har bidragit starkt till att höja kommunernas kunskapsnivå gällande uppgifter och ansvar vid höjd beredskap. Länsstyrelsen har fått mycket positiv återkoppling från de kommuner som genomfört övningen. Länsstyrelsens personal som genomför aktiviteten har beskrivits som kunniga och engagerade, vilket har bidragit till ökad kunskap hos berörda kommuner.

Länsstyrelsen bedömning är att kommunerna lever upp till förväntningarna i lag och förordning kopplat till geografiskt områdesansvar.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att det arbete som bedrivits under året har gett ett gott resultat. Länsstyrelsen har under året vidtagit en rad åtgärder för att stödja kommunerna med att påbörja beredskapsplaneringen för civilt försvar. Länsstyrelsen bedömer att vidtagna åtgärder har hjälpt kommunerna på ett bra sätt i återupptagandet av totalförsvarsarbetet och beredskapsplaneringen enligt planeringsanvisningarna. Länsstyrelsen har stöttat utvecklingen i kommunerna genom utbildningar, övningar och rådgivning.

Den verksamhet som Länsstyrelsen bedrivit under 2019 har bidragit till att minska sårbarheten i samhället. Länsstyrelsen har genom utförd verksamhet omhändertagit att risk- och beredskapshänsyn tagits i samhällsplaneringen. Vidare har Länsstyrelsen fokuserat på att bygga upp och förstärka en fungerande samverkansstruktur (U-Sam) på regional och lokal nivå för att skapa goda förutsättningar och möjligheter till gemensamma hantering av framtida kriser.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Uppdrag 3.5 Prioriterade områden i arbetet med civilt försvar

3.5. Länsstyrelserna ska i arbetet med civilt försvar särskilt prioritera följande områden:

- planering för stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap avseende försörjning av kritiska förnödenheter, egendom och tjänster,
- stärkta arbetsformer, inklusive utrustning och tekniska system, för samverkan som möter de höga krav på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap,
- planering för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats, och
- ett utvecklat samarbete med näringslivet.

Vidtagna åtgärder och uppnådda resultat ska redovisas som en del av redovisningen enligt regeringens beslut den 10 december 2015 om planeringsanvisningar för det civila försvaret (Ju2015/09669/SSK).

Stöd till Försvarsmakten

Totalförsvarsplanering har under året skett tillsammans med Försvarsmakten inom ramen för U-Sam och inom ramen för militärregion Mitt (MRM). Länsstyrelsen har påbörjat planering för stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap avseende försörjning av kritiska förnödenheter, egendom och tjänster. Försvarsmakten och Länsstyrelsen har genomfört delgivning av information om varandras planer och prioriteringar vid höjd beredskap och krig. Effekten av detta arbete bedöms bli att Försvarsmaktens såväl som det civila samhällets resurser kan användas på ett mer effektivt sätt. Gemensam totalförsvarsplanering har påbörjats under året och har delvis även övats under rikshemvärnschefens insatsövning vecka 38.

Stärkta arbetsformer för samverkan vid höjd beredskap

I syfte att utveckla och förstärka arbetsformerna har Länsstyrelsen påbörjat utbildning av egen personal i stabsmetodik, totalförsvarsjuridik, säkerhetsskydd och signalskydd. Ett arbete har skett med stärkt säkerhetsskydd genom fastställande av riktlinjer för säkerhetsskydd och rutiner för hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar. Under året har arbetet med en utökad signalskyddsorganisation påbörjats genom framtagande av riktlinjer och rutiner. Införande av signalskyddssystem Signe har påbörjats genom utbildning av egen personal samt anskaffning av utrustning. Ett gemensamt arbete har utförts inom Östra samverkansområdet för länsstyrelserna (ÖSAM) för att utveckla krigsorganisationen till dagens krav på samverkan.

Under året har *Nätverk Mitt* etablerats inom polisregion Mitt där Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Polismyndigheten och länsstyrelserna Gävleborg, Uppsala och Västmanland träffats för att diskutera incidenter och lägesbilder utifrån säkerhetsskyddsperspektivet. Effekterna av nätverket är att förtroendet mellan aktörerna stärkts och kvaliteten på underlag gällande hotbildsarbetet utvecklats. Genom nätverket har befintlig utrustning och tekniska system nyttjats för att utbyta information, information som ställer krav på sekretess.

I Västmanland har arbetet inom U-Sam och säkerhetsskydds nätverket fortskridit för att utveckla arbetsformer för samverkan vid höjd beredskap. Exempelvis har den av *Nätverk Mitt* framtagna incidentrapporteringsmallen och rutinerna börjat sätta sig hos länets kommuner och aktörer vilket visat sig genom en ökad incidentrapportering och robustare kommunikationsformer.

Ledningsplatser

Utvecklingen av egen skyddad ledningsplats har tillsammans med MSB fortskridit under 2019. Länsstyrelsen har under året påbörjat planeringsarbetet med att arbeta från alternativ ledningsplats genom exempelvis behovsinventering av materiel och teknik. Förberedelser har påbörjats genom anskaffning av materiel och teknisk utrustning.

Utvecklat samarbete med näringslivet

Länsstyrelsen Västmanland har, i samband med det regionala krishanteringsrådet, genomfört en workshop med en bred närvaro av regionalt och lokalt näringsliv. Workshopen hade som syfte att lyfta fram näringslivets behov av information och stöd kopplat till deras deltagande i arbetet med civilt försvar. Förväntad effekt är att fler företag i näringslivet identifierar sig som samhällsviktiga och till följd av detta påbörjat, alternativt fortsatt, sitt arbete med exempelvis stärkt säkerhetsskydd och kontinuitetsplanering. Samverkan har under året upprättats med Handelskammaren Mälardalen angående att skapa ett forum där näringsliv och offentliga aktörer kan mötas kring frågor om krisberedskap och civilt försvar.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att det arbete som bedrivits utifrån de prioriterade områdena i arbetet med civilt försvar har bidragit till att ett gott resultat uppnåtts i sin helhet.

Planering för stöd till Försvarsmakten under höjd beredskap har under året påbörjats och arbetet har skett både på länsnivå och på militärregionsnivå. Det är viktigt att påpeka att planeringsarbetet är i sin linda, men har under året konkretiserats och systematiserats, enligt ovan redovisade åtgärder och verksamhet, vilket gett ett gott resultat.

Länsstyrelsen anser att det arbete som bedrivits kopplat till stärkta arbetsformer för samverkan möter de höga krav som ställs vid höjd beredskap enligt ovan redovisade åtgärder och verksamhet. Bedömningen är att arbetet har bidragit till ett gott resultat. Länsstyrelsen möter de krav som finns gällande utrustning och tekniska system. Länsstyrelsen har under året stärkt säkerhetsskyddet och samverkansformerna för att bättre möta kraven på sekretess och robusthet som ställs vid höjd beredskap.

Länsstyrelsen påpekar att det arbete som bedrivits kopplat till planering för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats påbörjats, men att det fortfarande finns utvecklingspotential.

Länsstyrelsen framhåller att det arbete som bedrivits bidragit till ett utvecklat samarbete med näringslivet, men att det fortfarande finns utvecklingspotential gentemot privat verksamhet, näringslivet, civilsamhället och frivilligorganisationer.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Kulturdepartementet

Nedan följer redovisning av åiterrapporteringskrav och eventuella uppdrag från Kulturdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska åiterrapporteras i årsredovisningen.

Åiterrapporteringskrav 1.5 Kulturmiljöarbetet och kulturmiljömålen

1.5 Länsstyrelserna ska redovisa hur kulturmiljöarbetet och arbetet för att uppnå de nationella kulturmiljömålen (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273) har genomförts och utvecklats.

Sammanfattning

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla kulturmiljöarbetet i länet i enlighet med de nationella målen. Många mål är inarbetade i det dagliga arbetet och beaktas i handläggning, projekt och övriga insatser. Utifrån de nationella kulturmiljömålen bidrar kulturmiljöarbetet även till att uppnå de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030. Det är av stor vikt att de nationella målen för det statliga kulturmiljöarbetet även är kända för andra kulturarvsaktörer i länet inom alla sektorer omfattande såväl kulturområdet som planering, byggande och boende.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att säkerställa att kulturmiljöperspektiven beaktas i så gott som alla ärenden som rör samhällsplanering och förändrad markanvändning, men även i frågor som rör samhällsskydd och beredskap.

Intern samverkan och tvärsektoriellt arbete

En stor del av Länsstyrelsens kulturmiljöarbete utgörs av handläggning av ärenden avseende förändringar i landskapet. Det finns etablerade arbetsgrupper och samrådsrutiner för flera olika sakområden där kulturmiljökompetens deltar för att säkra att kulturmiljön tas tillvara i samhällsbyggnadsprocessen. En av dessa grupper är restaureringsgruppen där frågor kring vattenanknutna miljöer behandlas och flera sakintressen ska tillgodoses. Som ett stöd i dessa processer har Länsstyrelsen under tidigare år tagit fram kunskapsunderlag för vattenanknutna kulturmiljöer. Med aktuella kunskapsunderlag om de kulturhistoriska värdena kan kulturmiljövården på ett konstruktivt sätt delta i samråd kring vattenförbättrande åtgärder och dessas konsekvenser. Därmed ökar förutsättningarna att säkerställa att värdefulla miljöer inte påverkas negativt i samband med restaureringar av vattendrag och vattenförvaltningens arbete med åtgärdsplaner. Med anledning av den nya nationella planen för omprövning av vattenkraft finns behov av att komplettera och fördjupa de kunskapsunderlag som tagits fram för länets vattenanknutna kulturmiljöer.

Ytterligare ett exempel på väl etablerad samverkan är Länsstyrelsens arbete med hållbar samhällsplanering där kulturmiljöperspektiven ingår som en självklar aspekt. Länsstyrelsen i Västmanland har veckovisa möten som kallas plansamråd, där handläggare och sakområdeexperter träffas sektorsövergripande för att lyfta aktuella planer och frågeställningar. Till plansamråden bjuds också kommuner in eller har möjlighet att delta på eget initiativ. Trafikverket, Region Västmanland och Lantmäterimyndigheten får löpande inbjudningar till

plansamråden. Länsstyrelsens roll att samordna statens intressen innebär att andra statliga verk och myndigheter har inkluderats som remissinstans vid behov för detaljplaner. När kommunerna initierar samråd om, eller granskning av en översiktsplan eller fördjupad översiktsplan, bjuder Länsstyrelsen alltid in berörda statliga myndigheter till samordning av statens synpunkter. Plansamråden är ett viktigt forum för att kulturmiljöfrågorna ska inkluderas i samhällsbyggnadsprocessen. I samband med att Länsstyrelsen lämnar synpunkter på kommunernas planförslag upplyser Länsstyrelsen om befintliga kulturmiljöunderlag och de kända kulturhistoriska värden som planerna berör. Kommunerna uppmärksammas också på kända kulturhistoriska värden som inte finns med i befintliga kulturmiljöunderlag. Länsstyrelsen har också ofta en tidig dialog med berörd kommun inför ett detaljplanearbete kring hur de planerade markanspråken kan komma att beröra fornlämningar.

Inom Länsstyrelsen samverkar representanter från Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion med avdelningen för landsbygdsutveckling angående bidragsinsatserna för att utveckla kulturarvet i länet. Genom samfinansiering har Länsstyrelsen bidragit till att restaureringsinsatser har genomförts vid två kulturhistoriskt värdefulla miljöer i länet; Gamla skolgården i Tärna och Västerfärnebo hembygdsgård, båda i Sala kommun. Under året har även projektet kring restaurering av slottsparken vid ett av länets uppskattade besöksmål, byggnadsminnet Ängsö slott fortsatt. Projektet samfinansieras mellan kulturmiljöfunktionen och avdelningarna för landsbygdsutveckling respektive naturvård.

Representanter från Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion deltar aktivt i arbetet med uppdragen kring grön infrastruktur och friluftsliv. Även i arbetet med skyddad natur ingår kulturmiljöperspektiven som en viktig utgångspunkt i arbetet. Det leder till att kulturmiljöaspekterna beaktas och tas tillvara i planerade åtgärder. Ett gott exempel är till exempel samarbetet kring naturreservatet Aspenstorp vid Sala silvergruva i Sala kommun, vilket invigdes under 2019. Här arbetar naturvård och kulturmiljö tillsammans för att bevara, informera om och tillgängliggöra områdets höga värden.

Länsstyrelsen har många välfungerande samarbeten internt och det tvärssektoriella arbetet är väl utvecklat. Det behövs alltjämt metodutveckling för hur olika sakområdets intressen vägs mot varandra i skilda processer och prövningar i den fysiska planeringen och i samband med miljöåtgärder. En utmaning för prövning av vattenverksamhet är att det saknas stöd i processen för hur olika allmänna intressen ska värderas och vägas samman i Länsstyrelsens samlade bedömning inför prövning. Utvecklingsarbetet pågår kontinuerligt i varje ärende, då lagstiftningen inte ger tillräcklig vägledning för frågan.

De nationella kulturmiljömålen och miljökvalitetsmålen kompletterar varandra väl och bildar tillsammans en plattform för ett ändamålsenligt kulturarvsarbete, vilket i sin tur bidrar till ett hållbart samhälle. Företrädare för kulturmiljöfunktionen deltar främst i myndighetens miljömålsarbete genom uppföljning och indikatoruppdatering. Samtidigt bidrar en stor del av den löpande verksamheten inom kulturområdet till måluppfyllelsen i miljökvalitetsmålen när det gäller kulturmiljöaspekterna. Detta gäller framför allt *Levande sjöar och vattendrag*, *God bebyggd miljö*, *Levande skogar* och *Ett rikt odlingslandskap*.

Antikvarisk kompetens och aktuella kunskaps- och planeringsunderlag

Förbättrade kunskapsunderlag inom hela kulturmiljöområdet, såväl övergripande som kategoriinventeringar, är ett av flera betydelsefulla verktyg för att kulturarvet ska kunna bevaras, användas och utvecklas samtidigt som människor får ökad kunskap och förståelse och därmed ökade möjligheter att vara delaktiga i kulturmiljöarbetet. Aktuella och ändamålsenliga kunskapsunderlag är också en förutsättning för att förvaltningen av landskapet ska präglas av en helhetssyn där kulturmiljön tas tillvara och ses som en resurs i samhällsutvecklingen.

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att på flera olika sätt främja kommunernas kulturmiljöarbete. Det saknas dock resurser kring antikvarisk kompetens i flera av länets kommuner. I en kommun finns kommunantikvarie och i ytterligare en kommun finns antikvarisk kompetens på bygglovssidan. Tillgången till antikvarisk kompetens är en viktig förutsättning för en hållbar förvaltning av bebyggelsens kulturhistoriska värden. Med så begränsad tillgång till egen antikvarisk kompetens har Länsstyrelsen bedömt det som värdefullt för alla inblandade parter att det finns uppdaterade kunskapsunderlag kring de kulturhistoriskt värdefulla miljöerna i länet.

Länsstyrelsen har därför sedan tidigare påbörjat ett samarbete med Västmanlands läns museum och flera kommuner för att aktualisera och förnya de kommunala planeringsunderlagen avseende bebyggelse och landskap. Projektet är uppbyggt som ett treparts-samarbete mellan Länsstyrelsen, aktuell kommun och Västmanlands läns museum. Insatserna under 2019 har bland annat omfattat arbeten i Västerås, Hallstahammars och Skinnskattebergs kommuner. Inom Västerås kommun har arbetet i år fortsatt varit inriktat på att ta fram ett förnyat kunskapsunderlag främst för modernismens bebyggelse. Bland annat är en arkitektguide under framtagande.

Flera kommuner i länet har efterfrågat fördjupade kunskapsunderlag om länets riksintresseområden för kulturmiljövård som stöd för hanteringen av dessa utpekade områden i plan- och byggprocesser. Länsstyrelsen har därför påbörjat en översyn av ett antal riksintressen i länet. Under året har Länsstyrelsen valt att arbeta vidare med de angelägna riksintresseområdena Sala silvergruva och Sala bergstad i Sala kommun och Badelunda i Västerås kommun. Det kan också bli aktuellt att Länsstyrelsen föreslår att befintliga riksintressen ska revideras för att få tydligare och mer lättolkade riksintressebeskrivningar som överensstämmer med de fysiska uttryck som idag finns inom respektive riksintresseområde. För riksintresset Badelunda kommer ett förslag till ny avgränsning att tas upp för diskussion med Västerås kommun. Arbetet med översynerna av riksintressena har genomförts i nära dialog med berörd kommun. De framtagna kunskapsunderlagen och föreslagna förändrade avgränsningar diskuteras, justeras och stäms av. Tillsammans med kommunerna genomförs fältbesök med de utredande konsulterna och som får del av det underlag som tagits fram. På så sätt har både kommunen och Länsstyrelsen en aktiv roll i riksintressearbetet.

Regional kulturarvsstrategi

Under 2019 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att utveckla det regionala kulturarvsarbetet i länet. En remissversion för en gemensam regional kulturarvsstrategi har tagits fram i samverkan med aktörer som Region Västmanland, kommuner och ideella föreningar. Viktiga utgångspunkter för arbetet är, vid sidan av de nationella målen och Riksantikvarieämbetets vision för kulturmiljöarbetet, regionens kulturplan, den regionala utvecklingsstrategin (RUS), landsbygdsprogrammet och hållbarhetsmålen för Agenda 2030. Målet är att i bred samverkan med regionala kulturarvsaktörer identifiera ett antal värdefulla fokusområden för kulturarvsarbetet i länet och hur ett strategiskt arbete kan leda till resultat inom dessa. Syftet är att kulturarvet i Västmanland ska vara inkluderande, tillgängligt och angeläget för de som bor och verkar i länet och för besökare. Ett av syftena med processen att ta fram en kulturarvsstrategi är att stärka nätverken och samverkan mellan olika aktörer i länet som arbetar med kulturarvsfrågorna. Till den föreslagna strategin finns en handlingsplan som beskriver konkreta och tidsatta aktiviteter inom de tre målområdena:

- Kulturarvet används som en resurs för hållbar utveckling i länet.
- Kulturarvet i länet är tillgängligt och skapar delaktighet.
- Länets kulturarvsarbete präglas av stärkt samverkan och kompetens.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att verksamheten genomsyras av en allt större medvetenhet om de nationella kulturmiljömålen och vikten av att kulturmiljöperspektivet finns med redan från början i de olika processer och sakområden som Länsstyrelsen verkar inom. Det märks tydligt då kulturmiljöperspektiven efterfrågas i allt fler ärenden. Genom bland annat arbetet med framtagandet av den regionala kulturarvsstrategin tillsammans med lokala och regionala aktörer har kännedomen om de nationella målen ökat och flera betydelsefulla arbeten har genomförts med syfte att bidra till dess måluppfyllelse. Det gäller även det arbete som har genomförts avseende de förbättrade kulturmiljöunderlagen för kommunerna som helhet, men också för specifika riksintresseområden.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.7 Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter

1.7 Länsstyrelserna ska redovisa resultatet av hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:62) och icke-diskriminering belysts, analyserats och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Länsstyrelserna ska redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse.

Länsstyrelsen interna MR-arbete

Länsstyrelsens interna arbete utifrån 5 § länsstyrelseinstruktionen har präglats av det rättighetsbaserade arbetssätt som länsstyrelserna i Sverige gemensamt tagit fram. Arbetssättet har byggt på att identifiera de mest utsatta grupperna i samhället och svara upp mot deras behov.

Länsstyrelsens externa arbete

I de få fall som Länsstyrelsen har direktkontakt med invånarna har det rättighetsbaserade arbetssättet praktiserats. Det har handlat om att djurskyddshandläggare arbetat med att utmana sina egna fördomar i mötet med invånare i en utsatt situation. Länsstyrelsen har även haft invånardialoger med nyanlända HBTQ-personer och lyssnat på deras utsatthet.

I de flesta fall har Länsstyrelsen spridit det rättighetsbaserade arbetssättet i samhandling med kommuner, myndigheter, civilsamhälle och Region Västmanland. Några exempel på sådana aktiviteter har varit ett dialogmöte på Västerås slott som leddes av landshövdingen om att motverka främlingsfientlighet. Ett annat exempel är inom det brottsförebyggande området där Länsstyrelsen samlade alla berörda aktörer i Västerås för att skapa trygghet inför sommaren stora events (Cityfestivalen och Västerås Summer Meet). Dessa event lockade över 200 000 besökare. Kvinnor, unga och utrikesfödda har tidigare upplevt otrygghet. Med de samlade trygghetsinsatserna och dialog minskade våldsbrotten.

Frågor som berör MR-politiken har lyfts inom Länsstyrelsens jämställdhetsråd och integrationsråd. Det handlar exempelvis om frågor som vikten av invånardialoger, att ta gemensamma krafttag mot främlingsfientlighet samt att motverka hot och hat.

Länsstyrelsen har fortsatt att införa det rättighetsbaserade arbetssättet i de interna processerna. Detta intersektionella arbete beskrivs i texten ovan.

Med utgångspunkt i den lägesbild som Länsstyrelsernas nationella samordnare tagit fram och som påvisar brister i utsatta gruppers möjlighet till inflytande samt den ökade polariseringen som sker i samhället tas prioriteringar och insatser fram. Kartläggningen lyfter en ökning av hot, diskriminering, hedersbrott, prostitution, människohandel, brist på billiga bostäder, ökad barnfattigdom, långa köer till psykiatri med mera. Dessa kartläggningar och lägesbilder utgör alltmer en utgångspunkt i Länsstyrelsens prioriteringar. MR-kartläggningarna påvisar trender i samhället som länsstyrelseanställda inom

brottsförebyggande, samhällsskydd och beredskap, folkhälsa, jämställdhet och integration tagit hänsyn till i både verksamhetsplaneringen och arbetssätt.

Frågor av MR-karaktär har kontinuerligt lyfts upp under de samverkansråd som Länsstyrelsen leder. I synnerhet jämställdhetsrådet och integrationsrådet har haft tydliga kopplingar till ett målgruppsanpassat och rättighetsbaserat arbetssätt.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har genomfört ett gott arbete med att involvera och samordna olika aktörer i länet för att samordna insatser mot de mest utsatta grupperna i samhället. Arbetet med nyanlända HBTQ-personer, utsatta EU-medborgare, barn som omfattats av gymnasielagen, utrikesfödda kvinnor och andra extremt utsatta målgrupper har lett till konkreta resultat i form av ökad trygghet, ökat inflytande och ökad egenmakt. Alla dessa resultat är en effekt av det rättighetsbaserade arbetssättet.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Miljö- och energidepartementet

Nedan följer redovisning av åiterrapporteringskrav och eventuella uppdrag från Miljö- och energidepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska åiterrapporteras i årsredovisningen.

Åiterrapporteringskrav 1.8 Efterbehandling av förorenade områden

1.8. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har arbetat med förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder i enlighet med förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningskadade områden och statligt stöd för sådant avhjälpande. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna har informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag, hur de har gett stöd till kommunerna samt en uppskattning av när områden är aktuella för bidrag. Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Länsstyrelsen samordnar arbetet med föroreningskadade områden i länet och tar årligen fram ett regionalt program för avhjälpande av föroreningskadade områden. Programmet är ett underlag för att säkerställa att Länsstyrelsen och kommunerna i länet gör rätt prioriteringar i tillsynen av föroreningskadade områden och söker statliga bidrag för sanering av de värst föroreningskadade områdena där ansvar saknas. Under året har Länsstyrelsen förmedlat statliga bidrag till utredningar av sex objekt och åtgärder vid fyra objekt, varav två uppföljningar av tidigare genomförda åtgärder.

Under 2019 har Länsstyrelsen arbetat strategiskt i syfte att öka antalet ansökningar om bidrag för sanering inför bostadsbyggande. Länsstyrelsen har informerat om bidraget vid Länsstyrelsens plan- och bygghandläggarräff för kommunerna. Länsstyrelsen har också deltagit aktivt i arbetet med att ta fram två ansökningar inför bostadsbyggande varav en har prioriterats av Naturvårdsverket. Den andra ansökan väntas inkomma i början av 2020. Länsstyrelsen har indikationer på att ytterligare ansökningar kan bli aktuella från 2020 och framåt.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder är genomfört med ett utmärkt resultat eftersom kommunerna i länet tar en aktiv roll och ansöker om bidrag.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.10 Samordning och ledning avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv m.m.

1.10. Länsstyrelserna ska redovisa de åtgärder som har vidtagits för att samordna och leda det regionala arbetet avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, har arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsen har en kontinuerlig dialog med myndigheter, kommuner, föreningar, större markägare och enskilda i syfte att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik inom naturvårdsområdet. Här nedan redovisas genomförda åtgärder.

Naturvård och biologisk mångfald

Under året har Länsstyrelsen arrangerat eller stöttat genomförandet av regionala samverkansträffar med länets kommuner. Syftet med träffarna är att öka samverkan mellan Länsstyrelsen och kommunerna. Ett viktigt syfte är också att öka samverkan mellan kommunerna för att uppnå ett mer rättssäkert och likriktat naturvårdsarbete inom länet och för att ge en plattform där goda exempel kan visas upp och diskuteras. Länsstyrelsen samverkar även med omgivande län inom områdesskyddsarbetet och inom arbetet med prövning och tillsyn för att även där uppnå ett mer likriktat arbete, både på övergripande nivå samt i enskilda ärenden. Ett sådant exempel är bekämpningen av stickmyggor i Nedre Dalälven där Länsstyrelsen i Västmanland nu tagit över koordineringsrollen.

I syfte att öka samverkan i naturvårdsarbetet och effektivisera arbetet med formella och frivilliga avsättningar har nätverks- och arbetsmöten med bland annat Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, andra länsstyrelser och ett flertal större markägare genomförts. Förutom att samverkan rent konkret bidrar till en bättre måluppfyllelse genom ökade naturvårdsambitioner, exempelvis större arealer frivilligt avsatt skog, utmynnar den också i en ökad förståelse och en mer likriktad och ensad myndighetsutövning. Samverkan med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och andra länsstyrelser sker även inom övrigt naturvårdsarbete på Länsstyrelsen. Myndigheternas samverkan är en förutsättning för ett effektivt arbete så att etappmålen om biologisk mångfald kan nås.

Ett exempel på den samverkan som har skett under året är att Länsstyrelsen har anordnat en regional områdesskyddsträff med temat granbarkborre, i syfte att främja erfarenhetsutbyte och kunskap i ämnet. Träffen där länsstyrelserna runt Mälaren samt Örebro län, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen deltog resulterade i ökad kunskap och kännedom om problematiken kring frågorna.

Ett annat exempel på bred regional samverkan är Hjälmarestrategin, som syftar till att bruka, värna och vårda Hjälmarelandskapets lövskogar. Här har Länsstyrelsen träffat berörda

länsstyrelser, skogsstyrelsedistrikt, kommuner samt ideella organisationer i syfte att samordna insatser inom ordinarie arbete för att stärka lövlandskapet runt Hjälmaren och nå ut med information till markägare. En broschyr om lövskogsproduktion har tagits fram med skogsägare som målgrupp. Åtgärderna bidrar till ökad kunskap och förståelse hos markägare för landskapets värden och sårbarhet och vilken betydelse enskilda markägares åtgärder har för helhetslandskapet. Detta förväntas framförallt generera ett ökat intresse för lövskogsbruk och tillhörande naturvårdshänsyn på lång sikt. Ett viktigt syfte med strategin är att de lövrika trakterna på sikt inte ska omvandlas till granskogar. De stora effekterna blir tydliga först om flera decennier, men redan nu märker Länsstyrelsen ett ökat intresse hos skogsägare. Ett annat syfte med projektet har varit att stimulera till markägarinitiativ om formellt skydd av värdefull skog och flera förslag har kommit in.

Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt arbetet med en regional skogsstrategi som påbörjades 2018. Arbetet genomförs inom ramen för Miljö- och klimatrådet och leds av Länsstyrelsen i samverkan med Skogsstyrelsen, Sveriges Lantbruksuniversitet, Mellanskog och Lantbrukarnas Riksförbund. Huvudfokus under året har varit att stärka samverkan mellan olika aktörer i länet och att bygga en grund för fortsatt arbete de kommande åren. För att identifiera vad som ska prioriteras i Västmanland har ett dialogmöte och ett flertal djupgående intervjuer genomförts. Både till dialogmötet och intervjuerna bjöds utvalda personer från olika intressegrupper in för att säkerställa att en stor bredd av skogliga aktörer hörs. Flera av dessa har poängterat sin uppskattning för att de får vara med och delta i arbetet. Två seminarier har hållits kring framtidens skogar där olika aspekter av klimatanpassning har varit i fokus. Seminarierna har varit mycket uppskattade.

Under året har även ett utkast till en strategi som beskriver hur Västmanland arbetar med det nationella skogsprogrammet tagits fram. Strategin innehåller framförallt övergripande mål för Västmanlands arbete och arbetssätt för framtida länssamverkan inom skogsprogrammet.

Västmanlands läns regionala handlingsplan för grön infrastruktur har fastställts under 2019. Under året har Länsstyrelsen arbetat med att förankra genomförandearbete inom myndigheten samt hos externa aktörer. Länsstyrelsen har under 2019 fortsatt arbetet med ett projekt kopplat till Länsstyrelsens miljö- och klimatråd i syfte att implementera handlingsplanen för grön infrastruktur i den kommunala planeringen. Arbetet har även knutits till Länsstyrelsens projekt om Klimatsmart samhällsplanering. Arbetet med grön infrastruktur är långsiktigt och är fortsatt under en uppbyggnadsfas. Sammantaget bedöms att arbetet med grön infrastruktur har medfört att begreppet, grön infrastruktur, blivit känt och viljan hos olika aktörer att tillsammans arbeta för att bibehålla och utveckla den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster har stärkts i länet. Även de geografiska underlagen som tagits fram i arbetet med grön infrastruktur har efterfrågats.

Genom att anordna eller delta i diverse aktiviteter såsom invigningar av naturreservat, landskapsvandringar, guidningar och konferenser/mässor synliggör Länsstyrelsen naturvårdsarbetet och ökar engagemanget samt kunskapsnivån hos allmänhet och andra i syfte att bidra till ökad måluppfyllelse för uppsatta natur- och friluftslivsmål.

Västmanland har en handfull skyddade områden som särskiljer sig från övriga skyddade områden genom att ha stora besöksantal eller komplexa skötselfrågor. I flera av dessa områden finns ett stort engagemang från organisationer, markägare eller personer som på

annat sätt är engagerade i förvaltningen eller bedriver verksamhet i områdena. För att ta tillvara på det stora intresset och säkerställa den lokala delaktigheten deltar Länsstyrelsen i flera olika lokala skötselråd. Skötselråden bidrar till en effektiv och väl förankrad förvaltning, vilket gynnar såväl brukare som besökare och biologisk mångfald. De skyddade områdena är en resurs för det rörliga friluftslivet och Länsstyrelsen har under de senaste åren särskilt arbetat med frågor som rör tillgänglighet, naturvägledning och information.

För att lyfta individer som bedöms stå långt från arbetsmarknaden och förbereda dem inför arbetslivet driver några kommuner i länet arbetsmarknadsprojekt där deltagarna antingen arbetar med enklare praktiska skötselåtgärder i naturen eller producerar enklare trävaror, såsom bänkar och bord för utomhusanvändning. Länsstyrelsen stöttar verksamheterna genom att bidra med vissa arbetstillfällen inom skyddade områden.

Artbevarande och åtgärdsprogram för hotade arter

Länsstyrelsen bedriver tillsammans med Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i Uppsala län ett samverkansprojekt för en mer ensad och effektiv hantering av artskyddsfrågor i skogsbruket. Arbetet har förankrats med ideella ornitologer för fågelbedömningarna. Detta leder till att artskyddsfrågorna hanteras lika mellan länen och att skogsägare lättare kan förutse vilka krav som kan ställas på dem. Utöver denna samverkan har Länsstyrelsen även fortsatt att stötta Sala kommun i dess arbete att som pilotkommun ta fram en artskyddsanpassad skogsbruksplan. Förhoppningen är att arbetssättet ska minska risken för att skogsbruk måste stoppas på grund av en fridlyst art.

Länsstyrelsen träffar regelbundet företrädare för Västmanlands ornitologiska förening, Botaniska föreningen samt ideellt verksamma dagfjärilsövervakare för att koordinera den samverkan som sker inom den regionala miljöövervakningen. Vid dessa träffar diskuteras övervakning av fåglar samt rödlistade och sällsynta kärlväxter. Träffarna ger ett värdefullt informationsutbyte, underlag för hanteringen av artskydd i skogen. Detta resulterar i ökad kompetens om förhållandena i länet, både hos Länsstyrelsen och hos de ideella aktörerna.

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med såväl privata markägare som kommuner och bolag som har marker där det finns sällsynta arter. Samarbetet sker i många olika former och anpassas efter markägarens behov och vilken typ av åtgärder som bäst gynnar den aktuella arten i fråga, till exempel informationsutbyte, föreläsningar på plats, skötselråd samt samfinansiering av olika åtgärder. Resultatet av detta är bland annat att flera lokaler numera sköts på sätt som långsiktigt kan gynna arterna i fråga.

För att öka mängden skötta marker som är viktiga för sällsynta och skyddsvärda arter har Länsstyrelsen under 2019 startat projektet Odlingslandskap – Demonstration och Information som syftar till att bilda nätverk och samverka med intressenter i länet kring ängs- och betesmarksfrågor. Länsstyrelsen har arrangerat en träff för lantbrukare, representanter från kommunen, LRF, Hushållningssällskapet, hembygdsföreningen och andra intressenter. Träffen slutade med att ett nätverk för fokusområdet Kungs-Barkarö bildades. Nätverket har en tät samverkan och har under året hållit träffar om värdefulla arter i beteslandskapet, en kurs om att förebygga betesparasiter, och satt igång ett röjningsarbete för friställning av träd. Under kommande år kommer fokus ligga på samverkan för att hitta olika sätt att sköta naturbetesmarker och gynna produktionen av naturbeteskött, både med tanke på biologisk mångfald i landskapet, att gynna naturtyper, lokal utveckling och för lantbrukares lönsamhet.

Friluftsliv och tätortsnära natur

Under 2019 har Länsstyrelsens arbete inom området friluftsliv och tätortsnära natur varit fokuserat på att genomföra ett strategiskt förankringsarbete där fysiska dialogmöten genomförts. Möten har genomförts med hälften av länets kommuner samt Region Västmanland i syfte att skapa förståelse för varandras verksamhet, hitta synergieffekter, samverkansformer och att tillsammans ta fram förslag på framtida långsiktig planering, exempelvis inför det planerade friluftslivets år 2021.

Under året har även samarbetet kring vandrings- och cykelleder med Region Västmanland fortsatt och dessutom intensifierats i och med en ansökan om projektmedel från Tillväxtverket. Projektet syftar till att tematiskt utveckla cykel- och vandringsturism under 2020 samt lägga grunden för en långsiktigt hållbar förvaltningsstruktur av leder i Västmanland.

Länsstyrelsens strategiska arbete med friluftsliv har likt föregående år haft ett utökat fokus på just tätortsnära natur där människor till största delen bedriver sitt friluftsliv. Arbetet med friluftsliv och målen för friluftsliv har under året särskilt belysts i samband med kommunal fysisk planering och är ett exempel på hur Länsstyrelsens arbete att förverkliga de politiska målen för friluftslivet får genomslag.

Lokala naturvårdsprojekt (LONA) och våtmarkssatsningen

Länsstyrelsen arbetar brett för att uppmuntra kommunerna att söka bidrag för LONA. Informationsinsatser har genomförts vid kommunekologernas hösträff. Länsstyrelsen har uppmuntrat kommunerna att genomföra LONA-dagen, som genomfördes den sista helgen i augusti. Tyvärr deltog endast ett projekt i denna dag. För att parera projektförändringar som skett under året har förfrågningar gått ut till kommunerna om att utöka pågående projekt med fler åtgärder. Detta har resulterat i att ett projekt önskade mer medel. En stor summa kommer att återbetalas till Naturvårdsverket då det var ovanligt många projekt där kommunerna inte lyckades slutföra arbetet, vilket innebar att slutbetalningar inte kunde göras under 2019. I flera fall begärde kommuner förlängd projekttid, vilket även det har bidragit till att Länsstyrelsen har fått medel över. LONA-projekten i länet bidrar till en ökad samverkan mellan kommuner och dess ideella aktörer samt att uppfylla miljömålen en god byggd miljö, levande skogar och ett rikt växt- och djurliv.

Då det var oklart om LONA eller våtmarkssatsningen skulle tilldelas medel att fördela har Länsstyrelsen inte genomfört någon speciell satsning inför ansökningsomgången. Under 2019 inkom endast en ansökan inom våtmarkssatsningen och den ansökan har nu dragits tillbaka av kommunen. Länsstyrelsen upplever att osäkerheten om medel kan beviljas för våtmarksprojekt har påverkat förtroendet för satsningen, vilket även visar sig i att det endast är ett våtmarksprojekt som har sökts för 2020.

Vilt- och rovdjursförvaltning

Västmanland har en av landets tätaste vargpopulationer (antal vargar/yta). Länsstyrelsen för en kontinuerlig dialog med invånare och brukare i länets rovdjursrevir. Länsstyrelsen har under 2019 deltagit i och arrangerat ett stort antal möten om rovdjursförvaltning, inventering och skadeförebyggande åtgärder där jägare och allmänheten deltagit. Mötena har syftat till att ge en ökad kunskap och förståelse för rovdjuren i länet samt att öka dialogen kring rovdjuren. En bättre kunskap och ökat förtroende för myndigheten ger en större acceptans för förekomsten av rovdjur i länet. Detta har gett ett ökat engagemang för

rovdjursinventeringarna och en klart ökad rapportering av rovdjursobservationer samt inlämnande av spillningsprover, vilket i sin tur ger en mer rättvisande rovdjursinventering.

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att anlägga avledningsåkrar som kanaliserar bort de stora betande fåglarna från vanliga åkrar. Arbetet leder även, förutom till färre skador, till en ökad lokal samverkan och en ökad acceptans för de stora betande fåglarna.

Länsstyrelsen har deltagit i och arrangerat ett stort antal möten om älgförvaltning. Detta leder till en ökad kunskap i älgförvaltnings- och skötselområdena och ökar samverkan mellan olika lokala aktörer. En ökad kunskapsnivå och bättre samverkan leder till en bättre och effektivare älgförvaltning. Under året har stora förändringar skett i ett av länets älgförvaltningsområden. För att hantera den oro som uppstått av dessa förändringar har Länsstyrelsen samverkat brett med alla berörda parter. Detta har uppskattats av såväl jägare som markägare och har minskat spänningarna i området, vilket skapar förutsättningar för en framtida hållbar älgförvaltning.

Viltförvaltningsdelegationen har haft fyra möten under året. I början av året färdigställdes en ny förvaltningsplan för stora rovdjur i länet. Arbetsutskottet har under året haft stort fokus och lagt stort engagemang på att ta fram underlag till nya övergripande riktlinjer för älg och kronhjort i länet. Vid årets möten i viltförvaltningsdelegationen har ett flertal externa och interna föreläsare bjudits in att föreläsa om arters ekologi, mellanartskonkurrens, viltskador, klimatets påverkan på viltpopulationer, viltskador mm, för att öka kompetensen hos delegaterna. Detta har varit mycket uppskattat och lett till en bredare kunskap och därmed till konstruktiva diskussioner.

Ärendebalanser för naturreservat

Länsstyrelsen i Västmanland har historiskt inte tillhört de län som har höga ärendebalanser eller har ett större antal ärenden med avslutad markåtkomst som väntar på beslut. Mycket tack vare de särskilda satsningar som medgett vissa resursförstärkningar av personal har Länsstyrelsen sedan ett par år tillbaka haft ett förhållandevis jämnt ärendeflöde där ungefär lika många områdesskyddsärenden avslutats som påbörjats, detta gäller även för 2019. Årets budgetram för markåtkomst var lägre än på många år och Länsstyrelsen ser en risk i att en fortsatt knapp medelstillsdelning återigen kommer att leda till ökade ärendebalanser. För att slutföra ärenden måste det finnas ekonomiska medel för att avsluta markåtkomsten. Brist kan medföra att det kan ta flera år innan en markägare kan få ersättning, vilket försämrar förtroendet för Länsstyrelsens arbete med områdesskydd.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med samordning och ledning avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv med mera är genomfört med ett utmärkt resultat. Vi har en mycket god dialog med länets alla aktörer vilket har bidragit till ett högt förtroende för Länsstyrelsen samt goda resultat enligt ovan.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.11 Åtgärder mot övergödning

1.11. De länsstyrelser som får bidrag från Havs- och vattenmyndigheten för arbete med åtgärdssamordning ska underlätta och aktivt stödja kommuner och lokala aktörer vid vidtagande av åtgärder i relevanta avrinningsområden så att förutsättningarna för det lokala åtgärdsarbetet förbättras. De länsstyrelser som är vattenmyndigheter ska uppdatera geografiska dataunderlag, inklusive erosionskartor, och öka tillgängligheten till dessa underlag för kommuner och lokala aktörer. Berörda länsstyrelser ska redovisa hur detta arbete har bedrivits. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Mälarens vattenvårdsförbunds kansli har sitt säte vid Länsstyrelsen i Västmanland och är en av de organisationer som får bidrag från Havs- och vattenmyndigheten för arbete med åtgärdssamordning inom projektet LEVA (Lokalt engagemang för vatten). Bidraget är beviljat för 2019–2020 för arbete i Sagåns avrinningsområde och påbörjades i februari 2019. Arbetet har under 2019 inriktats på flödesbegränsande åtgärder, för att minska erosion av åkermark och därmed utflöde av fosfor till Mälaren, vilket är ett av de stora problemen i Sagån. Under 2019 har en första våtmark anlagts och en gårdsvis vattenplan för Ösby Naturbruksgymnasium utförts, som utmynnat i flera åtgärder på plats. Dessa kommer även att användas som demonstrationsåtgärder. Vattendragsvandringar har genomförts och en kartläggning av möjliga platser för fördröjning av vatten i skogsmark har påbörjats. Bidrag för olika åtgärder har sökts och beviljats.

Arbetet med de 20 pilotområdena samordnas nationellt av Havs- och vattenmyndigheten med flera aktiviteter för kompetenshöjning och erfarenhetsutbyte. Åtgärdssamordnaren för Sagån har deltagit i de flesta av dessa aktiviteter.

De länsstyrelser som är vattenmyndigheter har genomfört uppdraget att uppdatera och tillgängliggöra geografiska dataunderlag för åtgärder mot övergödning i samverkan i projektform. Arbetet genomförs under en treårsperiod, 2018–2020, med målet att under 2020 tillgängliggöra ett uppdaterat åtgärdsunderlag på en samlad webbsida. Underlaget är kopplat till en kartfunktion, men det ska också gå att hämta rapporter, statistik och liknande från webbsidan. Dessutom syftar regeringsuppdraget till ett ökat samarbete om dataunderlag för åtgärder mot övergödning med och mellan berörda myndigheter och andra relevanta aktörer, såsom Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, SGU, SMHI, länsstyrelser, kommuner och åtgärdsutförare.

Uppdraget genomförs i följande huvudsakliga arbetsmoment:

1. Identifiera mottagare av underlag enligt uppdraget samt deras behov och krav.
2. Identifiera befintliga underlag hos vattenmyndigheterna och hos andra myndigheter – inbegripet nyttjanderätt till data och geografisk upplösning, vattenförekomstversioner, dess behov av uppdatering samt metod för uppdatering.
3. Anpassning och tillgängliggörande av underlaget via befintliga datalager och gränssnitt.
4. Information och utbildning om planeringsunderlaget och hur det kan användas i praktiskt åtgärdsarbete.
5. Förslag till långsiktig användning och förvaltning av planeringsunderlaget inklusive finansiering.
6. Utvärdering och slutlig återrapportering till regeringen.

Under 2019 har arbetet varit inriktat på punkterna 1–3 ovan, medan insatser för att genomföra resterande punkter kommer att äga rum under 2020. 2019 års arbete har främst varit av det förberedande slaget i form av omvandling av data till geodata, till exempel ackumulationslinjer och Jordbruksverkets erosionsriskkartor, uppdatering av underlag och beräkningar samt tillgängliggörande av data som belastningsberäkningar enligt PLC 6,5¹⁴.

Under våren 2020 planeras detta förberedande arbete att visas på en ny webbplats via vattenmyndigheternas webbsida samt i en ny webbkarta, som bland annat ska gå att komma åt via Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

Under året har uppdraget genomförts i samverkan med flera andra projekt och aktörer inom övergödningsområdet, som exempelvis projekten LEVA (Lokalt engagemang för vatten), Life IP Rich Waters och Interreg Baltic Sea Region Waterdrive.

Resultatbedömning

Arbetet med åtgärdssamordning och förbättrade åtgärdsunderlag genomförs enligt plan.

Uppdraget om åtgärdsunderlag bedöms leda till ett förbättrat samlat dataunderlag för åtgärder mot övergödning, som görs tillgängligt för åtgärdsgenomförare och andra berörda aktörer i arbetet mot övergödning.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

---

¹⁴ PLC=Pollution Load Compilation, beräkningar av fosfor- och kvävetransport till havet som utförs för Sveriges rapportering till Helsingforskommissionen HELCOM.

Näringsdepartementet

Nedan följer redovisning av återrapporteringskrav och eventuella uppdrag från Näringsdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska återrapporteras

Återrapporteringskrav 1.13 Samverkan och finansiering inom regionalt tillväxtarbete

1.13. Länsstyrelserna ska, inom ramen för sitt regionala tillväxtarbete, i enlighet med förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser har skett under året med landstingen respektive Gotlands kommun. Redovisningen ska innehålla vilka resultat denna samverkan har medfört eller förväntas medföra. Redovisningen ska även omfatta genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Regional utvecklingsstrategi

Länsstyrelsen samverkar med Region Västmanland vid framtagande av länets nya Regionala utvecklingsstrategi, RUS "Ett livskraftigt Västmanland" som omfattar perioden 2020–2030. För att nå visionen om ett livskraftigt Västmanland behöver länet agera hållbart utifrån tre målområden:

- ett välmående Västmanland
- ett tillgängligt Västmanland
- ett nyskapande och tillväxtdrivet Västmanland

Regional livsmedelsstrategi

Arbetet med den regionala livsmedelsstrategin sker i samverkan med LRF Mälardalen och Region Västmanland. Under året har en handlingsplan tagits fram. Aktörerna har genomfört aktiviteter inom handlingsplanen. Strategin och handlingsplanen syftar till att öka länets livsmedelsproduktion fram till 2030, se vidare redovisning av länsstyrelseinstruktionens 3 §, avsnitt 3 Regional tillväxt.

Västmannarådet och Affärsplan Västmanland

Affärsplan Västmanland är en strategi för tillväxt, innovationskraft och näringslivsutveckling 2014–2020. Strategin har utarbetats under ledning av Västmannarådet som också varit styrgrupp för arbetet. Västmannarådet är ett samrådsorgan, som är sammansatt av ledande företrädare från Länsstyrelsen, näringsliv, politik, Mälardalens högskola och Västmanlands kommuner under ledning av regionstyrelsens ordförande. Västmannarådet samordnar aktiviteter i samarbete med deltagande organisationer och företag som syftar till att stärka länets konkurrenskraft.

Hållbar utveckling

Region Västmanland har i uppdrag från Tillväxtverket att integrera hållbar utveckling i det regionala tillväxtarbetet. Länsstyrelsen samverkar med Regionen i detta uppdrag genom att bidra med erfarenhet och kompetens. I uppdraget ingår att genomföra en kartläggning av länets tidigare och nuvarande arbete med integrering av miljömässiga, sociala och ekonomiska perspektiv i det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Inventeringen ligger sedan till grund för ansökningar om utvecklingsprojekt under åren 2020–2022.

Samverkan sker med Region Västmanland inom Tillväxtverkets uppdrag om hållbar regional tillväxt. Tillväxtverket fick sommaren 2019 regeringens uppdrag att stärka och utveckla arbetet med hållbarhet i det regionala tillväxtarbetet. Varje region kommer att i februari 2020 kunna ansöka om finansiering av ett utvecklingsarbete för ökad regional kapacitet att arbeta med hållbarhet som en helhet (ekonomi, social, miljömässig) i det regionala tillväxtarbetet. En ansökan om finansiering förutsätter att regionen har lämnat in en behovsinventering som avgränsar utvecklingsuppdraget. Inventeringen ska tydliggöra nuläge (hur har vi arbetat hittills med hållbarhet), bör läge (omställning; mål och effekter) samt insatser (testa nya metoder och arbetsätt). I uppdraget ingår att samverka med Länsstyrelsen, vilket också pågår i länet.

Projekt Strukturbild

I projektet Strukturbild samverkar Region Västmanland med Länsstyrelsen för att ta fram en strukturbild för länet med fokus på tillgänglighet. Syftet är att strukturbilden ska användas som underlag för det framtida planeringsarbetet för länets infrastruktur.

Partnerskap för landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen är samordnande aktör för ett partnerskap för landsbygdsutveckling med koppling till Landsbygdsprogrammet. I partnerskapet ingår Region Västmanland, länets kommuner och lokala aktörer. Syftet med partnerskapet är att följa upp Landsbygdsprogrammets handlingsplan, utbyta information om nyheter och att vara ett forum för gemensam diskussion om aktuella frågor för landsbygdsutvecklingen i Västmanland.

IT och bredband

Länsstyrelsen samverkar om länets bredbandsutveckling tillsammans med regionala bredbandskoordinatorer från Region Västmanland och bredbandsansvariga i länets kommuner. Länsstyrelsen deltar regelbundet i möten med andra regioner och myndigheter som Jordbruksverket och Post- och telestyrelsen fyra gånger per år. Mötena syftar till gemensamt kunskapsutbyte och dialog som sammantaget bidragit till en ökad samsyn.

Kommersiell service och betaltjänst

Projektet Servicelyftet syftar till att bibehålla och öka lokal service på landsbygden, vilket bland annat innebär att upprätthålla dagligvaruförsörjning. Coompanion tillsammans med Länsstyrelsen, det lokala näringslivet, Regionen, och några av länets kommuner driver utvecklingsprocesser för att stärka servicen på landsbygden.

Nya skärpta miljöregler innebär att gamla kylar och frysar inte är tillåtna längre. Lanthandlarna har fått rådgivning genom ett samarbete med Region Västmanland och Coompanion. Förutsättningar för att kunna söka investeringsstöd från landsbygdsprogrammet har skapats. Fem av de nio prioriterade lanthandlarna har beviljats stöd under året och ytterligare två är under handläggning. Flera av dessa lanthandlare hade inte klarat av en investering utan stöd. Tack vare investeringsstödet inom landsbygdsprogrammet har den kommersiella servicen kunnat bibehållas på landsbygden.

Länsstyrelsen har under året ansökt om och fått beviljat projektmedel av Post- och telestyrelsen för arbete med regionalt utvecklingsarbete för grundläggande betaltjänst.

Enkät ”Hur är det att leva och bo i Västmanland 2019”

Länsstyrelsen och Regionen samverkar om enkäten ”Hur det är att leva och bo i Västmanland 2019” Enkäten är en attitydundersökning som skickas ut till 6 000 personer i länet mellan 18–64 år. Frågorna berör invånarnas syn på sitt boende, trygghet, arbete, arbetsliv, miljö, kommunikationer och resvanor, fritid som utbud av kultur- och samhällsfunktioner. En liknande enkät genomfördes 2015. Stor del av invånarna i länet är mycket eller ganska nöjda med livet där de bor, men andelen mycket nöjda har minskat statistiskt signifikant sedan mätningen som genomfördes 2015.

Regionala strukturfondsprogram

Länsstyrelsen ingår i Strukturfondspartnerskapet för det operativa programmet för Europeiska regionala utvecklingsfonden i Östra Mellansverige (ÖMS ERUF). Syftet är att besluta om medel för projekt som bidrar till att uppfylla programmets mål.

Resultatbedömning

Genom ovanstående samarbeten bidrar Länsstyrelsen till en väl fungerande struktur för att främja arbeten och projekt som direkt bidrar till hållbar regional tillväxt. Samverkan prioriteras högt av Länsstyrelsen då det ger kännedom om de olika uppdrag och verksamheter som respektive organisation bedriver. Med denna kunskap skapas effektivitet i de strukturer som underlättar framtagande av nya utvecklingsmöjligheter för länet.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.14 Beslut om tilldelning av medel för regionala tillväxtåtgärder

1.14. Länsstyrelserna ska redovisa hur beslut om tilldelning av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt, som länsstyrelsen har fattat, har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen. Av redovisningen ska det framgå hur hänsyn tagits till de förutsättningar som råder i olika delar av länet och hur det har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Länsstyrelsen kan medfinansiera regionala projekt och medfinansiera EU-projekt genom medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Finansieringen är uttryck för Länsstyrelsens prioriteringar och genomförande av regionala och nationella program och strategier. Finansiering via anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder gör det möjligt att bidra till den regionala tillväxtpolitiken och nå målbilden i länets regionala utvecklingsprogram (RUP). RUP utgör grunden för länets prioriteringar och följs upp årligen numera upp av Region Västmanland, via mål och indikatorer.

De projekt som Länsstyrelsen har finansierat med ovanstående medel har framförallt bidragit till att stärka länets attraktivitet, turismutveckling samt energi- och klimat-effektivisering. Detta är i enlighet med insatsområdena, ”Hållbar energianvändning och klimatanpassning” samt ”Stark regional identitet” i det nu gällande regionala utvecklingsprogrammet (RUP).

Projektmedel har främst beviljats för insatser för att stärka den regionala attraktiviteten, vilket ligger i linje med insatsområdet om attraktiva miljöer och upplevelser i RUP. Flera av projekten omfattar flera län. Satsningarna har främst skett på landsbygden i olika delar av länet. Flera projekt som beviljats medel fokuserar på att bevara, vårda och utveckla natur- och kulturmiljöer i Västmanland. Länsstyrelsen har medfinansierat ett projekt som syftar till myggbekämpning i Dalälvsområdet där mygg är ett stort problem. Projektet Svartådalens friluftsområde, drivs av Svartådalens bygdeförening, stämmer överens med insatsområdet stark regional attraktivitet i RUP. Projektet arbetar enligt de båda strategierna i RUP om att utveckla en hållbar besöksnäring och att bevara, använda och utveckla länets natur- och kulturmiljöer. Projektet BRUK 2.0 kommer att vidareutveckla ett urval av kulturmiljöer i länet kopplade till bergslagens kulturarv. Bergslagens kulturmiljöer och turism är prioriterat i RUP.

Under året har medfinansiering beviljats till ett flerårigt projekt inom insatsområdet effektiva transporter i syfte att minska vägtrafikens miljöpåverkan.

Under året avslutades det fleråriga projektet Framtidens solel i östra Mellansverige, vilket har bidragit till ökad kunskap om solel hos målgruppen små och medelstora företag. Den ökade kunskapen möjliggör investeringar i solel på sikt. Projektet har även skapat ett starkt nätverk inom solelsområdet, både inom länet och inom östra Mellansverige.

Resultatbedömning

Samtliga projekt syftar till att öka antal arbetstillfällen och utveckla nya eller förbättra befintliga verksamheter i syfte att öka tillväxten i länet. Projekten följer projektplanerna och projektmålen. Anslaget är inte betydande, vilket påverkar mängden projektansökningar.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.15 Genomförande av Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet

1.15. Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

- en effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,
- en minskning av de administrativa utgifterna,
- en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och
- en minskning av andelen fel i stödhanteringen.

Vid genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 (prop. 2014/15:1, utg.omr 23, bet. 2014/15:MJU2, rskr. 2014/15:88) ska länsstyrelserna:

- redovisa genomförandet av programmen, samt
- handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet SUSS-LB för projekt- och företagsstöd respektive system SUSS-JBR för jordbrukarstöd.

Jordbrukarstöd

Länsstyrelsen arbetar aktivt tillsammans med andra länsstyrelser och Jordbruksverket för att hitta förenklingar i verksamheten. Eftersom handläggningssystemen inte är utvecklade fullt ut har tidskrävande manuellt arbete skett under året för att kunna betala ut stöd till jordbrukarna så tidigt som möjligt. Det har inte varit möjligt att minska de administrativa utgifterna och samtidigt tidigt betala ut stöd till jordbrukarna på grund av det bristande systemstödet.

Måluppfyllnad av SUSS-JBR

Målen för utdelningarna i styrnings- och uppföljningssystem i samverkan för jordbrukarstöden (SUSS-JBR) har uppfyllts helt för år 2019.

Enligt SUSS JBR ska 70 procent av delutbetalningarna för miljöersättningar i det nya och gamla landsbygdsprogrammet, stöden för ekologisk produktion och kompensationsstödet betalas ut i oktober. Länsstyrelsen beslutade i oktober om delutbetalning för 84 procent av ansökningarna.

Enligt SUSS-JBR ska minst 95 procent av direktstöden för 2019 betalas ut under december månad. Länsstyrelsen beslutade under december om utbetalning till 99,5 procent av de stödberättigade ansökningarna, motsvarande 235 000 tkr.

Länsstyrelsen har uppfyllt Jordbruksverkets mål i SUSS-JBR om att alla arealbaserade fältkontroller ska vara klara i fält senast den 31 oktober. Vi klarade även målet med att de djurbaserade kontrollerna och tvärvillkorskontrollerna skulle vara klara i fält senast den 31 december. Samtliga kontrollfrekvenser som beslutades av Jordbruksverket är uppfyllda.

Landsbygdsutveckling

Måluppfyllnad av SUSS-LB

Handläggningen av ansökningar om stödutbetalningar har uppfyllt målen i styrnings- och uppföljningssystem i samverkan för landsbygdsstöden (SUSS-LB). Av utbetalningsansökningarna beslutades 96 procent inom 120 dagar, det uppsatta målet var 90 procent.

Däremot lyckades Länsstyrelsen inte uppfylla målet inom SUSS-LB att besluta om stöd för 90 procent av ansökningarna inom uppsatt tid. Av inkomna ansökningar beslutades 53 procent inom 180 dagar. Orsaken till att målet inte uppfyllts beror till stor del på att inkomna ansökningar haft behov av kompletteringar. Dessutom kan beslutfattandet också ta tid, upp till ett år, eftersom vissa ansökningar ligger kvar till två följande beslutsomgångar, utifrån rådande poängprioritering.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning av genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 är att Länsstyrelsen har utfört uppdraget med gott resultat utifrån givna förutsättningar. Denna bedömning grundas på resultatet som beskrivs under länsstyrelseinstruktionens 3 § avsnitt 10 Lantbruk och landsbygd.

För jordbrukarstöden bedömer vi att Länsstyrelsen i Västmanland har uppnått ett utmärkt resultat. Vid varje utbetalningstillfälle har Länsstyrelsen nått de uppsatta SUSS-målen. Länsstyrelsen vill belysa den ökade riskfaktorn för fel vid manuell hantering på grund av osäkra och ofullständiga IT-system.

För landsbygdsstöden har inte alla mål med avseende på handläggningstider nåtts men ett gott resultat har uppnåtts. Denna bedömning baseras på resultatet av handläggning av ansökningar om stöd och ansökningar om utbetalning under rådande förhållande som beskrivs ovan.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.16 Bistå Jordbruksverket och Näringsdepartementet

1.16. Länsstyrelserna ska bistå Jordbruksverket och Näringsdepartementet i arbetet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik för 2021–2027 (GJP), framför allt vad gäller framtagandet och arbetet med en nationell strategisk plan för GJP 2021–2027.

Länsstyrelsernas landsbygdschefsnätverk har bistått med erfarenheter och synpunkter i förberedelsearbetet för den nya gemensamma jordbrukspolitikerna (GJP). Målet för uppdraget är att göra jordbrukarstöd och landsbygdsutvecklingsstöd mer effektiva och ge bättre måluppfyllelse. Länsstyrelsernas arbetsgrupp för GJP 2021–2027 har representation från chefsnätverken inom lantbruk och landsbygd, näringslivsutveckling och hållbar tillväxt, livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, miljö samt vatten-delegationerna. Dessutom har avstämningar genomförts med chefsnätverket för kulturmiljö.

Länsstyrelserna har utifrån relevanta uppdrag samt kunskap och erfarenhet inom området sammanfattat en gemensam promemoria och kommit med inspel i olika forum. Viktiga frågor i kommande program är minskad komplexitet och ökad flexibilitet samt förenklad administration. Utifrån målen för Sveriges genomförande av GJP har länsstyrelserna även lyft rollen att bidra med samordning av nationella medel, inom exempelvis miljö, klimat och bredband och med övrig EU-finansiering inom sammanhållningspolitiken. Detta är inte minst viktigt för en ökad ambition inom miljö- och klimatarbetet.

Länsstyrelserna har samlat kompetens från hela landet i en arbetsgrupp som har bistått Jordbruksverket i förberedelsearbetet. Arbetsgruppen har deltagit i Näringsdepartementets sakråd, bidragit med skriftliga synpunkter samt deltagit i veckovisa avstämningar med Jordbruksverket och Näringsdepartementet. Arbetsgruppen har även tagit fram informationsmaterial om förberedelsearbetet och länsstyrelsernas gemensamma synpunkter, kommer att användas i dialog med externa intressenter på regional nivå.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens bedömning är att genomförandet av regleringsbrevsuppdrag 1.16. skett på ett utmärkt sätt. Länsstyrelserna har varit starkt organiserade där länsstyrelsernas mångfald av kompetenser nyttjas.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Bidra till att uppfylla målen för den nationella livsmedelsstrategin

1.17. Länsstyrelserna ska redogöra för och bedöma hur myndighetens verksamhet har bidragit till att uppfylla de av riksdagen fastlagda målen för livsmedelsstrategin – det övergripande målet samt tillhörande mål för strategins strategiska områden inom myndighetens ansvarsområde. Rapporteringen ska baseras på av länsstyrelserna valda indikatorer eller andra bedömningsgrunder.

Länsstyrelsen har utlyst projektmedel ur landsbygdsprogrammet för att möjliggöra för aktörer att skapa samarbeten inom livsmedelssektorn. Resultatet av utlysningen är ett samarbetsprojekt mellan Länsstyrelsen och LRF. En aktivitet i detta projekt är ”Bonden i skolan” som förväntas öka intresset för yrkesroller inom de gröna näringarna bland unga. En kunskapsdag för beredskapssamordnare och kostchefer är en annan aktivitet som har utförts inom projektet. Kunskapsdagens syfte var att öka kunskapen om livsmedelsberedskap. Samtliga kommuner i länet deltog under dagen.

Ytterligare ett samarbetsprojekt inom området ”Regler och villkor” har påbörjats. Projektet syftar till att utveckla metoder och koncept som ska underlätta det regionala arbetet med regler och villkor och på så sätt bidra till målen i den nationella livsmedelsstrategin. Länsstyrelserna i Södermanland, Örebro, Östergötland, Uppsala och Västmanland deltar i projektet, som ska verka för en ökad samordning mellan de regionala aktörerna och att minska att utfallet av att kontrollverksamheter skiljer sig åt beroende på i vilken ort företagaren verkar. Projektet ska identifiera och utveckla metoder för att effektivisera arbetet med regler och villkor med avseende på samtal och utbyte med företagare, förmågan att lyfta problem till en nationell nivå. Projektet ska också bidra till att minska tolkningskillnaderna mellan de olika aktörerna.

Köpings kommun driver projektet ”Nära mat” som syftar till att öka länets produktion av småskaligt och hantverksmässigt producerade livsmedel.

Projektet #Svinnbra har avslutats. Projektet har varit fokuserat på matsvinnet inom privat och offentlig sektor i länet. Det har genomförts på uppdrag av Länsstyrelsens Miljö- och klimatråd och drivits av Mälardalens högskola i samverkan med Länsstyrelsen, VafabMiljö, Västerås stad och Food2Change. Syftet var att lyfta matsvinnfrågan inom privat och offentlig sektor i Västmanlands län, genom att sprida information och inspirera restauranger och storkök till att minska sitt matsvinn.

De offentliga kökens upphandling är en viktig fråga i arbetet med livsmedelsstrategin. Länsstyrelsen leder och samordnar utvecklingsarbetet som bedrivs i samarbete med kostchefer för Region Västmanland och kommunernas köksverksamheter.

Landsbygdsprogrammets åtgärd för förädlingsstöd har finansierat investeringar i förädling av havre, äpple, bär, frukt och kaffebönor. Produkterna, förutom kaffebönorna, är lokala och ökar länets förädling och produktion, vilket bidrar till uppfyllande av målet om ökad lokal produktion och sysselsättning i länets livsmedelsstrategi.

I Sala kommun utvecklas ett Grönt kompetenscentrum som fysiskt ansluter till länets naturbruksgymnasium i Ösby. Länsstyrelsen medverkar som rådgivare kring utvecklingsarbetet.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning av årets resultat när det gäller det samarbete som inletts kring livsmedelsstrategin är gott. Det har främst varit att bilda olika nätverk som kan bedriva aktiviteter och skapa projekt med syfte att bidra till strategins målsättningar inom de fyra utvalda områdena. Landsbygdsprogrammets inriktning och stöd bidrar till livsmedelsstrategins måluppfyllande.

Landsbygdsprogrammets stöd till ökad konkurrenskraft har bidragit till ökad produktion av nötdjur, slaktkycklingar och mjölk. Detta leder också till uppfyllande av målet om ökad lokal produktion och sysselsättning i länet.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.18 Bedöma måluppfyllelse för de operativa målen i kontrollplanen för livsmedelskedjan

1.18. Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av måluppfyllelsen för de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan som rör myndigheternas verksamhet inom livsmedels- och foderkontrollen, kontrollen av djurskydd, djurhälsa och smittskydd, animaliska biprodukter samt veterinärmedicinska preparat och rests substanser. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och länsstyrelsernas operativa förutsättningar att bedriva verksamheten inom dessa områden. Länsstyrelserna ska även redovisa arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll.

Kontroll av livsmedel i primärproduktionen

Länsstyrelsens mål utgår från målen i den nationella kontrollplanen. Länsstyrelsen har prioriterat livsmedelskontrollens operativa mål 12 om att förhindra och reducera bildning av mykotoxin vid spannmålstorkning. I Västmanland är huvuddelen av livsmedelsanläggningarna spannmålsproducenter. Inga avvikelser har konstaterats vid kontrollerna.

Länsstyrelsens mål att genomföra 25 planerade normalkontroller 2019 har uppfyllts. Totalt genomfördes 41 kontroller av livsmedel inom primärproduktionen, varav 16 tvärvillkorskontroller och 25 planerade normalkontroller. Målet har uppfyllts genom samverkan med andra länsstyrelser. Av normalkontrollerna har 13 kontroller av spannmål utförts av handläggare från andra länsstyrelser.

Kontroll av foder i primärproduktionen

Länsstyrelsen har inte nått målet att genomföra 25 planerade normalkontroller av foder i primärproduktionen. 2019 har totalt 25 kontroller utförts, varav 16 tvärvillkorskontroller och endast 9 planerade normalkontroller.

Under 2019 uppstod resursbrist, vilket drabbade kontrollområde foder och livsmedel. För kontrollen i primärproduktionen har Länsstyrelsen i Västmanland tillgång till en halv årsarbetskraft. På grund av oplanerade vakanser och omprioritering av arbetsuppgifter samt att tid lagts på introduktion och handledning av nyanställda har endast hälften av den planerade tiden kunnat läggas på livsmedels- och foderområdet under 2019. En stor del av den tiden har lagts på deltagande i ett nationellt projekt där Länsstyrelsen samarbetat med Livsmedelsverket och Jordbruksverket. Syftet med projektet har varit att foder- och livsmedelskontrollen i primärproduktionen på ett nationellt plan ska vara riskbaserad. Länsstyrelsen i Västmanlands bidrag i projektet har varit mycket värdefullt och uppskattat.

Kontroll av djurskydd

Länsstyrelsen i Västmanland genomförde under året 66 normalkontroller (rutinkontroller) och 84 kontroller efter anmälan. Den planerade kontrollen har varit riskbaserad utifrån den nationella klassificeringen (STORK).

Länsstyrelsen uppfyllde inte målet att antalet normalkontroller ska vara minst lika många som antalet anmälningskontroller, det vill säga en kvot på ett eller högre enligt den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan. Fler anmälningskontroller än normalkontroller utfördes i länet, kvoten blev 0,88 under 2019.

Antalet livsmedelsproducerande djurhållare minskade med nästan 300 kontrollobjekt under 2019 på grund av att Jordbruksverket tog bort verksamheter som tidigare ingått i det totala antalet (exempelvis djurtransportörer, verksamheter med djur i undervisning). Enligt 2019 års uppgifter har Västmanland cirka 666 kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur varav Länsstyrelsen kontrollerade 65. Detta motsvarar 9,8 procent. En kontroll saknades för att uppnå målet 10 procent.

100 procent av anmälningsärenden har handlagts inom 90 dagar. Andelen anmälningskontroller utan anmärkning har i år stigit till 48 procent, vilket inte är i nivå med det nationella målet på 25 procent. Länsstyrelsen har haft ett projekt under 2019 för att utvärdera den nationella rutinen gällande prioritering av anmälningsärenden för att se om det går att komma fram till varför andelen obefogade anmälningar är så hög. Resultatet från projektet blir klart i början av 2020.

Länsstyrelsens kontrollarbete ska verifieras genom parallellkontroller. Detta har inte varit möjligt att prioritera under året på grund av oplanerade vakanser och sjukskrivningar.

100 procent av de ansökningar om tillstånd för djurhållning som inkommit har handlagts inom 90 dagar från komplett ansökan.

100 procent av de ansökningar om förprovning som inkommit har handlagts inom 56 dagar från komplett ansökan.

Kontroll av animaliska biprodukter

Ingen kontroll har utförts under 2019. Länsstyrelsen prioriterade bort den enda kontrollen som var planerad för att kunna delta i ett nationellt projekt inom smittskyddsområdet. Kontrollen kommer att utföras under 2020.

Kontroll av djurhälsa och smittskydd, veterinärmedicinska preparat och restsubstanser

Länsstyrelsens mål att utföra kontroll av hygienplaner vid samtliga kontroller av djurhälso-personal har följts. Vid kontrollerna diskuteras bland annat val av antibiotika och problematiken kring antibiotikaresistens. Kunskapen och medvetenheten om att det är viktigt med goda hygienrutiner för att förhindra smittspridning är god hos de besökta klinikerna och få avvikelser har noterats. Länsstyrelsen har tillsammans med det humana smittskyddet utfört kontroll av länets utbildningsverksamheter med djur för att se hur dessa arbetar med hygien och information till eleverna. Det har resulterat i att verksamheterna tagit fram hygienplaner efter rekommendation av Länsstyrelsen.

Målet för kontrollen av djurhälsopersonal uppfylldes och samtliga 15 veterinärer som beviljar villkorad läkemedelsanvändning har kontrollerats genom dokumentationskontroll. De få avvikelser som upptäckts har följts upp och åtgärdats. Länsstyrelsen uppfyllde målet om 10 fysiska kontroller då 12 fysiska kontroller utfördes fördelat på tre kontroller av veterinärer som förskriver läkemedel till livsmedelsproducerande djur och häst, fem av veterinärer som förskriver läkemedel till övriga djur, tre legitimerade djursjukskötare samt en godkänd hovslagare. Resultatet av kontrollerna visar att lagstiftningen i hög grad efterlevs. De få brister som noterats har diskuterats vid kontrollen och resulterat i skriftliga påpekanden vilka kommer att följas upp.

Länsstyrelsen följer läget vad gäller smittsamma djursjukdomar och har vid flera tillfällen under året informerat om aktuella sjukdomar både i media och i nyhetsbrev till lantbrukare och veterinärer.

Ett samverkansmöte för praktiserande veterinärer ordnades under våren där diskussion fördes framförallt kring smittsamma hästsjukdomar, vilket var uppskattat med tanke på de utbrott av olika smittsamma sjukdomar som ekvint herpesvirus, hästinfluensa och kvarka som florerat i närliggande län under vintern.

Kontroller av läkemedel på gård samordnas oftast med annan kontroll som djurskydds-kontroll eller primärproduktionskontroll. Under året utfördes åtta av tio planerade kontroller och de visade få avvikelser vad gäller förskrivning, val av, förvaring och hantering av läkemedel. Mindre brister i dokumentationen har noterats och de har oftast åtgärdats omgående.

Revision av den lokala livsmedelskontrollen

Tillsammans med Länsstyrelsen i Dalarna genomfördes under våren en revision av Västmanland-Dalarnas Miljö- och Byggnadsnämnd där Länsstyrelsen i Dalarna fungerade som revisionsledare. Samverkan sker över länsgränsen då tre kommuner, Fagersta, Norberg och Avesta har gemensam nämnd. Konstaterade avvikelser resulterade i begäran om åtgärdsplan. Då den åtgärdsplan som inkom under hösten inte var tillfredsställande skickades revisionsärendet över till Livsmedelsverket för vidare åtgärder.

Under hösten har Länsstyrelsen genomfört revision av Västra Mälardalens Myndighetsförbund där Arboga och Kungsörs kommuner samverkar samt Skinnskattebergs kommun. Åtgärdsplaner för de avvikelser som noterades har begärts in. Länsstyrelsen bedömer att revisionerna är ett bra tillfälle för dialog och diskussioner om livsmedelskontroll samt för att upptäcka och påtala bristande förutsättningar för en god kontrollverksamhet. Även de kommuner som fungerat bra kan drabbas av resursbrist, vilket speciellt i en liten kommun snabbt kan leda till att ingen kontroll utförs. Vikten av samverkan på olika sätt diskuteras vid alla revisioner. Kommunerna är i stort positiva till revisionerna och ser dem som en del i sitt förbättringsarbete och hittills har ingen kommun i länet vägrat att låta sig revideras av Länsstyrelsen.

Resultatbedömning

Måluppfyllelsen för de operativa mål som berör Länsstyrelsen har i stort varit god och planerade aktiviteter har kunnat genomföras. På primärproduktionsområdet har Länsstyrelsen inte uppnått målet gällande foderkontroller då arbetet omprioriterades. Samverkan med närliggande län har utvecklats positivt för primärproduktionsområdet genom möten, projektinriktade kontroller och samsynsdiskussioner under året. Detta bidrar till mer enhetliga kontroller, vilket är viktigt då det är få handläggare som arbetar med foder- och livsmedelskontroll.

På djurskyddsområdet har myndigheten nästan uppnått målet, endast en kontroll saknades, gällande målet att kontrollera minst 10 procent av de objekt som håller livsmedelsproducerande djur.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.23 Stöd för att förebygga skada av vilt och ersättning för skada på vilt

1.23. Länsstyrelserna ska redovisa uppgifter om det stöd som varje år lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap, till Naturvårdsverket för myndighetens årliga rapportering av statligt stöd till Europeiska kommissionen enligt lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Länsstyrelserna ska vidare redovisa sin uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Under 2019 har en väsentlig del av Länsstyrelsens arbete inom område ersättning för viltskador utgjorts av regleringsbrevsuppdraget 1.23 om stöd som lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än ren, fisk och fiskeredskap, vilket redovisas i särskild ordning till Naturvårdsverket (Länsstyrelsens dnr 218-6214-2019).

Länsstyrelsen har under 2019 inte fördelat några stöd enligt förordningen (2017:1254) om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen jobbar aktivt med att förebygga skador av vilt både på grödor och tamdjur genom att:

- anlägga avledningsåkrar för storfåglar och sätta upp skrämnel på attraktiva åkrar som lockar storfåglar.
- låna ut skyddsvästar för hundar och ge bidrag till inköp av skyddsvästar för att skydda dessa mot rovdjursangrepp.
- ge bidrag till rovdjursavvisande stängsel.

Länsstyrelsen har under året även deltagit på ett stort antal möten för att informera om rovdjur och årets inventeringsresultat för att öka allmänhetens kunskap om de stora rovdjuren. Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att åtgärderna har bidragit till en ökad kunskap och förståelse av situationen och hur skador kan förebyggas.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Återrapporteringskrav 1.24 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses

1.24. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har verkat för att behovet av bostäder tillgodoses, vad det strategiska arbetet bidragit till och vilka utmaningar som finns. Länsstyrelserna ska även fortsatt verka för att behovet av bostäder tillgodoses enligt förordningen med länsstyrelseinstruktion.

Se redovisning av länsstyrelseinstruktionens 5 § avsnitt 9 I sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses.

Uppdrag 3.30 Medverka i att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

3.30. Länsstyrelserna ska medverka i Tillväxtverkets uppdrag att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet och följa upp användningen av medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Länsstyrelsen finansierar regionala projekt och medfinansierar EU projekt med medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Prioriteringar görs i enlighet med länets gällande regionala utvecklingsprogram "Mångfaldsdriven tillväxt". Se även rapporteringen under regleringsbrevsuppdrag 1.14.

Länsstyrelsen använder Tillväxtverkets system NYPS 2020 som är helt digitaliserat. Systemet används för hela kedjan av projektadministration, från ansökan till beslut, rekvisitioner av medel samt rapporteringar av måluppföljning och resultat.

Resultatbedömning

Hanterade projekt från anslaget 1:1 regionala tillväxtmedel dokumenteras och hanteras i enlighet med de beslut som finns för anslaget.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Uppdrag 3.34 Fortsätta förenklingsarbetet för företag

3.34. Länsstyrelserna ska fortsätta sitt förenklingsarbete som syftar till att det ska bli enklare att starta och driva företag. Länsstyrelserna ska fokusera på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

Länsstyrelsen arbetar fortlöpande med att informera om aktuell lagstiftning, vilka tillstånd och samråd samt ansökningar som berör länets företagare. Målsättningen är att arbeta förebyggande genom att i god tid erbjuda både skriftlig och muntlig information samt dialog kring aktuella frågor och ärenden. Den externa webbplatsen är en viktig kanal för kommunikation kring dessa frågor. För att underlätta för företag erbjuder Länsstyrelsen tidiga samråd, så kallade församråd och besök på Länsstyrelsen.

Vid ansökan om förprovning erbjuds besök för att gemensamt föra en dialog kring det aktuella ärendet. Ansökan går igenom och den sökande får snabb respons på om det är något i ansökan som måste kompletteras. Återkoppling vid ärende som inte är komplett sker omgående.

Inom den verksamhet som berör miljöfarlig verksamhet sker en nära dialog och rådgivning till berörda företag via telefon eller på möten kring aktuella tillstånds- och tillsynsfrågor under hela året. Frågan om en ändring är anmälningspliktig eller ej diskuteras oftast innan en anmälan lämnas in till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har informerat berörda företag om en ny e-tjänst för att anmäla ändring av verksamheten. Länsstyrelsen arbetar med vägledning på många olika sätt, till exempel genom utbildningar för länets kommuner, så att de i sin tur kan svara på frågor och vara behjälpliga.

Den förväntade handläggningstiden kommuniceras till företag via Länsstyrelsens webbplats och i samband med kontakter när ärendet inleds, exempelvis som återkoppling på ärende som kommit in via e-post eller vid samtal och möten.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömning är att det sker en ständig utveckling för att förenkla för företag. Eftersom ingen brukarundersökning skett under året, är det svårt att veta om länets företagare upplever en förenklad hantering av deras ärenden.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Uppdrag 3.35 Bistå Sveriges kommuner och landsting i genomförandet av en ökad digital förvaltning för företag

3.35. Länsstyrelserna ska, utifrån sitt tillsynsansvar avseende kommunal kontroll och handläggningen av vissa ärendetyper och myndighetsområden kopplade till bl.a. alkohollagstiftningen och livsmedelskontrollen, bistå vid genomförandet av regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (N2017/04297/FF). Överenskommelsen omfattar tillstånd som krävs för restaurang- och besöksnäringens verksamhet, och syftar till att underlätta för företagande genom en ökad digital förvaltning.

Länsstyrelserna har bistått i framtagandet av lösningar till den digitala plattformen verksamt.se, bland annat i Jordbruksverkets uppdrag om Digitala tjänster i livsmedelskedjan som bedrivs i samverkan med Tillväxtverket och Livsmedelsverket. En tjänst för vattenbruk har tagits fram där länsstyrelserna har bidragit med kunskaper vad gäller miljöprovning av framförallt fiskodlingar. Genom kunskapsutbyte och workshops har digitala tjänster och en checklista till en samtidigtjänst för vattenbruk utarbetats. Tjänsten erbjuder, efter ifylld information av brukaren, svar på vilka olika tillstånd och uppgifter som krävs för den tilltänkta verksamheten. I detta arbete har länsstyrelsernas gemensamma IT-organisation fungerat som en kanal in till länsstyrelserna och den digitala förvaltningen. En fullt ut digital ärendehantering gör det lättare för företag att göra rätt från början, att få en snabbare ärendehantering och att lättare få besked om ärendestatus.

Socialdepartementet

Nedan följer redovisning av åiterrapporteringskrav och eventuella uppdrag från Socialdepartementet i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019 och som ska åiterrapporteras i årsredovisningen.

Åiterrapporteringskrav 1.27 Arbetet med länsstrategier för jämställdhetsintegrering

1.27. Länsstyrelserna ska med utgångspunkt i uppdraget om länsstrategier för jämställdhetsintegrering (S2016/07873/JÄM), redovisa hur de arbetar med genomförandet av dessa. Redovisningen ska innefatta beskrivningar av förankringsarbetet såväl internt som regionalt och en analys av hur strategierna bidrar till länsstyrelsernas arbete med andra strategier, uppgifter och uppdrag som har bäring på de jämställdhetspolitiska målen. Länsstyrelserna ska också göra en bedömning av hur arbetet med strategierna främjar jämställdhetsintegrering i länet och bidrar till att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen på länsnivå.

Som redovisats avseende länsstyrelseinstruktionens 3 §, 13 p Jämställdhet, har landshövdingen bildat ett jämställdhetsråd som beslutat om, och tar ansvar för implementeringen av, länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2018 - 2020. Under 2019 har länet tagit ytterligare ett stort steg mot ett mer hållbart jämställdhetsarbete genom att implementera viljeinriktningen i strategin i den egna organisationernas arbete. Strategin innehåller en rad effektmål som är väldigt svåra att utvärdera på kort tid, men tack vare flera viktiga beslut i länets jämställdhetsråd har en rad samhandlingsområden ringats in och aktiviteter relaterade till att nå målen har fortsatt under 2019.

Inom ramen för rådets samverkan har Länsstyrelsen fortsatt att koordinera en rad förbättringsprojekt som syftar till att uppfylla de jämställdhetspolitiska delmålen. Under delmål 4, ”en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet”, har ett projekt för jämställt föräldraskap fördjupats, med ABB som projektledare. Det innebär att teknikföretag i länet uppmuntrar män att ta föräldraledighet. I arbetsgruppen ingår även Region Västmanland, kommuner och civilsamhällesorganisationer såsom MÄN (för jämställdhet)¹⁵.

Inom delmålet om ekonomisk jämställdhet har en ny förbättringsprocess startats under 2019 som handlar om att förbättra villkoren för kvinnors företagande. Samarbetet sker genom de företagsfrämjande aktörerna ALMI (Almi Företagspartner Aktiebolag), Företagarna och Västerås Science Park. Några av aktiviteterna har handlat om att diskutera jämställdhet i företagsvärldens ”morgonsoffa” och att analysera vilka hinder som företagarkvinnor möter. Under avsnitt 13 Jämställdhet ges fler exempel på hur jämställdhetsrådet ökat kunskaperna inom de jämställdhetspolitiska målen.

Struktur för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen

Rådets arbete är strukturerat på ett sätt så att de jämställdhetspolitiska målen ska uppnås. Det finns fyra fokusgrupper på medarbetarnivå där organisationer i länet är representerade.

¹⁵ Se vidare <https://mfj.se/>

Ledamöter i fokusgrupperna är jämställdhetsstrateger och verksamhetsutvecklare från myndigheter, Regionen, kommuner, civilsamhället, fackförbund och företag. Fokusgrupperna tar fram förslag på verksamhetsförbättringar för att nå de jämställdhetspolitiska målen. Dessa förslag går vidare till en beredningsgrupp som består av mellanchefer. De bedömer hur förslagen ska kunna genomföras och bereder förslagen inför beslut. Därefter skickas förslagen vidare för inriktningsbeslut av jämställdhetsrådet. En rad viktiga frågor har gått genom hela beslutskedjan. Ett exempel är ett förslag om att bli modellkommun via SKL:s satsning på jämställdhetsintegrering. Två kommuner i länet blev intresserade. Kommunråden tog därefter med sig frågorna till sina fullmäktige för beslut och blev sedermera modellkommuner. Många viktiga jämställdhetsbeslut i länet har föregåtts av arbetet i länsstrategin.

Länsstyrelsens interna strategi för jämställdhetsintegrering

Arbetet med Länsstyrelsens interna arbete beskrivs närmare under rubriken länsstyrelseinstruktion 5 § 1 p Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet. Under 2019 har Länsstyrelsens arbete fördjupats och integrerats mycket tydligare i myndighetens ordinarie styrsystem.

Vad gäller jämställdhetsintegrering av andra styr- och strategidokument så har Länsstyrelsen svarat på Region Västmanlands remiss på den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Länsstyrelsen har samrått med Regionen och lämnat förbättringsförslag inom jämställdhet. Internt har en kulturarvsstrategi tagits fram där jämställdhetsperspektivet lyfts fram. Vidare kan nämnas att arbetet med totalförsvärsövningen (TFÖ 2020) har jämställdhetsintegrerats samt att jämställdhetsperspektivet även lyfts i arbetet med klimatstrategin och i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser.

I Länsstyrelsens uppdrag kring Agenda 2030 deltar länets sakkunnige i jämställdhet, vilket innebär att alla hållbarhetsmål genomlysas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Resultatbedömning

Som nämnts under rubrikerna ovan är det svårt att bedöma resultat av måluppfyllelse kring de jämställdhetspolitiska målen under de knappa två år som gått sedan länets strategi för jämställdhetsintegrering antogs. Det som kan kvantifieras är andelen möten, utbildningstillfällen och strategidokument som blivit belysta med ett jämställdhetsperspektiv. I dessa fall kan Länsstyrelsen se en påtaglig ökning. Om dessa samtal, analyser och utbildningar lett till kvalitativa förbättringar är svårare att leda i bevis. De kvalitativt mätbara effekterna kommer först efter ett mer långsiktigt och uthålligt arbete.

Resultatbedömning: Otillfredsställande Utvecklingsbehov Gott Utmärkt

Tabeller enligt bilaga 2 till regleringsbrev

Nedanstående tabeller redovisas i enlighet med bilaga 2 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019: Mallar för redovisning av statistik.

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	28	25	24
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	4,0	4,8	5,3
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	0,5	0,3	0,4
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,08	0,11	0,16
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,01	0,02	0,06
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	0	1	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister.

Kommentar till tabell 1.1 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Antalet årsarbetskrafter inom området djurskydd var lägre 2019 jämfört med de två föregående åren på grund av sjukskrivning, tjänstledighet och avslut av tjänst. Kontroll av foder prioriterades ner till förmån för djurskyddskontroller.

Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter sker inte varje år. Verksamheten i länet är liten.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta	2019	2018	2017
Antal fiskevårdsområden	30	30	30
Antal fiskelicenser	0	0	0
Antal personliga fiskelicenser	24	24	24
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	0	0

Källa: Havs- och vattenmyndigheten och ärendehanteringssystemet Platina.

Kommentar till tabell 1.2: Fiske

Antalet fiskevårdsområden och antalet yrkesfiskare i länet har varit stabilt under de senaste tre åren.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014–2020

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturfondsadministration	0	0	0
varav förvaltande myndighet	0	0	0
varav attesterande myndighet	0	0	0
varav kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014–2020

Det finns inga redovisade kostnader för strukturfondsadministrationen för programperioden 2014–2020 under 2019.

Tabell 4.1: Kulturmiljö

Länsfakta kulturmiljö	2019	2018	2017
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	9 283	9 245	9 204
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	51	51	51
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	64	68	68
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	26	26	26
Kulturresevat, <i>antal</i>	2	2	2
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	60,0	60,0	60,0

Källa:

Fornlämningar – Fornminnesinformationssystemet (FMIS) (www.fmis.raa.se).

Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen.

Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens uppdaterade förteckning över länets kyrkobyggnader.

Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård.

Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat.

Andel kommuner med kulturmiljöprogram – Länsstyrelsens egen bedömning av andelen kommuner med kommunomfattande kulturmiljöprogram.

Kommentar till tabell 4.1: Kulturmiljö

När det gäller beräkningen av antalet fornlämningar har Riksantikvarieämbetets statistik över antal fornlämningar som fanns registrerade i respektive län den 14 december 2019 använts. Enligt samma statistik har 38 nya fornlämningar registrerats. Varje huvudobjekt, det vill säga ett gravfält, räknas som en lämning. Att antalet fornlämningar har ökat sedan föregående år beror på att nya fornlämningar har påträffats vid arkeologiska utredningar som har genomförts i länet under året.

Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2019	2018	2017
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	9 618	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen		11 610	11 527

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, Riksantikvarieämbetets handläggarsystem KÄLLA. Samtliga, av Riksantikvarieämbetet fördelade medel har inte betalats ut till bidragsmottagarna av Länsstyrelsen under året.

Kommentar till tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

I samband med införandet av det nya bidragssystemet ASK under 2019 ansvarar länsstyrelserna själva för alla utbetalningar av kulturmiljövårdsanslaget

Under året har Länsstyrelsen fattat beslut om 9 618 tkr som belastar kulturmiljövårdsanslaget. Den tilldelade summans bidrag var längre än tidigare år. Av denna summa har 6 644 tkr betalats ut som bidrag till externa mottagare. Den största delen av de tilldelade bidragsmedlen har, liksom tidigare, fördelats till vård av bebyggelse. Inom denna insats har Länsstyrelsen de största anspråken på bidragsmedel. Under 2019 har Länsstyrelsen återigen erhållit särskilda medel från Riksantikvarieämbetet för att möta det omfattande och akuta renoveringsbehovet av ett antal slussportar och trösklar längs Strömsholm kanal.

Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH) ¹⁾	2 408	2,4

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsåret.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter: Folkhälsa

Kostnaderna för arbetet inom folkhälsa är till största delen extern finansiering för uppdragen ANDTS, tillsyn av alkohol och tobak samt Brottsförebyggande insatser. Tillsyn ANDTS har varit delvis vakant under året och därmed är kostnaderna något lägre än beräknat.

Tabell 6.1: Jämställdhet

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2019	2018	2017
Verksamhetskostnader inkl. OH¹⁾ (tkr)	7 762	7 255	6 068
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	1 859	2 068	1 673
varav övrig finansiering (tkr)	5 515	5 098	4 295
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	3,35	3,18	2,99
Verksamhetsintäkter	4 441	4 023	3 080

1) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabell 6.1: Jämställdhet

Verksamhetskostnaderna (varav ramanslag 5:1) har minskat under året på grund av Länsstyrelsens förändrade prioriteringar. Den övriga finansieringen har ökat, vilket beror på Länsstyrelsens projekt Kvinna in i Sverige samt Djur och våld.

Annat beslut från regeringen

Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm), 2017-12-18

Myndigheterna ska bistå rådet i arbetet med att samverka och med att identifiera effektiva samarbeten och åtgärder som bidrar till en utveckling av hållbara städer. Arbetet ska ske inom ramen för myndigheternas verksamhetsområden och befintliga anslag.

Myndigheterna ska bilda ett nätverk där experter från myndigheterna ingår samt där även en expert som representant för länsstyrelsen och en expert som representant för kommuner som utses av Sveriges Kommuner och landsting (SKL) ska kunna ingå. Nätverket ska med sin sakkunskap stödja rådet i arbetet med underlag och konsekvensbedömningar.

Respektive myndighet ska senast 1 februari varje år ta fram en åtgärdslista med konsekvensbeskrivna åtgärder som publiceras på respektive myndighets webbplats. Listan ska omfatta åtgärder som respektive myndighet har genomfört och avser att genomföra. Åtgärderna ska vara uppföljningsbara och rymmas inom myndigheternas verksamhetsområden. Åtgärderna ska genomföras integrerat i de berörda myndigheternas ordinarie processer och ska förhålla sig till andra relevanta åtgärder och program.

Myndigheterna ska i sina årsredovisningar redogöra för hur arbetet fortlöper.

Regeringen inrättade i december 2017 ett Råd för hållbara städer som ska verka för att genomföra regeringens politik för hållbar stadsutveckling. Rådets uppdrag är att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer. Länsstyrelserna ingår som en av 13 medlemmar i Rådet som leds av riksarkitekt Helena Bjarnegård.

Rådet ska årligen redovisa en gemensam åtgärdslista av genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling och som myndigheterna avser utföra i samverkan. Rådet ska även redovisa förslag till regeringen på strategiskt viktiga frågor som helt eller delvis ligger utanför Rådets ansvarsområde samt lämna förslag på eventuella frågor som behöver utredas. Den 1 mars 2019 lämnade Rådet en åtgärdslista och redovisade arbetet under år 2018 i en rapport till Regeringskansliet.

Under 2019 har bland annat ett strategiskt dokument med övergripande mål och strategier för arbetet 2019-2022 tagits fram, ett nytt kansli har inrättats vid Boverket, Rådets webbplats hallbarstad.se har flyttats över från ArkDes till Boverket och arbete har påbörjats med att vidareutveckla webbplatsen. Rådet har även arrangerat ett gemensamt seminarium under Almedalen i juni 2019.

Länsstyrelserna har bidragit med att synkronisera rådets arbete med det arbete som bedrivs i Miljömålsrådet. Vidare har länsstyrelserna i rådets arbete poängterat vikten med att få en samlad och tydlig stat gentemot kommunerna och att det är viktigt att Agenda 2030 och då särskilt mål 11 *Hållbara städer och samhällen* står i fokus för rådets arbete.

Året i siffror

Avsnittet är framtaget i enlighet med regleringsbrevsuppdrag 2.2 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2019. Uppdraget ersätter tidigare regeringsbeslut S2012/4487/SFÖ.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2017–2019 tkr

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019	2018	2017
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	7 314	7 924	6 489
201	Allmänna val	652	1 600	178
25	Trafikföreskrifter m.m.	718	749	636
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 663	5 708	5 543
30	Regional tillväxt	553	345	457
34	Infrastrukturplanering	383	404	362
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 476	3 589	3 615
41	Stöd till boende	1 619	1 340	1 157
42	Energi och klimat	7 708	6 078	3 297
43	Kulturmiljö	8 794	8 947	8 127
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	10 327	8 949	5 162
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	13 815	14 603	14 902
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	17 083	21 932	21 125
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 555	1 803	1 752
53	Vattenverksamhet	20 409	18 649	16 833
54	Mineral-och torvfyndigheter	17	8	1
55	Miljöfarlig verksamhet	4 963	4 280	3 274
56	Övrigt miljö-och hälsoskydd	161	103	115
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 480	2 225	1 951
58	Restaurering	1 462	761	599
60	Lantbruk och landsbygd	13 886	12 701	14 325
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)			
62	Fiske	1 671	1 841	1 140
70	Folkhälsa	2 408	3 082	2 502
80	Jämställdhet	5 440	5 247	4 072
81	Nationella minoriteter	58	47	11
82	Mänskliga rättigheter	839	868	488
85	Integration	3 375	2 690	2 659
	SUMMA PRODUKTION	138 831	136 472	120 775
10	Myndighetsövergripande verksamhet	24 407	26 993	28 480
11	Administration och intern service	39 663	38 729	34 681
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	202 902	202 194	183 936
99	Resurssamverkan ²⁾	28 630	25 909	19 248
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ³⁾	231 532	228 103	203 184

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21) fr o m 2018.

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta Länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod (och tresiffernivå avseende VÄS 201 Allmänna val).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Tabell B - Verksamhetskostnader 2019

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	7 314	3,60%	1 388	2,19%	8 702	4,31 %
201	Allmänna val	652	0,32 %	426	0,67 %	1 078	0,53 %
25	Trafikföreskrifter m.m.	718	0,35 %	476	0,75 %	1 194	0,59 %
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 663	2,79 %	3 262	5,15 %	8 925	4,42 %
30	Regional tillväxt	553	0,27 %	109	0,17 %	663	0,33 %
34	Infrastrukturplanering	383	0,19 %	253	0,40 %	636	0,31 %
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 476	2,70 %	2 185	3,45 %	7 661	3,79 %
41	Stöd till boende	1 619	0,80 %	1 063	1,68 %	2 682	1,33 %
42	Energi och klimat	7 708	3,80 %	3 508	5,54 %	11 216	5,55 %
43	Kulturmiljö	8 794	4,33 %	3 794	6,00 %	12 588	6,23 %
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	10 327	5,09 %	5 522	8,73 %	15 849	7,84 %
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	13 815	6,81 %	6 956	10,99 %	20 771	10,28 %
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	17 083	8,42 %	6 188	9,78 %	23 271	11,51 %
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 555	0,77 %	1 021	1,61 %	2 576	1,27 %
53	Vattenverksamhet	20 409	10,06 %	10 112	15,98 %	30 520	15,10 %
54	Mineral- och torvfyndigheter	17	0,01 %	11	0,02 %	28	0,01 %
55	Miljöfarlig verksamhet	4 963	2,45 %	1 553	2,45 %	6 516	3,22 %
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	161	0,08 %	105	0,17 %	266	0,13 %
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 480	1,22 %	1 061	1,68 %	3 541	1,75 %
58	Restaurering	1 462	0,72 %	577	0,91 %	2 039	1,01 %
60	Lantbruk och landsbygd	13 886	6,84 %	7 060	11,16 %	20 946	10,36 %
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)						
62	Fiske	1 671	0,82 %	634	1,00 %	2 305	1,14 %
70	Folkhälsa	2 408	1,19 %	1 251	1,98 %	3 659	1,81 %
80	Jämställdhet	5 440	2,68 %	2 322	3,67 %	7 762	3,84 %
81	Nationella minoriteter	58	0,03 %	38	0,06 %	96	0,05 %
82	Mänskliga rättigheter	839	0,41 %	415	0,66 %	1 255	0,62 %
85	Integration	3 375	1,66 %	1 990	3,14 %	5 365	2,65 %
	SUMMA PRODUKTION	138 831	68,42 %	63 278	100,00 %	202 109	100,00 %
10	Myndighetsövergripande verksamhet	24 407	12,03 %				
11	Administration och intern service	39 663	19,55 %				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	202 902	100,00 %			202 109	100,00 %
99	Resurssamverkan ²⁾	28 630		792		29 423	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen³⁾	231 532				231 532	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ⁴⁾						

Nivå 1 (113-115)	24 848	26,05 %				
Nivå 2 (110-112, (116-119)	14 815	15,53 %				
Nivå 3 (100-109)	24 407	25,59 %				
Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	95 380					

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna Länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

⁴⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2017–2019

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2019 totalt	2019 varav kvinnor	2019 varav män	2018 totalt	2017 totalt
20-21 (exkl. 201) ¹⁾	Övrig förvaltning	2,5	1,7	0,7	3,0	2,3
201 ¹⁾	Allmänna val	0,9	0,7	0,2	1,7	0,2
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,8	0,6	0,2	1,0	1,0
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6,7	5,7	1,0	7,2	7,7
30	Regional tillväxt	0,2	0,2	0,0	0,3	0,2
34	Infrastrukturplanering	0,5	0,5	0,1	0,6	0,5
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4,6	2,6	2,0	4,9	4,8
41	Stöd till boende	2,5	1,0	1,6	2,1	1,9
42	Energi och klimat	7,7	5,7	2,0	5,9	3,4
43	Kulturmiljö	8,0	7,6	0,4	7,4	7,4
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	10,5	4,4	6,1	7,0	5,1
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	13,6	6,8	6,8	15,0	13,4
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	14,2	4,8	9,4	15,4	15,3
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,3	2,3	0,1	2,7	2,9
53	Vattenverksamhet	21,1	13,4	7,7	19,1	18,1
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
55	Miljöfarlig verksamhet	3,4	1,9	1,5	3,1	3,3
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
57	Förorenade områden, efterbehandling	2,2	2,2	0,0	2,8	3,1
58	Restaurering	1,3	1,2	0,2	1,1	0,9
60	Lantbruk och landsbygd	15,7	11,3	4,4	14,2	13,8
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62	Fiske	1,3	0,4	0,9	1,2	1,3
70	Folkhälsa	2,4	2,1	0,2	3,4	2,7
80	Jämställdhet	4,8	3,7	1,0	3,6	3,1
81	Nationella minoriteter	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
82	Mänskliga rättigheter	0,8	0,7	0,1	0,9	0,5
85	Integration	4,3	2,3	1,9	3,5	3,3
	SUMMA PRODUKTION	132,6	83,9	48,7	127,2	116,4
10	Myndighetsövergripande verksamhet	13,5	9,6	4,0	14,4	12,7
11	Administration och intern service	18,8	15,4	3,5	18,6	17,7
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	164,9	108,8	56,1	160,2	146,7
99	Resurssamverkan ²⁾	1,3	0,1	1,2	0,6	0,5
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	166,2	108,9	57,3	160,7	147,2

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2019 totalt (tkr)	2019 per åa (kr)	2018 totalt (tkr)	2018 per åa (kr)	2017 totalt (tkr)	2017 per åa (kr)
Intern representation	81	486	93	579	118	805
Extern representation	161	968	202	1 254	565	3 841

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader ¹⁾	2019	2018	2017
Residens			
Lokalkostnader (tkr) ²⁾	1 368	1 350	1 322
Lokalyta (m ²)	1 326	1 326	1 326
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 032	1 018	997
Lokaler³⁾			
Lokalkostnader (tkr)	8 515	8 280	8 099
Lokalyta (m ²)	6 807	6 502	6 502
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 251	1 273	1 246
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	51	52	55
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	41	40	44
Kontorslokaler⁴⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	5 115	4 832	4 832
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	31	30	33
SUMMA LOKALKOSTNADER	9 883	9 630	9 421

¹⁾ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

²⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÅS 103 Servicestöd till ledningen.

³⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÅS 113 Lokaler.

⁴⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2019

(samtliga ärenden oavsett databas)

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	48	73	150	207	64	5
Övrig förvaltning (20-21), exkl. 201	54	530	55	596	43	2
Allmänna val (201)	3	86	3	91	1	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	29	117	3	141	8	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	105	722	492	1 236	83	12
Regional tillväxt (30)	3	10	2	15	0	0
Infrastrukturplanering (34)	3	18	1	17	5	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	32	463	2	454	43	1
Stöd till boende (41)	330	698	1	518	511	1
Energi och klimat (42)	4	48	11	39	24	0
Kulturmiljö (43)	110	837	84	904	127	7
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	41	106	55	142	60	2
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	91	246	18	246	109	17
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	61	61	108	161	69	14
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	51	389	47	427	60	1
Vattenverksamhet (53)	58	206	100	312	52	2
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	36	283	53	319	53	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	4	129	0	132	1	0
Förenade områden, efterbehandling (57)	19	21	28	52	16	0
Restaurering (58)	4	9	7	16	4	0
Lantbruk och landsbygd (60) ¹⁾	3 985	5 349	44	7 431	1 947	944
Fiske (62)	23	240	9	240	32	0
Folkhälsa (70)	6	22	3	10	21	0
Jämställdhet (80)	1	21	18	25	15	0
Nationella minoriteter (81)	0	2	0	1	1	0
Mänskliga rättigheter (82)	5	7	3	12	3	0
Integration (85)	18	49	6	49	24	0
TOTALT ANTAL ÄRENDE FÖR SAMTLIGA ÄRENDESLAG	5 124	10 742	1 303	13 793	3 376	1 009
varav Vattenmyndighetens ärenden	9	23	15	36	11	2

¹⁾ Under 2019 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd, ekologisk produktion och miljöersättningarna för betesmarker och slätterängar, vallodling, minskat kväveläckage samt skyddszoner. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2019 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket.

Tabell G – Handläggningstider

VÄS	Ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2017-2019	Utfall (%) 2019	Utfall (%) 2018	Utfall (%) 2017	Medel-antal dagar 2019	Medel-antal dagar 2018	Medel-antal dagar 2017
202	Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45						
204	Begravningsfrågor ¹⁾	45						
212	Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180						
282	Ansökan om tillstånd enligt 16§ Djurskyddslagen ²⁾	90	100	100	100	15	12	11
282	Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	100	100	81	5	8	39
282	Anmälningsärenden djurskydd	90	97	99	98	23	18	16
403	Överklagade av lov, förhandsbesked ³⁾	150	100	100	100	66	54	53
403	Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder ³⁾	120	9)	10)	100	9)	10)	52
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	81	85	100	115	112	64
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författn	180	86	75	93	119	136	113
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	42	75	77	75	41	38	36
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ⁴⁾	21	91	80	94	12	14	12
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 5)}	180						
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	11)	12)	13)	11)	12)	13)
562	Prövning av avfall och producentansvar	40	96	95	95	10	9	10
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	30	97	97	98	8	8	9
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{6, 7)}							
	Företagsstöd	180	26	7	9	463	555	547
	Projektstöd	180	67	70	87	240	215	201
	Miljöinvesteringar	180	90	100	53	55	39	69
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^{6, 7)}							
	Företagsstöd	180	100	-	0	173	-	327
	Projektstöd	180	-	-	-	-	-	-
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{7, 8)}							
	Företagsstöd	120	100	93	92	56	77	63
	Projektstöd	120	91	97	100	57	43	55
	Miljöinvesteringar	120	100	100	96	31	37	38
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^{7, 8)}							
	Företagsstöd	120	-	-	-	-	-	-
	Projektstöd	120	-	-	-	-	-	-
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	57	58	92	50	36	13
623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	69	97	94	35	21	19

- ¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till Länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.
- ²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.
- ³⁾ Uppdrag 3.39 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2019.
- ⁴⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.
- ⁵⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.
- ⁶⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90 % av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.
- ⁷⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.
- ⁸⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90 % av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.
- ⁹⁾ Antal beslutade ärenden = 5, Utfall 100 %, Medel 51 dagar.
- ¹⁰⁾ Antal beslutade ärenden = 6, Utfall 100 %, Medel 58 dagar.
- ¹¹⁾ Antal beslutade ärenden = 8, Utfall 75 %, Medel 77 dagar.
- ¹²⁾ Antal beslutade ärenden = 2, Utfall 100 %, Medel 18 dagar.
- ¹³⁾ Antal beslutade ärenden = 5, Utfall 80 %, Medel 32 dagar.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Tabell H – Styckkostnader*

VÄS	Styck-kostnad 2019 ¹⁾	Styck-kostnad 2018 ¹⁾	Styck-kostnad 2017 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2019 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2018 ¹⁾	Kostnad inkl. OH 2017 ¹⁾	Antal ärenden 2019 ²⁾	Antal ärenden 2018 ²⁾	Antal ärenden 2017 ²⁾
282 Djurskydd	6,0	6,9	5,7	5 168,6	5 986,1	6 051,6	860	865	1 067
431 Fornminnen	5,5	5,3	7,2	3 633,5	3 858,7	4 291,7	661	724	596
601 Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar ³⁾	0,7	0,8	0,6	8 018,7	6 674,3	6 389,0	11 871	8 565	10 906

*) Länsstyrelsens bedömning är att 500 beslut per år är ett stort antal, vilket utgör cirka 5 procent av det totala antalet beslut per år. Samtliga ärenden (oavsett databas) ingår i bedömningen och urvalet. Det har resulterat i 3 ärendeslag med stora volymer, vars styckkostnader presenteras i tabellen ovan/nedan.

¹⁾ Uttryckt i tkr.

²⁾ Avser antalet beslutade ärenden.

³⁾ Antal beslutade ärenden inom VÄS 601 är framtagna från Jordbruksverkets IT-system Jorden. Det inkluderar beslut om utbetalning och åtagande, både bifall och avslag. Det inkluderar även beslut om ändrat åtagande samt beslut om tvärvillkorsavdrag. De stödformer som ingår är gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga lantbrukare, nötkreatursstöd, stöd för ekologisk produktion, kompensationsstöd och miljöersättningarna betesmarker och slätterängar, vallstöd, minskat kväveläckage och skyddszoner. Ärenden som beslutats manuellt eller i annat system exempelvis jbr ingår inte. De utgör dock en mindre del av ärendemängden.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket.

Övriga återrapporteringskrav

Avsnittet innehåller övriga återrapporteringskrav enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Avgiftsbelagd verksamhet, enligt 3 kap. 2 §

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2017	2018			2019						2019
	Akkumulerat utfall	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Nettoutfall	Budget intäkter	Utfall intäkter	Budget kostnader	Utfall kostnader	Netto budget	Nettoutfall	Akkumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-2 571	149	187	-38	200	113	300	111	-100	2	-2 607
Registreringsavgift för jaktområden	0	7	0	7	0	12	0	0	0	12	18
Delgivning	-88	56	49	7	30	81	50	81	-20	0	-82
Övrig offentligrättslig verksamhet	22	12	0	12	0	0	0	0	0	0	34
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	195	24 491	25 626	-1 135	20 000	27 749	20 000	28 846	0	-1 097	-2 038
Övrig uppdragsverksamhet	58	128	82	46	65	160	10	69	55	91	195
Summa totalt	-2 384	24 842	25 943	-1 101	20 295	28 115	20 360	29 107	-65	-993	-4 478
- fördelat på											
Summa offentligrättsligt	-2 637	223	236	-12	230	205	350	192	-120	13	-2 636
Summa uppdragsverksamhet	253	24 619	25 708	-1 089	20 065	27 909	20 010	28 916	55	-1 006	-1 842

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall av Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet i jämförelse mot budget. Uppställningen utgår från indelningen av avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras enligt punkt 6.1 och bilaga 3 till länsstyrelsernas regleringsbrev.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen avgiftsbelagd verksamhet

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna 2018. Detta är orsakat av:

1. Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person.
2. Att kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning innebär att vi har många bomkörningar.
3. När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
4. Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

År 2019 har arbetssättet utvecklat och effektiviserats gällande de administrativa kontrollerna. Bedömningen är att det har varit färre bomkörningar samt färre djur utan ägare år 2019 jämfört med tidigare år. Detta varierar mellan åren.

Kostnader inom "Resurssamordning" har varit större än budgeterat under året både avseende intäkter och kostnader. Detta beror på en ökning av den länsstyrelsegemensamma förvaltningen.

Kompetensförsörjning, enligt 3 kap. 3 §

3 § Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Kompetensförsörjningen styrs av Länsstyrelsens verksamhet samt de förändringar som myndigheten förväntas stå inför. Länsstyrelsen ska vara en attraktiv arbetsgivare där kvalitet, effektivitet och resultat är avgörande för att nå verksamhetsmålen. Länsstyrelsen är en kunskapsintensiv organisation där medarbetarnas kompetens är en förutsättning för att lösa uppdrag och nå goda resultat. Kompetensförsörjningen ska stödja kompetensutvecklingen utifrån Länsstyrelsens behov och målbilder.

Kompetensen vid Länsstyrelsen är fortsatt mycket hög och väl anpassad till mål, uppdrag och förutsättningar. Länsstyrelsen kan oftast rekrytera efterfrågad kompetens. Myndighetens löner är jämställda, men ibland uppstår svårigheter att rekrytera vissa kompetenser på grund av en stark arbetsmarknad i regionen.

Som tidigare år har kompetensförsörjningen varit i fokus där anpassning skett utifrån Länsstyrelsens ekonomi. Länsstyrelsens personalomsättning har under 2019 varit något lägre än 2018. Tio medarbetare har tillsvidareanställts under året och tretton har slutat sin anställning, varav 3 pensionsavgångar. Introduktionen har förstärkts för att de nya medarbetarna ska introduceras i Länsstyrelsens verksamhet och den statliga värdegrunden. De nya medarbetarna tycker att de blir väl mottagna och att de får en bra introduktion till arbetsplatsen. Medarbetarna är också stolta över att arbeta på Länsstyrelsen och pratar överlag gott om Länsstyrelsen som arbetsgivare.

Länsstyrelsens arbetsuppgifter spänner över många olika sakområden. Målsättningen är att ha personal som har en generalistkompetens, men som också har spetskunskaper inom delar av området. Generalistkompetens är viktig då verksamheten ständigt förändras och arbetsuppgifter försvinner eller tillkommer. Länsstyrelsen uppmuntrar intern rörlighet, dels för att kunna behålla och utveckla medarbetare, dels för att minska sårbarheten vid omställning av nya uppdrag och arbetssätt.

Länsstyrelsen har under 2019 genomfört särskilda kompetensinsatser gällande ledarskap för enhetschefer och biträdande avdelningschefer. De har gått en fyra dagars utbildning i ”Att leda mig själv för att leda andra” med fokus på arbetsgivarperspektivet. De har efter utbildningen fått ökad kunskap och förståelse i bland annat kommunikation och kommunikationsstilar, grupperns utveckling och mognad, att leda i målstyrd organisation och coachande förhållningssätt.

Under 2019 var ett ”medarbetarår”. Under 2019 har medarbetarskap varit i fokus för de interna utvecklingsinsatserna. Medarbetarskapet handlar om delaktighet, prioriteringar och ansvarstagande för Länsstyrelsens verksamhet i länet. Länsstyrelsen har genomfört särskilda aktiviteter utifrån vår nya medarbetarpolicy, där honnörsorden är professionell, handlingskraftig och föredömlig. Arbetet med ett öppet och förtroendegivande arbetsklimat och arbetsglädje har fortsatt under året med särskilda grupputvecklingsinsatser inom flera olika funktioner och avdelningar. På flera avdelningar har det tagits fram spelregler för att ytterligare förtydliga medarbetarskapet. Dessutom har alla medarbetare erbjudits föreläsning om bemötande och ökad arbetsglädje.

Personalomsättning vid Länsstyrelsen i Västmanlands län 2017–2019

År	Nyanställda	Avgångar
2019	14,4	11,9
2018	18,5	10,36
2017	18,7	10,4

Sjukfrånvaro, enligt 7 kap. 3 §

Kön	Ålder	2019			2018		
		Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	≤29	1,7	-	-	3,3	-	-
	30–49	36,7	1,7	42,9	32,0	2,0	
	50≥	22,9	3,7	29,2	23,1	2,4	64,9
	Alla	61,2	2,5	33,9	58,4	2,1	37,7
Kvinnor	≤29	5,7	-	-	5,1	-	-
	30–49	73,0	6,5	76,2	71,8	4,9	61,9
	50≥	45,5	6,3	74,5	40,9	4,4	61,4
	Alla	124,1	6,3	74,1	117,7	4,8	60,5
Samtliga	≤29	7,3	4,3	-	8,4	-	-
	30–49	109,6	4,9	72,9	103,8	4,0	62,3
	50≥	68,3	5,4	65,4	64	3,7	51,7
Summa		185,3	5,0	68,6	176,3	3,9	57,5

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

* Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Kommentar till tabellen om sjukfrånvaro

Under 2019 har sjukfrånvaron ökat markant från 3,9 procent 2018 till 5,0 procent 2019. Till stor del beror den ökade sjukfrånvaron på långtidssjukskrivningar, där orsakerna inte varit arbetsrelaterade, utan berott på sjukdomar och olyckor. Länsstyrelsen arbetar mycket aktivt med tidig rehabilitering och att följa upp sjukfrånvaron med rehabiliteringsplaner och kontinuerliga avstämningsmöten med den som blivit sjukskriven. Länsstyrelsen erbjuder också stöd via företagshälsovården med fokus på det förebyggande arbetet för att motverka stressrelaterade sjukdomar. Därutöver arbetar Länsstyrelsen kontinuerligt med ergonomisk rådgivning och en systematisk uppföljning av sjukfrånvaron. En särskild satsning har under året genomförts med coachsamtal och grupputvecklingsinsatser.

Det finns alltför få anställda under 29 år för att det ska gå att redovisa sjukfrånvaron i denna grupp. Enligt 7 kap 3 § FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Information av väsentlig betydelse

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Myndigheten har inga händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut, som inte framgår av övriga resultatredovisningen, att rapportera till regeringen.

Resultaträkning (tkr)

	2019	2018	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	117 906	117 015	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	34 418	33 049	2
Intäkter av bidrag	78 210	76 924	3
Finansiella intäkter	6	15	4
Summa	230 539	227 002	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-122 907	-117 387	5
Kostnader för lokaler	-10 027	-9 825	6
Övriga driftskostnader	-97 804	-99 786	7
Finansiella kostnader	-95	-169	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-700	-936	9
Summa	-231 532	-228 103	
Verksamhetsutfall	-993	-1 101	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	7 899	6 144	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-7 899	-6 144	11
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	6 177	6 317	12
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	33 393	33 017	13
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-59	21 928	14
Finansiella intäkter	-2	-1	15
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	61	35	16
Lämnade bidrag	-39 570	-61 296	17
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-993	-1 101	18

Balansräkning

TILLGÅNGAR (TKR)	2019-12-31	2018-12-31	Not
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	67	96	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	932	1 543	
Summa	999	1 639	19
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	391	2 150	20
Fordringar hos andra myndigheter	2 927	5 998	21
Övriga kortfristiga fordringar	36	330	22
Summa	3 354	8 477	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 656	2 441	
Upplupna bidragsintäkter	13 195	6 708	
Övriga upplupna intäkter	579	20	
Summa	16 430	9 169	23
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	36 514	30 728	
Summa	36 514	30 728	24
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	25 882	33 958	25
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	257	234	26
Kassa och bank	751	693	27
Summa	26 891	34 885	
Summa tillgångar	84 188	84 898	

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2019-12-31	2018-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	43	43	
Balanserad kapitalförändring	-3 485	-2 384	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-993	-1 101	
Summa	-4 435	-3 442	28
Fonder			
Fonder	1 639	1 700	
Summa	1 639	1 700	16
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	11	0	29
Övriga avsättningar	897	770	30
Summa	908	770	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	974	1 686	31
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	32
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	6 498	7 798	33
Leverantörsskulder	6 776	7 035	34
Övriga kortfristiga skulder	1 938	1 959	35
Depositioner	258	233	36
Summa	16 444	18 710	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	20 800	22 401	
Oförbrukade bidrag	48 832	44 760	
Summa	69 632	67 161	37
Summa kapital och skulder	84 188	84 898	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	NOT
Utgiftsområde 01								
Rikets styrelse								
01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län	3 062	120 841	0	0	123 903	-122 738	1 166	38
Utgiftsområde 19								
Regional tillväxt								
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Västmanlands län	0	1 705	0	0	1 705	-1 518	187	39
Summa	3 062	122 546	0	0	125 608	-124 255	1 353	

I utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län ingår 30 mkr som avser länsstyrelsegemensam utveckling och därtill hörande utvecklingsnära förvaltning av projekt.

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr			NOT
Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2511 019 Expeditions- och ansökningsavgifter	540	362	
2537 119 Miljöskyddsavgift Täktavgift	5 000	5 912	
2552 317 Avgifter enligt avfallsförordningen	130	126	
2714 117 Sanktionsavgifter	200	1 499	
2811 207 Övriga inkomster av statens verksamhet	50	0	
Summa	5 920	7 899	10

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag / Anslagsbenämning	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden 2019	Utestående åtaganden 2019	Utestående åtagandenas fördelning per år				NOT
				2020	2021	2022	2023	
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Västmanlands län	3 000	189	1 252	752	480	20	0	40

19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Västmanlands län:

Inga nya beslut har fattats under fjärde kvartalet år 2019. Vanligtvis fattas nya beslut under första kvartalet då de ekonomiska förutsättningarna har klargjorts.

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2020.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

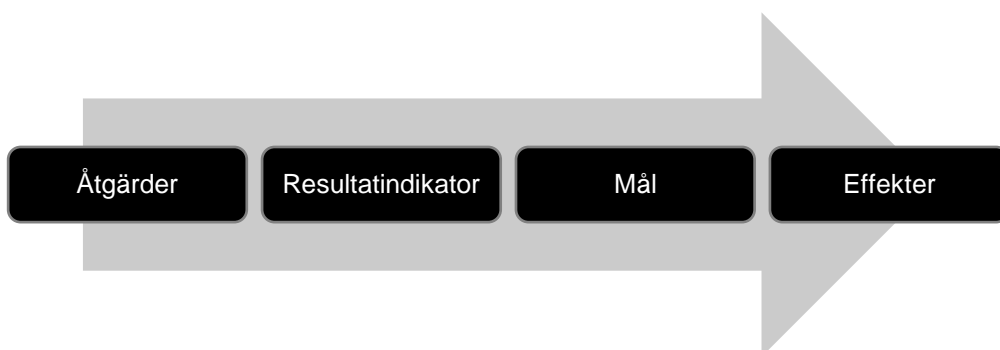
I regleringsbrevet har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Vid redovisningen av de uppgifter som avses i 2 § 1–3 förordningen med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa bestämmelserna 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

- Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

Indikatorer

Länsstyrelsen har påbörjat sitt arbete med att identifiera relevanta resultatindikatorer som ska förstärka beskrivningen av resultatredovisningen. Resultatindikatorerna ska tydliggöra genomförda åtgärder i relation till mål för verksamheten och vilka effekter de har bidragit till att uppnå. De resultatindikatorer som Länsstyrelsen har valt att lyfta fram 2019 har fokus på myndighetens ärendehantering, tillsyn och kontroll samt bidragsutbetalningar.

Styckkostnader

Enligt 3 kap. 1 § FÅB ska styckkostnader för handläggning av ärenden inom ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden redovisas. Myndigheten bedömer enligt ESV: s föreskrifter till bestämmelsen självständigt vad som avses med ett stort antal ärenden. Länsstyrelsens bedömning är att 500 beslut per år är ett stort antal, vilket utgör cirka 5 procent av det totala antalet beslut per år. Samtliga ärenden (oavsett databas) ingår i bedömningen och urvalet.

Enligt ESV: s allmänna råd till bestämmelsen i 3 kap. 1 § bör de ärendeslag som redovisas vara väsentliga att redovisa och utgöra verksamhetens prestationer. Styckkostnaderna per ärendeslag bör beräknas som totala verksamhetskostnader, inklusive andel av gemensamma kostnader men exklusive transfereringar. Länsstyrelsens beräkning av styckkostnader (som återfinns i Tabell H) beräknas enligt följande:

- Totala verksamhetskostnader (S-kod 4-6999) inklusive overhead (konto 9800) men exklusive transfereringar för respektive ärendeslag på 3-ställig VÄS-nivå under angiven period dividerat med antalet *beslutade* ärenden inom respektive ärendeslag på 3-ställig VÄS-nivå under angiven period.

Länsstyrelsen har följande kommentarer om den valda beräkningsmetoden:

- Att *beslutade* ärenden utgör nämnaren i beräkningarna beror på att detta begrepp bäst motsvarar begreppet *prestation*.
- Det kan finnas undergrupperingar av ärendeslag inom en VÄS-kod på 3-ställig nivå, vilket gör att begreppet ärendeslag tolkas extensivt i vissa fall.
- De kostnader som finns redovisade under respektive VÄS-kod på 3-ställig nivå avser inte enbart kostnader för beslutade ärenden, utan även för exempelvis inkomna (ännu ej beslutade ärenden) vilket får styckkostnaden för beslutade ärenden att skenbart bli något högre än vad den de facto borde vara.

- Det finns ingen automatisk systemkoppling mellan vilken VÄS-kod ett ärende redovisas under och till vilken VÄS-kod en kostnad hänförs. Detta leder till att fullständig korrelation inte nödvändigtvis föreligger.
- Vad som utgör ett stort antal avgörs enbart utifrån 2019 års ärendemängd. Det innebär att ett ärendeslag som tidigare år har uppfyllt kriterierna för vad som bedöms vara ett stort antal riskerar att inte beräknas och vice versa.
- Kostnader på VÄS-gruppernas egna övergripande koder har inte fördelats till respektive ärendeslag inom gruppen, eftersom det i många fall registreras ärenden på de övergripande koderna.
- Länsstyrelsen gör bedömningen att den valda beräkningsmetoden trots ovanstående är tillräckligt tillförlitlig att dra slutsatser från.

Tabell G i tidigare årsredovisningar

Tidigare årsredovisningar har innehållit statistik om överklagande ärende (tidigare tabell G). Efter analys har det framkommit att kvaliteten på denna data är bristfällig. Därför har statistiken exkluderats i årets årsredovisning i väntan på att nya rapporter tas fram i ärendehanteringssystemet Platina.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor till och med brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Under året periodiseras förutbetalda kostnader löpande som till exempel hyror, för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 20 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner med mera.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Under 2019 har översyn av tillämpade avskrivningstider gjorts utifrån *ESV:s handledning 2016:49 Att redovisa materiella anläggningstillgångar*. För att på ett bättre sätt avspeglade kostnaderna mot den faktiska förbrukningen är avskrivningstiden förlängd när det gäller egenutvecklade/köpta IT-system, maskiner och andra fordon. Tillämpning sker på nyanskaffningar från den 1 september 2019. Korrigering av avskrivningsplan avseende tidigare anskaffade tillgångar bedöms inte som meningsfullt.

Avskrivningsplan

Immateriella anläggningstillgångar

5 år

Materiella anläggningstillgångar

- *Förbättringsutgift på annans fastighet* Högst 7 år
- *Maskiner, inventarier m.m.*
  - Maskiner 5 år
  - IT-teknisk utrustning 3 år

Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	Ingen avskrivning
- <i>Pågående nyanläggningar</i>	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Stora genomslag i den finansiella redovisningen

Verksamhetens intäkter och kostnader

Under 2019 har inga stora förändringar genomförts som får stort genomslag i verksamhetens intäkter och kostnader. Dock har medelstilledning inom miljö- och naturvårdsområdet minskat jämfört med år 2018. Detta gäller framförallt medel från Naturvårdsverket.

Transfereringar

Länsstyrelsen har övertagit ansvaret för utbetalningar gällande kulturmiljö, vilket ökat bidragsutbetalningarna 2019 jämfört med år 2018. Bidragen utbetalades tidigare av Riksantikvarieämbetet.

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Akhtarzand, Minoo	1 476 046	Södertörns högskola
Länsråd/Länsöverdirektör		
Gradin, Ulrica	1 021 680	
Insynsråd		
Sundquist, Mikael	1 450	Länsförsäkringar AB Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB Länsförsäkringar Bergslagen Fastigheter AB Handelskammaren Mälardalen Länsförsäkringar Bergslagen
Norström, Denise	2 900	Socialstyrelsens Screeningråd
Lagerholm, Suzanne	5 800	Create Marknad & Näringsliv AB SynerLeap Powered by ABB AB
Pettersson, Paul	4 350	Insynsrådet för Länsstyrelsen i Södermanland Insynsrådet för Yrkeshögskolan Ordförande i styrelsen för UP4All International Ordförande i styrelsen för Compratio AB
Eriksson, Åsa	6 000	Insynsråden för PRV o SGU
Haddad, Roger	6 910	Insynsrådet för Statens skolinspektion
Hemmingsson, Magnus (avlidn under 2019)	0	Energiforsk AB

Noter till resultaträkningen

Not	1 Intäkter av anslag	2019	2018
	01 05 001 Förvaltningsanslag	117 906	117 015
	Summa intäkter av anslag	117 906	117 015

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.

01 05 001 015 Förvaltningsanslag

Det ingår 30 mkr som avser Länsstyrelsegemensam utveckling och därtill hörande utvecklingsnära förvaltning av projekt.

Not	2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2019	2018
	Offentligrättsliga avgifter	750	698
	Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	33 189	32 072
	Intäkter av andra ersättningar	479	279
	Summa	34 418	33 049

Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av

Intäkter uthyrning	808	848
Intäkter utbildning/konferenser	1 034	1 684
Intäkter konsultuppdrag	31 267	29 484
Intäkter övriga 4 § avgifter	81	56
	33 189	32 072

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.

Gruppen intäkter av andra ersättningar har utökats utifrån att verksamhet angående omhändertagande av djur övertogs från Polisen den 1 juni 2018 och är anslagsfinansierad. Verkställighetskostnader minus ersättning för försälda djur anses utgöra sanktionsavgift och redovisas här.

Ökningen av "Intäkter konsultuppdrag" förklaras till största delen av att arbete i den Länsstyrelsegemensamma dataskyddssamordnarfunktionen har ökat.

Not	3 Intäkter av bidrag	2019	2018
	Bidrag från statliga myndigheter	74 944	75 003
	varav		
	Länsstyrelsen i Örebro län	20 255	22 330
	Naturvårdsverket	16 072	18 961
	Havs- och vattenmyndigheten	14 384	10 934
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	4 949	4 588
	Statens jordbruksverk	3 564	4 597
	Riksantikvarieämbetet	2 837	2 400
	Statens energimyndighet	2 051	1 257
	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	1 467	0
	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	1 089	948
	Övriga myndigheter	8 276	8 988
	Bidrag från övriga	3 266	1 921
	varav bidrag från EU:s fonder		
	Life - program för miljö- och klimatpolitik	2 039	2 365
	Summa	78 210	76 924

"Länsstyrelsen i Örebro": Sedan år 2017 fördelar Länsstyrelsen i Örebro län medel från olika dispositionsrätter till Länsstyrelserna. Tilldelningen till Länsstyrelsen i Västmanland har år 2019 minskat mot föregående år, bland annat vad gäller dispositionsrätter från Naturvårdsverket som delvis kommer direkt från Naturvårdsverket i stället.

"Naturvårdsverket": Bidrag från Naturvårdsverket har generellt minskat år 2019 i förhållande till föregående år.

"Havs- och vattenmyndigheten": Bidrag från Havs- och vattenmyndigheten har generellt ökat år 2019.

"Myndigheten för samhällsskydd och beredskap": Ökningen mellan åren förklaras delvis av medel för totalförsvärsövning 2020.

"Statens jordbruksverk": TA-medel har minskat år 2019.

"Statens energimyndighet": Två nya större projekt startades år 2019 kopplade till klimatsmart samhällsplanering.

"Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige": Ett nytt projekt "Kvinna in i Sverige" har startats år 2019.

"Bidrag från övriga": Flera nya projekt har startats år 2019 bl a "Fler jobb i Västmanlands livmedelskedja", "Energiomställning i åkerier och bussbolag" samt "Medborgarenkät".

Not	4 Finansiella intäkter	2019	2018
	Räntekonto i Riksgälden	4	11
	Övriga finansiella intäkter	2	4
	Summa	6	15

Not	5 Kostnader för personal	2019	2018
	Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-82 050	-78 720
	<i>varav</i>		
	<i>Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)</i>	-350	-362
	Övriga kostnader för personal	-40 857	-38 667
	Summa	-122 907	-117 387

Ökningen av personalkostnaderna har flera förklaringar. Det beror dels på att flera rekryteringar har genomförts, totala antalet årsarbetskrafter har ökat från 160,7 år 2018 till 166,2 ÅA år 2019.

Även övertidsersättningen har varit något högre än ett normalår på grund av rösträkningen av EU-valet.

Bakgrunden för nyanställningar är dels nya projekt under år 2019 exempelvis "Kvinna in i Sverige" och ökade insatser inom bl a områdena säkerhet, samhällsskydd och beredskap samt social hållbarhet. Dessutom har myndigheten från 2019 anställd servicepersonal som tidigare har köpts in som konsulttjänster.

Not	6 Kostnader för lokaler	2019	2018
	Kostnader för lokaler	-10 027	-9 825

I juni 2019 utökade Länsstyrelsen kontorslokalytan i samband med att ett nytt hyresavtal tecknades.

Not	7 Övriga driftskostnader	2019	2018
	Övriga driftskostnader	-97 804	-99 786

Inom verksamheten skydd och förvaltning genomfördes större underhållsarbeten på flera naturreservat år 2018. År 2019 har inga större underhållsarbeten skett vilket minskat kostnaderna.

Kostnader för utbildningstjänster har också minskat väsentligt år 2019 beroende på att särskilda satsningar gjordes år 2018

Not	8 Finansiella kostnader	2019	2018
	Räntekostnader i Riksgälden	-92	-166
	Övriga finansiella kostnader	-3	-3
	Summa	-95	-169

Not	9 Avskrivningar och nedskrivningar	2019	2018
	Avskrivningar och nedskrivningar	-700	-936

Inga större investeringar har genomförts år 2019.

Not 10	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2017	2018	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2019
		netto utfall	netto utfall	budget intäkter	utfall intäkter	budget kostnader	utfall kostnader	netto budget	netto utfall	Akkumulerat utfall
	Avgifter med bestämt ekonomiskt mål									
	2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	-1 533	-2 086	540	362	0	2 690	540	-2 328	-5 948
	2528 Avgifter vid bergstaten	0	-2	0	0	0	0	0	0	-2
	2537 Miljöskyddsavgift	1 955	2 730	5 000	5 912	0	2 869	5 000	3 044	7 729
	2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	5	37	130	126	0	124	130	2	43
	varav	0	0				0			
	- Avgifter enligt avfallsförordningen	5	37		126	0	124	0	2	43
	Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål	201	265	250	1 499					467
	2714 Sanktionsavgifter	201	265	200	1 499					466
	2811 Övriga inkomster	0	0	50	0					0
	Summa avgifter redovisade mot inkomstitel	629	944		7 899		5 683		717	2 756

Kommentar: Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende länsstyrelserna. Notan är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. På de avgifter som har bestämt ekonomiskt mål är lönekostnaderna hämtade utifrån redovisning på respektive verksamhetskod med finansiering förvaltningsanslag. På de kostnaderna läggs OH på utifrån Tabell B.

Avgifterna är generellt sätt svåra att bedöma i förväg då det beror på faktorer i omvärlden och andras verksamhet. Detta gäller särskilt "Expeditions och ansökningsavgifter". År 2019 har antalet verksamheter som ska betala årliga avgifter ökat, exempelvis gäller detta "Miljöskyddsavgift Tåktavgift". "Sanktionsavgifterna" har ökat väsentligt från 265 tkr år 2018 till 1 499 tkr år 2019. Detta förklaras av att Arbetsmiljöverket ökat sin tillsyn framför allt inom byggbranschen. Antal ärenden (begäran om verkställighet sanktionsavgifter) ökade från 2 st år 2018 till 29 st år 2019.

Not 11	Medel som tillförts statens budget från uppördsverksamhet	2019	2018
--------	---	------	------

	Medel som tillförts statens budget från uppördsverksamhet	-7 899	-6 144
--	---	--------	--------

Sanktionsavgifter har ökat från 265 tkr år 2018 till 1 499 tkr år 2019 främst p g a Arbetsmiljöverkets ökade tillsyn.

Not 12	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2019	2018
--------	--	------	------

	01 05 001 000 Förvaltningsanslag	4 659	4 612
	19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	1 518	1 705
	Summa	6 177	6 317

01 05 001 015 Förvaltningsanslag

Avser bidragsutbetalningar till Region Västmanland för finansiering av förvaltningskostnader, i enlighet med regleringsbrevet 2019.

Not 13 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2019	2018
Från myndighet		
Havs- och vattenmyndigheten	10 983	6 720
Naturvårdsverket	7 927	19 672
Riksantikvarieämbetet	6 644	360
Socialstyrelsen	2 702	2 722
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	1 655	0
Tillväxtverket	1 450	1 367
Länsstyrelsen i Örebro län	1 331	1 144
Övriga myndigheter	701	1 033
Summa	33 393	33 017

"Havs- och vattenmyndigheten": ökningen avser till största delen extra bidrag övergödning.

Lämnat bidrag som finansieras av "Naturvårdsverket" varierar över åren utifrån den verksamhet som bedrivs. Lämnade bidrag har minskat år 2019 bl a till följd av att ingen våtmarkssatning har genomförts och projekt Life Taiga är i slutskedet och ingen utbetalning har gjorts år 2019.

Lämnat bidrag "Riksantikvarieämbetet" avser "Kulturmiljö ASK" som ökat p g a ändrad hantering av kulturmiljöanslaget, där länsstyrelsen fr o m 2019 har övertagit ansvaret för utbetalning av bidragsmedel.

"Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige": ökningen avser det nya projektet "Kvinna in i Sverige".

Not 14 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2019	2018
Älgvårdsfonden	-119	21
Bygdemedel	60	59
Life - program för miljö- och klimatpolitik	0	21 848
Summa	-59	21 928

"Life - program för miljö och klimatpolitik": Under 2018 avser det projektet LIFE Taiga samt projektet LIFE IP Rich Waters där utbetalningar gjorts till projektets samarbetspartner i enlighet med plan för projektansökan till EU. Inga utbetalningar har skett i LIFE-projekten år 2019.

Not 15 Finansiella intäkter	2019	2018
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	-2	-1
Avser ränta på särskilda bankmedel (bygdemedel)		

Not	16	Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2019	2018
		Ingående balans	1 700	1 735
		Årets förändring	-61	-35
		Utgående balans	1 639	1 700
		Uppdelat på		
		Älgårdsfonden		
		<i>Ingående balans</i>	1 006	1 099
		<i>Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag</i>	-119	21
		<i>Låmnade bidrag</i>	0	-114
		<i>Utgående balans</i>	888	1 006
		Bygdemedel		
		<i>Ingående balans</i>	693	636
		<i>Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag</i>	60	59
		<i>Finansiella intäkter</i>	-2	-1
		<i>Utgående balans</i>	751	693
		Villkorsmedel		
		<i>Utgående balans</i>	0	0
		Flottgodsmedel		
		<i>Utgående balans</i>	0	0

Not 17 Lämnade bidrag	2019	2018
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-26 963	-48 518
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-12 608	-12 778
Summa Lämnade bidrag	-39 570	-61 296
inom verksamhetsområden		
<i>Efterbehandling av förorenade områden</i>	-6 873	-6 986
<i>Byggnadsvård</i>	-5 185	0
<i>Allmänt och övergripande inom regional tillväxt</i>	-4 659	-4 612
<i>Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön</i>	-4 277	-280
<i>Miljömål</i>	-3 475	-11 539
<i>Frågor inom mänskliga rättigheter</i>	-2 702	-2 722
<i>Energi- och klimatstrategiskt arbete</i>	-2 061	-1 367
<i>Miljöövervakning</i>	-1 712	-1 328
<i>Integrationsfrågor</i>	-1 596	15
<i>Regional projektverksamhet</i>	-1 518	-1 705
<i>Kommunikationsplanering</i>	-1 331	-621
<i>Förvaltning och skötsel av skyddade områden</i>	0	-26 540
<i>Övriga verksamhetsområden</i>	-4 182	-3 612
	-39 570	-61 296
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	0	-21 848

"Byggnadsvård": Ökningen avser "Kulturmiljö ASK" där länsstyrelsen fr o m 2019 har övertagit ansvaret för utbetalning av bidragsmedel.

"Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön": Ökningen år 2019 avser "Vattenhushållning och tryggad tillgång till dricksvatten" samt "Extra bidrag övergödning 2019".

"Miljömål": Lämnade bidrag har minskat år 2019 bl a till följd av att ingen våtmarkssatning har genomförts och bidragen till lokala naturvårdsprojekt (Lona) har minskat. I projektet LIFE IP Rich Waters har inga bidrag betalats ut år 2019 däremot år 2018.

"Energi- och klimatstrategiskt arbete": Ökningen år 2019 avser bidrag inom projektet Fossilfria transporter.

"Integrationsfrågor": Ökningen avser till största delen lämnade bidrag till deltagande kommuner i projektet "Kvinna in i Sverige".

"Kommunikationsplanering": Ökningen år 2019 avser stöd till bredbandsutbyggnaden på landsbygden.

"Förvaltning och skötsel av skyddade områden": År 2018 innefattar lämnat bidrag till samarbetspartners inom EU-projektet LIFE Taiga. Projektet är i slutskedet och ingen utbetalning har gjorts år 2019.

Not 18 Årets kapitalförändring	2019	2018
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-993	-1 101
Semesterlöne- och löneskuld	173	207
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-173	-207
Summa verksamhetsutfall	-993	-1 101
Uppbörd		
Transfereringar		
Summa Transfereringar	0	0
Summa årets kapitalförändring	-993	-1 101

Noter till balansräkningen

Not	19	Materiella anläggningstillgångar	2019-12-31	2018-12-31
		Förbättringsutgifter på annans fastighet		
		Ingående anskaffningsvärde	947	872
		Årets anskaffning	0	75
		Utgående anskaffningsvärde	947	947
		Ingående avskrivningar	-851	-784
		Årets avskrivningar	-29	-67
		Utgående avskrivningar	-880	-851
		Bokfört värde	67	96
		Maskiner, inventarier, installationer mm.		
		Ingående anskaffningsvärde	7 313	7 121
		Årets anskaffning	60	191
		Utgående anskaffningsvärde	7 373	7 313
		Ingående avskrivningar	-5 770	-4 900
		Årets avskrivningar	-671	-869
		Utgående avskrivningar	-6 441	-5 770
		Bokfört värde	932	1 543
		Pågående nyanläggningar		
		Bokfört värde	0	0
		Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	999	1 639

Årets anskaffning har minskat med ca 200 tkr mot föregående år, vilket förklarar det minskade värdet av materiella anläggningstillgångar.

Not	20	Kundfordringar	2019-12-31	2018-12-31
		Kundfordringar	391	2 150

Rekvirering av medel från Mälarens Vattenvårdsförbund i slutet av år 2018 har bidragit till det högre saldot 2018.

Not 21 Fordringar hos andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	907	3 650
Mervärdesskatt	2 020	2 347
Summa	2 927	5 998

"Diverse fordringar hos andra myndigheter": Denna post kan variera över åren beroende på vilka aktiviteter som genomförs samt när på året de utförs. Under slutet av år 2018 genomfördes några större konferenser som medförde utestående fordringar på medverkande aktörer. Vattenmyndigheten fakturerar övriga länsstyrelser för gemensamma kostnader. År 2018 fakturerades ett högre belopp än år 2019 vilket bidrog till den högre balansen på fordringar.

Not 22 Övriga kortfristiga fordringar	2019-12-31	2018-12-31
Uppbördsfordringar	36	325
Övriga kortfristiga fordringar	0	5
Summa	36	330

Miljöskyddsavgifter fakturerades tidigare år 2019 än år 2018 och Arbetsmiljöverket började hösten år 2018 göra tillsyn som fakturerades sent år 2018.

Not 23	Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	2 291	2 215
	Övriga förutbetalda kostnader	364	226
	Summa förutbetalda kostnader	2 656	2 441
	Upplupna bidragsintäkter		
	Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter <i>varav</i>	7 799	6 305
	<i>Statens jordbruksverk</i>	3 200	2 022
	<i>Naturvårdsverket</i>	2 136	547
	<i>Tillväxtverket</i>	1 091	921
	<i>Övriga myndigheter</i>	1 372	2 815
	Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner <i>varav finansiering genom EU-fonder</i>	5 397	403
	<i>Life - program för miljö- och klimatpolitik</i>	2 855	0
	Totala upplupna bidragsintäkter	13 196	6 708
	Övriga upplupna intäkter	579	20
	Summa periodavgränsningsposter	16 430	9 169

"Statens Jordbruksverk": Denna post varierar mellan åren beroende på vilka aktiviteter som genomförs under året och när de sker.

"Naturvårdsverket": Det större beloppet år 2019 förklaras av upplupna intäkter i LIFE projekt som löper över flera år.

"Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner": De ökade bidragsintäkterna avser till största delen projektet "Fossilfritt 2030".

"Övriga upplupna intäkter": Ökningen avser dels "Omhändertagande av djur" som vid halvårsskiftet år 2018 togs över från Polismyndigheten samt länsstyrelsegemensamma organisationen för dataskyddsbud.

Not		2019-12-31	2018-12-31
24	Avräkning med statsverket		
	Uppbörd		
	<i>Ingående balans</i>	-326	-828
	Redovisat mot inkomsttitel (-)	-7 899	-6 144
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	8 190	6 646
	Fordringar/skulder avseende uppbörd	-36	-326
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Redovisat mot anslag (+)	1 518	1 705
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-1 518	-1 705
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	-3 062	-3 295
	Redovisat mot anslag (+)	122 738	121 833
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-120 841	-121 600
	Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-1 166	-3 062
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	<i>Ingående balans</i>	619	825
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-173	-207
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	446	619
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	<i>Ingående balans</i>	33 497	23 540
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	113 428	153 258
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-102 983	-138 361
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	-6 672	-4 941
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	37 270	33 497
	Summa utgående balans avräkning med statsverket	36 514	30 728
25	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
	Räntekonto i Riksgälden	25 882	33 958
	Större betalflödesjusteringar i RTA-flödet under 2018 jämfört med 2019 bidrog till en större behållning på räntekontot i Riksgäldskontoret.		
26	Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		
	Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	257	234
27	Kassa och bank		
	Bank A	751	693
	Summa	751	693
	Bank A avser bygdemedel		

Not 28

	Stats- kapital	Dona- tions- kapital	Balanserad kapital- förändring, anslags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, avgifts- belagd verksamhet	Balanserad kapital- förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Kapital- förändring enligt resultat- räkning	Summa
Utgående balans 2018	43	0	0	-2 384	0	-1 101	-3 442
<i>varav</i>							
Statskapital	43	0	0	0	0	0	43
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	-2 384	0	-1 101	-3 485
Semesterlöne- och löneskuld	0	0	0	0	0	0	0
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	0	0	0	0	0	0
Ingående balans 2019	43	0	0	-2 384	0	-1 101	-3 442
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	-1 101	0	1 101	0
Årets förändring <i>varav</i>							
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	-993	-993
Summa årets förändring	0	0	0	0	0	-993	-993
Utgående balans 2019	43	0	0	-3 485	0	-993	-4 435

Kapitalförändringen avser resurssamordning inom de länsstyrelsegemensamma förvaltningsmedlen. Verksamheten har utförts i något större utsträckning än planerat och underskottet hanteras under år 2020.

Not 29 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2019-12-31	2018-12-31
Ingående avsättningar	0	0
Årets pensionskostnader	33	0
Årets pensionsutbetalningar	-21	0
Utgående avsättning	11	0

En anställd har beviljats delpension under året.

Not	30 Övriga avsättningar	2019-12-31	2018-12-31
	Lokalt omställningsarbete		
	Årets förändring	245	232
	Utgående balans	897	770
	Omstruktureringsåtgärder		
	Årets förändring	0	0
	Summa övriga avsättningar	897	770

Partsgemensamt avtal om lokala omställningsmedel beslutades i april 2019. En årlig plan för aktiviteter tas fram. Länsstyrelsen har under året inte nyttjat hela avsättningen. Aktiviteterna beslutas i samverkan och inriktningen är att de ska användas till kompetensutvecklingsinsatser. Arbetsgivare och fackliga representanter ska vara överens om vad medlen ska användas till. Medlen under år 2019 har bland annat använts till att stärka ledningskompetensen, omställning av kompetens och konsultmedverkan för att stärka medarbetarskapet. För år 2020 kommer en ny plan tas fram hur omställningsmedlen ska nyttjas för att främja verksamheten. Bedömningen är att avsättningen inte kommer att användas fullt ut under året.

Not	31 Lån i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
	Ingående balans	1 686	2 386
	Under året upptagna lån	0	266
	Årets amorteringar	-711	-966
	Utgående balans	974	1 686

Beviljad låneram 3 300 2 800

Inga större anskaffningar har skett år 2019.

Not	32 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2019-12-31	2018-12-31
	Beviljad kreditram	4 900	4 900

Not	33 Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2019-12-31	2018-12-31
	Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	4 033	5 110
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 225	2 191
	Mervärdesskatt	239	497
	Summa	6 498	7 798

Not	34 Leverantörsskulder	2019-12-31	2018-12-31
	Leverantörsskulder	6 776	7 035

Not	35	Övriga kortfristiga skulder	2019-12-31	2018-12-31
		Personalens källskatt	1 936	1 957
		Övriga kortfristiga skulder	1	1
		<i>Bestående av</i>		
		Övrigt	1	1
		Summa	1 938	1 959

Not	36	Depositioner	2019-12-31	2018-12-31
		Depositioner	258	233

Vid deponering gäller att den som deponerat har rätt att få tillbaka pengarna efter tre månader, om intehyresvärden innan dess inkommit till Länsstyrelsen med uppgift om att tvist pågår. Utbetalning sker dock endast på begäran av den som deponerat, vilket innebär att Länsstyrelsen inte kan styra över näråterbetalning sker. Om Länsstyrelsen inom tremånadersperioden får underrättelse från hyresvärden om att tvist pågår, får Länsstyrelsen inte betala ut pengar till någon förrän tvisten är löst, antingen i domstol eller efter överenskommelse mellan parterna. Inte heller detta är något som Länsstyrelsen kan påverka. Detta innebär sammantaget att det är mycket svårt att bedöma hur stor del av de deponerade medlen som kommer att regleras inom 12 månader.

Not	37	Periodavgränsningsposter	2019-12-31	2018-12-31
		Upplupna kostnader		
		Upplupna löner, arvoden inkl social avg	559	654
		Upplupna semesterlöner inkl social avg	8 094	7 697
		Övriga upplupna kostnader	12 147	14 049
		Summa upplupna kostnader	20 800	22 401
		Oförbrukade bidrag från annan myndighet	42 536	40 834
		<i>varav</i>		
		<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	16 471	10 383
		<i>Naturvårdsverket</i>	10 438	16 161
		<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	4 563	4 242
		<i>Statens energimyndighet</i>	3 349	3 404
		<i>Statens jordbruksverk</i>	1 315	896
		<i>Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige</i>	916	0
		<i>Övriga myndigheter</i>	5 484	5 749
		Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:		
		- Inom tre månader	11 073	15 818
		- mer än tre månader till ett år	18 106	7 828
		- mer än ett år till tre år	1 810	14 391
		- mer än tre år	11 548	6 723
		Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	6 296	3 926
		<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
		<i>Life - program för miljö- och klimatpolitik</i>	3 784	2 969
		Summa oförbrukade bidrag	48 832	44 760
		"Havs- och vattenmyndigheten": Bidrag gällande LIFE IP Rich Waters och åtgärder som bidrar till att minska belastningen med näringsämnen har ökat år 2019 jämfört med år 2018.		
		"Naturvårdsverket": Bidrag gällande förorenade områden minskade mycket år 2019 jämfört med år 2018.		
		"Statens jordbruksverk": Bidrag gällande miljöstöd ökade år 2019 jämfört med år 2018.		
		Summa periodavgränsningsposter	69 632	67 161

	Anslag/Benämning	Villkor	Tilldelat Belopp	Utfall
NOT 38	01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län	Anslagskredit	3 698	0
		Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 698	1 166
		Kredit på räntekonto	4 900	0
		Låneram för anläggningstillgångar	3 300	974
		Finansiering av utvecklingsprojekt som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna	30 000	30 000
NOT 39	19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Västmanlands län	Anslagskredit	170	0
		Anslagsbehållning som disponeras	inget	
		Uppföljning och utvärdering	100	100
		Beställningsbemyndigande	3 000	1 252
<p>19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Västmanlands län: Inga nya beslut har fattats under fjärde kvartalet år 2019. Vanligtvis fattas nya beslut under första kvartalet då de ekonomiska förutsättningarna har klargjorts.</p>				

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

	2019	2018	2017	2016	2015
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	3 300	2 800	3 000	3 000	3 700
Utnyttjad	974	1 686	2 386	1 921	1 505
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
Räntekonto					
Ränteintäkter	4	11	9	8	4
Räntekostnader	-1	0	0	0	-63
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	20 295	20 236	20 356	4 700	5 000
Utfall mot budget	28 115	24 842	19 764	5 237	340
Utfall enligt resultaträkning	34 418	33 049	25 459	12 462	5 829
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	5 920	4 660	3 880	3 880	3 640
Utfall	7 899	6 144	6 024	4 701	4 096
Anslagskredit					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
<i>01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>					
Beviljad	3 698	3 648	4 580	4 377	4 307
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Utgiftsområde 19					
Regional tillväxt					
<i>19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder</i>					
<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>					
Beviljad	170	170	170	3 406	3 290
Utnyttjad	0	0	0	2 940	2 622
Anslagssparande					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
<i>01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>					
Summa anslagssparande	1 166	3 062	3 295	1 946	3 208
Utgiftsområde 19					
Regional tillväxt					
<i>19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder</i>					
<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>					
Summa anslagssparande	187	0	1 191	0	0

Bemyndiganden					
Tilldelat	3 000	3 000	3 000	43 000	60 000
Åtaganden	1 252	189	1 894	39 472	38 102
Personal					
Antal årsarbetskrafter ²	166	161	147	151	154
Medeltal anställda ¹	185	176	161	163	195
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 388	1 412	1 373	1 242	1 217
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-993	-1 101	190	-188	-795
Balanserad kapitalförändring	-3 485	-2 384	-2 574	-2 386	-1 592

¹ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

² Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar.

Av beviljad låneram har ca 60 tkr ianspråktagits för anläggningstillgångar som inte var lånefinansierade per den 31 december 2019

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2019

Beslut om årsredovisning 2019

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Västerås den 20 februari 2020

Mino Akhtarzand
Landshövding i Västmanlands län

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Har du frågor eller önskar fler exemplar, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 Västerås

Tfn 010-224 90 00 | Fax 010-224 91 10 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland